

Spis treści

WPROWADZENIE - UZASADNIENIE REALIZACJI ZADANIA.....	3
I. WYZWANIA ROZWOJOWE.....	5
1.1. Wyzwania współczesnego świata	5
1.2. Europejskie uwarunkowania rozwojowe	6
1.3. Krajowe uwarunkowania rozwojowe.....	6
1.4. Uwarunkowania lokalne.....	11
II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ POWIATU	15
1.1 Przestrzeń i środowisko	15
Lokalizacja powiatu siemiatyckiego w układzie przestrzennym województwa i kraju	15
Charakterystyka sieci osadniczej	16
Opis zasobów środowiskowych	18
2.2. Sfera społeczna	27
Demografia.....	27
Edukacja i wykształcenie	34
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna.....	39
Kultura, turystyka, sport , promocja i rekreacja	53
Turystyka	59
Aktywność społeczna mieszkańców	63
Bezpieczeństwo publiczne mieszkańców powiatu siemiatyckiego	64
2.3. Sfera gospodarcza	73
Główni pracodawcy	73
Struktura podstawowych branż gospodarki, liczba podmiotów gospodarczych i osób zatrudnionych w poszczególnych sektorach.....	74
Produkcja przemysłowa	83
Rolnictwo	84
Rynek pracy	87
2.4. Infrastruktura techniczna	93
Komunikacyjna	93
Gospodarka komunalna.....	96
Infrastruktura telekomunikacyjna i informatyczna	101
2.5. Wnioski z diagnozy	103
Przestrzeń i środowisko.....	103
Sfera społeczna	103
Sfera gospodarcza	105
Infrastruktura techniczna.....	106
2.6. Sfera finansowa – ocena potencjału rozwojowego powiatu.....	107
III. STAN REALIZACJI STRATEGII ROZWOJU POWIATU SIEMIATYCKIEGO DO 2015 ROKU.....	113
IV. WNIOSKI Z BADAŃ PRZEPROWADZONYCH WŚRÓD MIESZKAŃCÓW POWIATU NA TEMAT WARUNKÓW I JAKOŚCI ŻYCIA W POWIECIE SIEMIATYCKIM	121

Próba badawcza.....	121
Wnioski z badań:.....	123
V. ANALIZA SWOT	124
VI. MISJA, WIZJA I CELE POWIATU SIEMIATYCKIEGO. OKREŚLENIE OBSZARÓW STRATEGICZNEJ INTERWENCJI.....	133
▶▶▶ Wizja powiatu.....	133
▶▶▶ Misja powiatu.....	133
▶▶▶ Cele główne i szczegółowe	133
▶▶ CEL GŁÓWNY 1. PODNIESIENIE KONKURENCYJNOŚCI GOSPODARKI POWIATU SIEMIATYCKIEGO	135
▶▶ CEL GŁÓWNY 2. STWORZENIE WARUNKÓW DO ZIELONEJ GOSPODARKI	137
▶▶ CEL GŁÓWNY 3. POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW	140
▶▶▶ Określenie obszarów strategicznej interwencji.....	144
VII. ZGODNOŚĆ CELÓW PROGRAMU Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI WOJEWÓDZTWA, KRAJU ORAZ UNII EUROPEJSKIEJ	146
VIII. PRIORYTETY ORAZ KIERUNKI INTERWENCJI	151
Priorytet I. Rozwój infrastruktury technicznej i społecznej powiatu	151
Priorytet II. Wzmocnienie konkurencyjności powiatu poprzez rozwój lokalnych zasobów ludzkich.....	153
Priorytet III. Wzmocnienie potencjału gospodarczego i społecznego powiatu	156
IX. ZADANIA INWESTYCYJNE ORAZ POTENCJALNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA REALIZACJI PROGRAMU.....	158
X. PLAN FINANSOWY POWIATU NA LATA 2015-20120	187
XI. PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA SYSTEMU REALIZACJI	199
XII. SPOSÓB MONITOROWANIA , OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ ...	201
SPIS ILUSTRACJI.....	203
SPIS TABEL.....	205

WPROWADZENIE - uzasadnienie realizacji zadania.

Zmiana uwarunkowań gospodarczych, politycznych, społecznych powoduje, że aktualizacja strategicznych programów rozwojowych jest koniecznością.

W roku 2013 Uchwałą Nr XIX/179/13 Rady Powiatu Siemiatyckiego z dnia 20 września 2013 r. został przyjęty dokument strategii pod nazwą „Przedsiębiorczy i przyjazny powiat siemiatycki - Strategia rozwoju do 2020 roku”. Dokument został opracowany przy szerokim udziale społeczeństwa oraz poddany szerokim konsultacjom społecznym. Dokument przyjętej strategii wyznacza kierunki działania organowi wykonawczemu - Zarządowi Powiatu. Określa on misję i wizję powiatu oraz cele strategiczne i operacyjne i zadania służące osiągnięciu założonych celów ze wskazaniem potencjalnych źródeł finansowania.

W roku 2014 roku Ustawą o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (uzppr) oraz niektórych innych ustaw wprowadzono zmiany uregulowań w zakresie prowadzenia polityki rozwoju na szczeblu powiatu. Zawężeniu uległa definicja strategii do strategii na szczeblu województwa. Zaś nowelizacja w/w ustawy wprowadziła instytucję „programów rozwoju” powiatów, które stanowić mają, stosownie do brzmienia przepisu art. 15 *uzppr* po nowelizacji, dokumenty o charakterze operacyjno-wdrożeniowym - ustanawiane w celu realizacji celów zawartych w strategiach rozwoju i określające działania przewidziane do realizacji zgodnie z ustalonym systemem finansowania i realizacji.

W związku ze zmianą w definicji strategii rozwoju dokonano zmiany w przepisach ustawy o samorządzie powiatowym poprzez:

- dodanie w art. 12 pkt 9ca) w brzmieniu „ *do wyłącznej właściwości rady powiatu należy przyjmowanie programów rozwoju w trybie określonym w przepisach ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju;*
- w art. 32, ust. 2 dodano punkt 2a) o treści mówiącej, iż do zadań zarządu powiatu należy „*opracowywanie programów rozwoju w trybie określonym w przepisach ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju*”.

Przepisy znowelizowanej *uzppr* wyznaczają ściśle ramy prawne w zakresie programu rozwoju, jego powiązań z innymi dokumentami służącymi prowadzeniu polityki rozwoju, a także procedury ich opracowywania, okresu obowiązywania (nie dłużej niż strategię średniookresowe – 4-10 lat) co może sprawiać, iż strategię wcześniej uchwalone mogą nie spełniać wszystkich warunków formalnych dotyczących programów rozwoju przewidzianych w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

W związku z powyższym na podstawie Uchwały Nr 8/39/15 Zarządu Powiatu Siemiatyckiego z dnia 10.02.2015 roku powiat siemiatycki przystąpił do aktualizacji dokumentu przyjętej strategii rozwoju w celu nadania dokumentowi formuły programu rozwoju powiatu poprzez dostosowanie dokumentu do wymogów programów rozwoju określonych w znowelizowanej ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Zarządzeniem Nr 11/15 Starosty Siemiatyckiego z dnia 09 marca 2015r. został powołany zespół zadaniowy do opracowania programu rozwoju, składający się z naczelników wydziałów Starostwa powiatowego, pełnomocników, kierowników jednostek organizacyjnych powiatu, powiatowych służb i straży. Do pracy zespołu zostali zaproszeni przedstawiciele samorządów, radni powiatu, przedsiębiorcy, przedstawiciele instytucji otoczenia biznesu, organizacji pozarządowych. Nadzór nad realizacją zadania powierzono Wydziałowi Rozwoju Gospodarczego i Promocji Powiatu. Pracami zespołu kieruje Anna Bereza - Naczelnik Wydziału Rozwoju Gospodarczego i Promocji Powiatu we współpracy z

Mariuszem Radziszewskim – inspektorem ds. inwestycji i funduszy europejskich i Anetą Kryńską – inspektorem ds. rozwoju i polityki regionalnej.

Program Rozwoju Powiatu Siemiatyckiego jest instrumentem służącym do realizacji polityki rozwoju społeczno-gospodarczego oraz polityki programowania rozwoju lokalnego powiatu. Obejmuje on analizę i diagnozę sytuacji obecnej, wyznacza wizję rozwoju, cele główne i szczegółowe, priorytety oraz kierunki interwencji, sposób monitorowania i osiągnięcia założonych celów oraz plan finansowy i założenia systemu realizacji programu.

Program określa szczegółowo rodzaje zadań, jakie będą realizowane na terenie powiatu w latach 2015 - 2020, czyli w okresie pięcioletniego programowania Unii Europejskiej.

W oparciu o wnikliwą analizę sytuacji społeczno – gospodarczej powiatu zostały określone priorytety rozwoju lokalnego a w ramach nich działania i zadania realizacyjne, które będą służyły realizacji celów rozwojowych odpowiadającym celom strategicznym przyjętym w 2013 roku w Strategii Powiatu Siemiatyckiego. Zadania realizacyjne zostaną określone w ramach czasowych i finansowych i będą prowadzić do rozwiązywania zdiagnozowanych problemów środowiska społecznego, gospodarczego, ekologicznego, infrastrukturalnego. W celu racjonalnego, sprawnego i efektywnego wykorzystania dostępnych środków cały proces wdrażania Planu Rozwoju Lokalnego będzie monitorowany poprzez ocenę osiągnięcia zamierzonych wskaźników produktu, rezultatu i oddziaływania.

Wśród najważniejszych korzyści, jakie Powiat Siemiatycki odniesie wykorzystując wdrożenie Programu Rozwoju znajdują się:

- możliwość lepszego i wcześniejszego przygotowania poszczególnych inwestycji do realizacji oraz optymalizacja źródeł finansowania;
- ocena wpływu inwestycji na budżet powiatu po jej zrealizowaniu;
- wydłużenie horyzontu planowania i uszczegółowienie finansowej strony planu inwestycyjnego oraz analiza możliwości finansowych powiatu.

Program Rozwoju Powiatu Siemiatyckiego na lata 2015-2020 ma charakter otwarty, a kolejność realizacji poszczególnych zadań będzie dostosowywana do zmieniających się warunków społeczno - gospodarczych i możliwości finansowych powiatu.

Proces opracowania programu rozwoju został szeroko uspołeczniony, aby wynikające z analizy i oceny stanu istniejącego priorytety rozwoju lokalnego były zgodne z oczekiwaniami społecznymi i mogły być realizowane z jak największym wynikiem ekonomicznym gwarantującym długofalowy i zrównoważony rozwój gospodarczy.

I. WYZWANIA ROZWOJOWE

1.1. Wyzwania współczesnego świata

Najpoważniejszym wyzwaniem współczesności jest odejście od dotychczasowej, ryzykownej ścieżki rozwoju i wejście na drogę rozwoju zrównoważonego (*sustainable development*) w skali globalnej, krajowej i regionalnej. Szansą na sprostanie temu wyzwaniu jest zaangażowanie sił i procesów tworzących trend gospodarki opartej na wiedzy. Rozwój zrównoważony jest konieczny, by zapewnić podstawy przyrodnicze i zasobowe istnienia i rozwoju gatunku ludzkiego oraz uniknąć ekologicznych i społecznych kryzysów czy katastrof. Gospodarka oparta na wiedzy powinna szanować zasady tego rozwoju i umożliwiać jego wdrażanie i upowszechnianie. Można więc mówić o zrównoważonej gospodarce opartej na wiedzy jako postulowanym modelu gospodarki globalnej, gospodarek krajowych, regionalnych i lokalnych.

Kluczowe mega trendy mające istotny wpływ na rozwój Unii Europejskiej i Polski w najbliższych dekadach są następujące:

- ↳ Starzejąca się ludność Europy – w tym głównie zmniejszanie się liczby ludności w wieku produkcyjnym, co wpływa niekorzystnie na wzrost gospodarczy i konkurencyjność regionów. Starzenie się ludności ma także niekorzystny wpływ na dynamikę procesów społecznych i gospodarczych.
- ↳ Spowolnienie rozwoju gospodarczego Europy – w ostatnich dekadach następuje zmniejszenie różnicy w wielkości produktu krajowego brutto i poziomie dobrobytu pomiędzy Europą a innymi kontynentami; obserwuje się obniżenie dynamiki rozwojowej państw i regionów Unii Europejskiej.
- ↳ Zmiany systemu wartości – następuje erozja tradycyjnych wartości, które historycznie przyczyniły się do sukcesu społeczno-gospodarczego Europy.
- ↳ Problemy energetyczne – następuje wzrost cen energii; silny wpływ zmian klimatycznych wymusza bardziej restrykcyjną politykę emisji CO₂; Unia Europejska jest zależna od zewnętrznych źródeł energii.
- ↳ Spowolniona innowacyjność – w ostatnich latach zasadniczo zmienił się paradygmat rozwoju regionalnego w rozwiniętych krajach świata; zagrożeniem jest bardziej spolaryzowany niż dotąd rozwój społeczno-gospodarczy, między innymi w układzie regionalnym, pomiędzy większymi miastami a resztą regionu, a także dzielnicami w ramach miast; następuje realokacja kierunków wydatków w ramach funduszy europejskiej polityki spójności na niekorzyść obszarów najsłabszych.
- ↳ Hybrydowa geografia – model zagospodarowania przestrzennego ewoluuje z modelu zwartego miasta i punktów aktywności wokół przystanków komunikacyjnych do znacznie luźniejszych regulacji dotyczących zagospodarowania przestrzennego i wzrastającej presji suburbanizacyjnej, szczególnie silnej w przypadku dużych i średnich miast; wskutek tego istnieje zagrożenie, że Europa będzie kontynentem niskiego poziomu ład przestrzennego,

braku czytelności rozmieszczenia różnych funkcji w przestrzeni oraz czytelnego rozróżnienia pomiędzy obszarami miejskimi i wiejskimi.¹

Wiele z tych megatrendów może mieć istotny wpływ na województwo podlaskie.

1.2. Europejskie uwarunkowania rozwojowe

Kluczowe kierunki rozwoju Unii Europejskiej określono w dokumencie Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.² Strategia ta, uwzględniając konieczność realizacji celów krótkoterminowych związanych z kryzysem finansowym i gospodarczym, ma służyć powrotowi i utrzymaniu ścieżki inteligentnego i zrównoważonego rozwoju, promującego włączenie społeczne.

W Strategii określono trzy istotne priorytety:

1. Rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacyjnej.
2. Rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów, przyjaznej środowisku i konkurencyjnej.
3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie działań zapewniających powstanie nowych miejsc pracy i dostęp do osiągnięć cywilizacyjnych.

Wśród celów rozwojowych wymieniono:

- ↳ rozwój innowacji;
- ↳ wykorzystanie potencjału edukacji, badań i technologii informatyczno-telekomunikacyjnych;
- ↳ promowanie nabywania nowych umiejętności;
- ↳ wspieranie kreatywności i przedsiębiorczości;
- ↳ zwrot w kierunku „zielonej gospodarki”;
- ↳ propagowanie przemysłu nastawionego na tworzenie nowych produktów;
- ↳ rozwijanie gospodarki cyfrowej;
- ↳ modernizację systemu kształcenia i szkolenia.

Kierunki działań w poszczególnych obszarach są wzajemnie powiązane i nakreślają obraz europejskiej społecznej gospodarki XXI wieku.

1.3. Krajowe uwarunkowania rozwojowe

Prowadzona w Polsce nowa polityka rozwoju zakłada tak zwane podejście zintegrowane. Polega ono na współdziałaniu wielu podmiotów na różnych poziomach planowania i wdrażania. System strategicznego planowania opiera się na serii dokumentów strategicznych. Program rozwoju lokalnego (gminy/ powiatu) powinien być zgodny z dokumentami

¹ Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020, Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego, Białystok 2013.

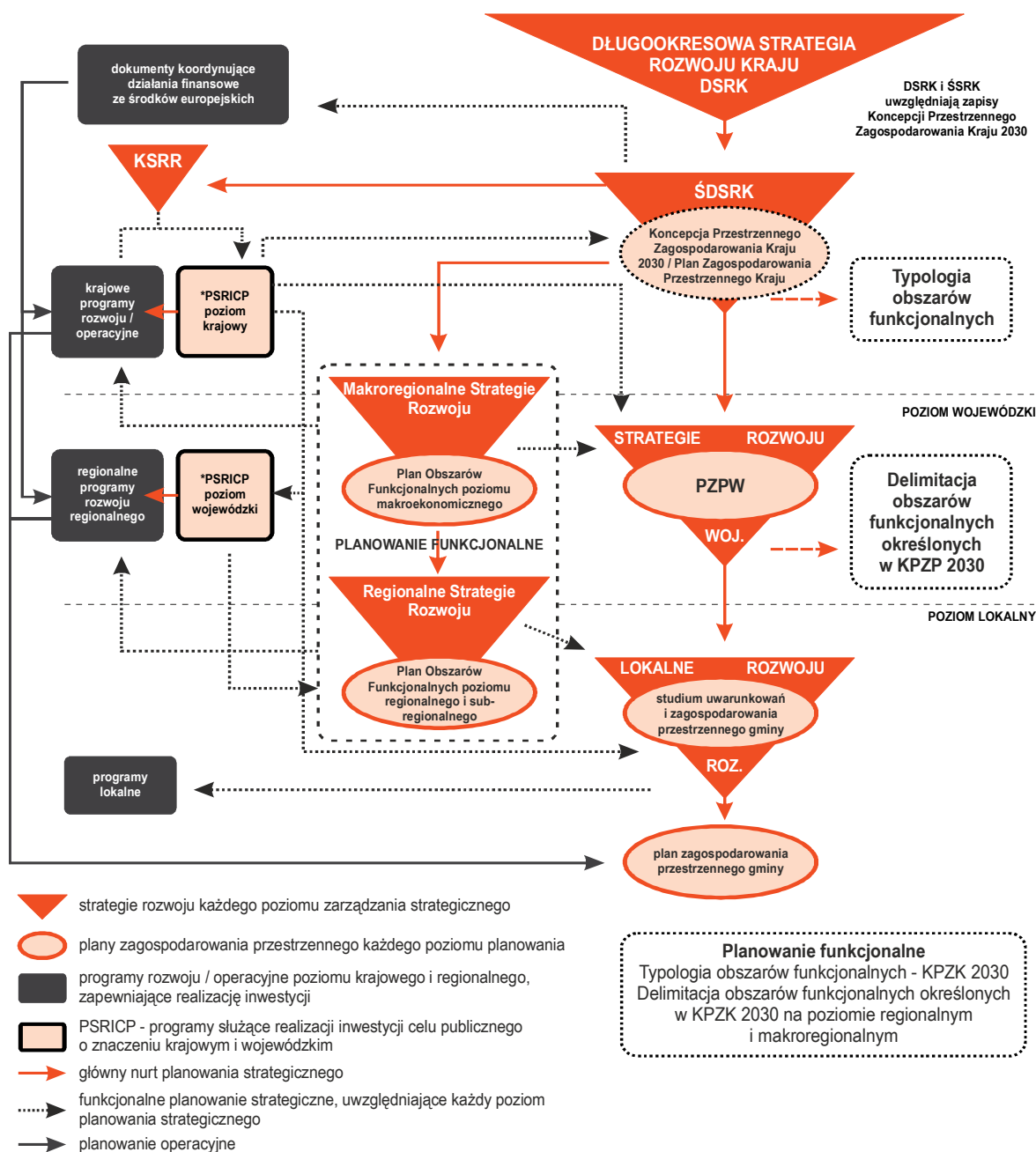
² Komunikat Komisji Europa 2020 Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, KOM(2010) 2020 wersja ostateczna, Bruksela [03-03-2010].

przygotowanymi na poziomie kraju i województwa Model taki został przedstawiony na rysunku 2.

Rysunek 1. Model zarządzania strategicznego rozwojem Polski

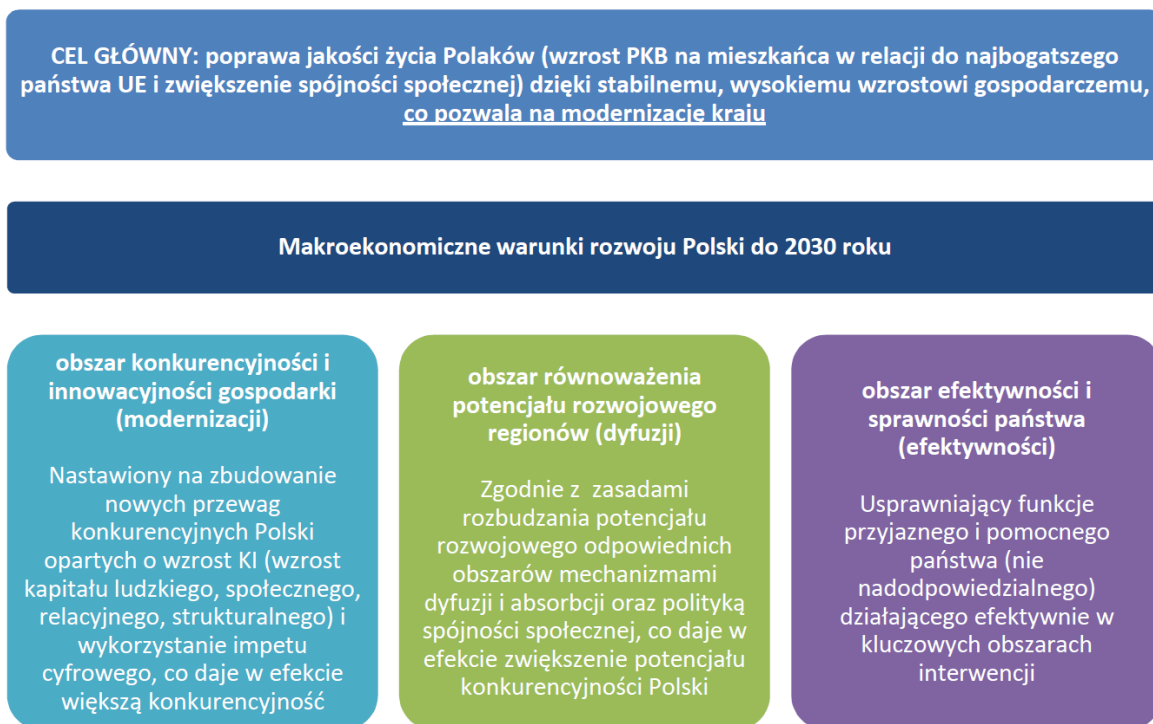
Wyjaśnienia skrótów: DSRK – Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju; ŚSRK – Średniookresowa strategia rozwoju kraju; PZPW – Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa; KSRR – Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego; KPZP – Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju; PSRICP – Programy służące realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu krajowym i wojewódzkim

Źródło: *Nowy model zarządzania strategicznego rozwojem w Polsce*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2012, s. 15.

W lutym 2013 roku rząd Polski przyjął dokument Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju³. Celem głównym założeń jest rozwój mierzony jakością życia Polaków (rysunek 3). Osiągnięcie strategicznego celu rozwojowego powinno być mierzone, z jednej strony, wzrostem produktu krajowego brutto (PKB) na mieszkańca, a z drugiej – zwiększeniem spójności społecznej oraz zmniejszeniem nierówności o charakterze terytorialnym, jak również skalą skoku cywilizacyjnego społeczeństwa oraz innowacyjności gospodarki w stosunku do innych krajów.

Rysunek 2. Cele długookresowej strategii rozwoju Polski

Źródło: „Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju”, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2012.

Przedstawionym obszarom podporządkowane są rozdziały tematyczne i problemowe. Obszar konkurencyjności i innowacyjności (modernizacji) zawiera cztery grupy problemów: innowacyjność, Polska Cyfrowa, kapitał ludzki, bezpieczeństwo energetyczne i środowisko. Obszar równoważenia potencjału rozwojowego regionów (dyfuzji) uwzględnia rozwój regionalny i transport, natomiast obszar efektywności i sprawności państwa (efektywności): kapitał społeczny i sprawne państwo.

Najwięcej uwagi poświęcono obszarowi konkurencyjności i innowacyjności, ponieważ obejmuje około połowy obszarów tematycznych, a także, co najważniejsze, wiąże się bezpośrednio z tworzeniem nowych przewag konkurencyjnych opartych na wiedzy, kapitale intelektualnym, społecznym, kapitale rozwoju. Autorzy strategii, na podstawie

I.³ Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa strategia rozwoju kraju, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, Warszawa 2013. Uchwała nr 16 Rady Ministrów z dnia 5 lutego 2013 r. w sprawie przyjęcia Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności (Monitor Polski, poz. 121).

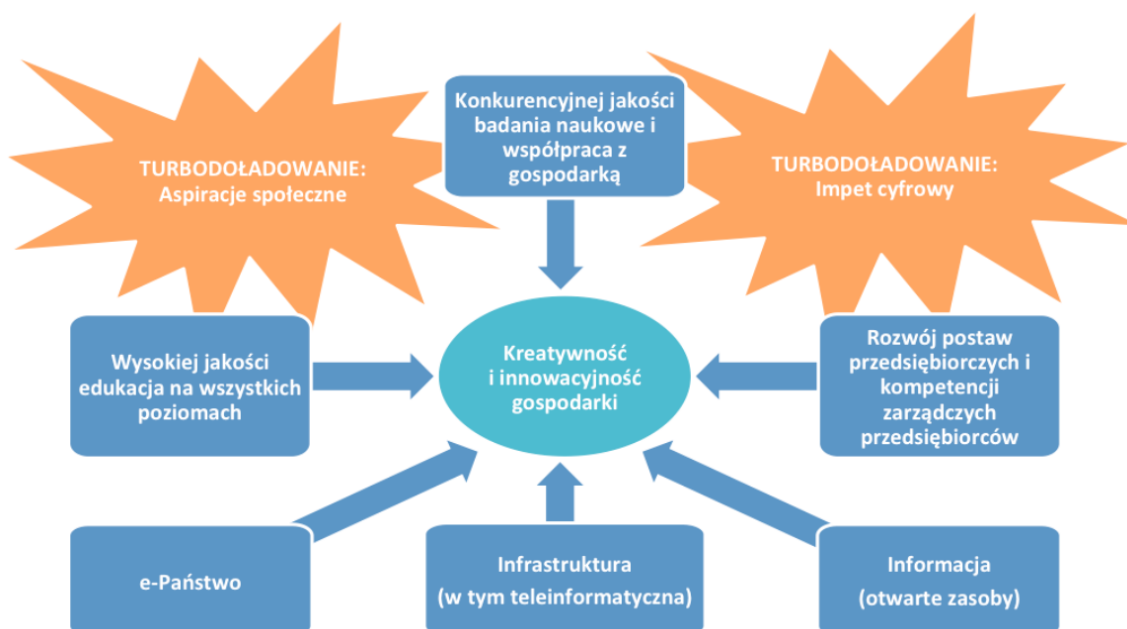

przeprowadzonych badań, uważają, że Polska dysponuje silnym potencjałem innowacyjnym, a jedynie należy wdrożyć odpowiednie mechanizmy, które pozwolą je uruchomić.

Celowo w tej części zostały także umieszczone zagadnienia związane z energetyką i środowiskiem, ponieważ mają one kluczowe znaczenie w nadchodzącej perspektywie czasowej (20 kolejnych lat) w zakresie zmian gospodarczych.⁴

Uważa się, że model kreatywnej i innowacyjnej gospodarki uwzględniać również powinien innowacje nietechnologiczne, które w dużej mierze oparte są na potencjale kulturowym i są domeną sektora przemysłów kultury i przemysłów kreatywnych. Dlatego ważne jest wsparcie studiów na kierunkach kreatywnych które zasilają gospodarkę kadrami niezbędnymi w dobie dynamicznie zmieniającej się sytuacji na rynku pracy i gospodarki opartej na wiedzy. Model współzależności różnych czynników wpływających na rozwój potencjału innowacyjności kreatywności gospodarki pokazuje rysunek 3.

Rysunek 3. Czynniki wpływające na rozwój potencjału innowacyjności i kreatywności gospodarki

Źródło: Ibidem.

Zgodnie z dokumentem Polska 2030, kluczem do poprawy konkurencyjności i innowacyjności gospodarki jest jednak przejście od społeczeństwa informacyjnego do cyfrowego i odejście od modelu ciągłego nadrabiania zapóźnień w sferze cyfrowej na rzecz prymatu wykorzystywania nowych technologii w czynnikach rozwojowych. Dopiero wtedy zbudować będzie można przewagę konkurencyjną polskiej gospodarki.

Główne założenia i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego Polski przedstawione w powyższym dokumencie tworzą ramy dla pozostałych krajowych strategicznych dokumentów o krótszym horyzoncie czasowym.

Wymienić tu należy w szczególności:

⁴ Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju, Warszawa 2011.

↳ Krajową Strategię Rozwoju Regionalnego do roku 2020. Regiony, miasta, obszary wiejskie (KSRR), przyjętą przez Radę Ministrów w dniu 13 lipca 2010 roku. Główne cele polityki regionalnej określone w tym dokumencie to:

- wspieranie wzrostu konkurencyjności regionów;
- budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych;
- tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań ukierunkowanych terytorialnie.

W strategii zapisano również potrzebę kontynuowania makroregionalnego programu Polski Wschodniej, dokumentując znaczenie utrzymania takiego priorytetu polityki regionalnej Polski także w tej dekadzie.

↳ Średniookresową Strategię Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo (ŚSRK), przyjętą przez Radę Ministrów we wrześniu 2012 roku. Określa ona następującą strukturę obszarów rozwoju społeczno-gospodarczego Polski:

- sprawne i efektywne państwo;
- konkurencyjną gospodarkę;
- spójność społeczną i terytorialną.

Nie wszystkie cele szczegółowe są adresowane na poziom regionalny, jednak dokument ten cechuje strukturalne podejście, wskazujące na kluczowe znaczenie poprawy jakości administracji publicznej i instytucji społeczeństwa obywatelskiego w Polsce, co powinno zostać uwzględnione także na poziomie regionalnym.

↳ Strategię Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa na lata 2012-2020 (SZRWiR). Uwzględnia ona koncepcję wielofunkcyjności obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa w płaszczyźnie społecznej, gospodarczej i środowiskowej. Diagnoza zawarta w dokumencie uwzględnia zróżnicowanie przestrzenne i trendy rozwojowe obszarów wiejskich w Polsce.

↳ Strategię Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku), przyjętą przez Radę Ministrów 22 stycznia 2013 roku, stanowi dokument wskazujący cele oraz kierunki rozwoju transportu w taki sposób, aby etapowo – do 2030 roku – możliwe było osiągnięcie celów założonych w Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju (DSRK) oraz Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju (SRK 2020). Jednym z priorytetowych, a mających ogromne znaczenia dla województwa podlaskiego, kierunków interwencji w zakresie modernizacji i przestrzennego rozmieszczenia infrastruktury jest: wzmacnianie połączeń transportowych Polski Wschodniej z obszarami o większych perspektywach rozwojowych.

↳ Koncepcję Przestrzennego Zagospodarowania Kraju (KPZK) do roku 2030, przyjętą przez Radę Ministrów 13 grudnia 2011 roku. W KPZK wskazano na znaczenie polityki miejskiej oraz potencjału ośrodków metropolitalnych dla rozwoju społeczno-gospodarczego Polski, a także bardzo słabą dostępność terytorialną, zarówno wewnętrzną, jak i zewnętrzną, województwa podlaskiego. Stanowi on podstawę dla Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa. Podstawowym problemem całego makroregionu jest bardzo niska spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna, dlatego celem strategicznym jest podwyższenie przez każde z tych województw poziomu wszystkich trzech wymiarów spójności w relacji do całej Unii Europejskiej. Wszystko wskazuje na to, że Polska

Wschodnia pozostanie w kolejnych latach beneficjentem instrumentów zorientowanych na najbiedniejsze regiony Unii Europejskiej.⁵

1.4. Uwarunkowania lokalne

Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020 określa następującą wizję województwa podlaskiego do 2020 roku:

↳ Zielone – wśród szesnastu województw Polski to u nas jest najwięcej terenów objętych ochroną – w ramach parków narodowych i sieci Natura 2000, obszar ten cechuje również wysoki udział lasów i najniższa w Polsce gęstość zaludnienia. Dzięki temu w Polsce i Europie Podlaskie jest postrzegane jako „Zielona kraina”. Należy utrzymywać tę percepcję unikalności i wyjątkowości Podlasia jako podstawę rozwijania zielonych, ekologicznych specjalizacji.

↳ Otwarte – peryferyjne położenie w Unii Europejskiej należy traktować jako walor rozwojowy. Wymaga to wykorzystania potencjału unikalnej w warunkach polskich wielokulturowości, rozwinięcia funkcji wrót do Europy dla naszych wschodnich sąsiadów, a zarazem kreowania funkcji mentora (pośrednika) dla relacji Unii Europejskiej z Europą Wschodnią, przede wszystkim z Białorusią.

↳ Dostępne – zasadniczo zostaje skrócony czas podróży z regionu do sąsiednich województw oraz poprawia się dostępność Białegostoku ze wszystkich ośrodków powiatowych. Poprawia to dostęp społeczeństwa regionu do usług publicznych oraz możliwości konkurencyjności województwa o mieszkańców, o turystów, o inwestorów. Dostępność jest rozumiana szeroko, a dotyczy między innymi: transportu, telekomunikacji, Internetu, usług otoczenia biznesowego.

↳ Przedsiębiorcze – w najbliższych latach mieszkańcy Podlaskiego aktywnie uczestniczą w życiu społeczno-gospodarczym i wykorzystują swoje konkurencyjne atuty dla rozwinięcia inteligentnych specjalizacji. Dotyczy to m.in.: wykorzystania uwarunkowań dla produkcji rolniczej; rozwoju produkcji i usług zorientowanych na naszych wschodnich sąsiadów; produkcji i usług o wyznaczniku „ekologiczne i zielone”. W regionie powinna być wspierana innowacyjność, rozwój kapitału ludzkiego i kapitału społecznego.

W nowej strategii określono następujące cele rozwojowe:

- Cel strategiczny 1. Konkurencyjna gospodarka.
- Cel strategiczny 2. Powiązania krajowe i międzynarodowe.
- Cel strategiczny 3. Jakość życia.

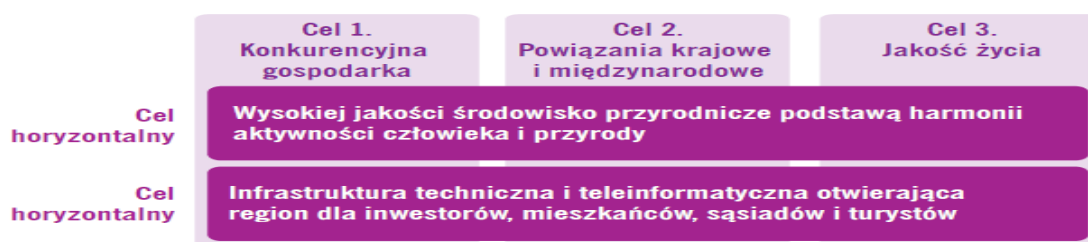
U podstaw skutecznej realizacji celów strategicznych leżą cele horyzontalne, których wątki przenikają cele strategiczne:

- ↳ Cel horyzontalny: Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze podstawą harmonii aktywności człowieka i przyrody.
- ↳ Cel horyzontalny: Infrastruktura techniczna i teleinformatyczna otwierająca region dla inwestorów, mieszkańców, sąsiadów i turystów.

⁵ Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020, Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego, Białystok 2013.

Rysunek 4. Układ celów Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do 2020r.

Źródło: „Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020”, Urząd Marszałkowski w Białymstoku z dnia 9 września 2013r.

Tabela 1. Cele rozwoju województwa podlaskiego do 2020 roku

Główne kierunki interwencji	
<i>Cel strategiczny 1. Konkurencyjna gospodarka</i>	
1.1. Rozwój przedsiębiorczości	<ul style="list-style-type: none"> • promowanie postaw przedsiębiorczych • wspieranie powstawania i rozwoju podmiotów gospodarczych
1.2. Wzrost innowacyjności podlaskich przedsiębiorstw	<ul style="list-style-type: none"> • promowanie postaw proinnowacyjnych • wspieranie działalności B+R w przedsiębiorstwach • zapewnienie dostępu do kapitału na działalność inwestycyjną i innowacyjną przedsiębiorstw • wspieranie transferu wiedzy i komercjalizacji wyników B+R • wspieranie innowacji produktowych, procesowych, organizacyjnych i marketingowych
1.3. Rozwój kompetencji do pracy i wsparcie aktywności zawodowej mieszkańców regionu	<ul style="list-style-type: none"> • poprawa dostępności do wysokiej jakości kształcenia i szkolenia dostosowanego do potrzeb rynku pracy • aktywizacja zawodowa osób o utrudnionym dostępie do rynku pracy
1.4. Kapitał społeczny jako katalizator procesów rozwojowych	<ul style="list-style-type: none"> • kształtowanie postaw społecznych i obywatelskich oraz wspieranie dialogu społecznego • efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego • sprawna administracja • poprawa skuteczności zarządzania regionalnego i lokalnego
1.5. Efektywne korzystanie z zasobów naturalnych	<ul style="list-style-type: none"> • promowanie postaw i działań sprzyjających efektywności wykorzystania zasobów naturalnych • ograniczanie energo- i materiałochłonności • produkcja energii ze źródeł odnawialnych
1.6. Nowoczesna infrastruktura sieciowa	<ul style="list-style-type: none"> • rozbudowa infrastruktury telekomunikacyjnej • przebudowa systemu energetycznego • wspieranie rozwoju infrastruktury gazowej

Główne kierunki interwencji	
<i>Cel strategiczny 2. Powiązania krajowe i międzynarodowe</i>	
2.1. Aktywność podlaskich przedsiębiorstw na rynku ponadregionalnym	<ul style="list-style-type: none"> • promocja gospodarcza regionu • inicjatywy sprzyjające nawiązywaniu kontaktów gospodarczych oraz wspieranie obecności podlaskich przedsiębiorstw na rynkach zewnętrznych
2.2. Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej województwa	<ul style="list-style-type: none"> • aktywność informacyjno-promocyjna ukierunkowana na inwestorów (aktywne pozyskiwanie inwestorów) • dostępność terenów inwestycyjnych
2.3. Rozwój partnerskiej współpracy transgranicznej	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystanie potencjałów rozwojowych obszaru przygranicznego • tworzenie powiązań formalnych i nieformalnych oraz sieci współpracy • ochrona wspólnego dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego obszaru pogranicza
2.4. Rozwój partnerskiej współpracy międzyregionalnej	<ul style="list-style-type: none"> • tworzenie powiązań formalnych i nieformalnych oraz sieci współpracy • rozwój specjalizacji ponadregionalnych i współpraca w zakresie wspólnych problemów • rozwój współpracy w sferze innowacji i inwestycji
2.5. Podniesienie zewnętrznej i wewnętrznej dostępności komunikacyjnej regionu	<ul style="list-style-type: none"> • poprawa zewnętrznej dostępności transportowej regionu • wzmocnienie spójności terytorialnej poprzez wspieranie wewnętrznej dostępności transportowej • efektywny system transportu publicznego
<i>Cel strategiczny 3. Jakość życia</i>	
3.1. Zmniejszenie negatywnych skutków problemów demograficznych	<ul style="list-style-type: none"> • wspieranie rodzin w opiece nad dzieckiem i osobami zależnymi • rozwój nowoczesnych, dobrze adresowanych usług społecznych • wsparcie aktywności zawodowej i społecznej osób starszych, umożliwiające lepsze wykorzystanie ich potencjału
3.2. Poprawa spójności społecznej	<ul style="list-style-type: none"> • współpraca i rozwój potencjału instytucjonalnego w obszarze pomocy i integracji społecznej • wspieranie osób wykluczonych społecznie, zagrożonych wykluczeniem społecznym, dysfunkcją lub przeżywających trudności
3.3. Poprawa stanu zdrowia społeczeństwa oraz bezpieczeństwa publicznego	<ul style="list-style-type: none"> • poprawa efektywności systemu opieki zdrowotnej w województwie • kształtowanie prozdrowotnego stylu życia • wzrost efektywności działania podmiotów i służb bezpieczeństwa publicznego i ratownictwa
3.4. Ochrona środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami	<ul style="list-style-type: none"> • edukacja ekologiczna i zwiększenie aktywności prośrodowiskowej społeczeństwa • ochrona powietrza, gleb, wody i innych zasobów • efektywny system gospodarowania odpadami • gospodarka niskoemisyjna (w tym efektywność energetyczna) • ochrona zasobów przyrodniczych i wartości krajobrazowych oraz odtwarzanie i renaturalizacja ekosystemów zdegradowanych.

Źródło: Ibidem.

W opracowaniach powstałych w ramach aktualizacji strategii rozwoju województwa podlaskiego do 2020 roku zostały określone potencjały i wyzwania dla miejskich obszarów funkcjonalnych.

Wśród najważniejszych potencjałów rozwojowych jedenastu obszarów funkcjonalnych miast powiatowych województwa podlaskiego wymienić należy:

- ↳ wysokie walory środowiska przyrodniczego oraz jego unikatowe zasoby;
- ↳ położenie przygraniczne;
- ↳ położenie na krajowych szlakach tranzytowych oraz turystycznych;
- ↳ dostępność taniej i wykwalifikowanej siły roboczej;
- ↳ wiodący w kraju rozwój przemysłu mleczarskiego oraz przetwórstwa drzewnego;
- ↳ dostępność uzbrojonych terenów pod inwestycje;
- ↳ różnorodność kulturową i narodowościową.

Do najważniejszych wyzwań rozwojowych zaliczono:

- ↳ zwiększenie dostępności komunikacyjnej obszarów miast poprzez budowę i poprawę jakości połączeń drogowych regionalnych i krajowych, modernizację połączeń kolejowych, budowę lotniska;
- ↳ wzmocnienie infrastruktury przejść granicznych z Białorusią, usprawniających ruch graniczny osobowo-towarowy;
- ↳ przeciwdziałanie emigracji młodych, wykształconych ludzi do dużych aglomeracji i za granicę;
- ↳ podniesienie konkurencyjności obszarów miejskich w oparciu o endogeniczne zasoby oraz poprzez podnoszenie poziomu przedsiębiorczości, pozyskiwanie inwestorów zewnętrznych oraz promowanie liderów innowacyjności;
- ↳ wzmocnienie energetyczne obszarów miejskich;
- ↳ rewitalizację obszarów zdegradowanych;
- ↳ współpracę sieciową oraz wzmocnienie powiązań funkcjonalnych pomiędzy miastami powiatowymi a ich obszarami funkcjonalnymi, ośrodkami subregionalnymi oraz stolicą województwa.

II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ POWIATU

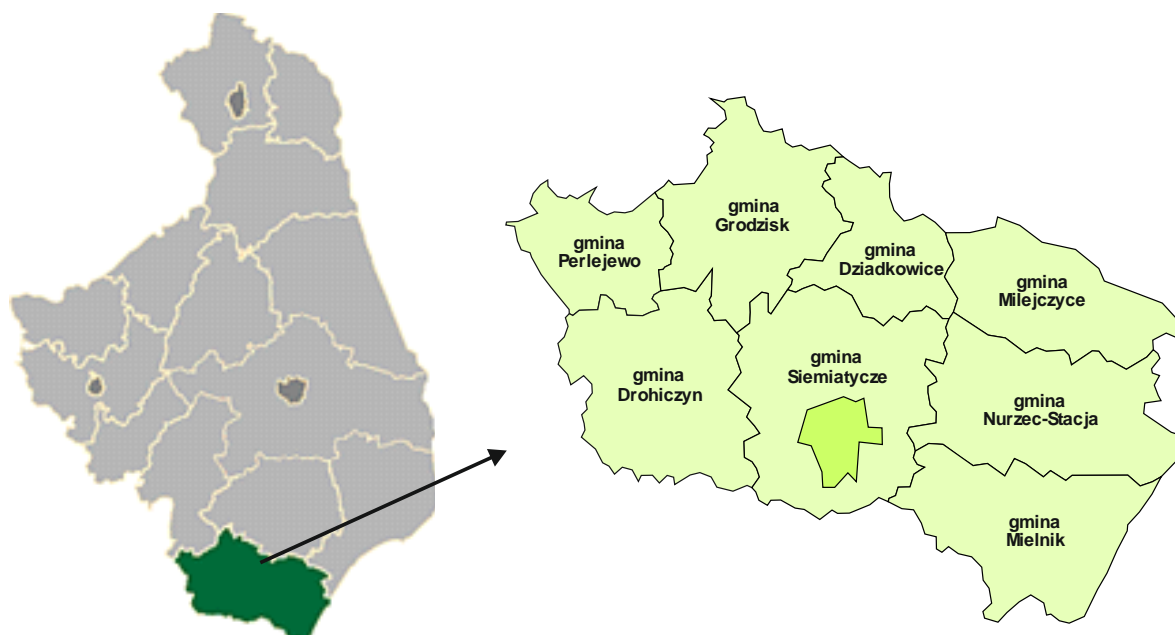
1.1 Przestrzeń i środowisko

Lokalizacja powiatu siemiatyckiego w układzie przestrzennym województwa i kraju

Powiat siemiatycki został utworzony 1 stycznia 1999 roku w wyniku reformy administracyjnej państwa, której towarzyszyło powołanie samorządu na poziomie powiatu.

Położony jest we wschodniej części Polski i południowej części województwa podlaskiego na Obszarze Funkcjonalnym Zielone Płuca Polski. Usytuowany jest w środku malowniczego Podlasia w dolinie rzeki Bugu, zwanym „podlaskim przełomem Bugu” rozciągającym się od Niemirowa do Drohiczyzna. Od strony północnej powiat siemiatycki sąsiaduje z powiatami hajnowskim, bielsko-podlaskim i wysokomazowieckim, od strony zachodniej z powiatem sokołowskim województwa mazowieckiego, od strony południowej z powiatami województwa mazowieckiego: siedleckim i łosickim oraz bielsko-podlaskim z województwa lubelskiego, od strony wschodniej natomiast z Republiką Białoruś. Południową granicę powiatu, z województwami lubelskim i mazowieckim wyznacza rzeka Bug.

Rysunek 5. Położenie i podział administracyjny powiatu siemiatyckiego

Pod względem fizyczno-geograficznym powiat siemiatycki usytuowany jest na obszarze Wysoczyzny Drohiczyńskiej, rozciągającej się między rzekami Bug i Nurzec na obszarze Niziny Północnopolaskiej. Obszar ten jest zaliczany pod względem klimatycznym, geobotanicznym i geologicznym do Europy Wschodniej, natomiast geomorfologicznie jest przedłużeniem Nizin Środkowopolskich.

Powiat zajmując powierzchnię równą 1 459,58 km² (145 958 ha), stanowi to 7,23% powierzchni województwa. Jego siedzibą jest miasto Siemiatycze. Na terenie powiatu funkcjonuje

Są to: 1 gmina miejska (Siemiatycze), 1 gmina miejsko-wiejska (Drohiczyn), 7 gmin wiejskich (Dziadkowice, Grodzisk, Mielnik, Milejczyce, Nurzec-Stacja, Perlejewo, Siemiatycze). Najważniejsze dane administracyjne wymienionych gmin przedstawiono w tabeli 2.

Tabela 2. Charakterystyka gmin powiatu siemiatyckiego

Jednostka administracyjna	Powierzchnia [km ²]	Liczba sołectw	Liczba miejscowości
gm. miejska Siemiatycze	36		1
gm. miejsko-wiejska Drohiczyn	208	37	40
gm. wiejska			
Dziadkowice	116	21	19
Grodzisk	203	42	46
Mielnik	196	13	23
Milejczyce	151	20	21
Nurzec-Stacja	215	24	31
Perlejewo	107	33	33
Siemiatycze	227	41	47
Razem	1459	231	261

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS-u, stan na 31.12.2013 roku.

Przez teren powiatu siemiatyckiego przebiegają dwie drogi krajowe i trzy drogi wojewódzkie:

- droga krajowa nr 19, która przebiega od Kuźnicy Białostockiej przez Białystok – Siemiatycze – Lublin do Rzeszowa zaliczona do sieci dróg ekspresowych;
- droga krajowa nr 62 – trasa łączy Strzelno (województwo kujawsko-pomorskie), Włocławek, Wyszaków z Siemiatyczami, przedłużeniem drogi 62 jest droga wojewódzka nr 640.
- droga wojewódzka nr 693 przebiegając przez Siemiatycze – Kajanę – Milejczyce – Kleszczele;
- droga wojewódzka nr 690 przebiegająca przez Czyżew – Osada – Ciechanowiec – Siemiatycze.
- droga wojewódzka nr 658 przebiegająca od drogi wojewódzkiej nr 693 do drogi wojewódzkiej nr 640.

Przez teren powiatu przebiega linia kolejowa Siedlce – Mordy – Czeremcha – Hajnówka – Siemianówka będąca w dobrym stanie technicznym i posiadająca duże znaczenie dla międzynarodowego ruchu transportowego. Linia ta stanowi także połączenie terenu powiatu z siedzibą województwa poprzez Czeremchę i Bielsk Podlaski.

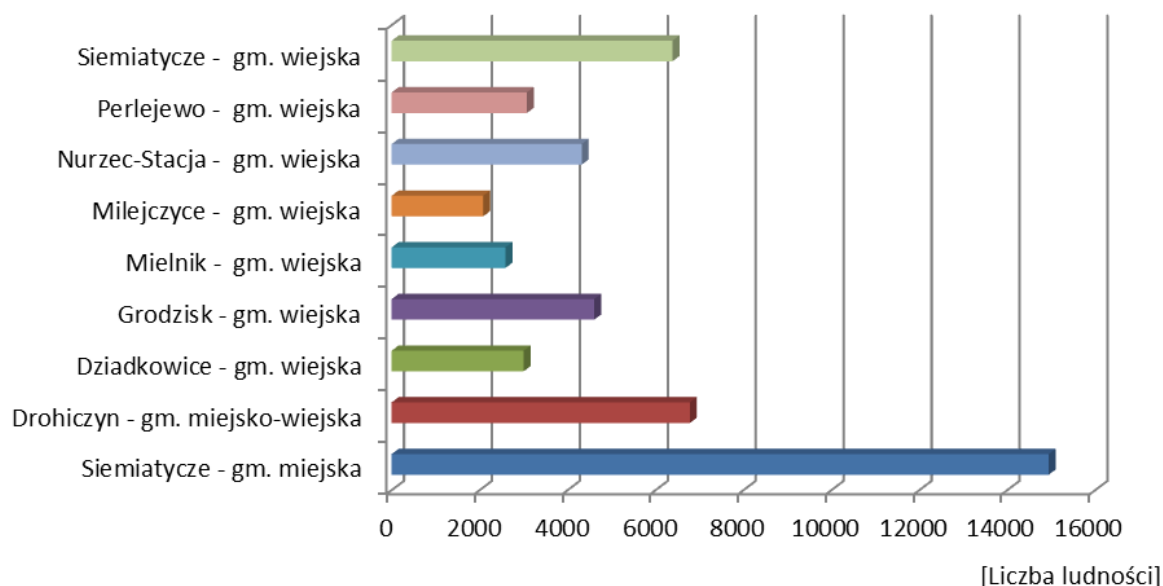
Charakterystyka sieci osadniczej

Sieć osadnicza w powiecie jest w miarę jednolita. Jest to głównie sieć starego typu wsi średniej wielkości, osiedli rozporoszonych oraz nowszej zabudowy szeregowej. W zachodniej

części powiatu występują obszary o przewadze zabudowy rozporoszonej. Rozproszenie osadnictwa stanowi duże utrudnienie w rozwoju infrastruktury technicznej oraz organizacji na właściwym poziomie sieci usług, zwłaszcza usług infrastruktury społecznej.

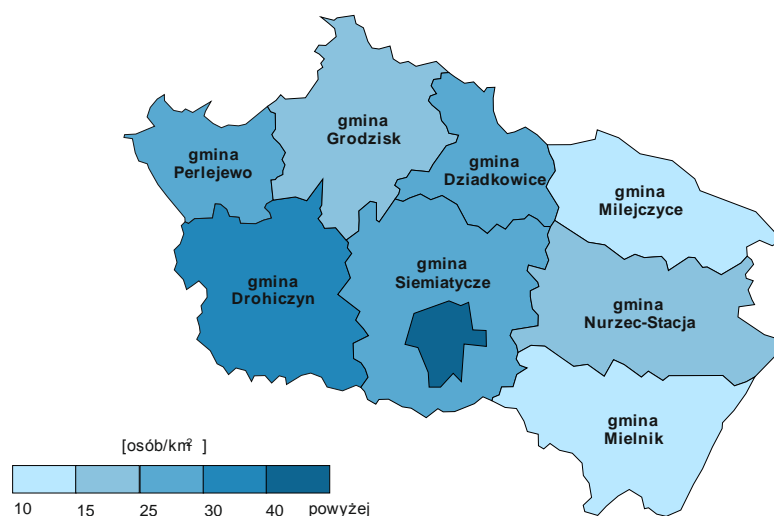
Rysunek 6. Liczba ludności powiatu siemiatyckiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS-u, stan na 31.12.2013 roku

Powiat siemiatycki ogółem zamieszkuje 46 938 osób, z tego najwięcej w mieście Siemiatycze (14 766). Mniejszą ilością osób odznaczają się gminy wiejskie. Najmniej osób mieszka w gminie Milejczyce (1 963) oraz gminie Mielnik (2 563).

Rysunek 7. Gęstość zaludnienia w powiecie siemiatyckim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS-u, stan na 31.12.2013 r.

Rozmieszczenie ludności na terenie powiatu jest nierównomierne. Gęstość zaludnienia (wyrażona w osobach na km²) jest większa w miastach: w Siemiatyczach wynosi 412 osób na km², najmniejsza jest natomiast w Mielniku (13 osób/km²) i Milejczycach (14 os. /km²).

Tabela 3. Gęstość zaludnienia w powiecie siemiatyckim

Jednostka administracyjna	Liczba ludności (wg zameldowania)	Gęstość zaludnienia [osób/km ²]
gm. miejska Siemiatycze	14766	412
gm. miejsko-wiejska Drohiczyn	6713	33
gm. wiejska		
Dziadkowice	2924	26
Grodzisk	4494	23
Mielnik	2563	13
Milejczyce	1963	14
Nurzec-Stacja	4249	20
Perlejewo	2994	29
Siemiatycze	6272	28
Razem	46 938	33

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS-u, stan na 31.12.2013 roku.

Średnia gęstość zaludnienia powiatu w roku 2013 wyniosła 33 osoby na 1 km², przy średniej dla województwa równej 59 osób na 1 km² i krajowej 123 osoby na 1 km². Powiat zajmuje pod tym względem 10 miejsce w województwie podlaskim.

Opis zasobów środowiskowych

Środowisko przyrodnicze

Środowisko naturalne powiatu siemiatyckiego charakteryzuje się bogatą różnorodnością flory i fauny oraz niskim zanieczyszczeniem powietrza i gleb. Część powiatu znajduje się w Dolinie Bugu – wieloprzestrzennym elemencie Krajowego i Europejskiego Systemu Obszarów Chronionych. Położenie powiatu, na prawym brzegu Bugu oraz jednocześnie w południowej części obszaru funkcjonalnego Zielone Płuca Polski, czyste środowisko naturalne mogą być atutem rozwojowym powiatu.

Dolina środkowego Bugu, zwana Podlaskim Przełomem Bugu, jest najbardziej interesującym fragmentem doliny rzeki, rozciągającym się od Niemirowa do Drohiczyna. Głównymi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi doliny Bugu są:

- ↳ naturalne koryto rzeczne z licznymi skarpami, mieliznami, wyspami, z przepięknymi starorzeczami zwanymi bużyskami, rozległymi łąkami i pastwiskami;
- ↳ wysokie krawędzie wysoczyzny morenowej, z rozległą panoramą widokową na dolinę Bugu (np. Góra Zamkowa w Drohiczynie, Góra Zamkowa w Mielniku, punkt widokowy w Niemirowie);

↳ bogactwo fauny i flory z dużym udziałem rzadkich, ginących i chronionych roślin i zwierząt

(do najliczniej występujących ryb należy szczupak, leszcz, płoć; mniej licznie występuje karp, okoń, sandacz);

↳ leśne oazy ciszy i spokoju.

Naturalny krajobraz terenu tworzą użytki rolnicze, rolniczo-leśne i leśne. W części wschodniej powiatu teren urozmaicają pokryte suchymi borami enklawy wzgórz, a w dolinach rzek Bug i Nurca występują tereny zalewowe. Wody rzeki Bug nie odpowiadają normom czystości.

O bogactwie środowiska przyrodniczego powiatu siemiatyckiego świadczą duże kompleksy leśne, niezniszczone działalnością człowieka. Grunty leśne stanowią około 33,8% powierzchni powiatu. Największy wskaźnik lesistości występuje w gminach: Mielnik i Nurzec-Stacja.

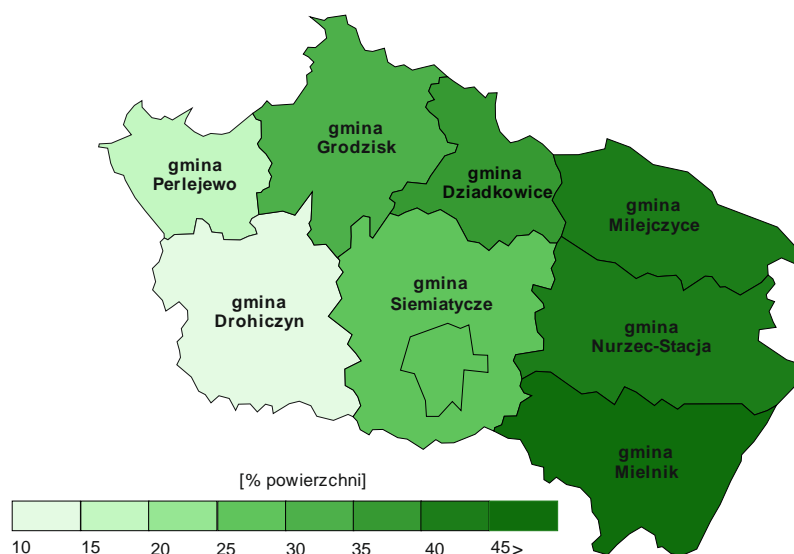
Tabela 4. Powierzchnia gruntów leśnych w powiecie [ha]

Jednostka administracyjna	Zalesienie [ha]	Powierzchnia [%]
gm. miejska		
Siemiatycze	944	26
gm. miejsko-wiejska		
Drohiczyn	2205	10
gm. wiejska		
Dziadkowice	4046	35
Grodzisk	5989	30
Mielnik	12701	65
Milejczyce	6336	42
Nurzec-Stacja	9527	44
Perlejewo	2165	20
Siemiatycze	55781	26
Razem	49688	34

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS-u, stan na 31.12.2013 roku.

Rysunek 8. Zalesienie w powiecie

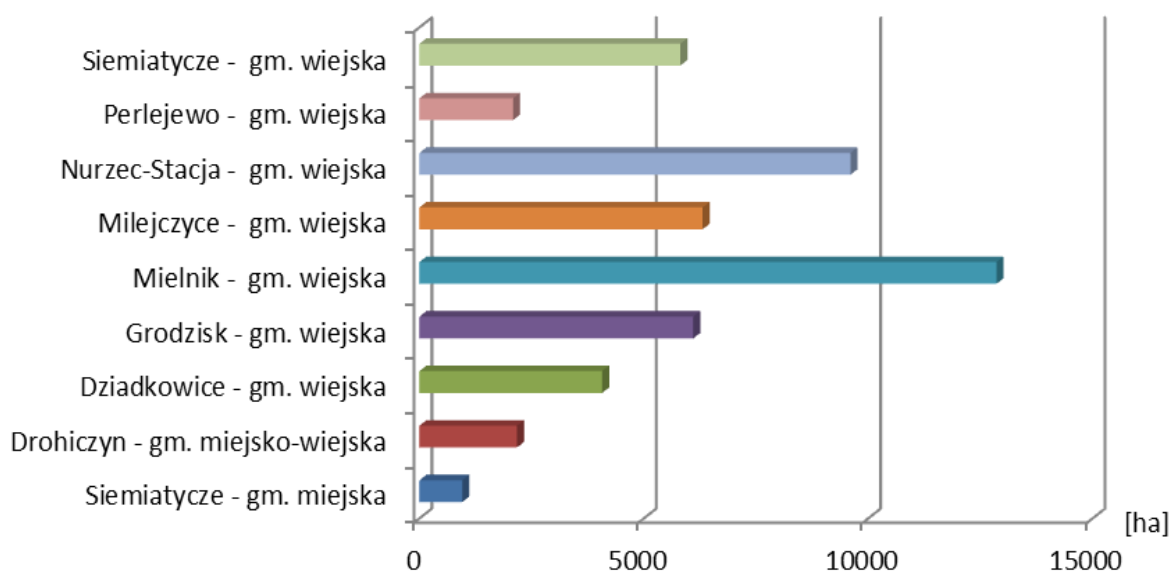

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS-u, stan na 31.12.2013 roku.

W 2013 roku na terenie powiatu siemiatyckiego grunty leśne zajmowały powierzchnię równą 50 299 ha, w tym lasy publiczne stanowiły 27 227 ha (54%), a lasy prywatne 23 072 ha (46%). Lasy Państwowe na terenie powiatu stanowią około 52% wszystkich gruntów leśnych.

Zdecydowanie większe zalesienie występuje w gminach wschodnich powiatu siemiatyckiego, w gminie Mielnik – blisko 12 905 ha (stanowi to 66% powierzchni gminy), Nurcu–Stacji - ok. 9710 ha (45% pow. gminy) i Milejczycach 6363 ha (42% pow. gminy). Najmniejsze zalesienie jest w gminach zachodnich, przede wszystkim w gminie Drohiczyn – blisko 2205 ha (stanowi to 10% powierzchni gminy) i gminie Perlejewo 2168 ha (27% pow. gminy).

Rysunek 9. Powierzchnia gruntów leśnych w powiecie [ha]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS-u, stan na 31.12.2013 roku.

Generalnie w powiecie siemiatyckim utrzymuje się wzrostowa tendencja powierzchni gruntów leśnych.

Szacuje się, że w roku 2013 w powiecie pozyskano 8 500 m³ drewna, wyłącznie z lasów prywatnych. Roślinną szatę lasów tworzą głównie bory mieszane i grądy z dominującymi gatunkami sosny, dębu, brzozy i olchy. Szatę roślinną terenów rolniczych poza roślinami płodozmianowymi tworzą: roślinność łąk i pastwisk stanowiących 14,4% powierzchni powiatu.

W strukturze użytkowania gruntów w powiecie siemiatyckim przeważają użytki rolne, które stanowią około 62% powierzchni powiatu, grunty leśne – 33,8%. Pozostałe grunty i nieużytki około 4,2% ogólnej powierzchni.

Złoża kopalne

Powierzchniowe utwory geologiczne obszaru Wysoczyzny Drohiczyńskiej to głównie gliny morenowe i piaski z głazami akumulacji lodowcowej (osady moreny dennej) oraz piaski i żwiry akumulacji rzeczolodowcowej (według J. Rzechowskiego). W dolinach rzek: Bugu i Nurca przeważają piaski pochodzenia rzeczno. Miąższość wymienionych utworów przekracza 100 m. Na terenie powiatu siemiatyckiego w okolicy Mielnika występują ponadto znaczne pokłady kredy pizącej.

Wyniki badań rzek

Na terenie powiatu monitoring wód prowadzono na rzece Kamionce (dopływ Bugu). Rzeka wypływa z Wysoczyzny Drohiczyńskiej w pobliżu miejscowości Krasewice Czerepy i płynie w kierunku południowo-wschodnim. Całkowita długość wynosi 27,0 km, a powierzchnia zlewni 127,2 km². Powyżej Siemiatycz Kamionkę zasilają wody największego dopływu Mahomet. Rzeka przepływa przez teren miasta i uchodzi do Bugu poniżej miejscowości Turna Mała.

Głównymi źródłami zanieczyszczeń wód rzeki są ścieki z miejscowości Siemiatycze i Czartajew. Odcinek ujściowy leży w obszarze Natura 2000 objętym ochroną pod nazwą „Dolina Dolnego Bugu”. W 2011 r. Rzekę badano na odcinku ujściowym profilu pomiarowym w miejscowości Turna Mała.

Ocena stanu ekologicznego wykazała stan umiarkowany (III klasa). O klasyfikacji zdecydowały ponadnormatywne stężenia fenoli lotnych (indeksu fenolowego). Klasyfikacja stanu chemicznego – poniżej dobrego ze względu na ponadnormatywną wartość sumy: benzo(b)fluorantenu i benzo(k)fluorantenu oraz sumy: benzo(g,h,i)peryleny i indeno(1,2,3-cd)pirenu.

Stan wód pod względem ekologicznym i chemicznym oceniono jako zły. Ocena w obszarach chronionych wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych wykazała, iż woda jest wrażliwa na eutrofizację komunalną.

Hałas

Badania prowadzone przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku wykazały, że na terenie miasta Siemiatycze występują przekroczenia norm dopuszczalnych hałasu. Poziomy długookresowe, służące do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie

ochrony środowiska przed hałasem zostały przekroczone odpowiednio o 12,9 dB – poziom dziennie-wieczorno-nocny oraz o 15,5 dB poziom nocny. Obie wartości przekroczeń są niższe od przekroczeń uzyskanych w tym samym cyklu pomiarowym wykonanym w innych miastach (w Rajgrodzie przy drodze krajowej nr 61, w Sokółce przy drodze krajowej nr 19).

Opracowane mapy akustyczne pokazały, że na analizowanych obszarach przy drodze nr 19 przebiegającej przez Siemiatycze około 1681 osób narażonych jest na hałas przekraczający wartość dopuszczalną 60 dB, a 2279 osób narażonych jest na przekroczenie dopuszczalnego poziomu – 50 dB.

Istnieje kilka metod ochrony przed hałasem drogowym, między innymi

- metody i środki związane z pojazdem i kierowcą;
- metody i środki związane ze sposobem projektowania dróg i doбором poszczególnych elementów drogi;
- metody związane z organizacją ruchu;
- metody związane z izolacją przed oddziaływaniami akustycznymi.

Tabela 5. Złóża kopalne w powiecie siemiatyckim według stanu na 31.12.2013 rok

Nazwa złoża	Kopalina główna	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby [tys. t]		Wydobycie [tys.t]
			geolog. bilansowe	przemysłowe	
Mielnik	Kreda pisząca	E	2912.37	2912.36	91.50
Biszewo	Piaski i żwiry	E	72	-	2
Chanie-Chursy	Piaski i żwiry	R	209	-	-
Czarna Cerkiewna	Piaski i żwiry	R	tylko pzb	-	-
Czarna Wielka	Piaski i żwiry	E	tylko pzb		2
Koczery	Piaski i żwiry	E	1917	831	48
Koczery II	Piaski i żwiry	R	tylko pzb	-	-
Kol. Słochy Annopolskie	Piaski i żwiry	T	20	-	-
Kol. Słochy Annopolskie I	Piaski i żwiry	T	88	-	-
Krupice	Piaski i żwiry	E	136	136	5
Moszczona	Piaski i żwiry	E	247	-	1
Moszczona Pańska	Piaski i żwiry	E	152	-	2
Osłowo	Piaski i żwiry	Z	57	-	-
Pokaniewo	Piaski i żwiry	E	314	-	9
Pokaniewo I	Piaski i żwiry	T	483	-	-
Pokaniewo II	Piaski i żwiry	R	743	-	-
Pokaniewo II – 73/1	Piaski i żwiry	E	651	-	3
Pokaniewo III	Piaski i żwiry	E	849	-	18
Pokaniewo IV	Piaski i żwiry	E	734	-	8

Pokaniewo V	Piaski i żwiry	E	3646	3646	230
Rogawka	Piaski i żwiry	E	2722	2722	29
Rogawka II	Piaski i żwiry	M	-	-	-
Rogawka III	Piaski i żwiry	E	190	-	5
Rogawka IV	Piaski i żwiry	M	-	-	-
Rogawka V	Piaski i żwiry	M	-	-	-
Romanówka	Piaski i żwiry	R	25	-	-
Siemiatycze	Piaski i żwiry	E	5498	5232	50
Siemiatycze Stacja	Piaski i żwiry	T	299	-	-
Siemiatycze Stacja I	Piaski i żwiry	E	118	-	3
Siemiatycze Stacja II	Piaski i żwiry	E	340	-	22
Siemiony	Piaski i żwiry	E	103	-	5
Siemiony II	Piaski i żwiry	T	83	-	-
Słochy Annopolskie	Piaski i żwiry	Z	332	-	-
Sobiatyno	Piaski i żwiry	E	2328	858	2
Wajków	Piaski i żwiry	R	179	-	-
Żurobice	Piaski i żwiry	R	31	-	-

R – złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo (kategorie A+B+C); Z – złoża zaniechane; E – złoża eksploatowane; T – złoża zagospodarowane, eksploatowane okresowo; M – złoża skreślone z bilansu zasobów w roku sprawozdawczym

Źródło: *Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.XII.2013*, Państwowy Instytut Geologiczny- Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2014.

W raporcie przedstawiono także wyniki badań dotyczących hałasu przemysłowego. Autorzy podkreślają, że na skutek przeprowadzonych kontroli oraz obowiązku uzyskania pozwolenia zintegrowanego dla niektórych przedsiębiorstw, wiele zakładów przemysłowych wprowadziło już lub wprowadza szereg zabezpieczeń akustycznych, które skutecznie wyeliminowały nadmierny hałas na terenach mieszkalnych.

Pola elektromagnetyczne

W środowisku występują dwa rodzaje pól elektromagnetycznych: naturalne (pole magnetyczne Ziemi, pole wytwarzane przez wyładowania atmosferyczne, promieniowanie kosmiczne i promieniowanie Słońca) oraz sztuczne (powstające wokół radiolinii, wytwarzane przez instalacje służące do komunikacji za pomocą fal – stacje radiowe, anteny nadawcze, stacje telefonii komórkowej, napowietrzne linie przesyłowe wysokiego napięcia, stacje elektroenergetyczne oraz urządzenia codziennego użytku jak: telefony, komórki mikrofalowe).

W 2013 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku przeprowadził w powiecie siemiatyckim pomiar pól magnetycznych.

Tabela 6. Wyniki pomiarów pól elektromagnetycznych

Lp.	Lokalizacja punktu	Współrzędne	Średnia arytmetyczna zmierzonych wartości skutecznych natężeń pól elektrycznych promieniowania elektromagnetycznego [V/m]	Wartość niepewności pomiaru [V/m]	Procent wartości dopuszczalnej [%]
1	Siemiatycze, centrum miejscowości (ul. Ogrodowa ZUS)	N 52°25'29,5" E 22°51'33,6"	0,11	0,005	1,6
2	Drohiczyn, centrum miejscowości (ul. Plac Kościuszki/Kościelna)	N 52°23'44,8" E 22°39'27,7"	0,48	0,024	6,9
3	Perlejewo, centrum miejscowości (plac koło Kościoła)	N 52°34'11,3" E 22°33'48,0"	0,22	0,011	3,1

Źródło: Informacja Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska o stanie środowiska na terenie powiatu siemiatyckiego, WIOŚ, Białystok 2014.

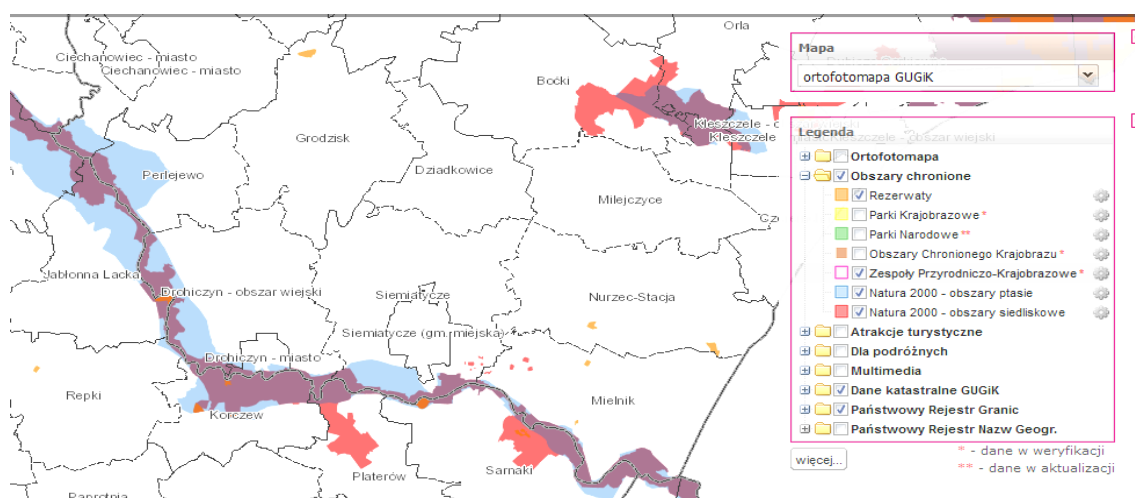
Na podstawie przeprowadzonych pomiarów nie odnotowano przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych.

Ochrona środowiska przyrodniczego

Część powierzchni powiatu siemiatyckiego objęta jest programem Natura 2000. Jest to sieć obszarów, których celem jest ochrona cennych przyrodniczo i zagrożonych gatunków. Na terenie powiatu wyznaczono trzy takie kompleksy ochronne. Są to:

- PLB 140001 – Dolina Dolnego Bugu o powierzchni równej 74309,9 ha. Jest to Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków (dyrektywa ptasia).
- PLH 140011 – Ostoja Nadbużańska o powierzchni 46037 ha. Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk (dyrektywa siedliskowa).
- PLH 200014 – Schrony Brzeskiego Rejonu Umocnionego o powierzchni 117 ha. Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk (dyrektywa siedliskowa).

Rysunek 10. Obszary Natura 2000 w powiecie siemiatyckim

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska.

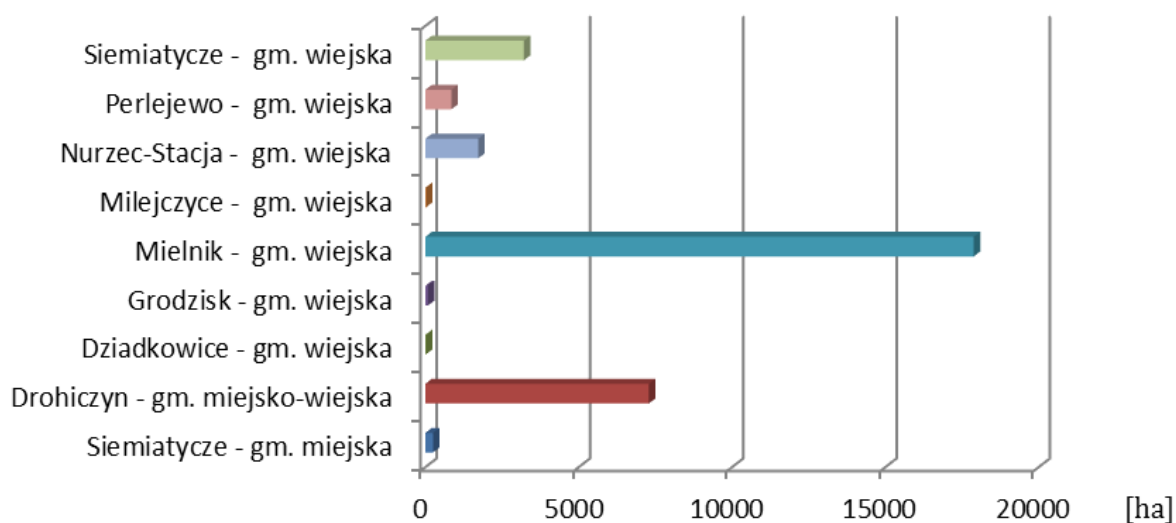
Tabela 7. Obszary prawnie chronione

Jednostka administracyjna	Rezerваты przyrody [ha]	Obszary chronionego krajobrazu [ha]	Użytki ekologiczne [ha]	Zespoły przyrodniczo-krajoznawcze [ha]	Pomniki przyrody [szt.]	Ogółem [ha]	Udział powierzchni chronionej w powierzchni ogółem [%]
Miasto Siemiatycze	-	250,0	-	-	2	250,0	6,9
gm. miejsko-wiejska Drohiczyn	-	7290,0	2,6	-	3	7290,0	35,1
gm. wiejska							
Dziadkowice	-	-	14,2	-	8	14,2	0,1
Grodzisk	87,9	-	-	-	4	87,9	0,4
Mielnik	36,2	17832,0	2,7	56,1	7	17888,1	91,1
Milejczyce	-	-	19,8	-	1	19,8	0,1
Nurzec-Stacja	125	1580,0	22,2	-	9	1727,2	8,8
Perlejewo	-	851,7	-	-	2	851,7	8,0
Siemiatycze	-	3210,0	6,6	-	5	3216,6	14,2
Razem	249,1	31013,7	68,1	56,1	41	31345,5	21,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS-u, stan na 31.12.2013 rok.

Na terenie powiatu ochroną prawną przyrody i krajobrazu jest objętych 31345,5 ha, co stanowi 21,5% powierzchni powiatu. Na system obszarów chronionych powiatu składa się 4 rezerваты, 2 obszary chronionego krajobrazu, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajoznawcze i 41 pomników przyrody.

Rysunek 11. Powierzchnia obszarów prawnie chronionych [ha]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS-u, stan na 31.12.2013 roku.

Największy udział obszarów prawnie chronionych ma gmina Mielnik – 17888 ha; stanowi to 91,1% powierzchni całej gminy. Najmniej zaś gmina Dziadkowice – 14,2 ha i stanowi to zaledwie 0,1% powierzchni gminy.

Największy udział terenów chronionych stanowią obszary chronionego krajobrazu – 98,9%, są to:

- ↳ Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Bugu o powierzchni 30162 ha obejmuje część gmin: Mielnik, Siemiatycze, Drohiczyn i Nurzec-Stacja. Został utworzony ze względu na ochronę i zachowanie doliny Bugu, posiadającej unikatowe walory przyrodnicze i krajobrazowe.
- ↳ Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Bugu i Nurca zajmuje powierzchnię równą 2921,2 ha i obejmuje część gminy Perlejewo. Charakteryzuje się krajobrazem o dużym stopniu naturalności, z dobrze zachowanymi, cennymi walorami przyrodniczymi i kulturowymi.

Na obszarze powiatu siemiatyckiego znajdują się również liczne rezerваты przyrody, takie jak:

- ↳ Rezerwat leśny Koryciny w gminie Grodzisk;
- ↳ Rezerwat leśny Sokół i Witanowszczyzna w gminie Nurzec-Stacja;
- ↳ Rezerwat leśny Grądy Radziwiłłowskie w gminie Mielnik;
- ↳ Rezerwat stepowy Góra Uszeście w gminie Mielnik.

W gminie Mielnik znajduje się również zespół przyrodniczo-krajobrazowy Głogi. Jest to fragment krawędzi przełomowej doliny Bugu w Mielniku, stanowiący dobrze zachowane twory polodowcowe w postaci serii wzniesień poprzecinanych siecią wąwozów.

Pomniki przyrody w powiecie siemiatyckim to głównie pojedyncze twory przyrody ożywionej i nieożywionej, np. drzewa, grupy drzew, głązy narzutowe. Na szczególną uwagę zasługuje skupisko 58 dębów w wieku 200-300 lat zlokalizowanych w miejscowości Siemiony, w Gminie Grodzisk.

Na uwagę zwracają również lasy sosnowe wydzielające olejki eteryczne w Milejczycach. Uważa się, że mają one leczniczy wpływ na drogi oddechowe.

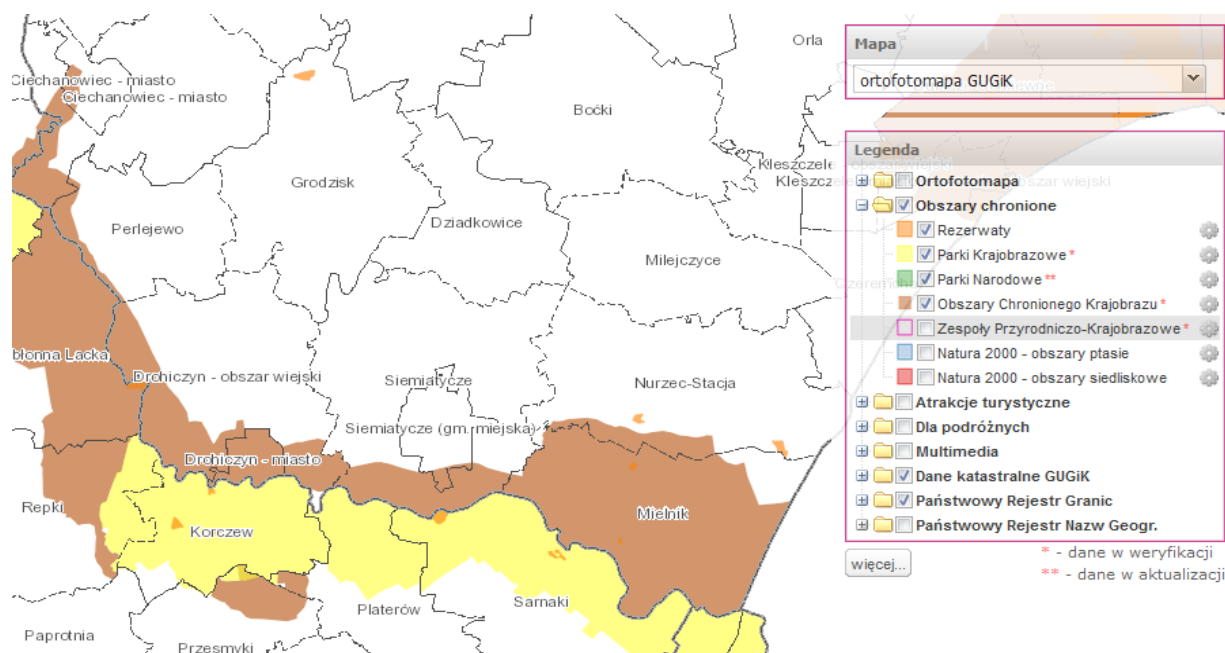
Potencjalne obszary ochrony na terenie powiatu

Ze względu na naturalny charakter doliny Bugu trwają prace nad utworzeniem Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego, który znajdowałby się w obrębie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Bugu. Zajmowałby powierzchnię około 15500 ha, jego długość w linii prostej wyniosłaby 51 km, przeciętna szerokość – 1,7 km w część zachodniej i około 3,0 km w części wschodniej. Unikatywne krajobrazy i bogactwo przyrodnicze, stanowią poważny argument i główną przesłankę utworzenia na tym terenie Parku Krajobrazowego.

Rysunek 12. Obszary Chronionego Krajobrazu w powiecie siemiatyckim

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska.

2.2. Sfera społeczna

Demografia

Liczba ludności

Na terenie powiatu siemiatyckiego według stanu na 31.12.2013 roku zameldowanych było 46938 osób, z tego 23 845 kobiet i 23 093 mężczyzn (tabela 8). Ludność powiatu stanowi 3,98% ludności województwa podlaskiego i 0,12% ludności kraju. Większość ludzi 64% zamieszkuje obszary wiejskie, mieszkańcy miast stanowią 35% ludności.

Średnio w powiecie na 100 mężczyzn przypada 103 kobiety, przy czym wskaźnik ten jest różny w odniesieniu do poszczególnych gmin. W gminie Milejczyce jest on największy i wynosi 114 kobiet na 100 mężczyzn, w gminie miejskiej Siemiatycze oraz w gminie wiejskiej Mielnik – 110 kobiet, a najmniejszy jest w gminie Grodzisk – 96 kobiet i Dziadkowice – 97 kobiet na 100 mężczyzn. Podsumowując można stwierdzić, że wskaźnik feminizacji w miastach (Siemiatycze i Drohiczyń) jest większy – 108 kobiet na 100 mężczyzn, niż na obszarach wiejskich – 102 kobiety.

Na przestrzeni ostatnich 10 lat liczba mieszkańców powiatu siemiatyckiego zmniejszyła się o 3276 osób (6,4%).

Tabela 8. Liczba ludności powiatu w podziale na gminy i płeć

Jednostka administracyjna	Liczba ludności (według zameldowania)			Liczba kobiet na 100 mężczyzn
	razem	kobiet	mężczyzn	
gm. miejska Siemiatycze	14766	7727	7039	110
gm. miejsko-wiejska Drohiczyn	6713	3359	3354	100
gm. wiejska				
Dziadkowice	2924	1433	1491	96
Grodzisk	4607	2191	2303	95
Mielnik	2586	1335	1228	109
Milejczyce	2083	1052	911	115
Nurzec-Stacja	4323	2152	2097	103
Perlejewo	3075	1490	1504	99
Siemiatycze	6386	3106	3166	98
Razem	46938	23845	23093	103

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS-u, stan na 31.12.2013 roku.

Tabela 9. Ludność powiatu siemiatyckiego wg płci w latach 2001-2013 z szacunkiem do roku 2020

Ludność	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2020
Ludność ogółem	50359	49941	49540	49166	48716	48364	47973	48223	47791	47358	46938	46479	44911	43044
Kobiety	25563	25353	25137	24944	24705	24556	24355	24481	24279	24032	23845	23608	22600	21526
Mężczyźni	24796	24588	24403	24222	24011	23808	23618	23742	23512	23326	23093	22871	22311	21518

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS-u, stan na 31.12.2014 roku.

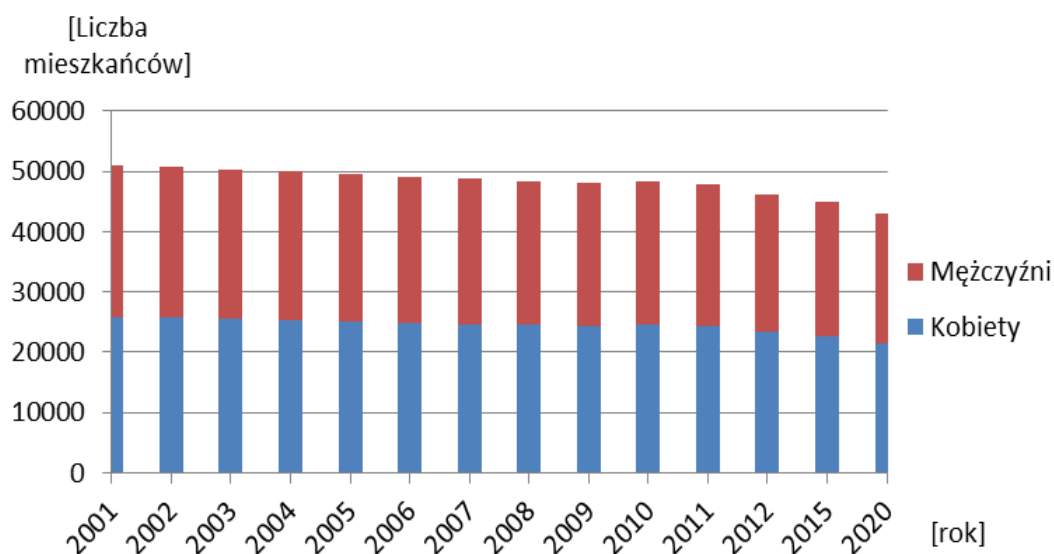
Prognozy Głównego Urzędu Statystycznego⁶ wskazują, że w kolejnych latach tendencja spadkowa utrzyma się. Szacuje się, że w roku 2015 powiat będzie zamieszkiwało 44911 osób, a w 2020 – 43044 osób.⁷

⁶ „Prognoza dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2011-2035”, GUS, Warszawa 2011.

⁷ Prognoza jest spójna z obowiązującą od połowy 2008 roku prognozą dla województwa na lata 2008-2035. Wyniki dla województwa są zbieżne z sumą stanów ludności w poszczególnych powiatach w województwie, a niewielkie różnice wynikają z zaokrągleń. Podstawę obliczeń stanowiły stany ludności według płci, wieku i powiatów w 31.12.2007 r., w podziale administracyjnym obowiązującym w 31.12.2007 r.

Rysunek 13. Struktura ludności powiatu siemiatyckiego według płci w latach 2001-2012 z szacunkiem do roku 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS-u, stan na 31.12.2012 roku.

W powiecie siemiatyckim występuje większy odpływ ludności z obszarów wiejskich. Ujemna tendencja dotyczy wszystkich gmin wiejskich powiatu siemiatyckiego.

Tabela 10. Ludność powiatu siemiatyckiego z uwzględnieniem miast i wsi w latach 2001-2013

Rok	Ludność ogółem	Miasta			Różnica do roku poprzedniego w miastach	gm. wiejskie Dziadkowice, Grodzisk, Mielnik, Milejczyce, Nurzec-Stacja, Perlejewo, Siemiatycze i Drohiczyn (z wył. miasta)	Różnica do roku poprzedniego w gm. wiejskich
		Siemiatycze	Drohiczyn	razem			
2001	51067	15476	2074	17550	x	33167	x
2002	50764	15549	2074	17623	73	32806	-361
2003	50359	15496	2100	17596	-27	32427	-379
2004	49941	15436	2099	17535	-61	31860	-567
2005	49540	15402	2076	17478	-57	31546	-314
2006	49166	15373	2065	17438	-40	31269	-277
2007	48716	15319	2066	17385	-53	30863	-406
2008	48364	15239	2051	17290	-95	30593	-270
2009	47973	15194	2035	17229	-61	30317	-276
2010	48223	15068	2162	17230	1	30993	676
2011	47791	14946	2134	17080	-150	30711	-282
2012	47358	14851	2121	16972	-108	30386	-325
2013	46938	14766	2125	16891	-81	30047	-339

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS-u, stan na 31.12.2013 roku.

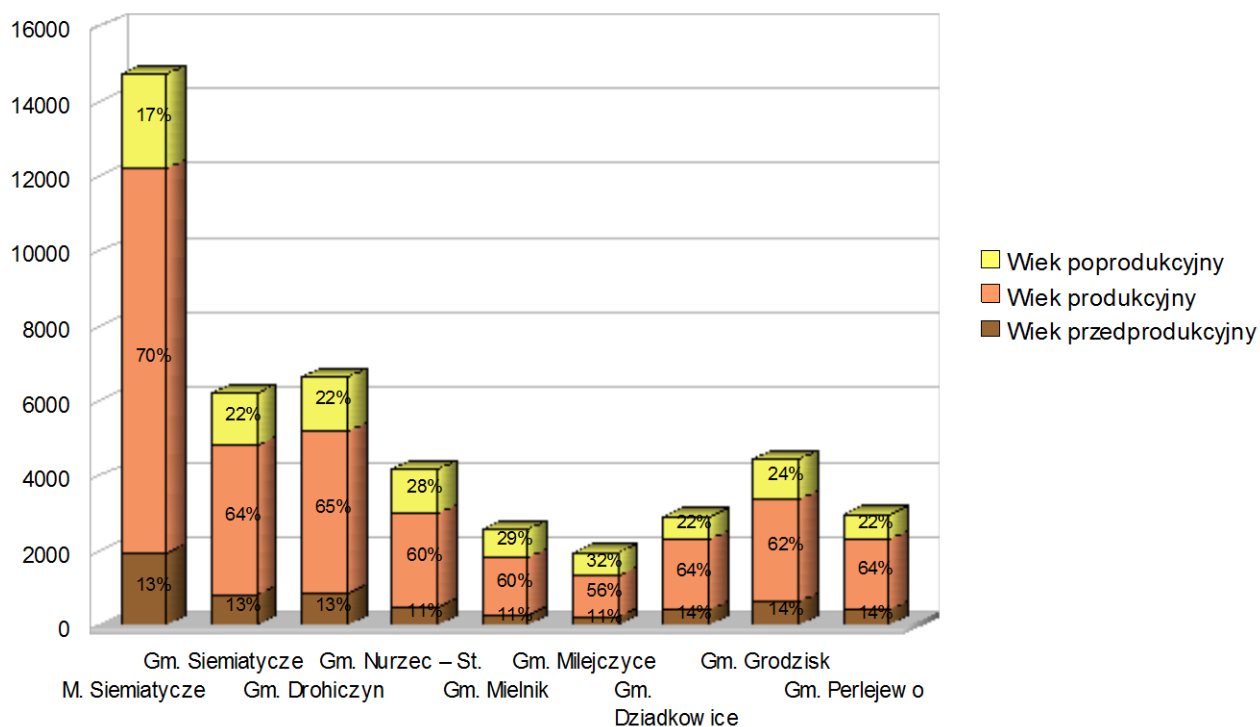
Podobna sytuacja ma miejsce w mieście Siemiatycze, w którym liczba ludności w ostatnich 10 latach zmniejszyła się o 530 osób. Inaczej jest w mieście Drohiczyn, gdzie nastąpił przyrost liczby ludzi o 60 osób.

Malejące tendencje liczby ludności można zauważyć we wszystkich powiatach województwa podlaskiego, z wyjątkiem miast na prawach powiatu, Białegostoku, Łomży i Suwałk.

Struktura wiekowa

Największy udział w strukturze wiekowej ludności powiatu siemiatyckiego ma grupa w wieku produkcyjnym (tj. od 17 do 59 roku życia w przypadku kobiet i od 17 do 64 roku życia w przypadku mężczyzn) liczy ona 28 916 osób. Przy czym należy zauważyć dość duży niedobór kobiet w tej grupie. Na 100 mężczyzn w wieku produkcyjnym przypada zaledwie 85 kobiet. Niedobór kobiet występuje również w wieku przedprodukcyjnym, jest on jednak nie duży, ponieważ na 100 mężczyzn przypada 96 kobiet. Odwrotna sytuacja jest w grupie poprodukcyjnej. Następuje to znaczny wzrost liczby kobiet w stosunku do liczby mężczyzn, na 100 kobiet przypada zaledwie 51 mężczyzn.

Rysunek 14. Struktura ludności powiatu siemiatyckiego według grup wiekowych

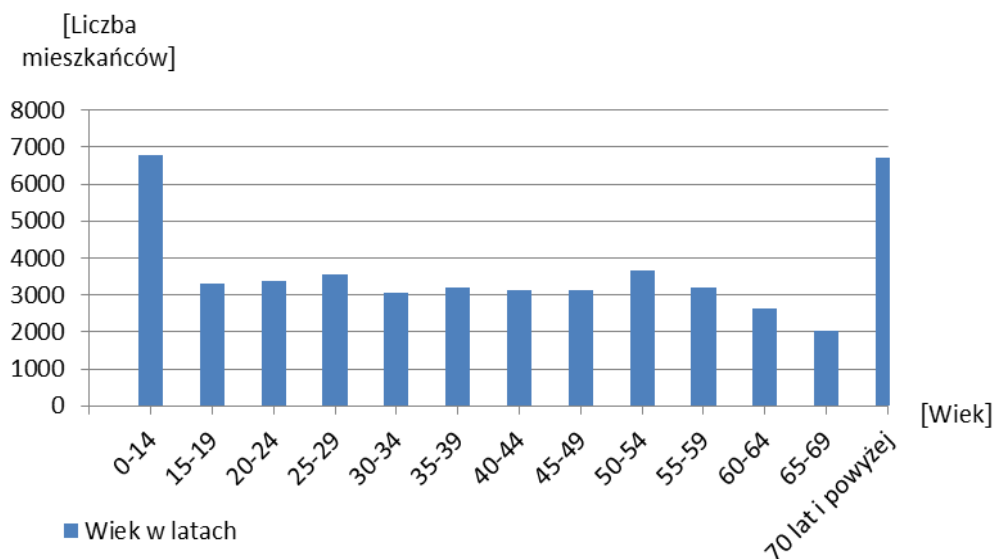

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS-u, stan na 31.12.2014 roku.

Dokładniejszy rozkład liczby ludności względem określonego wieku prezentuje rysunek 15.

Rysunek 15. Struktura wiekowa ludności powiatu siemiatyckiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS-u, stan na 31.12.2013 roku.

Liczba ludność w wieku produkcyjnym odznacza się również przewagą w stosunku do liczby ludności w wieku przed i poprodukcyjnym. Na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada 65 osób w wieku przed i poprodukcyjnym, przy czym na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada 30 osób w wieku przedprodukcyjnym i 35 osób w wieku poprodukcyjnym. Na 3 osoby w wieku produkcyjnym przypada jedna osoba w wieku przedprodukcyjnym i jedna osoba w wieku poprodukcyjnym. Strukturę wiekową powiatu siemiatyckiego w podziale na gminy prezentuje tabela 11.

Tabela 11. Ludność w powiecie siemiatyckim w podziałem na grupy wiekowe w 2014 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	M. Siemiaty cze	Gm. Siemiatycze	Gm. Drohiczyn	Gm. Nurzec – St.	Gm. Mielnik	Gm. Milejczyce	Gm. Dziadkowice	Gm. Grodzisk	Gm. Perlejewo
Wiek przedprodukcyjny	1938	815	872	480	278	218	415	624	418
%	13,16	13,17	13,13	11,49	10,93	11,31	14,29	14,12	14,15
Wiek produkcyjny	10254	3987	4297	2511	1530	1085	1858	2746	1882
%	69,64	64,41	64,71	60,13	60,17	56,28	63,96	62,15	63,71
Wiek poprodukcyjny	2533	1387	1471	1185	735	625	632	1048	654
%	17,2	22,41	22,15	28,38	28,9	32,42	21,76	23,72	22,14
Ogółem	14725	6190	6640	4176	2543	1928	2905	4418	2954

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

Na przestrzeni kilkunastu lat liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym stale maleje. Od 2001 roku zmniejszyła się ona w całym powiecie o ponad trzy tysiące osób. Liczba ta jest dość duża i związana głównie z malejącym przyrostem naturalnym. Liczba ludności w wieku produkcyjnym natomiast wzrosła od 2001. Jest to zapewne związane z dość dużym przyrostem naturalnym, który miał miejsce w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX wieku. Należy jednak się spodziewać, że liczba osób w tej grupie zacznie również w najbliższych latach maleć i będzie to spowodowane coraz mniejszą liczbą osób w grupie przedprodukcyjnej. Liczba osób w grupie poprodukcyjnej oscyluje mniej więcej przy tych samych wartościach. Od roku 2001 zanotowano jednak nieznaczny spadek liczby osób w tej grupie. Trendy mimo wszystko pokazują, że w należy spodziewać się wzrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Dokładną analizę liczby ludności w poszczególnych grupach ekonomicznych prezentuje poniższa tabela.

Tabela 12. Liczby ludności w poszczególnych grupach ekonomicznych

Rok	Wiek przedprodukcyjny			Wiek produkcyjny			Wiek poprodukcyjny		
	Razem	Kobiety	Mężczyźni	Razem	Kobiety	Mężczyźni	Razem	Kobiety	Mężczyźni
2001	12583	6182	6401	27645	12821	14824	10405	6702	3703
2002	12138	5963	6175	27822	12881	14941	10350	6663	3687
2003	11563	5684	5879	27950	12927	15023	10337	6654	3683
2004	10950	5373	5577	27934	12921	15013	10296	6613	3683
2005	10432	5096	5336	28116	13023	15093	10268	6607	3661
2006	9975	4881	5094	28267	13104	15163	10232	6591	3641
2007	6500	4638	4862	28319	13133	15186	10179	6560	3619
2008	9063	4423	4640	28390	13155	15235	10164	6601	3563
2009	8714	4223	4491	28423	13143	15280	10149	6622	3527
2010	9071	4405	4666	29030	13425	15605	10122	6651	3471
2011	8738	4281	4457	28916	13310	15606	10137	6688	3449
2012	8285	4036	4249	28889	13277	15612	10184	6719	3465
2013	7875	3838	4037	28829	13258	15571	10234	6749	3485

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS-u, stan na 31.12.2013 roku.

Zmniejszająca się liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym w tym samym stopniu dotyczy mężczyzn i kobiet. Można również stwierdzić, że na przestrzeni 10 lat liczba kobiet w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym była zawsze mniejsza niż mężczyzn, a w wieku poprodukcyjnym większa prawie dwukrotnie.

Przyrost naturalny oraz migracje

Przyrost naturalny w powiecie siemiatyckim jest ujemny. W 2013 roku wyniósł on – 301, w przeliczeniu na 1000 osób wyniósł on – 6,39 osób. W porównaniu do województwa jest to dość duży spadek, ponieważ średnio w województwie podlaskim przyrost naturalny na 1000 osób wyniósł – 1,3, a w kraju -0,5 osoby.

W każdej gminie analizowanego powiatu zanotowano ujemny przyrost naturalny. Największa obniżka ludności zaistniała w gminie wiejskiej Siemiatycze (-68 osób) oraz w gminie Drohiczyn (-53) i Milejczyce (-40), najmniejsza zaś obniżka nastąpiła w gminie Dziadkowice (-16 osób) (tabela 14).

Saldo migracji w 2013 roku w powiecie roku również było ujemne i wyniosło łącznie -194 osoby. Migracja jednak była dosyć zróżnicowana, dużo więcej wymeldowań niż zameldowań miało miejsce w gminach miejskich, w Mieście Siemiatycze było to – 55, a gminie miejsko-wiejskiej Drohiczyn – 28. Lepsza sytuacja zaistniała w gminie wiejskiej Siemiatycze i Mielnik. W gminie wiejskiej Siemiatycze zameldowań było o 8 mniej niż wymeldowań, a w Mielniku o 2. Szczegółową analizę przyrostu naturalnego i migracji przedstawia tabela 13.

Tabela 13. Przyrost naturalny i ruchy ludności w powiecie siemiatyckim

Jednostka administracyjna	Urodzenia żywe	Zgony ogółem	Przyrost naturalny	Zameldowania	Wymeldowania	Saldo migracji
gm. miejska Siemiatycze	116	144	-28	135	190	-55
gm. miejsko-wiejska Drohiczyn	39	92	-53	38	66	-28
gm. wiejska						
Dziadkowice	18	34	-16	15	43	-28
Grodzisk	30	58	-28	29	62	-33
Mielnik	16	34	-18	24	26	-2
Milejczyce	9	49	-40	15	31	-16
Nurzec-Stacja	33	65	-32	27	43	-16
Perlejewo	23	41	-18	22	30	-8
Siemiatycze	30	98	-68	48	56	-8
Razem	314	615	-301	353	547	-194

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS-u, stan na 31.12.2013 roku.

W powiecie siemiatyckim w 2013 roku z powodu ujemnego przyrostu naturalnego oraz ujemnego salda migracji liczba mieszkańców zmniejszyła się o 495 osoby.

Prognozy liczby ludności i wskaźnik przyrostu naturalnego nie są korzystne. Starzenie się ludności jest zjawiskiem powszechnym w większości krajów europejskich, w tym także w Polsce, co jest spowodowane ograniczeniem śmiertelności dzieci, a tym samym przedłużaniem przeciętnego trwania życia oraz zmniejszeniem przyrostu naturalnego. Specyfika całego makroregionu Polski wschodniej na tle pozostałych części kraju polega na większym spadku liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym, nieco większym wzroście liczby ludności w wieku produkcyjnym oraz mniejszym wzroście ludności w wieku poprodukcyjnym. Skala zmniejszania zasobów ludności w wieku przedprodukcyjnym jest

bardzo wysoka i w perspektywie kilkunastu lat wpłynie z pewnością na ograniczenie potencjalnych zasobów pracy oraz dalszy wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym.⁸ Makroregion Polski wschodniej od pozostałych części kraju różni się wyraźną przewagą odpływu migracyjnego nad napływem. Głównym problemem jest ujemne saldo migracji w grupie osób z wykształceniem wyższym (w tym zwłaszcza w wieku 25-34 lata). Wpływa to niekorzystnie na potencjał rozwojowy oraz atrakcyjność inwestycyjną tych obszarów.

Edukacja i wykształcenie

Wychowanie przedszkolne

Na terenie powiatu siemiatyckiego w 2015 roku (dane na rok szkolny 2014/2015) istniało 4 przedszkola i 9 oddziałów przedszkolnych (zerówek szkolnych przystosowanych dla sześciolatków), tabela 14.

Tabela 14. Liczba placówek przedszkolnych w podziale na gminy

Jednostka administracyjna	Oddział przedszkolny		Punkty przedszkolne	
	Liczba placówek	Liczba dzieci	Liczba placówek	Liczba dzieci
Siemiatycze gm. miejska i wiejska	3	462	0	0
gm. miejsko-wiejska Drohiczyn	4	46	4	56
gm. wiejska				
Dziadkowice	1	14	-	-
Grodzisk	1	15	1	33
Mielnik	1	32	0	0
Milejczyce	1	13	1	10
Nurzec-Stacja	1	38	0	0
Perlejewo	1	34	1	17
Razem	13	654	7	116

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Powiatowej Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej w Siemiatyczach, dane na rok szkolny 2014/2015.

Szkoły podstawowe

W powiecie siemiatyckim w 2015 roku (dane na rok szkolny 2014/2015) funkcjonowało 15 szkół podstawowych, przy czym w mieście Siemiatycze – 2, w gminie wiejskiej Siemiatycze – 3, w gminie miejsko-wiejskiej Drohiczynie – 4, a w pozostałych gminach po jednej. Łącznie we wszystkich szkołach powiatu kształcą się 2243 dzieci.

⁸ D. Celińska-Janowicz, A. Miszczuk, A. Płoszaj, M. Smętowski, *Aktualne problemy demograficzne regionu Polski Wschodniej*, Euroreg, Warszawa 2010.

Największa liczba szkół podstawowych w roku szkolnym 2014/2015 jest w gminie miejsko-wiejskiej Drohiczyn, przy czym są to małe szkoły; na 4 szkoły przypada 296 uczniów (średnio po 74 w każdej). Najbardziej liczne są szkoły usytuowane w mieście Siemiatycze i gminie wiejskiej Siemiatycze, na 5 szkół przypada 214,2 uczniów. Dość liczna jest również szkoła w Grodzisku, w której kształci się 211 dzieci. Szkoły podstawowe w powiecie podporządkowane są gminom.

Tabela 15. Liczba szkół podstawowych w podziale na gminy

Jednostka administracyjna	Szkoły Podstawowe	
	Liczba szkół	Liczba dzieci
Siemiatycze gm. miejska i wiejska	5	1071
gm. miejsko-wiejska Drohiczyn	4	296
gm. wiejska		
Dziadkowice	1	139
Grodzisk	1	211
Mielnik	1	105
Milejczyce	1	94
Nurzec-Stacja	1	179
Perlejewo	1	148
Razem	15	2243

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Powiatowej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Siemiatyczach, dane na rok szkolny 2014/2015.

Uczniowie szkół podstawowych na zakończenie II etapu edukacji przystępują do sprawdzianów organizowanych w szóstych klasach szkół podstawowych. W 2014 roku najwyższe wyniki ze sprawdzianu VI klas szkoły podstawowej osiągnęli uczniowie z gminy Nurzec Stacja, powyżej średniej byli również uczniowie z gminy Mielnik. Najniższe wyniki natomiast uzyskali uczniowie z gminy Perlejewo i Dziadkowice,

Wyniki sprawdzianów plasują się na różnym poziomie w zależności od gminy (tabela 16).

Tabela 16. Rozkład wyników sprawdzianu na zakończenie VI klasy szkoły podstawowej

Gmina	Liczba przystępujących do sprawdzianu	Średni wynik		Liczba uczniów z wynikiem		
		Pkt	%	Niskim	Średnim	Wysokim
Siemiatycze-miasto	135	23,7	59,00%	43	72	20
Drohiczyn	60	22,9	57,00%	21	32	7
Dziadkowice	19	21	53,00%	9	7	3
Grodzisk	39	23,3	58,00%	16	14	9
Mielnik	10	24,7	62,00%	3	5	2
Milejczyce	19	23,6	59,00%	5	13	1
Nurzec-Stacja	39	25,3	63,00%	9	22	8
Perlejewo	25	20,4	51,00%	14	7	4
Siemiatycze	40	23,1	58,00%	13	22	5

Źródło: Sprawozdanie ze sprawdzianu przeprowadzonego w 2014 roku w województwie podlaskim, Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łomży, oke.lomza.pl

Gimnazja

W roku szkolnym 2014/215 na obszarze powiatu siemiatyckiego funkcjonowało 10 gimnazjów, do których uczęszcza 1269 uczniów. W mieście Siemiatycze funkcjonują dwa gimnazja, w gminie wiejskiej Siemiatycze jedno. Podobna sytuacja jest w pozostałych gminach powiatu siemiatyckiego, w każdej istnieje jedno gimnazjum.

Tabela 17. Liczba gimnazjów w podziale na gminy- dane z Powiatowej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Siemiatyczach, rok szkolny 2014/2015.

Jednostka administracyjna	Gimnazja	
	Liczba gimnazjów	Liczba dzieci
Siemiatycze gm. miejska i wiejska	3	575
gm. miejsko-wiejska Drohiczyn	1	192
gm. wiejska		
Dziadkowice	1	69
Grodzisk	1	137
Mielnik	1	60
Milejczyce	1	45
Nurzec-Stacja	1	95
Perlejewo	1	96
Razem	10	1269

Najwięcej uczniów uczęszcza do gimnazjów w mieście Siemiatycze, oraz w gminach Siemiatycze i Drohiczyn – w każdej z tych placówce jest średnio około 190 uczniów. Szkoły gimnazjalne w powiecie podporządkowane są gminom.

Szkoły ponadgimnazjalne

W powiecie siemiatyckim funkcjonuje 6 szkół ponadgimnazjalnych. Są to:

↳ Zespół Szkół w Siemiatyczach, w skład niej wchodzi:

- Liceum Ogólnokształcące im. Komisji Edukacji Narodowej,
- Zasadnicza Szkoła Zawodowa.

↳ Zespół Szkół Rolniczych im. W. St. Reymonta w Czartajewie, w skład niej wchodzi:

- Technikum kształcące w zawodach: technik informatyk, technik ekonomista, technik architektury krajobrazu, technik mechanik, technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej
- Zasadnicza Szkoła Zawodowa .
- Szkoła Policealna – technik turystyki wiejskiej

↳ Zespół Szkół Rolniczych im. W. Witosa w Ostrożanach, w skład niej wchodzi:

- Liceum Ogólnokształcące o rozszerzonym profilu bezpieczeństwa
- Technikum kształcące w zawodach : technik żywienia i usług gastronomicznych, technik rolnik, technik hotelarstwa, technik obsługi turystycznej, technik ochrony środowiska
- Zasadnicza Szkoła Zawodowa

↳ Liceum Ogólnokształcące w Drohiczynie.

↳ Liceum Ogólnokształcące w Siemiatyczach Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Białymstoku

↳ Zasadnicza Szkoła Zawodowa w Siemiatyczach Stowarzyszenia Wspierania Edukacji i Rynku Pracy w Łomży

Tabela 18. Liczba szkół ponadgimnazjalnych w podziale na gminy

Jednostka administracyjna	Szkoły ponadgimnazjalne	
	Liczba szkół ponadgimnazjalnych	Liczba dzieci
Siemiatycze gm. miejska i wiejska	6	1065
gm. miejsko-wiejska Drohiczyn	2	327
Razem	8	1392

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych merytorycznych Wydziału i danych uzyskanych z Powiatowej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Siemiatyczach, dane na rok szkolny 2014/2015.

Liczba uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych ma tendencję spadkową. Szkoły ponadgimnazjalne pozostają w gestii samorządu powiatowego.

Oprócz szkół prowadzonych przez powiat siemiatycki w Siemiatyczach funkcjonuje Ośrodek Kształcenia Zawodowego Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Białymstoku, w którym młodzież i dorośli mogą dokształcać się w następujących w Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych. Funkcjonuje również zasadnicza Szkoła Zawodowa prowadzona przez Stowarzyszenie Wspierania Edukacji i Rynku Pracy w Łomży. Szkoła kształci w profilach wielozawodowych.

Szkoły artystyczne

Dzieci uzdolnione muzycznie mogą zdobywać wiedzę i doskonalić swoje umiejętności artystyczne w Społecznej Szkole Muzycznej I stopnia w Siemiatyczach.

Szkoły specjalne

Na terenie powiatu (w Siemiatyczach) funkcjonuje Zespół Szkół Specjalnych. Objął on w 2014 roku opieką 80 dzieci posiadających orzeczenie o stopniu niepełnosprawności z terenu powiatu siemiatyckiego, Szkoła prowadzi zajęcia w zakresie dydaktycznym, edukacyjno-terapeutycznym i rewalidacyjno-wychowawczym. Zespół Szkół Specjalnych w Siemiatyczach jest w gestii samorządu powiatowego.

W skład Zespołu Szkół Specjalnych wchodzi Szkoła Podstawowa Specjalna w Siemiatyczach, Filia Szkoły Podstawowej Specjalnej w Bacikach Średnich, Gimnazjum Specjalne, a od roku szkolnego 2015/2016 Szkoła Specjalna Przysposabiająca do Pracy.

Szkolnictwo wyższe

Na terenie powiatu siemiatyckiego istnieją dwie wyższe uczelnie: Nadbużańska Szkoła Wyższa w Siemiatyczach, która kształci na kierunku Zarządzanie oraz Wyższe Seminarium Duchowne w Drohiczynie

Poziom wykształcenia

W powiecie siemiatyckim w 2011 roku na 47791 mieszkańców 4100, czyli 8,5% stanowiły osoby z wykształceniem wyższym. W województwie podlaskim stosunek liczby mieszkańców do liczby osób z wykształceniem wyższym wynosi 13,9%. Wynika z tego, że w powiecie siemiatyckim prawie co 12 osoba posiada wykształcenie wyższe, w województwie podlaskim natomiast co 7. Zdecydowana większość osób z wykształceniem wyższym mieszka w miastach: Siemiatycze i Drohiczyn, podobnie jest z osobami z wykształceniem policealnym, średnim zawodowym i ogólnokształcącym i zasadniczym zawodowym. Inaczej sytuacja przedstawia się w przypadku wykształcenia podstawowego i gimnazjalnego. Osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym i gimnazjalnym stanowią 31,8% wszystkich osób w powiecie, zdecydowana ich większość około 76% mieszka na wsi. Podobna sytuacja ma miejsce w przypadku osób z wykształceniem podstawowym nieukończonym i osób bez wykształcenia, stanowią one 4,4% wszystkich mieszkańców powiatu, a 85% z nich mieszka na wsi. Dane zostały przedstawione w tabeli 20.

Na podkreślenie zasługuje wzrost liczby ludności posiadającej wykształcenie wyższe, który dokonał się na przestrzeni 9 lat. Od roku 2002 ponad dwukrotnie wzrosła liczba ludności z wykształceniem wyższym, jednocześnie o 56% spadła liczba osób z wykształceniem

podstawowym nieukończonym i osób bez wykształcenia, a o 11,2% spadła liczba osób z wykształceniem podstawowym ukończonym i gimnazjalnym.

Tabela 19. Poziom wykształcenia mieszkańców powiatu siemiatyckiego w 2002 i w 2011 roku

Wyszczególnienie	Wykształcenie						
	Wyższe	Policealne	Średnie zawodowe i ogólnokształcące	Zasadnicze zawodowe	Podstawowe ukończone i gimnazjalne	Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	Nieustalone (w tym nieobecni przebywający za granicą)
Rok 2002							
Ogółem	1999	-	10290	7675	17117	4838	-
Miasto	1343	-	6004	3423	6591	1057	-
Wieś	656	-	4286	4252	10526	3781	-
Rok 2011							
Ogółem	4100	800	10200	6900	15200	2000	3000
Miasto	2400	500	4800	2600	3500	200	1100
Wieś	1700	300	5400	4300	11700	1800	1900

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS-u, stan na 31.12.2011 roku.

Ochrona zdrowia i pomoc społeczna

Opieka zdrowotna

Na terenie powiatu świadczenia zdrowotne w zakresie leczenia szpitalnego, poradni specjalistycznych, specjalistycznej opieki ambulatoryjnej oraz prowadzenie profilaktyki zdrowotnej świadczy Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Siemiatyczach, dla którego powiat jest organem założycielskim. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Siemiatyczach świadczy usługi na podstawie umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia.

Z danych statystycznych za 2014 rok szpital posiadał łącznie 146 łóżek szpitalnych. Świadczenia medyczne są prowadzone na następujących oddziałach:

- ↳ Chorób Wewnętrznych (48 łóżek, w tym 3 łóżka Intensywnej Opieki Medycznej).
- ↳ Oddział Chirurgiczny z Pododdziałem Ortopedycznym (45 łóżek, w tym 3 łóżka Intensywnej Opieki Medycznej).
- ↳ Położniczo-Ginekologiczny z rooming in (25 łóżek w tym 2 łóżka Intensywnej Opieki Medycznej, łóżka porodowe, 8 łóżek dla noworodków + 3 inkubatory).
- ↳ Pediatriczny (28 łóżek, w tym 2 Intensywnej Opieki Medycznej).

W szpitalu działają ponadto wyodrębnione komórki o charakterze medycznym, są to: Blok operacyjny z dwiema salami operacyjnymi, Zakład Diagnostyki Obrazowej RTG, Pracownia

USG, Pracownia EKG, Pracownia Tomografii Komputerowej (TK), Pracownia Fizjoterapii, Pracownia Endoskopii (gastroskopia i kolonoskopia), Laboratorium .Pracownia Cytologiczna, Apteka Szpitalna, Izba Przyjęć Oddziału Położniczo - Ginekologicznego, Izba Przyjęć Oddziału Dziecięcego Izba Przyjęć Ogólna oraz Prosektorium.

Poradnie specjalistyczne świadczą usługi w zakresie: laryngologii, chirurgii ogólnej, ortopedii i traumatologii narządu ruchu, ginekologii i położnictwa, dermatologii, neurologii, kardiologii, neonatologii. gruźlicy i chorób płuc, tlenoterapii domowej, rehabilitacji z pracownią fizjoterapii, stomatologii, leczenia uzależnień i współuzależnionych od alkoholu, kardiologii, alergologii, okulistyki, zdrowia psychiatryczna, diabetologii, medycyny pracy.

Na terenie powiatu podstawowa opieka zdrowotna jest również realizowana w Gminnym Ośrodku Zdrowia w Mielniku. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Siemiatyczach świadczy usługi medyczne realizowane w gabinetach stomatologicznych (w Siemiatyczach - 2 gabinety i na terenie poszczególnych gmin: Mielniku, Grodzisku i Milejczycach).

SP ZOZ w Siemiatyczach świadczy usługi medyczne w trybie stacjonarnym, w ramach działalności Szpitala Powiatowego w Siemiatyczach . Szpital posiada Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy (25 łóżek) oraz Zakład Opiekuńczo- Leczniczy dla Dzieci i Młodzieży w Bacikach Średnich (35 łóżek). Pacjenci zakładów to osoby wymagające hospitalizacji i niemogące ze względu na stan zdrowia i trudną sytuację rodzinną pozostawać w środowisku domowym. Celem Zakładu Pielęgnacyjno-Opiekuńczego oraz Zakładu Opiekuńczo - Leczniczego dla Dzieci i Młodzieży w Bacikach Średnich jest udzielanie całodobowych świadczeń medycznych, które obejmują pielęgnację, opiekę i rehabilitację osób wymagających hospitalizacji oraz zapewnia im kontynuacji leczenia farmakologicznego, pomieszczenie i wyżywienie odpowiednie do stanu ich zdrowia, a także prowadzenie edukacji zdrowotnych tych osób oraz członków ich rodzin. Opiekę osobom przebywającym w Zakładzie zapewnia personel pielęgniarski, rehabilitanci i w razie potrzeby lekarze. Świadczenia zdrowotne udzielane są poprzez realizację kompleksowego, dostosowanego do indywidualnych potrzeb programu terapeutycznego.

W 2014 roku udzielono w SP ZOZ w Siemiatyczach 168 117 porad, w tym Kadre medyczną w 2014 roku stanowiło 76 lekarzy, 5 dentyistów, 132 pielęgniarek, 15 położnych. Liczba udzielanych porad w stosunku do roku poprzedniego wzrosła, jednocześnie wzrosła liczba pracujących lekarzy.

Tabela 20. Liczba udzielanych porad i liczba lekarzy w SP ZOZ w Siemiatyczach

Wyszczególnienie	2012	2013	2014
Porady ogółem	127 150	110 158	168 117
Lekarze	74	75	76
Dentyści	5	5	5
Pielęgniarki	115	127	132
Położna	17	16	15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych SP ZOZ w Siemiatyczach , stan na 31.12.2014 roku.

Na uwagę zasługuje fakt, że na przestrzeni 3 lat prawie o 32,2% zwiększyła się liczba udzielanych porad w SP ZOZ w Siemiatyczach. Jednocześnie wzrosła liczba lekarzy, a liczba pielęgniarek minimalnie spadła.

W 2012 roku SP ZOZ w Siemiatyczach przejął jednostkę ZOL dla Dzieci i Młodzieży w Bacikach Średnich. Został tam wykonany remont budynku administracyjnego z przeznaczeniem na szesnasto-łóżkowy oddział psychiatrii dziecięcej. W 2013 roku wykonano generalny remont oddziału chirurgicznego. W 2014 r. wykonano remont budynku gdzie obecnie mieści się siemiatycka jednostka Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego. Obecnie został zakończony remont Oddziału Intensywnej Terapii oraz utworzono centralną dystrybucję gazów medycznych. W 2015 r. zostanie przeprowadzony remont oddziału wewnętrznego oraz Poradni specjalistycznych.

Pomoc społeczna

Działaniami szeroko rozumianej pomocy społecznej w powiecie siemiatyckim zajmuje się Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Siemiatyczach. Zostało ono utworzone na mocy uchwały Nr VII/13/99 Rady Powiatu Siemiatyckiego z dnia 25 stycznia 1999 r. Jest samorządową jednostką organizacyjną wchodzącą w skład powiatowej administracji zespolonej. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie jest w powiecie podstawową instytucją mającą właściwość do wykonywania bezpośrednio lub pośrednio, tzn. z uczestnictwem innych podmiotów, zadań z zakresu:

- rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych;
- przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- pieczy zastępczej;
- pomocy społecznej.

Odrębnymi jednostkami funkcjonującymi w powiecie siemiatyckim są: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Siemiatyczach pozostający w gestii Urzędu Miasta Siemiatycze oraz Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej usytuowane w każdej z gmin powiatu i pozostające w gestii samorządu gminnego. Głównym celem ośrodków Pomocy Społecznej jest wspomaganie osób i rodzin we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do realizacji potrzeb życiowych i uczestnictwo w życiu społecznym. Celami bardziej szczegółowymi wymienionych ośrodków jest między innymi przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń, praca socjalna, prowadzenie i rozwój niezbędnej infrastruktury socjalnej, analiza i ocena zjawisk rodzących zapotrzebowanie na różne świadczenia oraz pobudzanie społecznej aktywności w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb osób i rodzin. Cele te są realizowane poprzez wypłatę różnego rodzaju zadania np. wypłatę zasiłków oraz pomoc w naturze, pokrycie kosztów pobytu w domu pomocy społecznej, różne usługi opiekuńcze, pokrycie kosztów posiłków dla potrzebujących oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Zadania z zakresu pomocy społecznej

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Siemiatyczach jako realizator pomocy społecznej na terenie powiatu siemiatyckiego, koordynuje realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2011-2020, przyjętej Uchwałą Rady Powiatu Siemiatyckiego Nr VI/45/11 w dniu 13 lipca 2011 roku, której misją jest:

„RAZEM-WIĘCEJ-ŁATWIEJ”

ŁATWIEJ W RODZINIE

RAZEM SPRAWNIEJ

WIĘCEJ WIOSNY JESIENIĄ

W powiecie siemiatyckim funkcjonuje jeden dom pomocy społecznej realizujący zadanie powiatu w zakresie pomocy społecznej instytucjonalnej, kierowanie do niego osób to zadanie własne powiatu wynikające z art.19 pkt.10 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Obiekt ten przeznaczony jest dla sześćdziesięciu dwóch osób przewlekle somatycznie chorych. Pensjonariusze przebywający w domu pomocy społecznej umieszczeni na podstawie wydanej decyzji przed 1 stycznia 2004 roku są dotowani z budżetu państwa, natomiast pensjonariusze umieszczeni na podstawie wydanej decyzji po 1 stycznia 2004 roku są dotowani z budżetu gminy, która dokonała skierowania. Większość pensjonariuszy w 2014 roku to osoby dotowane przez gminy, kwota dotacji rządowej na utrzymanie mieszkańca w dps to tylko 355.140 złotych.

Tabela 21. Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej

Rodzaje zadań	Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej w poszczególnych latach		
	2012	2013	2014
dom pomocy społecznej	1.784.927	1.872.410	2.023.936
specjalistyczne poradnictwo	41.000	43.134	44.450
program osłonowy	367.621	333.234	271.853

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Siemiatyczach.

W powiecie siemiatyckim funkcjonuje również niepubliczny zakład pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku. Liczba miejsc w ośrodku wynosi 24.

Specjalistyczne poradnictwo, którego zadaniem jest przywrócenie rodziny do pełnienia jej funkcji opiekuńczych i wychowawczych, polega na udzielaniu fachowej porady specjalisty, szeroko rozumianej dostępności do informacji prawnej, psychologicznej. Pomoc zespołowa polega na profilaktyce, jako czynności uprzedzającej, która podejmowana jest jeszcze zanim groźne zjawiska się ujawnią lub rozprzestrzenia, a ich dolegliwość wymusi zastosowanie bezpośrednich środków zaradczych. W ramach pracy poradnictwa porad i wsparcia rodzinie w poszczególnych latach udzielali: dwóch prawników, psycholog. Liczba osób korzystających w roku 2012 – to 383 osoby, w roku 2013 – już 451 osoby i w roku 2014 – 447 osób.

Program osłonowy, to realizacja od 2008 roku projektu systemowego pt. „Bądź Aktywny Dziś i Jutro”, zgodnie z zawartą umową nr UDA-POKL.07.01.02-20-010/08-00 w dniu 28 sierpnia 2008 roku w ramach Działania 7.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji, Poddziałanie 7.1. Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez powiatowe centra pomocy rodzinie Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007 – 2013.

Celem głównym projektu było ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego wśród:

- ↳ młodzieży w wieku od 15 do 17 lat i pełnoletnich wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych
- ↳ osób niepełnosprawnych
- ↳ osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego.

Cele szczegółowe projektu to podniesienie poziomu aktywności zawodowej oraz zdolności do zatrudnienia dzięki zajęciom z doradcą zawodowym, usprawnienie psychoruchowe osób niepełnosprawnych poprzez uczestnictwo w zajęciach rehabilitacyjnych, podnoszenie kluczowych kompetencji o charakterze zawodowym lub zdobywanie nowych kompetencji i umiejętności zawodowych, umożliwiających aktywizację zawodową dzięki ukończonym kursom i szkoleniom, podnoszenie kompetencji życiowych, umiejętności społecznych i poprawa funkcjonowania osoby w środowisku poprzez uczestnictwo w warsztatach psychospołecznych, integracja środowisk podlegających wykluczeniu społecznemu poprzez zwiększenie dostępu do edukacji, kultury, rekreacji poprzez uczestnictwo w wycieczkach krajoznawczych, wyjście do teatru, kina, muzeum, uczestnictwo w zajęciach organizowanych po warsztatach wyjazdowych.

Zadania z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych

W powiecie siemiatyckim zadania wynikające z ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych realizują dwie jednostki: Powiatowy Urząd Pracy – rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych i orzekanie o niepełnosprawności.

Z dniem 3 stycznia 2000 roku Zarządzeniem Nr 1/2000 Starosty Powiatu Siemiatyckiego został powołany Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Siemiatyczach. Zespół na wniosek zainteresowanego orzeka o niepełnosprawności osób, które nie ukończyły 16 roku życia, o stopniu niepełnosprawności osób, które ukończyły 16 rok życia oraz wydaje legitymacje osoby niepełnosprawnej i karty parkingowe.

Tabela 22. Liczba złożonych wniosków o uzyskanie niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności

Wnioskodawcy	Liczba złożonych wniosków w poszczególnych latach		
	2012	2013	2014
Osoby przed 16 rokiem życia	77	114	114
Osoby po 16 roku życia	759	647	711

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Siemiatyczach.

Dominowały trzy główne cele złożenia wniosku:

- ↳ korzystanie z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, czyli korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych;
- ↳ uzyskanie zasiłku pielęgnacyjnego;
- ↳ oraz uzyskanie odpowiedniego zatrudnienia.

Tabela 23. Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności

Wnioskodawcy	liczba wydanych orzeczeń w roku		
	2012	2013	2014
Osoby przed 16 rokiem życia	65	97	96
Osoby po 16 roku życia	679	585	630

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Siemiatyczach.

Charakterystyczne cechy wnioskodawców – osób po 16 roku życia, którzy posiadają orzeczoną stopień niepełnosprawności, to: osoby niezatrudnione; osoby z podstawowym wykształceniem; mężczyźni, osoby w wieku poprodukcyjnym; osoby z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności; osoby z upośledzeniem narządu ruchu.

Charakterystyczne cechy wnioskodawców – osób przed 16 rokiem życia, którzy posiadają orzeczoną niepełnosprawność, to: mężczyźni; osoby w przedziale wiekowym 8-16 lat; osoby z chorobami neurologicznymi.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Siemiatyczach jako realizator rehabilitacji społecznej na terenie powiatu siemiatyckiego, od 2012 roku realizuje Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2012-2016, przyjęty Uchwałą Rady Powiatu Siemiatyckiego Nr XIV/133/12 w dniu 29 listopada 2012 roku, którego celem głównym jest wprowadzenie zasad rehabilitacji: powszechności, kompleksowości i ciągłości. Osoby niepełnosprawne po 16 roku życia z orzeczoną stopniem niepełnosprawności lub osoby z niepełnosprawnością przed 16 rokiem życia, mogą korzystać według własnych indywidualnych potrzeb wynikających z niepełnosprawności z dofinansowań ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Dofinansowanie kosztów działania warsztatów terapii zajęciowej przez wyszczególnione lata udzielone było dla dwóch funkcjonujących warsztatów w powiecie siemiatyckim. Działalność warsztatów terapii zajęciowej oparta jest o rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 marca 2004 roku w sprawie warsztatów terapii zajęciowej, a finansowana jest w 90% ze środków PFRON i 10% ze środków samorządu powiatowego. Warsztat to miejsce pobytu dla osób niepełnosprawnych w stosunku do których orzeciono niezdolność do pracy. Warsztat terapii zajęciowej, jest placówką stwarzającą osobom niepełnosprawnym głównie z upośledzeniem umysłowym uniemożliwiającym aktualnie podjęcie pracy, możliwość udziału w rehabilitacji społecznej i zawodowej przez terapię zajęciową. Osoby niepełnosprawne przebywające w warsztatach posiadają wskazanie do uczestnictwa w terapii zajęciowej, określone w orzeczeniu o stopniu niepełnosprawności, wydanym przez zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności.

Warsztat co do zasady prowadzi działalność o charakterze niezarobkowym, ewentualny dochód ze sprzedaży produktów i usług, wykonanych przez uczestników warsztatu w ramach realizowanego programu terapii, przeznacza się w porozumieniu z uczestnikami warsztatu - na pokrycie wydatków związanych z ich zbiorowym uczestnictwem w życiu społecznym organizowanym przez warsztat. Pierwszy Warsztat Terapii Zajęciowej w Siemiatyczach

powstał 20 grudnia 2005 roku, prowadzony jest przez Dom Zakonny Zgromadzenia Sióstr Karmelitanek Dzieciątka Jezus, z siedzibą w Siemiatyczach, ul. Bartosza Głowackiego 2, dla 30 uczestników.

Tabela 24. Wysokość środków PFRON na zadania z rehabilitacji społecznej

Zadania	Kwota środków przeznaczona na realizację w poszczególnych latach		
	2012	2013	2014
Finansowanie w części 90% kosztów działania warsztatów terapii zajęciowej.	961.740	961.740	962.337
Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych.	43.798	40.964	29.203
Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych.	14.224	19.721	16.099
Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych.	153.322	-	51.870
Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów.	180.539	109.624	161.783
Dofinansowanie w ramach pilotażowego programu Aktywny Samorząd.	35.782	79.418	125.416
Razem	1.389.405	1.211.467	1.346.708

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Siemiatyczach.

Drugi Warsztat Terapii Zajęciowej w Dołubowie powstał 28 grudnia 2009 roku, prowadzony jest przez Stowarzyszenie Pomocy „Szansa” z siedzibą w Witowicach 60a, dla 40 uczestników.

Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów, to zadanie z największą liczbą osób korzystających i najwyższą kwotą przeznaczoną na realizację. Przedmioty ortopedyczne to przyrządy ortopedyczne niezbędne osobie niepełnosprawnej w okresie choroby lub usprawnienia leczniczego np. aparaty słuchowe, protezy, wózki, parapodia, oraz środki pomocnicze, które ułatwiają w znacznym stopniu, bądź umożliwią funkcjonowanie osoby niepełnosprawnej w środowisku społecznym np. aparaty słuchowe, wózki, pielucho majtki, cewniki, peruki. Tak samo sprzęt rehabilitacyjny niezbędnego do prowadzenia zajęć rehabilitacyjnych w warunkach domowych mający za zadanie osiągnięcie przy aktywnym uczestnictwie osoby niepełnosprawnej możliwie najwyższego poziomu jej funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej jest pierwszą formą rehabilitacji społecznej po rehabilitacji medycznej.

Tabela 25. Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z rehabilitacji społecznej

Zadania	Liczba osób korzystających z rehabilitacji społecznej w poszczególnych latach		
	2012	2013	2014
finansowanie w części 90% kosztów działania warsztatów terapii zajęciowej	65	65	70
dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	59	47	33
dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	254	210	318
dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych	25	-	14
dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów	296	223	308
dofinansowanie w ramach pilotażowego programu Aktywny Samorząd	5	24	27
razem	704	569	770

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Siemiatyczach.

Zadania z zakresu pieczy zastępczej

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Siemiatyczach jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu siemiatyckiego, od 2012 roku realizował Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2012-2014, przyjęty Uchwałą Rady Powiatu Siemiatyckiego Nr XII/117/12 w dniu 1 sierpnia 2012 roku, którego celem głównym był rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej. Program posiadał także określonych osiem celów szczegółowych, a adresatami Programu byli rodzice zastępczy, dzieci umieszczone w pieczy zastępczej oraz rodzice biologiczni dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

Dzieciom pozbawionym opieki ze strony rodziców biologicznych Starosta Siemiatycki zapewnia opiekę i wychowanie w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Zgodnie z art. 34 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, piecza zastępcza sprawowana jest w formie rodzinnej i instytucjonalnej.

Na system rodzinnej pieczy zastępczej składają się:

1) rodziny zastępcze:

- a) spokrewnione – które tworzą małżonkowie lub osoby niepozostające w związku małżeńskim, będący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka,

- b) niezawodowe - którą tworzą małżonkowie lub osoby niepozostające w związku małżeńskim, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka,
  - c) zawodowe, w tym zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowe specjalistyczne - które tworzą małżonkowie lub osoby niepozostające w związku małżeńskim, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka;
- 2) rodzinne domy dziecka.

Poniższa tabela pokazuje nam systematyczny spadek ogólnej liczby rodzin zastępczych jak i liczby dzieci umieszczonych w tych rodzinach, corocznie liczba nowoutworzonych rodzin zastępczych nie przekracza pięciu. Stosunkowo niewielka różnica pomiędzy liczbą rodzin a liczbą dzieci w rodzinach świadczy o tym, iż w rodzinach zastępczych umieszczane jest zazwyczaj dwójka rodzeństwa bądź jedno dziecko, jedna rodzina na przestrzeni wymienionych lat jest rodziną wielodzietną – czworo rodzeństwa. Na terenie Powiatu Siemiatyckiego na koniec 2014 roku funkcjonowały 33 rodziny zastępcze, a wśród nich 28 to rodziny spokrewnione, pięć to rodziny niezawodowe. Zawodowych rodzin zastępczych na terenie Powiatu Siemiatyckiego nie było i aktualnie nie ma.

Tabela 26. Liczba rodzin zastępczych z liczbą wychowywanych dzieci.

Rok	Liczba rodzin	Liczba dzieci w rodzinach	Nowoutworzone rodziny
2014	33	38	3
2013	42	53	3
2012	47	59	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Siemiatyczach.

Koszty roczne przeznaczone na utrzymanie dzieci w rodzinach zastępczych w wymienionych latach także systematycznie spadają, są proporcjonalne do coraz to mniejszej liczby dzieci wychowywanych w rodzinach zastępczych. Kwota świadczeń w roku 2012 znacząco wzrosła, jednak wzrost spowodowany został podwyższeniem świadczenia pieniężnego należnego dla rodzin zastępczych zgodnie z ustawą. Natomiast wypłacana pomoc jednorazowa na pokrycie wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka uzależniona jest od zasobności finansowej nowoutworzonych rodzin zastępczych i warunków mieszkaniowych tych rodzin.

Tabela 27. Wysokość środków przeznaczona na utrzymanie rodzin zastępczych

Rok	Wypłacona pomoc pieniężna na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dzieci	w tym
		Wypłacona pomoc jednorazowa na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjętego dziecka
2014	346 tys. zł.	5 tys. zł.
2013	352 tys. zł.	-
2012	420 tys. zł.	4 tys. zł.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Siemiatyczach.

Dzieci wychowywane w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo - wychowawczych po osiągnięciu pełnoletności stają się osobami usamodzielnianymi. Wybór usamodzielnienia należy zawsze do młodego człowieka w uzgodnieniu z opiekunem usamodzielnienia. Jeżeli podejmuje dalsze kształcenie, wówczas otrzymuje pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki nawet do 25 roku życia. Jeżeli plany życiowe związane są z pracą zawodową, wówczas osoba usamodzielniana otrzymuje pomoc pieniężną na usamodzielnienie, zazwyczaj przeznaczana jest na poprawę obecnych warunków mieszkaniowych, jak i pomoc rzeczową w postaci wyposażenia mieszkania w podstawowe urządzenia gospodarstwa domowego i meble. W roku 2014 osób usamodzielnianych było już 28.

Tabela 28. Wysokość środków przeznaczona na utrzymanie pełnoletnich wychowanków

Rok	Wyplacona pomoc pieniężna na usamodzielnienia i kontynuację nauki pełnoletnim wychowankom	Liczba wychowanków otrzymujących pomoc pieniężną
	w zł.	
2014	102 000	22
2013	148 000	30
2012	149 000	32

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Siemiatyczach.

Na terenie Powiatu Siemiatyckiego nie funkcjonują placówki opiekuńczo - wychowawcze, a dzieci skierowane postanowieniem sądu rodzinnego umieszczane są w domach dziecka w województwie podlaskim i lubelskim. Instytucjonalna piecza zastępcza sprawowana jest w formie : placówki opiekuńczo - wychowawczej (organem prowadzącym placówkę jest powiat lub podmiot, któremu powiat zlecił realizację tego zadania); na terenie Powiatu Siemiatyckiego na koniec roku 2014 było umieszczonych 15 dzieci w placówkach opiekuńczo - wychowawczych, tj. Zambrów, Białowieża, Krasnystaw, Łomża i Białystok. Koszt pobytu jednego dziecka w placówce opiekuńczo - wychowawczej – Dom Dziecka w Białowieży, pokrywany jest z dotacji rządowej z racji, iż jest to cudzoziemiec.

Tabela 29. Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych

Rok	Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innego powiatu (<i>stan na koniec roku</i>)	Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych na terenie innego powiatu (<i>stan na koniec roku</i>)
2013	13	6
2012	12	7
2011	15	9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Siemiatyczach.

Tabela 30. Wysokość środków przeznaczona na utrzymanie dzieci w placówce opiekuńczo

Rok	Koszt utrzymania dzieci w placówce opiekuńczo - wychowawczej na terenie innego powiatu (<i>stan na koniec roku</i>)	Koszt utrzymania dzieci w rodzinach zastępczych na terenie innego powiatu (<i>stan na koniec roku</i>)
2013	471 tys. zł.	114 tys. zł.
2012	481 tys. zł.	95 tys. zł.
2011	417 tys. zł.	73 tys. zł.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Siemiatyczach.

Zadania z przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Siemiatyczach realizuje i monitoruje na terenie powiatu siemiatyckiego Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2012-2016, który został przyjęty Uchwałą Rady Powiatu Siemiatyckiego Nr XIV/132/12 z dnia 29 listopada 2012 roku, a którego celem głównym jest przeciwdziałanie przemocy domowej w powiecie siemiatyckim.

Tabela 31. Zestawienie liczbowe – sporządzenie Niebieskiej Karty przez Policję

Liczba niebieskich kart - a			
Rok	Liczba formularzy wszczynających procedurę	Liczba formularzy dotyczących kolejnych przypadków przemocy	Razem
2012	80	40	120
2013	111	65	176
2014	143	69	212

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Siemiatyczach.

Analizując dane z lat 2012-2014 zauważamy wzrost występowania aktów przemocy na terenie powiatu siemiatyckiego. W roku 2014 Policja wypełniła prawie dwa razy więcej „Niebieskich Kart – A” niż w roku 2012. Tak duża liczba Niebieskich Kart może świadczyć o pogłębiającym się problemie występowania zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu siemiatyckiego lub coraz większej świadomości społeczeństwa, iż przemoc w rodzinie jest przestępstwem ściganym z urzędu, które należy zgłaszać. Osoby doświadczające przemocy mają prawo się bronić siebie i swoją rodzinę oraz świadkowie mają obowiązek zgłaszać akty przemocy instytucjom zajmującym się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

Tabela 32. Miejsce sporządzenia Niebieskiej Karty

INTERWENCJE DOMOWE - LICZBA NIEBIESKICH KART - A			
ROK	MIASTO	WIEŚ	RAZEM
2012	60	60	120
2013	74	102	176
2014	84	128	212

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Siemiatyczach.

W roku 2014 na 212 Niebieskich Kart więcej formularzy Niebieskiej Karty – A sporządzono na terenie wiejskim – 128, natomiast na terenie miejskim - 84 NK.

Na terenie powiatu siemiatyckiego funkcjonuje 9 Zespołów Interdyscyplinarnych ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, których zadaniem jest koordynowanie i integrowanie działań podmiotów uczestniczących na obszarze danej gminy w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Zespół Interdyscyplinarny zajmuje się tworzeniem i realizowaniem planu pomocy rodzinie, współpracą ze wszystkimi instytucjami z terenu gminy, zajmującymi się problemem przemocy, a ponadto powołuje grupy robocze, które podejmują pracę indywidualną z zagrożoną przemocą rodziną. Z informacji uzyskanych od zespołów interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie z terenu powiatu siemiatyckiego wynika, iż w roku 2014 najwięcej Niebieskich Kart wpłynęło do zespołu z terenu gminy Miasto Siemiatycze – 89.

Tabela 33. Zestawienie liczbowe – ilość Niebieskich Kart, które wpłynęły do Zespołów Interdyscyplinarnych ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Gmina	Procedura niebieskiej karty		
	2012	2013	2014
Siemiatycze miasto	48	58	89
Siemiatycze gmina	24	40	31
Drohiczyn miasto i gmina	20	25	28
Grodzisk	9	6	15
Nurzec Stacja	20	11	21
Milejczyce	8	13	4
Perlejewo	6	1	10
Dziadkowice	10	7	8
Mielnik	6	12	13
Razem	151	173	219

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Siemiatyczach (PCPR).

Poniższa tabela 35 przedstawia dane uzyskane ze zespołów interdyscyplinarnych z terenu powiatu siemiatyckiego dotyczące ilości rodzin, w których podjęto procedurę Niebieskiej

Karty. W roku 2014 na terenie powiatu siemiatyckiego problem przemocy w rodzinie dotyczył 175 rodzin.

Tabela pokazuje, iż najczęściej rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie w 2014 roku było z terenu gminy Miasto Siemiatycze, gdzie problem przemocy domowej dotyczył 58 rodzin.

Z danych zawartych w tabeli 36 widzimy, iż na 200 osób stosujących przemoc są też nieletni, którzy także dopuszczali się aktów przemocy w liczbie 3 osób. Najwięcej sprawców przemocy było z terenu gminy Miasto Siemiatycze – 89, najmniej z terenu Gminy Milejczyce – 2.

Tabela 34. Rodziny, w których podjęto procedurę Niebieska Karta - dane PCPR Siemiatycze

Gmina	Rodziny objęte procedurą niebieskiej karty		
	2012	2013	2014
Siemiatycze miasto	39	37	58
Siemiatycze gmina	21	35	31
Drohiczyn miasto i gmina	16	15	19
Grodzisk	9	6	15
Nurzec Stacja	20	11	14
Milejczyce	6	9	8
Perlejewo	4	1	9
Dziadkowice	7	5	8
Mielnik	6	12	13
Razem	128	131	175

Tabela 35. Zestawienie liczbowe obejmujące osoby stosujące przemoc - dane PCPR Siemiatycze

Gmina	Sprawcy przemocy domowej 2014 rok			
	Kobiety	Mężczyźni	Nieletni	Razem
Siemiatycze miasto	3	86	0	89
Siemiatycze gmina	2	12	0	14
Drohiczyn miasto i gmina	0	19	0	19
Grodzisk	1	14	0	15
Nurzec Stacja	2	29	0	31
Milejczyce	1	1	0	2
Perlejewo	0	8	1	9
Dziadkowice	0	8	0	8
Mielnik	2	9	2	13
Razem	11	186	3	200

Przemoc w rodzinie bardzo często jest związana z nadużywaniem alkoholu. Sprawca przemocy w rodzinie niejednokrotnie nadużywa alkoholu. Osoby znajdujące w stanie nietrzeźwości tracą samokontrolę i mogą zachowywać się w sposób agresywny. Częste nadużywanie alkoholu prowadzi do nasilenia się zachowań agresywnych. Nawet osoba uznawana normalnie za spokojną i opanowaną, w stanie upojenia alkoholowego może stosować przemoc, niszcząc tym samym swoją rodzinę.

Poniżej przedstawiona Tabela 34 zawiera informacje o liczbie osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie będąc pod wpływem alkoholu. Dane te wskazują na istnienie związku pomiędzy nadużywaniem alkoholu, a późniejszym stosowaniem przemocy w stosunku do innych członków rodziny.

Tabela 36. Liczba sprawców przemocy pod wpływem alkoholu - dane PCPR Siemiatycze

Sprawcy przemocy domowej pod wpływem alkoholu				
Rok	Kobiety	Mężczyźni	nieletni	Razem
2012	2	74	0	76
2013	2	119	0	121
2014	0	132	0	132

Powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie ma na celu ochronę ofiar przemocy w rodzinie. Informacje o osobie doznającej przemocy są niezbędne do zrozumienia istoty problemu ofiar. Ofiary przemocy doświadczają lęku cierpienia, bezsilności, przygnębienia i rozpacz. Stosowanie przemocy to zwarty system zachowań sprawcy wobec ofiary, mający na celu całkowite podporządkowanie. Przemoc stanowi sposób dominacji, kontroli, wyeliminowania suwerenności drugiego człowieka.

Tabela 37. Liczba osób, wobec których stosowano przemoc - dane PCPR Siemiatycze

Ofiary przemocy domowej				
Rok	Kobiety	Mężczyźni	Małoletni	Razem
2012	111	27	37	175
2013	140	38	13	191
2014	198	20	21	239

Analiza danych Komendy Powiatowej Policji w Siemiatyczach wskazuje na największą liczbę kobiet pokrzywdzonych przez sprawców przemocy w roku 2014 liczbie 198, następnie małoletnich osób - 21 i mężczyzn – 20.

Powyższe dane wskazują, iż przemoc jest zjawiskiem występującym coraz częściej na terenie powiatu siemiatyckiego oraz stanowi poważny wieloaspektowy problem, który dotyczy zarówno kobiety, mężczyzn jak i dzieci. Dane nie ukazują w pełni występowania zjawiska przemocy na terenie powiatu siemiatyckiego, a jedynie mówią o tych aktach przemocy, które są zgłaszane.

Tabela 38. Liczba spraw związanych ze stosowaniem przemocy w rodzinie

sprawy związane ze stosowaniem przemocy w rodzinie					
rok	kara pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania	kara bezwzględnego pozbawienia wolności	umorzenie postępowania	warunkowe umorzenie postępowania	razem
2012	10	2	3	1	16
2013	19	1	1	0	21
2014	21	5	2	1	29

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Siemiatyczach.

Dane przedstawione powyżej pokazują, iż w roku 2014 osądzono 29 osób w sprawach związanych ze stosowaniem przemocy w rodzinie, z tego 21 osób skazano na karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, 5 osoby na karę bezwzględnego pozbawienia wolności, wobec 2 umorzono postępowanie, a wobec 1 osoby warunkowo umorzono postępowanie. Porównując rok 2014 do lat ubiegłych zauważalny jest wzrost osób osądzonych w sprawach związanych ze stosowaniem przemocy w rodzinie. Sprawy były prowadzone o czyny m. in. z art.156 kk, art. 157 §1 kk, art. 157 §2 kk w zw. z art. 157 §4 kk, art. 190 kk, art. 207 §1 kk i innych.

Kultura, turystyka, sport , promocja i rekreacja

Kultura

Ośrodki upowszechniania kultury i ich działalność

W powiecie siemiatyckim funkcjonuje sześć placówek upowszechniania kultury. Są to:

- Gminny Ośrodek Kultury w Dziadkowicach.
- Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Mielniku.
- Gminny Ośrodek Kultury w Milejczycach.
- Gminny Ośrodek Upowszechniania Kultury w Nurcu Stacji.
- Siemiatycki Ośrodek Kultury.
- Miejsko - Gminny Ośrodek Kultury w Drohiczynie.
- Wiejski Dom Kultury, Sportu i Rekreacji w Wilanowie, będący częścią GOKSiR w Mielniku.

Cele kulturalne realizuje również Gminna Biblioteka Publiczna w Mielniku oraz Świetlica Gminna w Milejczycach. Biblioteki w Dziadkowicach, Grodzisku, Mielniku, Perlejewie i miejska w Siemiatyczach biorą udział w Programie Rozwoju Bibliotek. Dzięki temu rozwinęły swoją ofertę kulturalno - edukacyjną.

Miejskie i Gminne Ośrodki Kultury, działające na terenie powiatu, oferują szeroki i różnorodny program kulturalny. Organizowane są liczne festyny mające na celu kultywowanie folkloru i kultury Podlasia, na których prezentowany jest przede wszystkim

dorobek artystyczny zespołów, kapel, chórów, orkiestr dętych. Ponadto ośrodki kultury są miejscem wystaw plastycznych, fotograficznych, rękodzielnictwa. Łącznie w powiecie siemiatyckim w roku 2013 zorganizowano 286 różnorodnych imprez o charakterze kulturowym, były to wystawy, występy zespołów amatorskich, występy artystów i zespołów zawodowych, prelekcje, spotkania, wykłady, imprezy turystyczne i sportowo - rekreacyjne oraz różnego rodzaju konkursy. Uczestniczyło w nich łącznie 72787 osób.

Tabela 39. Liczba imprez i uczestników w powiecie siemiatyckim w 2013 roku

Jednostka administracyjna	Liczba instytucji kulturalnych	Liczba imprez	Liczba uczestników
Miasto Siemiatycze	1	70	37200
gm. miejsko-wiejska Drohiczyn	1	39	7740
Dziadkowice	1	40	1490
Grodzisk	0	0	0
Mielnik	1	79	24210
Milejczyce	1	58	2147
Nurzec-Stacja	1	0	0
Perlejewo	0	0	0
Gmina Siemiatycze	0	0	0
Razem	6	286	72787

Źródło: Dane uzyskane z GUS-u, stan na 31.12.2013r.

Od roku 2009 nastąpił znaczny wzrost liczby organizowanych w powiecie imprez oraz liczby osób w nich uczestniczących. Liczba imprez wzrosła o 69 (+ 31%). Jeszcze większy wzrost nastąpił w liczbie uczestników o 44 126, stanowi to wzrost o ponad 150% w stosunku do roku 2009.

Tabela 40. Liczba imprez i uczestników w powiecie siemiatyckim w latach 2009-2013

Powiat siemiatycki	2009	2013	Wzrost
Liczba instytucji kulturalnych	6	6	0
Liczba imprez	217	286	+69
Liczba uczestników	28661	72787	+ 44 126

Źródło: Dane uzyskane z GUS-u, stan na 31.12.2013r.

Do najważniejszych imprez w powiecie siemiatyckim należą Międzynarodowy Festiwal „Kultura bez granic”, Międzynarodowe Targi Pogranicza, Muzyczne Dialogi nad Bugiem, Noc Muzeów; „Nadbużańskie Ziołowe Spotkania”, Dni Gminy Mielnik, Dni Drohiczyzna, a także Biegi im. Anny Jabłonowskiej, Festiwal Korowaja Mielnickiego, Warsztaty rękodzieła ludowego – pisankarstwo, tkactwo, palmy oraz Siemiatyckie Blues Festiwal. Imprezy – w tym także o charakterze ogólnopolskim – organizowane są głównie w miesiącach letnich, na terenach otwartych w miastach Siemiatycze i Drohiczyn oraz w Mielniku, stanowiąc markowy produkt turystyczny tych jednostek administracyjnych.

Imprezy oraz inicjatywy finansowane są w większości przypadków ze środków budżetu gminy, gminnych Funduszy Alkoholowych (programy profilaktyczne), z funduszu sołeckiego oraz darowizn. Gminy aktywnie pozyskują dotacje z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki oraz Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego.

Z danych wynika również, że w powiecie siemiatyckim zwiększa się liczba kół oraz klubów działających na rzecz rozwoju kultury lokalnej. Szczegółowe dane dotyczą ich liczby przedstawia tabela 41.

Tabela 41. Liczba kół oraz klubów działających na rzecz rozwoju kultury lokalnej

Jednostka administracyjna	Liczba kół (klubów) w 2011r.	Liczba kół (klubów) w 2013r.	Liczba członków kół (klubów) w 2013r.	Liczba członków kół (klubów) w 2013r.
gm. miejska Siemiatycze	5	1	177	10
gm. miejsko-wiejska Drohiczyn	3	4	54	54
Dziadkowice	1	0	2	0
Grodzisk	0	0	0	0
Mielnik	2	2	64	65
Milejczyce	4	4	45	75
Nurzec-Stacja*	1	0	25	0
Perlejewo	0	0	0	0
Siemiatycze	0	0	0	0
Razem	16	11	367	204

* dane Gminnego Ośrodka Upowszechniania Kultury

Źródło: Dane uzyskane z GUS-u, stan na 31.12.2013r.

W roku 2013 działało na terenie powiatu 11 kół i klubów, które w swej działalności zajmowały się również upowszechnianiem kultury lokalnej. Skupiały one 204 członków.

Biblioteki

Na terenie powiatu siemiatyckiego w 2013 roku funkcjonowało czternaście bibliotek miejskich i gminnych oraz cztery punkty biblioteczne. Łączna liczba bibliotek oraz punktów bibliotecznych w powiecie od 2007 roku jest stała.

Księgozbiór biblioteki i punktów bibliotecznych w 2013 roku wynosił ponad 243 tys. woluminów, z których korzystało 5822 czytelników. Wyposażenie placówek na terenach gmin jest zróżnicowane. Największą liczbą ma oczywiście Miasto Siemiatycze, jednak kiedy liczbę woluminów przeliczy się na 1 mieszkańca to najwięcej ma gmina Mielnik (8,1), niewiele mniej posiada placówka w gminie Nurzec Stacja (6,7) oraz w Milejczycach (6,5).

Tabela 42. Liczba woluminów w latach 2007-2013

Jednostka administracyjna	Liczba woluminów				Liczba woluminów na 1 mieszkańca			
	2007	2009	2011	2013	2007	2009	2011	2013
gm. miejska Siemiatycze	77221	78586	79770	80470	5,0	5,2	5,3	5,2
gm. miejsko-wiejska Drohiczyn	39638	40883	39909	41562	5,9	6,1	5,9	6,1
gm. wiejska Dziadkowice	11497	11870	12013	12338	3,7	3,9	4,0	4,2
Grodzisk	9793	10034	10007	10281	2,1	2,2	2,2	2,3
Mielnik	16720	18480	19802	20803	6,3	7,1	7,7	8,1
Milejczyce	11650	12091	12470	12849	5,2	5,6	6,6	6,5
Nurzec-Stacja	33289	30885	29504	28464	7,3	7,0	6,8	6,7
Perlejewo	10385	10753	11138	11492	3,3	3,5	3,6	3,8
Siemiatycze	24584	25100	25082	25409	3,9	4,0	3,9	4,0
Razem	234777	238682	239695	243668	4,7	5,0	5,1	5,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS-u, stan na 31.12.2013 roku.

Na przestrzeni siedmiu lat, to jest od roku 2007 do 2013 liczba woluminów powiększyła się o 8 891 pozycji, przekłada się to bezpośrednio na liczbę woluminów na jednego mieszkańca, wskaźnik ten również ma tendencję wzrostową. Korzystanie z księgozbioru przez czytelników utrzymuje się na tym samym poziomie – około 22-23 sztuk w okresie roku na jednego wypożyczającego.

Biblioteki są wyposażone również w komputery; w każdej z gmin jest przynajmniej jeden komputer z dostępem do sieci Internet. W powiecie siemiatyckim jest ich w sumie 31.

Kina

W okresie letnim funkcjonuje kino plenerowe realizujące projekcje filmu w różnych miejscach na terenie powiatu. W pozostałym okresie roku projekcje są wykonywane w obiektach zamkniętych.

Muzea

Powiat siemiatycki jest dość bogato reprezentowany przez placówki eksponujące dorobek kulturowy regionu. Działają tu:

- Galeria Siemiatyckiego Ośrodka Kultury.
- Muzeum Regionalne Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury w Drohiczynie.
- Muzeum Diecezjalne im. Jana Pawła II w Drohiczynie.
- Ośrodek Dziejów Ziemi Mielnickiej.
- Nadbużański Park Historyczno-Kulturowy w Drohiczynie.
- Galeria Sztuki VAVA w Mielniku.
- Galeria Agart w Siemiatyczach.
- Galeria Rzeźby „Cichy Bug” w Drohiczynie.

W 2013 r. muzea odwiedziło 7 792 osoby. Klub literacki organizuje spotkania literackie i autorskie twórców ludowych, wydaje tomiki poezji amatorskiej, sławiącej piękno regionu Ziemi Podlaskiej.

Zespoły artystyczne

Na terenie powiatu działają zespoły śpiewacze, wokально-instrumentalne, popularyzujące folklor, chóry szkolne oraz zespoły pieśni i tańca narodowego. Są to między innymi:

- Zespół Pieśni i Tańca „Małe Podlasie” z Siemiatycz.
- Zespół Pieśni Ludowej „Kalina” z Żurobic (gmina Dziadkowice).
- Zespół „Kapela Podlaska” z Siemiatycz.
- Zespół „Nowina” z Moszczony Królewskiej.
- Zespół „Wrzosi” z Wilanowa.
- Zespół „Krynica” z Radziłłówki.
- Zespół „Niezapominajki” z Moszczony Królewskiej.
- Zespół „Mielniczanki” z Mielnika.
- Zespół „OMORFOS” z Siemiatycz.
- Zespół Śpiewaczy „Tęcza” z Nurca-Stacji.
- Zespół Koła Emerytów „Niezapudki” i Jesienne Róże” z Nurca-Stacji.
- Chór Seniora „Jesień” z Drohiczyna.

W powiecie siemiatyckim w 2011 roku istniało 19 zespołów artystycznych, z tego największa ich liczba (7) w mieście Siemiatycze. Gminy wiejskie Grodzisk, Perlejewo i Siemiatycze nie posiadały takich zespołów. Łączna liczba członków zespołów artystycznych w powiecie wynosiła 389 osoby, z tego 225 pochodziła z miasta Siemiatycze.

Liczba zespołów oraz członków zespołów artystycznych w porównaniu do roku 2009 uległa zwiększeniu.

Na terenie powiatu rozwijana jest również twórczość ludowa: rzeźbiarstwo, kowalstwo artystyczne, wikliniarstwo, koronkarstwo i hafciarstwo. Kultuwuje się tradycje robienia palm i malowania pisanek wielkanocnych.

Tabela 43. Liczba zespołów oraz członków zespołów artystycznych

Jednostka administracyjna	Liczba zespołów artystycznych			Liczba członków zespołów artystycznych		
	2009	2011	2013	2009	2011	2013
Miasto Siemiatycze	7	7	7	210	171	225
gm. miejsko-wiejska Drohiczyn	5	3	3	76	42	57
gm. wiejska						
Dziadkowice	2	3	2	32	67	29
Grodzisk	0	0	0	0	0	0
Mielnik	2	4	5	18	38	60
Milejczyce	0	3	2	0	24	18
Nurzec-Stacja*	3	3	0	42	42	0
Perlejewo	0	0	0	0	0	0
Siemiatycze	0	0	0	0	0	0
Razem	19	23	19	378	384	389

* dane uzyskane z Gminnego Ośrodka Upowszechniania Kultury w Nurcu Stacji.

Źródło: Dane uzyskane z GUS-u, stan na 31.12.2013 roku.

Tabela 44. Działalność zespołów artystycznych na terenie powiatu siemiatyckiego w latach 2009 - 2013

Wyszczególnienie		2009	2011	2013
Zespoły artystyczne	teatralne	2	4	2
	muzyczne	0	2	1
	wokalne i chóry	7	7	7
	folklorystyczne	6	7	7
	taneczne	4	3	2
Członkowie zespołów artystycznych	teatralnych	25	46	28
	muzycznych	0	16	13
	wokalnych i chórów	72	69	124
	folklorystycznych	175	165	176
	tanecznych	100	80	48

Źródło: Dane uzyskane z GUS, stan na 31.12.2013 roku.

Turystyka

Stan środowiska naturalnego – wysoka lesistość części wschodniej powiatu, Podlaski Przełom Bugu, niski stopień zanieczyszczeń gleb i powietrza oraz walory kulturowe – sprzyjają rozwojowi turystyki i stanowią potencjał, który pozwala na wykorzystanie szans płynących z otoczenia. Dostępna baza turystyczna oraz specyfika atrakcji stanowią dobry punkt wyjścia do rozwoju turystyki kwalifikowanej, wpisując się tym samym w zapotrzebowanie rynkowe.

Walory środowiskowe i kulturowe powiatu nie są jednak dostatecznie wykorzystywane. Bogactwo przyrodnicze, głównie południowej i wschodniej części powiatu nie przekłada się w znaczący sposób na rozwój branży turystycznej. Zagospodarowanie turystyczne obszarów o dużych walorach przyrodniczych jest w powiecie niewystarczające. Jedną z możliwych form zagospodarowania turystycznego są szlaki turystyczne. Możemy wyróżnić:

Szlaki piesze:

- Szlak Bunkrów, 23 km – Wólka Nadbużna, Anusin, Olendry – Maćkowicze, Mielnik.
- Szlak Doliny Moszczoniej, 24 km – Nurzec Stacja, Moszczona Pańska, Sycze, Grabarka, Szerszenie, Olendry.
- Szlak Kupiecki, 86 km – Sutno, Wajków, Mielnik, Radziwiłówka, Sycze, Siemiatycze, Krupice, Bujaki, Drohiczyn, Mińczewo, Tonkiele, Chutkowice, Putkowice Nadolne – Wierzchuca Nagórna – Arbasy.
- Szlak Powstania Styczniowego, 24 km – Szlak biegnie wokół Siemiatycz.

- Szlak Nadbużański, 28 km – Tonkiele, Wólka Zamkowa, Drohiczyn, Zajęczniki, Wólka Nadbużna, Turna Mała.
- Szlak Nadbużańskich Grodzisk, 61 km – Drohiczyn, Sady, Krupice, Rogawka, Cecele, Skiwy Małe i Duże, Miłkowice Maćki, Bużyski.
- Szlak Bunkrów (Linia Mołotowa) Siemiatycze Stacja, Olchowicze, Moszczona Królewska.

Szlaki te są skumulowane głównie w sąsiedztwie rzeki Bug i łączą się w większą sieć.

Szlaki rowerowe:

- Szlak Czeremcha - Siemiatycze.
- Trasy rowerowe „Bug Rajem dla Turysty”.
- Nadbużański Szlak Rowerowy.
- Szlak rowerowy Green Velo (w trakcie realizacji)

Szlaki wodne:

- Szlak wodny rzeki Bug

Liczba obiektów zbiorowego zakwaterowania w powiecie siemiatyckim od 2007 roku systematycznie wzrasta, podobnie liczba miejsc noclegowych i udzielonych noclegów. Ponad dwukrotnie zwiększyła się także liczba osób z nich korzystających.

Tabela 45. Turystyczne obiekty zbiorowego zakwaterowania w powiecie siemiatyckim w latach 2007-2013

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Turystyczne obiekty noclegowe	5	4	4	8	10	12	12
Miejsca noclegowe	108	104	96	255	268	333	327
Miejsca noclegowe na 1000 ludności	2,2	2,2	2,0	5,3	5,6	7	6,9
Udzielone noclegi	9538	7755	10888	19739	14881	15373	18101
Udzielone noclegi na 1000 ludności	197,6	162,2	229,7	407,2	310	322,9	385,6
Korzystający z noclegów	3989	4764	6122	7245	7194	8820	10175
Korzystający z noclegów na 1000 ludności	82,7	99,7	129,2	149,5	149,9	185,2	216,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS-u, stan na 31.12.2013 r.

Najszybciej rozwój turystyki następuje na obszarach bogatych w duże zbiorniki wodne i posiadających już wieloletnią renomę. Na terenie powiatu siemiatyckiego działalność turystyczna koncentruje się w zasadzie w gminach Mielnik, Drohiczyn, gmina Siemiatycze, miasto Siemiatycze. Miejscami chętnie odwiedzanymi również jest m.in. Święta Góra Grabarka oraz „Ziołowy Zakątek” w Korycinach (gm. Grodzisk).

Powiat siemiatycki powinien nastawiać się na turystykę indywidualną, kwalifikowaną, zieloną terapię i rekreację i tworzyć pod nie produkty turystyczne. Poza walorami przyrodniczymi powiat siemiatycki również posiada bogate walory kulturowe, wynikające przede wszystkim z odrębności kulturowej, religijnej i narodowościowej. Walory te są jednak bardzo słabo promowane na zewnątrz. Brakuje ukierunkowania działań na rozwój określonych rodzajów turystyki, skierowanych do konkretnych grup odbiorców, i przy wykorzystaniu konkretnych kanałów dystrybucji. W *Marketingowej Strategii Polski w sektorze turystyki na lata 2011-2020* wskazuje się, że największy potencjał w regionie mają produkty turystyczne, takie jak: turystyka pielgrzymkowa, aktywna turystyka rowerowa i kajakowa, turystyka wypoczynkowa na obszarach cennych przyrodniczo.

Sport i rekreacja

Popularyzowaniem sportu i rekreacji na terenie powiatu siemiatyckiego zajmują się:

- Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Siemiatyczach, Miejski Klub Sportowy „Cresovia” – IV Liga Piłki Nożnej.
- Mielnicki Klub Sportowy „MKS” Mielnik.
- Klub Motorowy „Quercus”.
- Podlaskie Zrzeszenie Motorowo-Turystyczne.
- Klub piłki nożnej kobiet: MKS Kresowiak – Orion Siemiatycze,
- Towarzystwo Sportowe, którego członkami są nauczyciele wychowania fizycznego z Siemiatycz i okolic.
- Akademia Sztuk Walki i Fitnessu ANDY w Siemiatyczach, główne formy nauczania: sztuki walki, fitness. Największe osiągnięcia: Mistrzostwo Polski drużynowo w ALL Style Karate, 23 medale Mistrzostw Polski. Akademia jest członkiem największych organizacji Fitness w Polsce i Europie.
- Powiatowe Zrzeszenie Ludowe „Zespoły Sportowe”.
- Powiatowy Szkolny Związek Sportowy, zrzeszające dzieci i młodzież z terenu powiatu siemiatyckiego.
- Uczniowskie Kluby Sportowe w każdej ze szkół powiatu.
- Nadbużański Klub Motorowy.
- Polski Związek Wędkarski, Koło w Siemiatyczach, Mielniku, Drohiczynie.
- Spółdzielnia Socjalna „eSSkapada” (np. paintball, łucznictwo, gry terenowe) i inne.

Na terenie powiatu siemiatyckiego w 2012 roku aktywnie działały 23 kluby sportowe, najwięcej (8) w mieście Siemiatycze, nieco mniej w gminie miejsko-wiejskiej Drohiczyn (5) i w gminie wiejskiej Siemiatycze (3). W pozostałych gminach liczba ta kształtowała się od 1 do 2. Z danych za lata 2006-2012 wynika, że liczba klubów zmalała. W roku 2006 w powiecie było ich 29. Zmiana ta wpłynęła na zmniejszenie się liczby członków klubów oraz na liczbę ćwiczących ogółem. W 2006 roku łączna liczba ćwiczących wynosiła 1374 osoby, w 2012 było to 1167 osób. Wynika, z tego, że na przestrzeni 6 lat (2006-2012) liczba ćwiczących zmniejszyła się o blisko 15 %.

Kalendarz imprez sportowych powiatu obejmuje zawody o zasięgu międzynarodowym, ogólnopolskim, regionalnym i lokalnym, na przykład Ogólnopolski Turniej Piłki Ręcznej Dziewcząt i Chłopców, Rundy Mistrzostw Polski i Pucharu Polski Cross Country.

Organizowane są również zawody o zasięgu powiatowym i lokalnym w biegach przełajowych, lekkoatletyce, szachach, tenisie stołowym, triathlonie, sportach walki i innych dyscyplinach sportowych. Członkowie klubów sportowych reprezentują miasto i powiat w rozgrywkach ligowych w piłce nożnej oraz w zawodach rangi wojewódzkiej i krajowej.

Zaplecze materialne działalności sportowej stanowią: stadion miejski w Siemiatyczach (piłka nożna, lekkoatletyka), stadion w Mielniku, 4 boiska ORLIK (Nurzec Stacja, Mielnik, 2 x Siemiatycze), hala widowiskowo-sportowa dysponująca prawie 700 miejscami na trybunach wraz z jej zewnętrznymi boiskami syntetycznymi do koszykówki i siatkówki. Ponadto kąpielisko strzeżone z dwoma boiskami do siatkówki plażowej oraz odkryty basen MOSiR w Siemiatyczach. Zaplecze sportowe stanowią również sale gimnastyczne oraz boiska przyszkolne.

Promocja powiatu

Starostwo powiatu siemiatyckiego prowadzi wielokierunkowe działania promocyjne.

Do najważniejszych zrealizowanych zadań należą:

- promocja powiatu za pomocą witryny internetowej – strona jest na bieżąco aktualizowana;
- stała współpraca z mediami lokalnymi, regionalnymi i ogólnopolskimi. Informacje o przedsięwzięciach i imprezach można było znaleźć m.in. w Głosie Siemiatycz, Gazecie Współczesnej, Radiu Białystok, TV Białystok, TVP Białystok, TVP Warszawa, oraz na szeregu portali internetowych;
- udział w Międzynarodowych Targach Turystycznych, takich jak: Targi “Regiony Turystyczne – Na Styku Kultur” – Łódź, Podlaskie Targi Turystyczne” Białystok; Międzynarodowe Targi Turystyczne GLOB w Katowicach oraz Targi Turystyczne LATO w Warszawie; Międzynarodowe Targi Turystyczne ITM Warsaw,
- współorganizacja imprez o charakterze turystyczno-kulturowym, taki jak: PROMOCYJNY SPŁYW KAJAKOWY RZEKĄ BUG, Mielnik – Drohiczyn – Brok,
- realizacja filmu promocyjnego i realizacja wirtualnych wycieczek w ramach projektu „Podniesienie atrakcyjności turystycznej Podlasia Nadbużańskiego poprzez wykorzystanie nowoczesnych technik multimedialnych i oznakowanie obiektów zabytkowych” dofinansowanego ze środków Unii Europejskiej;
- oznakowanie zabytków i wydanie poradnika dotyczącego ochrony zabytków również w ramach projektu „Podniesienie atrakcyjności turystycznej Podlasia Nadbużańskiego poprzez wykorzystanie nowoczesnych technik multimedialnych i oznakowanie obiektów zabytkowych;
- utworzenie mobilnej aplikacji turystycznej „Poznajcie Podlasie”,
- systematyczne wydawanie publikacji informacyjno – promocyjnych,
- patronat starosty powiatu nad ważnymi wydarzeniami, w tym dotacje finansowe, prowadzony pod kątem znaczenia i wartości dla promocji powiatu;
- współpraca urzędu z organizacjami pozarządowymi, społecznymi, gospodarczymi (organizacja spotkań, szkoleń).

Powiat siemiatycki prowadzi również Punkt Informacji Turystycznej, który uzyskał Certyfikat Polskiego Systemu Informacji Turystycznej, przyznany przez Polską Organizację Turystyczną i Podlaską Regionalną Organizację Turystyczną.

W 2012 roku powiat siemiatycki opracował i uchwalił Program Promocji Rozwoju Przedsiębiorczości. Program opracowywano w ramach projektu „Decydujemy razem. Wzmocnienie mechanizmów partycypacyjnych w kreowaniu i wdrażaniu polityk publicznych oraz podejmowaniu decyzji publicznych” realizowanego w ramach PO KL.

Aktywność społeczna mieszkańców

Na terenie całego powiatu zarejestrowano 53 stowarzyszenia, 61 oddziałów ochotniczej straży pożarnej, 4 fundacje i 28 uczniowskich klubów sportowych. Dużą rolę w aktywizacji społeczności odgrywa „Lokalna Grupa Działania – Tygiel Doliny Bugu”. Jest to zrzeszenie wszystkich gmin powiatu siemiatyckiego oraz ościennych dla celów promocyjnych, aktywizacyjnych i integracyjnych mieszkańców regionu Bugu. W tym celu powołana została interaktywna telewizja e-tv Bug, która ma za zadanie zdawanie relacji z wydarzeń interesujących mieszkańców terenów nadbużańskich.

Organizacje pozarządowe

W Starostwie Powiatowym w Siemiatyczach prowadzona jest ewidencja stowarzyszeń i fundacji mających siedzibę na terenie powiatu siemiatyckiego. Nadzór nad działalnością stowarzyszeń i fundacji mających siedzibę na terenie powiatu siemiatyckiego ma Starosta Siemiatycki. Obecnie w wykazie tym zarejestrowanych jest:

- ↳ 47 stowarzyszeń o różnym rodzaju działalności oraz zwykłych, między innymi: Siemiatyckie Konsorcjum Inicjatyw Gospodarczych, Stowarzyszenie Wspierania Kultury Narodowej „Małe Podlasie”, Nadbużańskie Stowarzyszenie Edukacyjne, Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Mielnickiej, Towarzystwo Przyjaciół Siemiatycz, Stowarzyszenie Agroturystyczne „Puszcza Mielnicka”, Stowarzyszenie „Bioregion”, Stowarzyszenie Miłośników Zwierząt „Psiemiatycze”, Klub Literacki, Drohiczyńskie Towarzystwo Naukowe, Stowarzyszenie „Centrum na Wschodzie”, Stowarzyszenie Klub „Amazonki” w Siemiatyczach, Podlaskie Stowarzyszenie Rozwoju Dzieci i Młodzieży „ANDY”, Siemiatyckie Stowarzyszenie Abstynentów „Ignis”, Stowarzyszenie Hodowców i Miłośników Gołębi Pocztowych, Rasowych i Drobiu Ozdobnego i wiele innych,
- ↳ 7 stowarzyszeń kultury fizycznej, między innymi: Miejski Klub Sportowy „Cresovia”, Powiatowe Zrzeszenie Ludowe Zespoły Sportowe, Powiatowy Szkolny Związek Sportowy i inne;
- ↳ 61 oddziałów ochotniczej straży pożarnej;
- ↳ 4 fundacje, między innymi: Fundacja „Ratujmy”, Fundacja „Q – Źródłom” – Promocja Zdrowia Psychicznego i Historii i inne;
- ↳ 26 uczniowskich klubów sportowych zlokalizowanych w każdej z gmin.

Z roku na rok wzrasta w powiecie siemiatyckim liczna organizacji pozarządowych.

Profil działania organizacji jest bardzo różny. Promują one lokalne walory kulturowe, rozwiązują bieżące problemy społeczności lokalnych (ubóstwo, choroby, marginalizacja, poprawa jakości życia), wspierają inicjatywy gospodarcze, ekologiczne i społeczne.

W celu lepszego wykorzystania aktywności oddolnej społeczności został opracowany program współpracy powiatu siemiatyckiego z organizacjami pozarządowymi oraz z podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2015. Program określa cele, zasady, zakres i formy współpracy Powiatu z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, a także priorytetowe zadania publiczne, które będą zlecane do realizacji organizacjom pozarządowym i finansowane lub dofinansowane z budżetu powiatu.

Celem głównym współpracy Samorządu Powiatu Siemiatyckiego z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego jest budowanie i umacnianie partnerstwa przy realizacji zadań publicznych w taki sposób, aby coraz lepiej zaspokajać potrzeby mieszkańców powiatu. Program wyznacza zadania i formy współpracy do zrealizowania do 2015 roku. Poprzez te działania samorząd pragnie włączyć organizacje pozarządowe w system demokracji lokalnej do wspólnego rozwiązywania problemów środowiska lokalnego i budowania społeczeństwa obywatelskiego.

Bezpieczeństwo publiczne mieszkańców powiatu siemiatyckiego

Ochrona przeciwpożarowa

System ochrony przeciwpożarowej obejmuje szeroki wachlarz zadań z zakresu ratownictwa (pożary, wypadki komunikacyjne, miejscowe zagrożenia, katastrofy, klęski żywiołowe), ale także profilaktyki, w tym: bezpieczeństwo terenów i obiektów i propagowania wśród społeczeństwa (dorosłych, dzieci i młodzieży) prawidłowych zachowań w przypadku zagrożeń.

Tabela 46. Liczby czynnych członków w Jednostkach Ochotniczych Straży Pożarnych

Jednostka administracyjna	Ilość jednostek	OSP w KSRG	OSP (poza KSRG)			
		Czynni (18-65lat)	Ilość jednostek	Czynni (18-65) lat	Ilość jednostek	Czynni (18-65) lat
			Typu S		Typu M	
Gm.miejska Siemiatycze	0	0	1	56	0	0
Gm.miejsko-wiejska Drohiczyn	2	103	7	143	3	33
Gm.wiejska Dziadkowice	2	73	2	51	3	43
Grodzisk	2	70	3	77	7	79
Mielnik	2	99	5	143	2	27
Milejczyce	1	54	2	19	1	6
Nurzec-Stacja	2	39	0	0	0	0
Perlejewo	1	36	4	91	4	70
Siemiatycze	1	43	3	75	2	12
Razem	13	517	27	655	22	270

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KP PSP w Siemiatyczach.

Ochronę przeciwpożarową na terenie powiatu siemiatyckiego zapewnia Komenda Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Siemiatyczach (ul. 11 listopada 31) oraz 62 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej. Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Siemiatyczach pracuje w system zmianowym (Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza) 3 zmiany służbowe × 11 funkcjonariuszy pracujących w systemie 24 / 48. System codzienny (KP PSP + JRG) – 8 funkcjonariuszy, Powiatowe Stanowisko Kierowania PSP – 4 funkcjonariuszy pracujących w systemie 24 / 72. Liczbę pracujących w jednostkach Ochotniczej Straży Pożarnej z terenu powiatu prezentuje tabela j/n.

Liczba pożarów oraz miejscowych zagrożeń w latach 2013-2014 miała tendencję spadkową. W roku 2013 łączna Liczba pożarów oraz zagrożeń miejscowych w powiecie wynosiła 511 w roku 2014 spadła do 479. Wszystkie zdarzenia miały charakter lokalny, o małym lub średnim wymiarze. Statystykę zdarzeń prezentuje tabela 47.

Tabela 47. Statystyka zdarzeń na terenie powiatu i miasta Siemiatycze w roku 2013 i 2014

Jednostka administracyjna	Pożary					Miejscowe zagrożenia					Alarmy fałszywe	Zagrożenia ogółem
	Razem	małe	średnie	duże	Bardzo duże	Razem	małe	lokalne	średnie	Bardzo duże		
Rok 2013												
gm. miejska Siemiatycze	36	35	1	0	0	88	15	73	0	0	3	127
gm. miejsko-wiejska Drohiczyń	17	15	1	0	1	59	6	53	0	0	3	79
gm. wiejska												
Dziadkowice	9	8	1	0	0	24	7	17	0	0	1	34
Grodzisk	16	14	2	0	0	15	3	12	0	0	0	31
Mielnik	9	8	0	1	0	31	5	26	0	0	0	40
Milejczyce	9	8	1	0	0	25	2	23	0	0	0	34
Nurzec-Stacja	23	20	3	0	0	27	4	22	1	0	0	50
Perlejewo	4	4	0	0	0	33	0	33	0	0	1	38
Siemiatycze	18	16	2	0	0	60	6	54	0	0	0	78
Razem powiat	141	128	11	1	0	362	48	313	1	0	8	511

Jednostka administracyjna	Pożary					Miejscowe zagrożenia					Alarmy fałszywe	Zagrożenia ogółem
	Razem	małe	średnie	duże	Bardzo duże	Razem	małe	lokalne	średnie	Bardzo duże		
Rok 2014												
gm. miejska Siemiatycze	41	41	0	0	0	114	20	94	0	0	5	160
gm. miejsko-wiejska Drohiczyń	24	22	2	0	0	32	4	28	0	0	0	56
gm. wiejska												
Dziadkowice	10	8	1	0	1	19	0	18	1	0	0	29
Grodzisk	11	7	3	1	0	17	0	17	0	0	0	28
Mielnik	11	8	3	0	0	20	4	16	0	0	0	31
Milejczyce	12	11	1	0	0	20	0	20	0	0	0	32
Nurzec-Stacja	16	16	0	0	0	20	5	15	0	0	1	37
Perlejewo	6	5	1	0	0	20	0	20	0	0	0	26
Siemiatycze	26	23	2	1	0	54	4	50	0	0	0	80
Razem powiat	157	141	13	2	1	316	37	278	1	0	6	479

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KP PSP w Siemiatyczach.

Komenda Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Siemiatyczach opracowuje i na bieżąco aktualizuje dokument „Analiza zagrożeń na terenie powiatu siemiatyckiego”. W ramach opracowania są inwentaryzowane potencjalne zagrożenia (dla życia i zdrowia obywateli, środowiska naturalnego, obiektów, infrastruktury technicznej). Najwyższy stopień zagrożenia gmin na powiecie siemiatyckim występuje na terenie gmin Mielnik (ZIVG-8,27) oraz gm. Siemiatycze (ZIVG- 7,98). Najmniejszy stopień zagrożenia natomiast w gminach Dziadkowice (ZIIG = 4,48) oraz Grodzisk (Z IIG = 4,15). Pozostałe gminy Drohiczyń, Perlejewo, Milejczyce, Nurzec Stacja oraz miasto Siemiatycze wykazało średnie zagrożenie ZIIIG. Stopień zagrożenia powiatu wyniósł ZIIIp=6,1. W głównej mierze do powyższych wyników tj. większego stopnia zagrożenia gmin Mielnik oraz Siemiatycze przyczyniły się baza magazynowa ropy naftowej, rurociągi surowej ropy naftowej i gazu znajdujące się na terenach tych gmin oraz zagrożenia powodziowe związane z rzeką Bug.

Zagrożenia na terenie powiatu

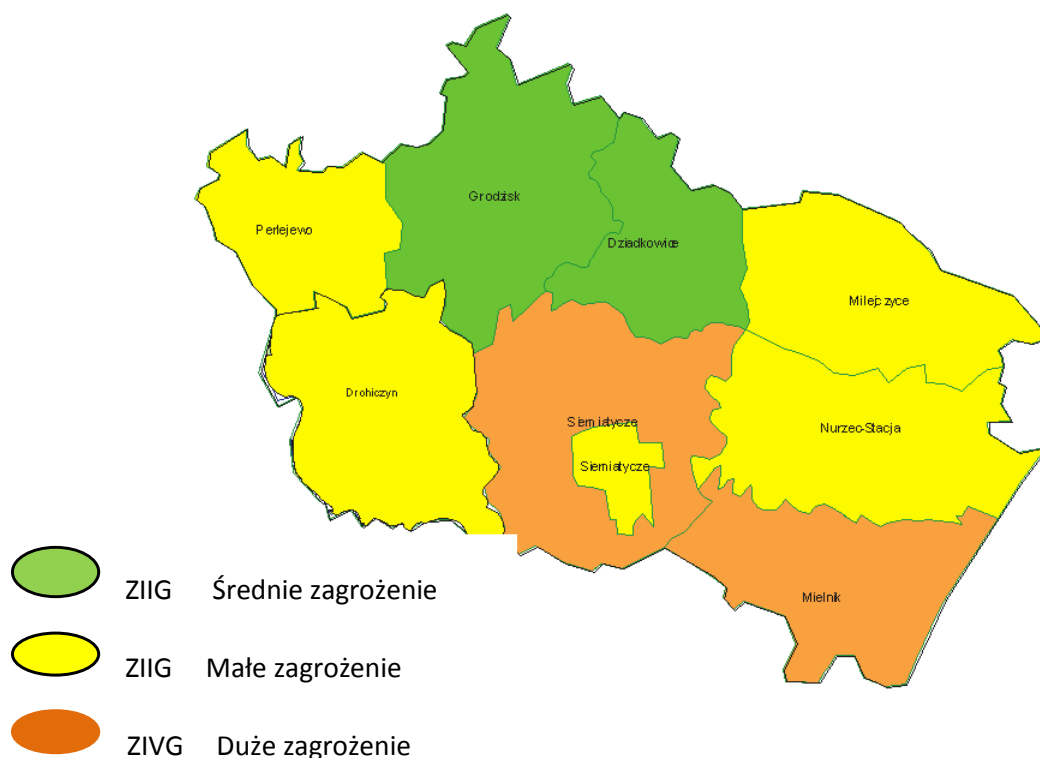
a) związane z rodzajem zabudowy (konstrukcja, wysokość, kategoria zagrożenia ludzi)

W zdecydowanej większości na terenie powiatu siemiatyckiego przeważają budynki mieszkalne ZLIV oraz obiekty ZLIII z nielicznymi obiektami ZLII, ZLI, ZLV. Na terenie miasta S-tycze ilość obiektów użyteczności publicznej jest największa, budynków zaliczonych do kategorii ZLIII oscyluje w granicach 210 szt. znajduje się również wiele innych budynków użyteczności publicznej m.in. ZLII- 7, ZLI -10, ZLV- 3. Na terenie każdej z gmin znajdują się obiekty sakralne, które można zaliczyć w większości do kat. ZLI. Ponadto na terenie gminy Drohiczyń, Siemiatycze oraz Mielnik występują nieliczne obiekty inne niż sakralne zaliczone do kat. ZLI, ZLV oraz ZLII.

Rysunek 16. Mapa oceny zagrożenia powiatu siemiatyckiego

Źródło: opracowanie KP PSP w Siemiatyczach

Budynki na terenie powiatu głównie są obiektami niskimi – jedynie obiekty sakralne oraz kilkanaście obiektów mieszkalnych wielorodzinnych i użyteczności publicznej w większości znajdujących się w mieście Siemiatycze to obiekty średnio wysokie. Konstrukcja budynków na terenie powiatu w dużej części jest palna – głównie budynki inwentarskie oraz gospodarcze, w mniejszym stopniu budynki mieszkalne, jedynie na terenie miasta Siemiatycze oraz Drohiczyn przeważająca część obiektów jest konstrukcji niepalnej. Zabudowa na terenie powiatu siemiatyckiego jest mieszana, w gminach Siemiatycze, Milejczyce, Perlejewo, Mielnik, Nurzec Stacja zabudowa zwarta stanowi ok. 50%, natomiast na terenie takich jednostek jak Drohiczyn, Dziadkowice, Grodzisk, m. Siemiatycze udział zabudowy zwartej stanowi ok. 30%.

- b) związane z funkcjonowaniem zakładów przemysłowych, w tym zakładów mogących powodować powstanie poważnej awarii przemysłowej,

Na terenie powiatu siemiatyckiego dominuje przemysł drzewny oraz przetwórstwa spożywczego. W powiecie znajduje się kilkanaście zakładów produkujących meble, parkiet, tartaków, oraz gorzelnia, kopalnia kredy, gazownia. Zakłady powyższe zlokalizowane są głównie w mieście i gminie Siemiatycze oraz gminie Mielnik. Przemysł spożywczy to głównie zakłady O.K Owocowe Koncentraty Sp. z o.o oraz Oerlemans Foods które zlokalizowane są w Siemiatyczach gdzie wykorzystuje się m.in. amoniak, który jest zmagazynowany w ilości 36t. Zakłady te obecnie posiadają jedną z większych zadaszonych powierzchni w Polsce. Do ważniejszych obiektów produkcyjnych o charakterze spożywczym można zaliczyć również zakłady mleczarskie

„POLSER” zlokalizowane w Siemiatyczach gdzie wykorzystywany jest również amoniak w ilości 1,7 t. Najważniejszym obiektem przemysłowym zlokalizowanym na terenie powiatu siemiatyckiego jest baza magazynowa surowej ropy naftowej ST-1 Adamowo PERN „Przyjaźń” SA w Płocku, zaliczona do zakładów o Dużym Zagrożeniu Powstania Poważnej Awarii Przemysłowej, w 15 zbiornikach magazynowane jest ponad 700 tys m³ ropy naftowej.

- c) związane z infrastrukturą komunikacyjną i transportową (szlaki kolejowe, drogi, lotniska, szlaki wodne, transport drogowy i kolejowy materiałów niebezpiecznych, transport rurociągami i gazociągami),

Rurociągi:

Przez teren powiatu siemiatyckiego oraz gminy Mielnik, Siemiatycze, Drohiczyn m. Siemiatycze przebiega trasa 3 rurociągów naftowych „Przyjaźń” o średnicach Ø630 mm Ø820 mm Ø700 mm - granica państwa-Adamowo, oraz Ø820mm, Ø630 mm, Ø610 mm - Adamowo-Tonkiele gm. Drohiczyn, maksymalne ciśnienie tłoczenia- 5,5 MPa. Rurociąg naftowy przebiega równolegle do rzeki Bug i trasy Koterka – Siemiatycze-Tonkiele, długość ropociągu na terenie całego powiatu wynosi 47,4 km. .

Gazociągi:

Przez teren powiatu (gmina Mielnik) , przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia gazu ziemnego Kobryń - Warszawa, wysoko metanowego, o ciśnieniu tłoczenia 20-50 MPa, Ø 1000 mm. Ponadto przez gminę Mielnik oraz Siemiatycze przebiega odgałęzienie rurociągu gazowego (30-40MPa) o Ø 100 mm zasilanego w gaz bezpośrednio z gazociągu Kobryń – Warszawa (stacja redukcyjna w miejscowości Koterka gm. Mielnik). Gaz doprowadzony jest do stacji redukcyjnej w miejscowości Siemiatycze, gdzie poprzez instalację gazową Ø 100 mm średniego ciśnienia (0,5-4MPa) zaopatruje w gaz miejscowość Siemiatycze, Czartajew, Mielnik, Adamowo. Ponadto na terenie powiatu siemiatyckiego znajdują się stacje redukcyjno-pomiarowe średniego ciśnienia w m. Adamowo ,Mielnik oraz 3 stacje w Siemiatycze ul. Wysoka, ul. Legionów Piłsudskiego, ul.11-go Listopada.

Kolej:

Przez obszar gminy Siemiatycze, Nurzec Stacja, Milczyce, Mielnik przebiega pierwszorzędna dwutorowa linia kolejowa Siedlce - Czeremcha - Siemianówka - granica państwa, Obsługa podróżnych odbywa się na Stacji Siemiatycze, Borowiki, Nurzec Stacja, Sycze. Poprzez tą linię obsługiwany jest duży ruch materiałów niebezpiecznych pomiędzy Polską a krajami byłego ZSRR.

Tabela 48. Przewozy materiałów niebezpiecznych

Przebieg trasy	Rodzaj materiałów	Liczba rocznych przewozów w tonach
Trasa kolejowa		
Czeremcha – Siedlce	propan–butan	11000
	dwuchloren	20900
	butylen	29800
	chlor	2000
	chlerek winylu	1500

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KP PSP w Siemiatyczach.

Transport drogowy:

Przez teren powiatu tj. gminy Dziadkowice, Siemiatycze oraz miasto Siemiatycze przebiega droga krajowa Nr 19. Droga krajowa Nr 62 przebiega przez tereny gmin Siemiatycze oraz Drohiczyn. Do ważniejszych dróg można też zaliczyć drogi wojewódzkie 690 biegnącą poprzez gminę Siemiatycze, Grodzisk, Perlejewo drogę wojewódzką Nr 693 przebiegającą przez gminy Siemiatycze, Nurzec Stacja, Milejczyce oraz drogi wojewódzkie Nr 640 i 658 przebiegające przez teren gminy Mielnik i Siemiatycze. Powyższymi drogami przewożone są m.in. materiały niebezpieczne głównie paliwa płynne i gaz propan-butan.

Tabela 49. Liczba rocznych przewozów w tonach

Przebieg trasy	Rodzaj materiałów	Liczba rocznych przewozów w tonach
Trasa drogowa		
Białystok – Siemiatycze	propan-butan	80000
	ropopochone	36000
Bielsk Podlaski – Milejczyce – Nurzec – Siemiatycze	propan-butan	15000
	ropopochone	8000
Łomża – Ciechanowiec – Siemiatycze	propan-butan	30000
	ropopochone	15500
Sokołów Podl. – Siemiatycze	propan-butan	18500
	ropopochone	8000
Siedlce – Lublin – Siemiatycze	propan-butan	80000
	ropopochone	30000
Brańsk – Siemiatycze (1694)	propan-butan	7000
	ropopochone	4000
Dziadkowice – Drohiczyn	propan-butan	1500
	ropopochone	6000

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KP PSP w Siemiatyczach.

- d) związane z występowaniem na danym obszarze cieków i zbiorników wodnych lub budowli hydrotechnicznych (zagrożenie powodziowe oraz utonięcia),

Teren powiatu siemiatyckiego pokryty jest gęstą siecią małych rzek, które stanowią w przeważającej większości zlewnię rzeki Bug – jednej z największych rzek Polski biegnącej wzdłuż pd. granicy powiatu siemiatyckiego na terenie gmin Mielnik, Siemiatycze, Drohiczyn oraz w zachodniej części powiatu przez tereny gmin Drohiczyn oraz Perlejewo. Bug jest rzeką o umiarkowanym biegu – koło 0,6 m/s, szerokość 60-100m. i bardzo zróżnicowanej głębokości.

W Siemiatyczach w latach siedemdziesiątych na rzece Kamionka i jej lewym dopływie Mahomet wykonano dwa zbiorniki wodne. Zbiornik dolny (zalew nr1) o powierzchni 6,19 ha, średniej głębokości 1,35m., pojemności 88,5 tys m³ oraz zbiornik górny (zalew nr2) o powierzchni 27,4 ha, średniej głębokości 1,92m i pojemności 548 tys

m³ wody, zbiorniki spełniają rolę rekreacyjną, retencyjną, i p.pożarową. Zbiorniki zamykane są jazami piętrzącymi dolny – jaz dwukierunkowy o świetle 2x2,5m., możliwość piętrzenia – 3m., zbiornik górny – jaz o szerokości 7,0 m., wysokość piętrzenia max. 5,85m.

Tabela 50. Parametry głównych rzek

Lp.	Rzeka	Powierzchnia zlewni [km ²]	Długość [km]	
			Ogółem	w woj. podl.
1.	Bug	39420	722	82

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KP PSP w Siemiatyczach.

Największe zagrożenie powodziowe na terenie powiatu siemiatyckiego występuje na terenach przyległych do czwartej rzeki Polski – Bugu. Potwierdzeniem skali zagrożenia są rozmiary powodzi, które wystąpiły we wcześniejszym okresie. Zagrożenia powodziowe na rzece Bug występuje w okresie zimowo-wiosennym (najczęściej druga połowa lutego, marzec, pierwsza połowa kwietnia), są to powodzie roztopowe i zatorowe. Gwałtowne topnienie pokrywy śniegowej przy zamarzniętym gruncie połączone ze wzrostem temperatury oraz obfitymi opadami deszczu lub śniegu powoduje gwałtowny przybór wód rzeki. Biorąc pod uwagę, iż Bug jest zlewnią wód bardzo rozległych terenów Białorusi i Ukrainy niekorzystny rozwój warunków pogodowych na tych obszarach powoduje powstawanie zagrożenia powodziowego w dolnych odcinkach rzeki. Gwałtowny przybór poziomu wód połączony z ruszaniem (pękaniem) pokrywy lodowej rzeki powoduje powstawanie lokalnych zatorów kry lodowej, które gwałtownie podnoszą poziom rzeki powodując zalewanie przyległych terenów. Powstawaniu zatorów lokalnych na rzece sprzyja jej naturalny bieg – nieuregulowane kręte koryto rzeki położone w pagórkowatym terenie, występowanie naturalnych przeszkód w postaci wysp, mielizn, zakoli – są to predysponowane miejsca do tworzenia się zatorów lodowych. Bug jest rzeką „zmieniającą” corocznie po okresie zimowo – wiosennym ukształtowanie swego koryta. Gwałtowny przybór wód połączony z powstawaniem zatorów lodowych, stwarza olbrzymie zagrożenie dla mostów znajdujących się na rzece tj. mostów drogowych w miejscowości Turna Mała gm. Siemiatycze, Tonkiele gm. Drohiczyń, oraz mostu kolejowego na trasie Czeremcha – Siedlce. Są to mosty o konstrukcji stalowej zawieszone na betonowych podporach.

Na terenie powiatu dosyć często dochodzi do przypadków utonięć najczęściej zdarzających się na rzece Bug, która podczas sezonu wakacyjnego przyciąga dużą grupę turystów pragnących docenić walory przyrodnicze tej rzeki. Wiele przypadków utonięć odnotowuje się również w naturalnych małych zbiornikach w wiejskich miejscowościach lub ich pobliżu. Miejscowa jednostka ratownictwa wodnego co roku angażuje się w akcję poszukiwawczą osób które utonęły na terenie powiatu siemiatyckiego.

e) związane z występowaniem na danym terenie obszarów leśnych,

Obszary leśne na terenie powiatu siemiatyckiego administracyjnie należą do Nadleśnictw Rudka oraz Nurzec w Nurzec Stacja. Oba Nadleśnictwa zaliczone są do II kategorii zagrożenia pożarowego. Powierzchnia lasów na terenie powiatu wynosi 470 km² i stanowi 33% powierzchni powiatu. Największe zalesienie występuje na gminach Mielnik 60,9% oraz Nurzec Stacja 77,24%. Wszystkie leśnictwa posiadają obszary zwarte przekraczające 300 ha a na terenach gmin Nurzec Stacja, Mielnik, Milejczyce,

Grodzisk występują kompleksy leśne o powierzchniach ponad 1000 ha. Lasy administrowane przez Nadleśnictwo Rudka położone są w Pn części powiatu na obszarze 8924 ha. Lasy państwowe administrowane przez Nadleśnictwo Nurzec zajmują powierzchnię 23473,78 ha. Lasy w przeważającej części na terenach administrowanych przez Nadleśnictwo Nurzec rosną na płaskich, piaszczystych obszarach wysoczyzny polodowcowej. W strukturze drzewostanów dominuje las iglasty (sosnowy) w wieku 40-80 lat, duży też jest udział młodych lasów iglastych w wieku 0-40 lat. Lasy położone na terenach administrowanych przez Nadleśnictwo Rudka głównie mieszane o drzewostanie starszym niż 60 lat na wilgotniejszym siedlisku. Co roku na terenie powiatu dochodzi do kilkudziesięciu pożarów na terenach leśnych głównie prywatnych gdzie gęste zalesienie stanowi poważny problem podczas gaszenia pożarów.

- f) związane z innymi zagrożeniami specyficznymi dla danego obszaru (np.: tereny podatne na osunięcia, tereny górnicze, obszary górskie lub nadmorskie, miejsca zgromadzeń ludzkich, itd.).

Na terenie powiatu znajduje się bardzo dużo wielko powierzchniowych obiektów inwentarskich – łącznie około 50 szt. Obiekty te często posiadają powierzchnie przekraczającą 2000 m² oraz kubaturę 7500m³. Zlokalizowane są głównie w gminach Siemiatycze, Drohiczyn, Grodzisk, Perlejewo.

Przez teren powiatu przebiegają korytarze powietrzne ruchu lotniczego różnych kategorii.

Powiat siemiatycki jest zróżnicowany pod względem występowania obszarów środowiskowych, zlokalizowane są małe rezerваты przyrody, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000.

Bezcenną wartość stanowią obiekty zabytkowe zlokalizowane głównie w m. Siemiatycze i Drohiczyn oraz innych miejscowościach, są one dowodem zróżnicowania kulturowego i bogatej historii tych ziem.

Lokalizacja powiatu bezpośrednio przy granicy państwa z Republiką Białorusi powoduje wzmożony ruch drogowy w kierunku przejścia granicznego Połowce (powiat Hajnówka) oraz powoduje możliwość występowania zagrożeń transgranicznych tj. powodzi, rozszczelnień rurociągów, pożarów terenów leśnych.

W miastach Siemiatycze i Drohiczyn występuje nagromadzenie infrastruktury technicznej i komunalnej, która w przypadku powstania awarii może stanowić zagrożenie, lub też może je intensyfikować w przypadku powstania zagrożeń z nią niezwiązanych.

Powiat siemiatycki to obszar rolniczy o różnym stopniu intensywności produkcji rolnej i hodowlanej, na gminach wschodnich o słabych glebach, działalność rolnicza praktycznie zanika, wzrasta ilość nieużytków porośniętych trawą i krzakami, które w okresach niekorzystnych warunków pogodowych stanowią poważne zagrożenie pożarowe. Na tych terenach wzrasta ilość opuszczonych gospodarstw, budynków, których stan techniczny się pogarsza, zmniejsza się liczba zamieszkującej ludności.

Wiele z budynków znajdujących się na terenie powiatu siemiatyckiego wyposażono w systemy sygnalizacji pożarowej, a także w stałe urządzenia gaśnicze oraz alarmy. Ich wykaz przedstawia poniższa tabela.

Tabela 51. Wykaz obiektów wyposażonych w system sygnalizacji pożarowej, w stałe urządzenia gaśnicze, dźwiękowy system ostrzegawczy oraz obiektów, w których są one wymagane

Lp.	Nazwa i adres obiektu	Informacja o stanie systemu sygnalizacji pożarowej *
1.	FOODS OERLEMANS Siemiatycze ul. Armii Krajowej 31	Obiekt nie wymaga SSP i DSO
2.	Urząd Skarbowy w Siemiatyczach ul. Pałacowa	Obiekt nie wymaga SSP i DSO
3.	KRUS w Siemiatyczach ul. Pałacowa	Obiekt nie wymaga SSP i DSO
4.	Klasztor w Grabarce	Obiekt nie wymaga SSP i DSO
5.	ZUZ w Siemiatyczach ul. Ogrodowa	Obiekt nie wymaga SSP i DSO
6.	Bank Spółdzielczy w Siemiatyczach ul. Drohiczyńska	Obiekt nie wymaga SSP i DSO
7.	Baza Adamowo w Adamowie PERN Przyjaźń S.A. Płock	Obiekt nie wymaga SSP i DSO
8.	Dom Pomocy Społecznej w Siemiatyczach, ul. Szpitalna 10	Obiekt nie wymaga SSP i DSO, obiekt wyposażony w klapy dymowe
9.	Straż Graniczna w Mielniku ul. Królewska	Obiekt nie wymaga SSP i DSO
10.	Podlaskie Centrum Dialogu w Drohiczynie ul. Kraszewskiego 4	Obiekt nie wymaga SSP i DSO
11.	Sklep/restauracja/hotelarstwo „Rondo” w Siemiatyczach ul. Grodzieńska 7	wymóg rozwiązania zamienne
12.	Centrum Odnowy i Folkloru Podlaskiego „Eternite” Wólka Nadbużna 66	Obiekt zobligowany do SSP (powyżej 50 miejsc noclegowych)-monitoring podłączony do PSP
13.	OK. Owocowe Koncentraty Sp. z o.o. w Siemiatyczach ul. Armii Krajowej 31	Obiekt nie wymaga SSP i DSO
14.	Budynek rekreacyjno wypoczynkowy w Zajęcznikach	Obiekt nie wymaga SSP i DSO (ZL V poniżej 50 osób)
15.	Kościół w Ostrożanach	Obiekt nie wymaga SSP i DSO
16.	Kościół w Miłkowicach	Obiekt nie wymaga SSP i DSO
17.	Sklep Topaz Nr 14 w Drohiczynie ul. Jagiellończyka 1	Obiekt nie wymaga SSP i DSO –monitoring podłączony do PSP

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KP PSP w Siemiatyczach.

Aktywność policji

Działania policyjne są prowadzone przez Komendę Powiatową Policji w Siemiatyczach mającą siedzibę w trzech budynkach oraz dodatkowo trzy posterunki policji w: Drohiczynie, Dziadkowicach i Nurcu Stacji. Obecnie w komendzie służy **74** funkcjonariuszy i pracuje **25** pracowników cywilnych.

Tabela 52. Aktywności policji w powiecie siemiatyckim w latach 2013-2014

Opis zagadnienia	2013	2014
Ogólna liczba interwencji	2853	2629
Interwencje „miejskie”	1585	1505
Interwencje „wiejskie”	1268	1124
Liczba prowadzonych procedur NK	176	212

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Komendy Powiatowej Policji w Siemiatyczach.

Na terenie miasta Siemiatycze i powiatu siemiatyckiego prowadzone są liczne działania o charakterze prewencyjnym. Wymienić tu warto programy wojewódzkie: „Stop patologiom” i „Uwaga zagrożenie”. Programy obejmują wybrane zagrożenia i patologie społeczne występujące na terenie całego województwa. W ramach programów są organizowane spotkania informacyjno- - edukacyjne z dziećmi i młodzieżą, w trakcie których są organizowane konkursy, happeningi, gry uliczne i inne. Programy obejmują również osoby starsze dla których została opracowana ulotka prewencyjna przy wsparciu Starostwa i Urzędu Miasta Siemiatycze. W 2013 r przy wsparciu finansowym jednostek samorządu terytorialnego została wykonana ulotka „Twoja droga – Twój wybór” w ramach autorskiego projektu Komendy Policji w Siemiatyczach. Projekt ma na celu uświadomienie społeczeństwu problematyki alkoholizmu i przemocy domowej oraz jak sobie radzić z wskazanymi problemami. We współpracy i przy wsparciu burmistrza miasta Siemiatycze oraz Wójta Gminy Mielnik organizowane są patrole piesze Policji. Ocena tej formy przez społeczeństwo jest bardzo dobra.

2.3. Sfera gospodarcza

Główni pracodawcy

Gospodarka powiatu siemiatyckiego to przede wszystkim przemysł rolno - spożywczy, drzewny, budowlany, maszynowy, a także turystyczny. Stopień uprzemysłowienia powiatu jest bardzo niski. Dominuje przemysł przetwórstwa rolno - spożywczego oparty na miejscowej produkcji rolnej.

Do największych zakładów funkcjonujących w tej branży należą:

- ↳ „POLSER” Sp. z o.o. – zakład przetwórstwa mleczarskiego (miasto Siemiatycze),
- ↳ „O.K. Owocowe Koncentraty” Sp. z o. o. – zakład przetwórstwa owocowo - warzywnego (miasto Siemiatycze),
- ↳ „Oerlemans Food” Sp. z o.o. – zakład przetwórstwa owocowo - warzywnego (miasto Siemiatycze),
- ↳ PHU „KOMIREX” – skup, przetwórstwo i export grzybów (miasto Siemiatycze),
- ↳ „Dary Natury” skup i przetwórstwo ziół (gmina Grodzisk).

Drugą gałęzią gospodarki, której wiele podmiotów funkcjonuje na terenie powiatu siemiatyckiego jest przemysł drzewny. Bogate zasoby leśne (33% powierzchni ogólnej)

sprawiają, że na terenie powiatu siemiatyckiego działa wiele zakładów przetwórstwa drzewnego, produkcji parkietów, mebli, stolarki okiennej i drzwiowej.

Innymi gałęziami gospodarki spełniającymi ważną rolę w rozwoju powiatu siemiatyckiego jest przemysł budowlany i maszynowy. Do najważniejszych przedsiębiorstw należy zaliczyć:

- ↳ Przedsiębiorstwo Drogowo - Mostowe „Maksbud” Sp. z o. o. (Oddział w mieście Siemiatycze),
- ↳ „Pronar” Sp. z o. o. Zakład Produkcji Maszyn Komunalnych (miasto Siemiatycze),
- ↳ PATER FIRMA – producent kostki brukowej (gmina Siemiatycze).
- ↳ DZT Tymińscy Sp. j. – producent elementów wyposażenia do pojazdów samochodowych (gmina Siemiatycze),
- ↳ OMP Sp. z o. o. w Krakowie Mielnickie Zakłady Kredowe – przedsiębiorstwo zajmujące się wydobywaniem złóż kredy (gmina Mielnik),

Ważną rolę odgrywa Przedsiębiorstwo Eksploatacji Rurociągu Naftowego „Przyjaźń” S. A. – Stacja Pomp nr 1 w Adamowie – przesyłająca ropę naftową na potrzeby kraju i zagranicy (gmina Mielnik).

Czyste środowisko naturalne, walory przyrodnicze, kulturowe i historyczne stanowią idealne warunki do rozwoju turystyki. Obok istniejących i działających obiektów turystycznych w powiecie siemiatyckim powstają nowe, między innymi:

- ↳ Kresowiak, Cezar (miasto Siemiatycze),
- ↳ ETERNITE Hotel Spa (gmina Siemiatycze),
- ↳ Panorama (gmina Mielnik),
- ↳ Zamkowa (gmina Drohiczyń),
- ↳ Hotel Drohicki (gmina Drohiczyń).

Struktura podstawowych branż gospodarki, liczba podmiotów gospodarczych i osób zatrudnionych w poszczególnych sektorach

Na terenie powiatu dominują mikroprzedsiębiorstwa oraz małe i średnie firmy należące do sektora prywatnego, działające głównie w obszarze handlu i usług. Liczba jednostek zarejestrowanych w systemie REGON w 2013 roku w powiecie siemiatyckim wynosiła 2603, z tego 2463 czyli 94,62% reprezentowały sektor prywatny, a wśród nich 1953 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Szczegółowe dane dotyczące liczby podmiotów wpisanych do rejestru Regon prezentuje poniższe zestawienie.

Z analizy danych przedstawionych w tabeli 44 wynika, że liczba podmiotów gospodarczych w roku 2009 znacząco spadła (180), w roku 2010 odnotowano dość duży wzrost (142), natomiast w 2013 roku zwiększenie (67). Należy zauważyć, że wahania te dotyczą głównie sektora prywatnego, a szczególności zwiększyła się liczba spółek handlowych.

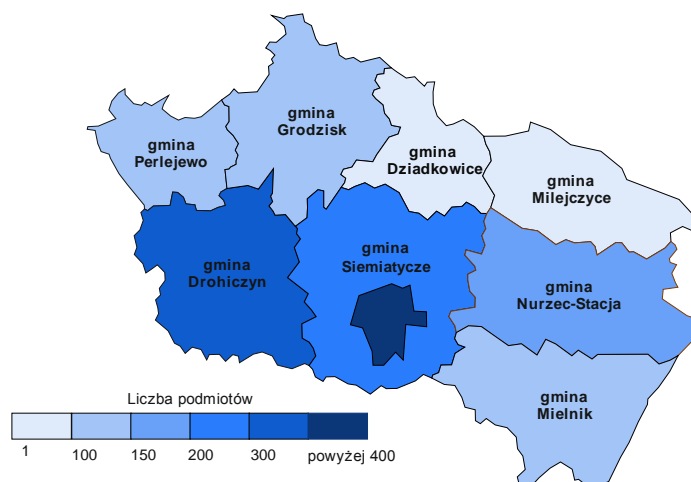
Tabela 53. Podmioty wpisane do rejestru REGON w powiecie siemiatyckim

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Zmiana
Ogółem	2536	2602	2422	2564	2517	2579	2603	67
Sektor publiczny, w tym:	143	139	139	139	140	148	140	-3
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	101	100	100	101	102	110	102	1
spółki handlowe	2	3	3	4	4	4	4	2
Sektor prywatny, w tym:	2393	2467	2283	2425	2377	2431	2463	70
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	1974	2046	1849	1964	1908	1938	1953	-21
spółki handlowe	49	53	56	59	63	70	73	24
spółki handlowe z udziałem zagranicznym	6	7	8	7	7	8	8	2
spółdzielnie	25	23	23	24	24	24	24	-1
fundacje	2	2	4	4	4	4	5	3
stowarzyszenia i organizacje społeczne	110	110	113	115	124	134	141	31

Źródło: opracowane na podstawie danych z GUS-u, dane na 31.12.2013 roku.

Na dynamikę zmian wpływ może mieć wiele czynników zewnętrznych i wewnętrznych, na przykład sytuacja gospodarcza w kraju i na świecie, dostępność preferencyjnych kredytów dla firm, ustawodawstwo krajowe i unijne, a także poziom inwestycji w infrastrukturę, udogodnienia dla przedsiębiorców w postaci obniżonych stawek podatków lokalnych dla nowo powstałych podmiotów gospodarczych, bądź podmiotów działających w wybranych branżach, dostępność środków finansowych z Powiatowego Urzędu Pracy na uruchomienie działalności gospodarczej, a także liczba i wysokość dotacji udzielanych w ramach środków unijnych. Liczba podmiotów gospodarczych jest zróżnicowana z uwagi na lokalizację terytorialną (rysunek 17).

Rysunek 17. Liczba podmiotów wpisanych do REGON w gminach powiatu

Źródło: opracowane na podstawie danych z GUS-u, stan na 31.12.2013 roku.

Największa liczba podmiotów występuje w gminie miejskiej Siemiatycze, prawie 50% wszystkich podmiotów w powiecie, oraz w gminie miejsko - wiejskiej Drohiczyn około 13%. Należy zauważyć, że liczba zarejestrowanych firm jest wprost proporcjonalna do liczby ludności na terenie gminy. Stąd w gminie Milejczyce, która charakteryzuje się najmniejszą ludnością, liczba podmiotów jest najmniejsza i wynosi około 2,5% podmiotów zarejestrowanych w całym powiecie.

Największy odsetek podmiotów gospodarczych w powiecie siemiatyckim tworzą mikro przedsiębiorstwa, zatrudniające od 0 do 9 pracowników, ich liczba w 2011 roku wynosiła 2365, co stanowi 94% ogólnej liczby podmiotów. Małych przedsiębiorstw zatrudniających od 10 do 49 pracowników jest w powiecie mniej, ich liczba wynosi 132 (5,2%). Znikomy odsetek (0,7%) stanowią przedsiębiorstwa średnie (w powiecie 17 sztuk), zatrudniające od 50 do 249 pracowników oraz duże powyżej 250 pracowników, w powiecie ich liczba wynosi tylko 3.

Tabela 54. Podmioty wpisane do rejestru REGON w podziale na gminy

Jednostka administracyjna	Razem	Sektor publiczny		Sektor prywatny	
		Ogółem	W tym państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	Ogółem	W tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą
gm. miejska Siemiatycze	1281	50	35	1231	1028
gm. miejsko – wiejska Drohiczyn	337	23	17	314	230
gm. wiejska					
Dziadkowiec	103	10	7	93	72
Grodzisk	148	10	8	138	115
Mielnik	128	10	7	118	78
Milejczyce	58	9	6	49	32
Nurzec – Stacja	150	10	7	140	85
Perlejewo	143	7	5	136	111
Siemiatycze	255	11	10	244	202
Łącznie w powiecie	2603	140	102	2463	1953

Źródło: opracowane na podstawie danych z GUS-u, stan na 31.12.2013 roku.

Generalnie w powiecie siemiatyckim 99,9% ogólnej liczby podmiotów tworzą podmioty sektora MŚP. Struktura branżowa podmiotów działających w powiecie siemiatyckim jest dość zróżnicowana (tabela 55, rysunek 18.)

Tabela 55. Struktura branżowa podmiotów gospodarki narodowej w powiecie siemiatyckim

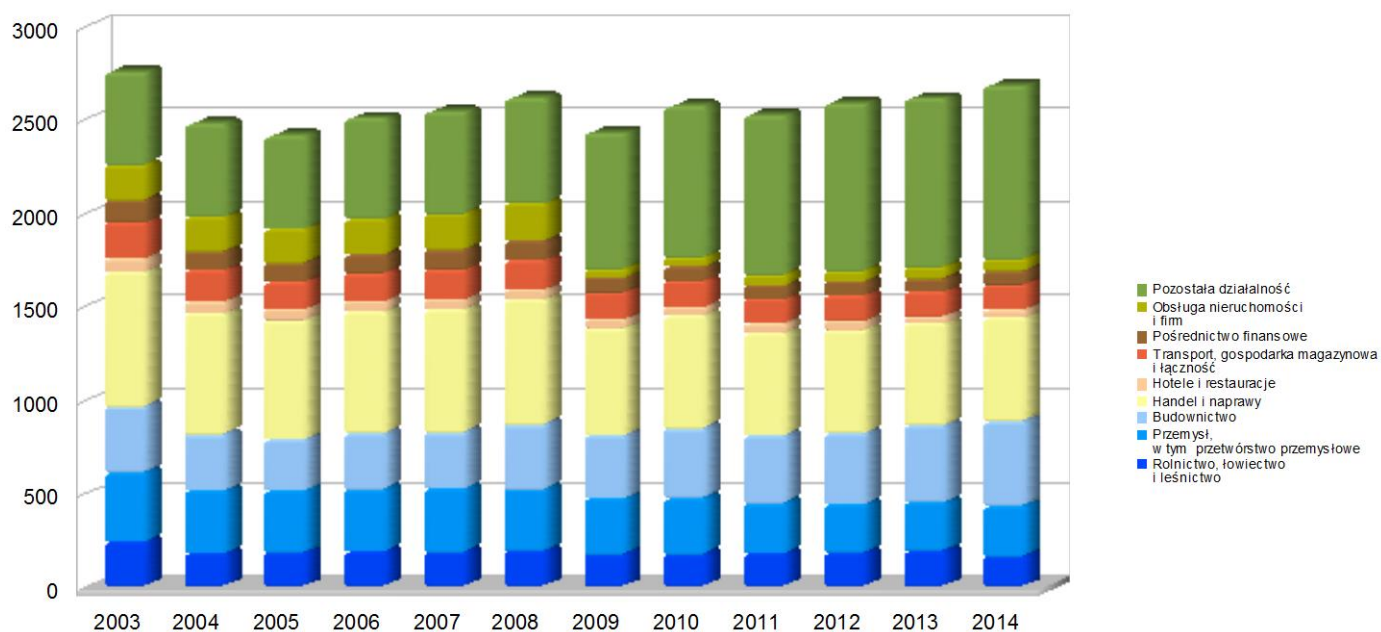
Wyszczególnienie z PKD 2007	2009	2010	2011	2012	2013
Sekcja A (Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo)	170	170	175	178	188
Sekcja B (Górnictwo i wydobywanie)	4	4	5	5	4
Sekcja C (Przetwórstwo przemysłowe)	279	282	269	258	260
Sekcja D (Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych)	3	4	4	2	3
Sekcja E (Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją)	12	12	12	11	12
Sekcja F (Budownictwo)	337	372	360	380	412
Sekcja G (Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle)	575	606	552	554	544
Sekcja H (Transport i gospodarka magazynowa)	143	141	131	136	132
Sekcja I (Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi)	46	40	49	49	38
Sekcja J (Informacja i komunikacja)	19	28	30	32	34
Sekcja K (Działalność finansowa i ubezpieczeniowa)	82	77	73	73	71
Sekcja L (Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości)	43	48	53	57	62
Sekcja M (Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna)	117	132	126	129	128
Sekcja N (Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca)	32	39	43	47	43
Sekcja O (Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne)	79	79	82	82	83
Sekcja P (Edukacja)	80	89	94	104	95
Sekcja Q (Opieka zdrowotna i pomoc społeczna)	119	137	158	165	170
Sekcja R (Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją)	50	53	53	53	54
Sekcja SiT (Pozostała działalność usługowa i Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby)	232	251	248	264	270

Źródło: opracowane na podstawie danych z GUS-u, stan na 31.12.2013 roku.

W 2014 roku największa liczba podmiotów prowadziła działalność związaną z handlem i naprawą pojazdów, budownictwem i przetwórstwem przemysłowym. Stanowią one łącznie blisko 50% wszystkich podmiotów gospodarczych w powiecie siemiatyckim. Mniejsza liczba podmiotów gospodarczych działa w sektorach: rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (6 %), a także w sektorze transport, gospodarka magazynowa i łączność (5%).

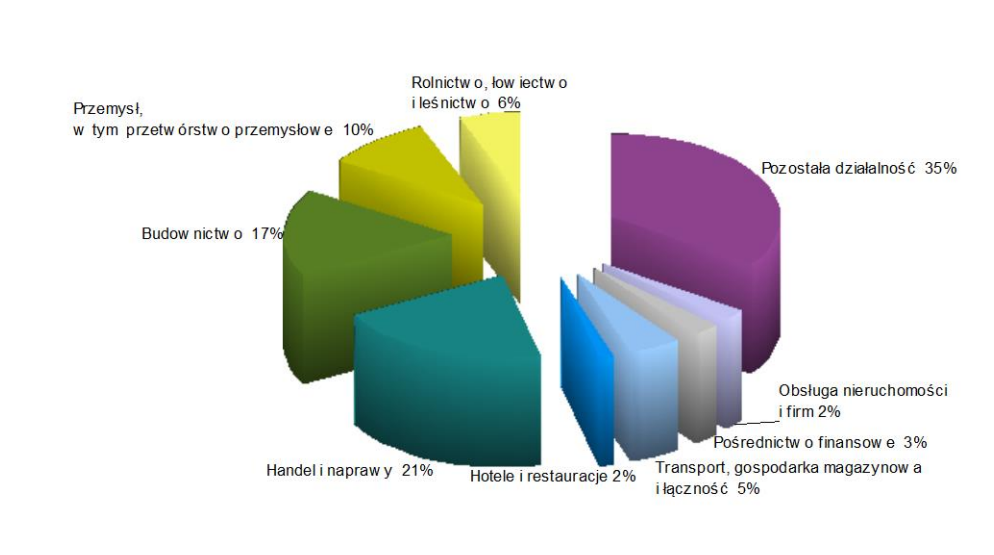

Rysunek 18. Struktura branżowa podmiotów gospodarki narodowej w powiecie siemiatyckim wg wybranych sekcji PKD w latach 2003-2014

Źródło: opracowane na podstawie danych z GUS-u, stan na 31.12.2014 roku.

Rysunek 19. Struktura branżowa podmiotów gospodarki narodowej w powiecie siemiatyckim wg wybranych sekcji PKD w 2014 r.

Źródło: opracowane na podstawie danych z GUS-u, stan na 31.12.2014 roku

Tabela 56. Struktura branżowa podmiotów gospodarki narodowej w podziale na gminy

sekcje z PKD 2007	gmina miejska Siemiatycze	gmina miejsko – wiejska Drohiczyn	gmina wiejska						
			Dziadkowice	Grodzisk	Mielnik	Milejczyce	Nurzec-Stacja	Perlejewo	Siemiatycze
Sekcja A	16	47	12	36	6	6	25	29	11
Sekcja B	2	-	-	-	-	1	-	-	1
Sekcja C	125	27	8	12	19	6	11	5	47
Sekcja D	-	1	-	1	-	-	1	-	-
Sekcja E	4	3	1	-	1	-	-	1	2
Sekcja F	195	66	15	18	18	9	18	26	47
Sekcja G	314	50	26	38	12	6	27	24	47
Sekcja H	86	9	4	5	4	3	4	6	11
Sekcja I	22	4	2	1	3	1	-	2	3
Sekcja J	20	5	-	3	1	-	1	1	3
Sekcja K	46	1	2	3	4	-	4	5	6
Sekcja L	34	6	-	-	6	1	5	1	9
Sekcja M	69	11	9	7	8	3	3	8	10
Sekcja N	21	7	1	1	3	1	4	2	3
Sekcja O	13	14	9	5	10	5	8	12	7
Sekcja P	39	17	4	6	5	4	4	3	13
Sekcja Q	124	15	2	3	6	3	5	4	8
Sekcja R	23	5	3	3	5	2	2	4	7
Sekcja SiT	128	49	5	6	17	7	28	10	20

Źródło: opracowane na podstawie danych z GUS-u, stan na 31.12.2013 roku.

Sekcja A (Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo)

Sekcja C (Przetwórstwo przemysłowe)

Sekcja F (Budownictwo)

Sekcja G (Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle)

Sekcja H (Transport i gospodarka magazynowa)

Sekcja I (Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi)

Sekcja K (Działalność finansowa i ubezpieczeniowa)

Sekcja L (Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości)

Sekcja M (Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna)

Sekcja O (Administracja publiczna i obrona narodowa;
obowiązkowe zabezpieczenia społeczne)

Sekcja P (Edukacja)

Sekcja Q (Opieka zdrowotna i pomoc społeczna)

Sekcja R (Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją)

Sekcja SiT (Pozostała działalność usługowa i gospodarstwa domowe)

Z dostępnych danych wynika, że najczęściej likwidowane są jednostki w branży handlu i naprawy pojazdów i budownictwa. W 2013 roku ich liczba stanowiła ok. 50% wszystkich zlikwidowanych podmiotów. Jednocześnie w branżach tych zanotowano najwięcej nowo zarejestrowanych przedsiębiorstw (tabela 57).

Przyczyny likwidacji są różne i na ogół dotyczą w jednakowym stopniu wszystkich branż. Do głównych przyczyn należy zaliczyć przede wszystkim:

- ↳ zakończenie działalności w powodu braku popytu na usługi lub produkty oferowane przez firmę spowodowane niekorzystną sytuacją ekonomiczną w kraju i na świecie;
- ↳ niską konkurencyjnością oferowanych produktów lub usług;
- ↳ niedostosowaniem produktów lub usług do zmieniających się potrzeb klientów, niekorzystnym ustawodawstwem krajowym i unijnym.

Czasem likwidacja działalności gospodarczej może wynikać z zakończenia okresu opłacania składek ubezpieczeniowych w zmniejszonej wysokości przez przedsiębiorców rozpoczynających działalność gospodarczą, ale także przeniesienia opłacania podatku z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej na członków rodzin, posiadających ubezpieczenie w KRUS, o czym świadczy likwidacja wpisu do EDG jednego z współmałżonków i jednoczesny wpis do EDG drugiego.

Przyczyną likwidacji działalności gospodarczej bywa także zmiana miejsca zamieszkania przedsiębiorcy, w takiej sytuacji działalność jest wykreślana z ewidencji w jednej gminie i wpisywana w innej. Dość powszechnie stosowaną praktyką, szczególnie w branży budowlanej, jest likwidowanie działalności gospodarczej w okresie zimowym i ponowne rejestrowanie tej samej działalności w okresie letnim

Tabela 57. Dynamika zmian w poszczególnych sektorach gospodarki w powiecie siemiatyckim w 2013 roku

Wyszczególnienie	Wyrejestrowane	Nowo zarejestrowane
Sekcja A (Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo)	3	11
Sekcja C (Przetwórstwo przemysłowe)	13	11
Sekcja E (Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją)	1	1
Sekcja F (Budownictwo)	34	62
Sekcja G (Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle)	38	33
Sekcja H (Transport i gospodarka magazynowa)	6	5
Sekcja I (Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi)	8	1
Sekcja I (Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi)	8	1
Sekcja J (Informacja i komunikacja)	2	6
Sekcja K (Działalność finansowa i ubezpieczeniowa)	4	3
Sekcja L (Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości)	1	5
Sekcja M (Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna)	10	10
Sekcja N (Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca, m. in. działalność organizatorów turystyki, itp.)	6	5
Sekcja O (Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne)	-	1
Sekcja P (edukacja)	18	8
Sekcja Q (opieka zdrowotna)	4	9
Sekcja R (działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją)	2	3
Sekcja SiT (pozostała działaln. usług. i gosp. dom. zatrudniające pracown., prod. wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby)	15	21

Źródło: opracowane na podstawie danych z GUS-u, stan na 31.12.2013 roku. Przyczyną takiego stanu jest niewielkie zapotrzebowanie na usługi branży budowlanej w okresie zimowym, ze

względem na warunki pogodowe znacznie utrudniające prowadzenie robót budowlanych i remontowych⁹.

Jednostki samorządowe z terenu powiatu siemiatyckiego podejmują różnorakie działania na rzecz wspierania przedsiębiorczości:

↳ **Miasto Siemiatycze:**

- inwestycje w infrastrukturę techniczną;
- obniżanie stawek podatku w stosunku do górnej granicy określonej przez Ministra Finansów;
- umorzenie na wniosek podatnika, w całości lub w części, zaległości podatkowej lub odsetek za zwłokę;
- odroczenie terminu płatności podatku lub rozłożenie na raty płatności podatku organizowanie spotkań, seminariów i szkoleń bezpośrednio skierowanych do przedstawicieli lokalnego biznesu;

↳ **Gmina Drohiczyn:**

- czasowe zwolnienia od podatku od nieruchomości przedsiębiorców;
- niższe roczne stawki dla prowadzących działalność w zakresie gastronomii, hotelarstwa;

↳ **Gmina Mielnik:**

- zwolnienia od podatku od nieruchomości związanych z nowouruchomioną działalnością gospodarczą oraz poszerzeniem zakresu prowadzonej działalności gospodarczej;
- od kilku lat niezmienny poziom stawek podatku od nieruchomości od budynków i gruntów związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej;
- znacznie niższy od maksymalnych stawek, poziom stawek podatku od środków transportowych.

Pozostałe gminy w miarę posiadanych środków finansowych inwestują w infrastrukturę, która stanowi istotny czynnik decydujący o wyborze miejsca inwestowania przez inwestorów zewnętrznych oraz przyczynia się do rozwoju lokalnych firm.

Powiat siemiatycki, jako jednostka samorządu terytorialnego, pomimo ograniczonych możliwości ustawowych i finansowych również wspiera przedsiębiorczość, stosując następujące instrumenty:

- ↳ powiat uczestniczył w programie wdrażania modelu partnerstwa lokalnego - w ramach partnerstwa z Białostocką Fundacją Kształcenia Kadr został zrealizowany projekt Centrum Aktywizacji Rozwoju (w latach 2005 – 2007);
- ↳ we współpracy z Fundacją Wspomagania Wsi został zrealizowany cykl nieodpłatnych szkoleń dla mieszkańców powiatu (wprowadzenie do biznesu, prowadzenie działalności agroturystycznej);
- ↳ powiat siemiatycki tworzy tereny inwestycyjne oraz Podstrefę Specjalnej Suwalskiej Strefy Ekonomicznej;
- ↳ powiat siemiatycki zrealizował projekt „Zostań przedsiębiorczym”. Celem projektu jest kompleksowe wsparcie osób rozpoczynających prowadzenie działalności gospodarczej

⁹ *Program Promocji Rozwoju Przedsiębiorczości Powiatu Siemiatyckiego na lata 2012 – 2020, Siemiatycze 2012.*

- ↳ – wsparcie inwestycyjne 40 000 zł oraz wsparcie pomostowe – 1 000 zł miesięcznie przez okres 6 miesięcy;
- ↳ na stronie internetowej powiatu publikowane są informacje o naborach wniosków w ramach konkursów ogłaszanych w ramach funduszy strukturalnych;
- ↳ pracownicy Starostwa Powiatowego udzielają informacji przedsiębiorcom i innym mieszkańcom powiatu siemiatyckiego o możliwościach ubiegania się o środki UE w ramach programów operacyjnych;
- ↳ poprzez publikacje informacyjne o zasobach powiatu siemiatyckiego prowadzona jest promocja szczególnie podmiotów z branży usługowo - turystycznej;
- ↳ prowadzona jest promocja istniejących firm poprzez utworzenie na stronie internetowej powiatu bazy adresów internetowych tych podmiotów;
- ↳ powiat systematycznie uczestniczy w targach turystycznych oraz organizuje imprezy promocyjne.
- ↳ powiat był współorganizatorem Międzynarodowych Siemiatyckich Targów Pogranicza;

Produkcja przemysłowa

W powiecie siemiatyckim w 2013 roku wartość produkcji sprzedanej przemysłu (biorąc pod uwagę przedsiębiorstwa zatrudniające więcej niż 9 osób) w cenach bieżących wyniosła 622,80 mln zł. Przemysł powiatu wytworzył około 3% wartości produkcji sprzedanej województwa podlaskiego.

Z analizy danych wynika, że występuje tendencja wzrostowa wartości produkcji sprzedanej. W okresie 2007-2013 nastąpił jej wzrost.

Tabela 58. Wartość produkcji sprzedanej przemysłu w powiecie siemiatyckim w latach 2007-2013

Jednostka	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
administracyjna							
Ogółem [mln zł]	389	366,3	365,7	527,6	538	580,3	622,8
Na 1 mieszkańca [zł]	806	7660	7715	10679	11206	12189	13219

Źródło: Opracowane na podstawie danych z GUS-u, stan na 31.12.2013 roku.

Aktualnie wartość sprzedana przemysłu w przeliczeniu na jednego mieszkańca wynosi 13 219 zł, przy średniej wojewódzkiej 17 493 zł.

Rolnictwo

Podstawową dziedziną gospodarki jest rolnictwo. Użytki rolne stanowią 62% powierzchni ogólnej powiatu. Naturalne warunki glebowe i klimatyczne oraz tradycja wpłynęły na ukształtowanie profilu produkcji roślinnej, który obejmuje głównie zboża (60% struktury zasiewów), poza tym: ziemniaki, rośliny pastewne i przemysłowe oraz warzywa gruntowe. W powiecie dominują gospodarstwa o produkcji wielokierunkowej. Produkcja zwierzęca ukierunkowana jest na produkcję mleka, żywca wołowego i wieprzowego oraz drobiu.

Dominująca większość użytków rolnych około 96% znajduje się we władaniu indywidualnych gospodarstw rolnych. Powiat charakteryzuje się dość dobrymi warunkami wodnymi, łagodna rzeźbą terenu oraz dużym zróżnicowaniem jakości gleb (tabela 59).

Tabela 59. Powierzchnia gruntów według klas bonitacyjnych gleb z uwzględnieniem gmin [% w stosunku do powierzchni całkowitej]

Jednostka administracyjna	Klasy bonitacyjne gleb					
	I	II	III (IIIa i IIIb)	IV (IVa i IVb)	V	VI
gm. miejska Siemiatycze	0,0000	0,0000	0,0926	1,8904	1,3541	1,5244
gm. miejsko-wiejska Drohiczyn	0,0000	0,0064	7,1380	16,3997	5,4736	3,5940
gm. wiejska						
Dziadkowice	0,0000	0,0115	2,7781	7,2917	3,7785	1,5005
Grodzisk	0,0000	0,0008	3,2048	16,5901	4,8873	1,5791
Mielnik	0,0000	0,0001	0,0520	2,9693	4,1288	5,4000
Milejczyce	0,0000	0,0000	0,1435	5,7106	6,7378	6,5012
Nurzec-Stacja	0,0000	0,0000	0,4318	5,3281	9,4733	6,2532
Perlejewo	0,0000	0,0000	0,9459	9,9435	3,2360	1,6725
Siemiatycze	0,0000	0,0000	0,9439	15,4688	9,8203	6,1504
Łącznie w powiecie	0,0000	0,0188	16,1624	86,9203	58,3630	40,4285

Źródło: opracowane własne na podstawie danych uzyskanych z Starostwa Powiatowego w Siemiatyczach.

Bardzo słabe gleby występują w gminach części wschodniej tj. Milejczyce, Nurzec –Stacja oraz Mielnik, dobre zaś w gminach części środkowej i zachodniej powiatu. Wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej dla powiatu wynosi 60,6 przy średniej dla województwa równej 55.

Tabela 60. Jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Jednostka administracyjna	Wskaźnik jakości
gm. miejska Siemiatycze	56,2
gm. miejsko-wiejska Drohiczyn	68,8
gm. wiejska	
Dziadkowice	65,3
Grodzisk	68,1
Mielnik	43,9
Milejczyce	48,9
Nurzec-Stacja	46,9
Perlejewo	66,4
Siemiatycze	55,4
Średnio w powiecie	60,6

Źródło: Biesiacki A, Kuś J. Madej A., *Ocena warunków przyrodniczych do produkcji rolnej*, IUNG, Puławy 2004.

Spośród gmin analizowanego powiatu najwięcej użytków rolnych znajduje się na terenie Drohiczyzna, Siemiatycz (gmina wiejska) oraz Grodzisk. Największy udział sadów występuje na terenie gmin: Nurzec Stacja, Drohiczyn i Siemiatycze (gmina wiejska), najmniejszy na terenie Gminy Grodziska i Milejczyce. Największy udział łąk występuje na obszarze Drohiczyzna, najmniejszy, a w granicach administracyjnych miasta Siemiatycze, analogiczna sytuacja dotyczy pastwisk.

Tabela 61. Użytkowanie gruntów w podziale na gminy

Wyszczególnienie	Jednostka administracyjna	Grunty orne [ha]	Sady [ha]	Łąki [ha]	Pastwiska [ha]	Lasy i grunty leśne [ha]
Gmina miejska	Siemiatycze	1735	27	81	146	949
Gmina miejsko-wiejska	Drohiczyn	12707	58	1017	2834	2209
	Dziadkowice	4811	13	348	1611	4075
	Grodzisk	10197	20	864	2021	6120
	Mielnik	3297	35	733	807	12915
Gmina wiejska	Milejczyce	5124	9	1604	989	6351
	Nurzec Stacja	7573	24	1573	1115	9693
	Perlejewo	6518	16	219	994	2084
	Siemiatycze	10738	46	1241	2851	5807
RAZEM		62700	248	7680	13368	50203

Źródło: opracowane własne na podstawie danych uzyskanych z Starostwa Powiatowego w Siemiatyczach.

Bardzo niekorzystna sytuacja na terenie powiatu występuje w zakresie odczynu gleb i ich wapnowania. Zgodnie z badaniami Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej w Białymstoku około 80% gleb na terenie powiatu posiada odczyn kwaśny lub bardzo kwaśny i wymaga wapnowania.

Gospodarstwa rolne

W roku 2010 w powiecie siemiatyckim istniało 8301 gospodarstw rolnych, z tego 7233 tj. 87% prowadziła działalność rolniczą. Najwięcej w powiecie jest gospodarstw o powierzchni od 1-5 ha – 2431, przy czym 2226 prowadzi działalność rolniczą, tylko niewiele mniej jest o powierzchni od 5 -10 ha – 2134, z tego działalność rolniczą prowadzi 2098. Gospodarstw do 1 ha jest 1362 (działalność prowadzi zaledwie 448), o pow. 10-15 ha – 1122 (działalność prowadzi 1116), natomiast powyżej 15 ha 1352, z tego prowadzących rolnictwo 1345.

Korzystną strukturę obszarową obserwuje się w gminach Perlejewo, Grodzisk i Drohiczyn, gdzie udział gospodarstw o powierzchni powyżej 10 ha wynosi ponad 50% ogólnej ich liczby. Najmniej korzystną strukturę obszarową posiadają gospodarstwa w mieście Siemiatycze, gdzie występuje aż 74% gospodarstw o powierzchni do 5 ha. W indywidualnych gospodarstwach rolnych w gminach Milejczyce i Mielnik oraz mieście Siemiatycze znaczną część zajmują lasy i grunty leśne.

Na terenie powiatu użytkownicy działek rolnych o powierzchni do 1 ha stanowią 16,4% wszystkich użytkowników gruntów. Największa liczba – 293 działki – znajduje się w mieście Siemiatycze oraz w gminach o dużej lesistości i słabej klasie bonitacyjnej gleb czyli Mielnik, Nurzec - Stacja i Milejczyce, gdzie ich udział w ogólnej liczbie użytkowników gruntów stanowi około 20%.

Tabela 62. Pracujący w gospodarstwach rolnych według grup obszarowych użytków rolnych i płci

Gospodarstwa indywidualne	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
do 1 ha włącznie	601	291	310
1-5 ha	3361	1475	1886
5-10 ha	4130	1722	2408
10-15 ha	2623	1125	1498
15 ha i więcej	3500	1517	1983
ogółem	14215	6130	8085

Źródło: opracowane własne na podstawie danych GUS-u, stan na 31.12.2010.

Ogółem pracujących w gospodarstwach rolnych jest 14215 osób, stanowi to blisko 30% wszystkich mieszkańców powiatu siemiatyckiego. Najwięcej osób pracuje w gospodarstwach o powierzchni od 5 do 10 ha.

Na terenie powiatu skup i przetwórstwo produkcji rolnej prowadzą: Zakłady Mleczarskie „Polser” sp. z o.o. w Siemiatyczach; „Mlekovita” Wysokie Mazowieckie; „Mlekovita” Bielsk

Podlaski; OSM Hajnówka, Sokołów Podlaski i Węgrów, Kosów Lacki; „Oerlemans Food” sp. z o.o. w Siemiatyczach; Mieszalnia Pasz „Unipasz” w Siemiatyczach; OK. „Owocowe koncentraty” sp. z o.o. w Siemiatyczach.

Zaopatrzeniem rolnictwa w środki do produkcji rolnej zajmują się Gminne Spółdzielnie oraz Spółdzielnia Kółek Rolniczych, a także prywatne punkty sprzedaży w miastach i siedzibach gmin. Obsługą finansową rolnictwa zajmuje się Bank Spółdzielczy posiadający filie w gminach oraz placówki banków PKO S.A. i PKO BP z siedzibą w Siemiatyczach.

Upowszechnianiem wiedzy z zakresu postępu rolniczego oraz doradztwem rolniczym zajmuje się Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Siemiatyczach. Prowadzi działalność informacyjną – promocyjną, doradczą i edukacyjną. W wyniku działalności ZDR powstały i działalność prowadzą grupy producenckie. Są to: Powiatowe Zrzeszenie Producentów Mleka w Siemiatyczach, Marketingowa Grupa Spółdzielcza „Zioło” w Korycinach oraz osiem nieformalnych (Zrzeszenie Producentów Rolnych w Mielniku, Dziadkowicach i Grodzisku; Zrzeszenie Producentów Warzyw w Słochach Annopolskich; Zrzeszenie Producentów Owoców Jagodowych w Siemiatyczach; Krajowe Stowarzyszenie Plantatorów Czarnych Porzeczek; Zrzeszenie producentów Drobiu i Produkcji Rolnej, Związek Hodowców Koni (Koło terenowe w Siemiatyczach) oraz Marketingowa Grupa Spółdzielcza „PROEKO” w Słochach Annopolskich. Powyższe grupy prowadzą działalność w zakresie wspólnego zaopatrzenia w środki produkcji oraz zbytu artykułów rolnych, a efektem ich działań są większe, jednolite partie towaru o wyższej jakości. Instytucje nadzoru produkcji żywności działające na terenie powiatu mają swoje siedziby:

Powiatowy Inspektorat Weterynaryjny w Siemiatyczach;

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Siemiatyczach;

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin w Białymstoku – Oddział Terenowy Siemiatycze.

Wsparciem dla producentów rolnych w powiecie jest również Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR). Zajmuje się głównie wdrażaniem instrumentów współfinansowanych z budżetu Unii Europejskiej oraz udziela pomocy ze środków krajowych. W znaczącym stopniu przyczynia się do rozwoju rolnictwa w powiecie siemiatyckim.

Rynek pracy

Poziom bezrobocie

Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Siemiatyczach według stanu na 31.12.2014 wynosiła 1761 osób, z tego 42,6% stanowiły kobiety. Z analizy ostatnich 5-ciu lat wynika, iż od roku 2010-2013 następował wzrost liczby bezrobotnych do 1863 osób w roku 2013, natomiast w roku 2014 nastąpił spadek o 102 osoby w stosunku do roku 2013. (tabela 59).

Znaczną część osób bezrobotnych, 69% stanowią osoby wcześniej pracujące. W 2013 roku nastąpił znaczny wzrost osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładów pracy, natomiast na koniec 2014 roku zanotowano już tendencję spadkową. Sytuacja ta jest odzwierciedleniem ogólnej sytuacji panującej na rynku.

Większą grupę osób bezrobotnych stanowią osoby zamieszkałe na wsi (59%), a ich liczba w 2014 roku wynosiła 1037. Niewielki odsetek spośród nich (53 osoby), posiada gospodarstwo rolne, liczba osób bezrobotnych w tej grupie na przestrzeni ostatnich 5 lat zmniejszyła się o 34 osoby.

Tabela 63. Struktura bezrobotnych w powiecie siemiatyckim

Wyszczególnienie	Bezrobotni									
	2010		2011		2012		2013		2014	
	Razem	Kobiety	Razem	Kobiety	Razem	Kobiety	Razem	Kobiety	Razem	Kobiety
Ogółem bezrobotni	1552	726	1630	736	1703	777	1863	794	1761	750
osoby wcześniej pracujące	1031	442	1113	459	1145	793	1271	507	1215	496
– w tym zwolnione z przyczyn dotyczących zakładów pracy	9	3	5	2	69	36	142	63	123	56
osoby wcześniej niepracujące	521	284	517	277	558	284	592	287	546	254
zamieszkałe na wsi	889	429	926	445	967	458	1063	474	1037	462
– w tym posiadający gospodarstwo rolne	87	37	78	29	62	27	62	26	53	22
osoby w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki	171	103	152	87	162	83	151	71	123	66
– w tym, które ukończyły szkołę wyższą do 27 roku życia	x	x	51	40	39	23	37	23	40	26

Źródło: opracowane na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Siemiatyczach, dane na 31.12.2014 roku.

Dość dużą grupę osób bezrobotnych, 123 osoby (7%), stanowią osoby w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki, w tym 40 osób są to absolwenci szkół wyższych. Na przestrzeni ostatnich 4 lat liczba bezrobotnych absolwentów szkół wyższych utrzymuje się na niezbyt zróżnicowanym poziomie.

Poziom bezrobocia w poszczególnych gminach powiatu siemiatyckiego jest dość zróżnicowany (tabela 64).

Najwyższa liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych jest w mieście Siemiatycze, bo aż 649 osób tj. 36,8% ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w Powiecie Siemiatyckim. 16,5% zarejestrowanych bezrobotnych zamieszkuje w gminie Nurzec Stacja, 11,5% w gminie Siemiatycze i 10,7% w gminie Drohiczyń. Najniższa liczba bezrobotnych zarejestrowana jest w gminie Perlejewo 3,5% ogółu zarejestrowanych.

Tabela 64. Liczba bezrobotnych w podziale na gminy - dane PUP na dzień 31.12.2014

Jednostka administracyjna	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy	Do 25 roku życia	Powyżej 50 roku życia	Długo-trwale bezrobotni
miasto Siemiatycze	649	257	392	589	120	175	356
gm. miejsko-wiejska Drohiczyn	189	90	99	173	60	39	115
gm. wiejska							
Dziadkowice	83	38	45	70	22	13	42
Grodzisk	99	46	53	93	35	20	59
Mielnik	93	42	51	88	25	21	60
Milejczyce	94	38	56	90	22	16	66
Nurzec-Stacja	290	126	164	272	54	89	199
Perlejewo	62	21	41	58	24	7	32
Siemiatycze	202	92	110	178	46	52	117
Razem	1761	750	1011	1610	408	432	1046

Zmiany w liczbie bezrobotnych na terenach poszczególnych gmin powiatu w latach 2010 – 2014 przedstawia tabela 65.

Tabela 65. Liczba bezrobotnych w podziale na gminy w latach 2010-2014-dane PUP na dzień 31.12.2014

Jednostka administracyjna	2010	2011	2012	2013	2014	Wzrost/spadek (2014-2010)
miasto Siemiatycze	594	628	655	710	649	+55
gm. miejsko-wiejska Drohiczyn	148	158	181	207	189	+41
gm. wiejska						
Dziadkowice	77	82	71	77	83	+6
Grodzisk	85	77	94	100	99	+14
Mielnik	85	80	82	94	93	+8
Milejczyce	83	95	99	105	94	+11
Nurzec-Stacja	241	271	258	281	290	+49
Perlejewo	48	41	61	73	62	+14
Siemiatycze	191	198	202	216	202	+11
Razem	1552	1630	1703	1863	1761	+209

We wszystkich gminach powiatu siemiatyckiego w okresie od 2010 do 2013 roku wzrastała liczba osób bezrobotnych. Spadek nastąpił dopiero na koniec roku 2014, jednak w porównaniu do roku 2010 jest to wzrost o 209 osób. Największą tendencję wzrostową zanotowano w mieście Siemiatycze, w gminie Nurzec Stacja i w gminie Drohiczyn.

Na przestrzeni ostatnich pięciu lat w powiecie siemiatyckim w każdej grupie: wiekowej i ze względu na wykształcenie, liczba osób bezrobotnych wzrosła. Wyjątek stanowi tylko, grupa wiekowa 18-24, w której odnotowano spadek liczby osób bezrobotnych. Jednak spadek ten może być wynikiem spadku ogólnej liczby mieszkańców powiatu siemiatyckiego w wieku 18-24.

Wśród bezrobotnych w 2014 roku dominującą grupę stanowiły osoby młode do 34 lat (53%), oraz osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym (33,2%). Tak duża liczba bezrobotnych w młodym wieku odzwierciedla sytuację panującą w województwie i kraju. Osoby młode stanowią grupę, której sytuacja na rynku pracy, na tle innych grup, nie jest najlepsza. Pracodawcy niechętnie przyjmują młodych ludzi do pracy, tłumacząc to brakiem odpowiednich kwalifikacji i doświadczenia zawodowego. Zazwyczaj młodzi ludzie nie podejmują pracy zarobkowej w trakcie nauki, natomiast mają wysokie oczekiwania płacowe wobec przyszłych pracodawców¹⁰. W konsekwencji stopa bezrobocia osób młodych jest zdecydowanie większa niż stopa bezrobocia ogółem.

Tabela 66. Liczba bezrobotnych ze względu na wiek i wykształcenie - dane PUP na dzień 31.12.2014

Wiek	Bezrobotni					Różnica w liczbie bezrobotnych (2014-2010)
	2010	2011	2012	2013	2014	
18-24	481	424	462	470	408	-73
25-34	409	441	449	507	513	+ 104
35-44	217	261	279	288	286	+ 69
45-54	274	290	284	325	288	+ 14
55-59	136	155	173	196	180	+ 44
60-64	35	59	56	77	84	+ 49
Wykształcenie						
Wyższe	195	237	250	254	242	+ 47
Policealne i średnie zawodowe	336	353	351	382	348	+ 12
Średnie ogólnokształcące	176	176	199	207	180	+ 4
Zasadnicze zawodowe	346	338	362	430	407	+ 61
Gimnazjalne i niższe	499	526	541	590	584	+ 85
Ogółem bezrobotni	1552	1630	1703	1863	1761	+ 209

¹⁰ Polska 2011. Raport o stanie gospodarki, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2011, s.96.

Innym wskaźnikiem charakteryzującym rynek pracy jest poziom długotrwałego bezrobocia. W tabeli 67 przedstawiono jak kształtował się w powiecie siemiatyckim w latach 2010-2014

Tabela 67. Czas pozostawania bez pracy

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych					Różnica w liczbie bezrobotnych (2014-2010)
	2010	2011	2012	2013	2014	
do 1 mc	195	160	176	173	110	-85
1 – 3 mc	376	273	356	308	321	-55
3 – 6 mc	270	270	278	320	254	-16
6 – 12 mc	247	283	265	365	289	+42
12 – 24 mc	228	346	270	348	352	+124
pow. 24 mc	236	298	358	349	435	+199

Źródło: opracowane na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Siemiatyczach, dane 31.12.2014.

W końcu 2014 r. 44,7% osób bezrobotnych stanowiły osoby pozostające ponad rok bez zatrudnienia. W tej kategorii odnotowano spory wzrost w porównaniu do 2010 roku. Stopa bezrobocia rejestrowanego na terenie powiatu jest znacznie mniejsza od wykazywanej średniej na terenie województwa podlaskiego i kraju. W latach 2010-2014 kształtowała się ona na poziomie 9,4-10,6% ilustruje ją tabela 68.

Tabela 68. Stopa bezrobocia

Jednostka administracyjna	Stopa bezrobocia [%]				
	2010	2011	2012	2013	2014
Powiat siemiatycki	9,4	9,8	9,6*	11,2	10,6
Województwo podlaskie	13,8	14,1	14,6	15,1	13,1
kraj	12,4	12,5	12,8	13,4	11,5

*Dane na dzień 30.11.2014

Źródło: opracowane na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego, dane 31.12.2014.

Niska stopa bezrobocia wynika z rolniczego charakteru obszaru, niskiego stopnia urbanizacji, a także z powodu zarobkowych wyjazdów zagranicznych (np. do Belgii). Faktyczne bezrobocie jest jednak wyższe, ze względu na znaczne rozmiary bezrobocia ukrytego w rolnictwie.

Aktywizacja zawodowa bezrobotnych

Pomoc bezrobotnym i poszukującym pracy w znalezieniu pracy i pracodawcom w znalezieniu pracowników jest podstawowym zadaniem Powiatowego Urzędu Pracy. W tym celu świadczone są podstawowe usługi rynku pracy i instrumenty je wspierające.

Ważniejsze działania podejmowane przez Powiatowy Urząd Pracy w ostatnich pięciu latach przedstawiono w tabeli 69.

Efekty tych działań są jednak w znacznym stopniu uzależnione od sytuacji na powiatowym rynku pracy oraz pozostających w dyspozycji urzędu środków finansowych. Ważne jest jednak, aby zgodnie z istniejącą polityką państwa podejmować działania na rzecz aktywizacji szczególnie osób młodych. Ważnym czynnikiem oraz narzędziem aktywizacji osób bezrobotnych powinien być efektywny system zabezpieczenia społecznego, który powinien zapewniać bezpieczeństwo, motywować do szybkiego powrotu na rynek pracy oraz wykluczać ryzyko bierności i ubóstwa, poprzez wykorzystanie m.in. odpowiadającego stronie popytowej rynku pracy kształcenia zawodowego, szkoleń, praktyk, ścieżek rozwoju zawodowego, a także prac w ramach wolontariatu.

Tabela 69. Formy aktywizacji

Rodzaj pomocy	Liczba bezrobotnych				
	2010	2011	2012	2013	2014
Prace interwencyjne	107	102	77	83	80
Staże	425	159	320	339	333
Szkolenia	99	29	30	28	30
Prace społecznie użyteczne	6	12	40	26	38
Zatrudnienie w ramach wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy	48	26	34	15	39
Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej	49	8	14	18	29
Razem	737	336	521	509	559

Źródło: opracowane na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Siemiatyczach, dane 31.12.2014.

Od 2014 roku Powiatowy Urząd Pracy zastosował nowe instrumenty tj.:

- bon zatrudnieniowy 5 osób,
- bon na zasiedlenie 5 osób,
- bon stażowy 10 osób.

Aktywizacja zawodową mieszkańców powiatu siemiatyckiego jest możliwa również dzięki przedsiębiorczości społecznej. Celem przedsiębiorczości społecznej jest między innymi przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, bezrobociu, a także regulowaniu życia społecznego oraz powrotu na rynek pracy.

2.4. Infrastruktura techniczna

Komunikacyjna

Do układu komunikacyjnego powiatu zaliczyć można sieć dróg gminnych, powiatowych, wojewódzkich i krajowych, linię kolejową oraz rzekę Bug.

Całe województwo podlaskie należy do najsłabiej rozwiniętych w infrastrukturę transportową obszarów kraju. Wskaźnik międzygałęziowej dostępności transportowej regionu podlaskiego w 2011 roku wyniósł jedynie 73,3% średniej krajowej (gorszy wynik w tym względzie osiągnęło tylko województwo zachodniopomorskie). Należy zauważyć, że statystyka uległa znacznemu pogorszeniu (w 2008 roku województwo podlaskie plasowało się nieznacznie powyżej średniej krajowej).¹¹

Drogi krajowe

W powiecie siemiatyckim ważną rolę odgrywają przebiegające przez powiat drogi krajowe.

Wszystkie posiadają nawierzchnię bitumiczną

Tabela 70. Drogi krajowe w powiecie siemiatyckim

Nr drogi	Klasa drogi	Początek [km]	Koniec [km]	Długość [m]	Gmina	Miasto
19	GP	133,280	142,656	9376	Dziadkowice	
19	GP	142,656	151,376	8720	Siemiatycze	
19	GP	151,376	159,603	8227		Siemiatycze
19	GP	159,603	161,548	1945	Siemiatycze	
62	G	332,775	338,208	5433	Drohiczyn	
62	G	338,208	342,559	4351	Drohiczyn	Drohiczyn
62	G	342,559	347,525	4966	Drohiczyn	
62	G	347,525	352,718	5193	Siemiatycze	
62	G	352,718	354,795	2077		Siemiatycze

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych w GDDKiA Oddział w Białymstoku

Sieć dróg wewnętrznych nie jest rozwinięta w wystarczającym stopniu. Wymagane są istotne inwestycje w poprawę ich jakości.

¹¹ Analiza statystyczna miast powiatowych województwa podlaskiego. Aktualizacja Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020; Białystok 2012.

Trwają prace projektowe drogi ekspresowej nr 19(S19)¹². Na etapie przygotowania znajduje się węzeł Bielsk Podlaski Północ – Chlebczyn. Wniosek o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (DŚU) złożono w dniu 6.11.2012, zakładany termin uzyskania decyzji – III kwartał 2013 r.; Zakłada się, że zezwolenie na realizację inwestycji drogowej zostanie wydane w II kwartale 2017 roku. Przewidywana gotowość do realizacji wyżej wymienionego odcinka datowana jest na lata 2018-2020. Po wybudowaniu drogi ekspresowej S19, część obecnej drogi krajowej nr 19 stanie się drogą gminną. Odcinki starej drogi będą stanowić w przyszłości drogi alternatywne, dojazdy do dróg krajowych i trasy nakazanego objazdu. Konieczne będzie zapewnienie dla nich klasy technicznej co najmniej G lub Z, z zachowaniem odpowiednich parametrów technicznych dla planowanych objazdów, dotyczących minimalnych wymagań w zakresie nośności, w tym dopuszczalnych nacisków na oś (100 kN/oś), geometrii i skrajni drogi.

Drogi wojewódzkie

Przez teren powiatu przebiegają następujące drogi o nawierzchni z mieszanki mineralno-bitumicznej:

- ↳ droga wojewódzka nr 640, długość 26,123 km (m. Siemiatycze – 2,330 km, gm. Siemiatycze – 2,730 km, gm. Mielnik – 21,063 km);
- ↳ droga wojewódzka nr 658, długość 9,200 km (gm. Mielnik 4,675 km, gm. Nurzec – Stacja – 4,520 km);
- ↳ droga wojewódzka nr 690, długość 25,065 km (gm. Perlejewo – 4,675 km, gm. Grodzisk – 11,050 km, gm. Siemiatycze – 8,260 km, M. Siemiatycze – 1,080 km);
- ↳ droga wojewódzka nr 693, długość 28,810 km (gm. Milejczyce – 9,600 km, gm. Nurzec-Stacja – 9,450 km, gm. Siemiatycze – 6,375, M. Siemiatycze – 2,755 km);

Przebudowana została droga 690 Ciechanowiec-Siemiatycze na odcinku Ostrożany – Siemiatycze. Planowana jest przebudowa kolejnego odcinka od Ostrożan w kierunku Ciechanowca.

Drogi powiatowe

Sieć dróg powiatowych stanowią drogi o łącznej długości 597,8 km, z czego 420,9 km dróg tj. 70,4% posiada nawierzchnię bitumiczną. Sieć dróg powiatowych na terenie gmin wiejskich o łącznej długości 569,892 km, posiada nawierzchnię bitumiczną na odcinkach o łącznej długości 394,763 km tj. 69,2%. Natomiast sieć dróg powiatowych na terenie miast o łącznej długości 27,944 km, posiada nawierzchnię bitumiczną na odcinkach o łącznej długości 26,184 km tj. 93,7%.

¹² Zgodnie z załącznikiem nr 2 (*Lista zadań, których realizacja przewidywana jest po roku 2013*) do „Programu budowy Dróg Krajowych na lata 2011 – 2015” Uchwała nr 10/2011 Rady Ministrów z dnia 25 stycznia 2011 roku.

Tabela 71. Wykaz dróg powiatowych na terenie Powiatu Siemiatyckiego - dane Powiatowy Zarząd Dróg

Wyszczególnienie	długość dróg [km]	rodzaj nawierzchni			długość	
		bitumiczne [km]	brukowcowe [km]	żwirowe [km]	dróg o naw. twardej [km]	gruntowe [km]
Gmina Drohiczyn	76,332	54,273	0,471	7,802	62,546	13,786
Gmina Miasto Drohiczyn	6,990	5,230	0,447	0,736	6,413	0,577
Gmina Dziadkowice	50,483	39,082	2,503	8,898	50,483	-
Gmina Grodzisk	89,024	52,348	8,718	19,738	80,804	8,220
Gmina Mielnik	55,816	53,009	-	-	53,009	2,807
Gmina Milejczyce	57,776	25,242	8,936	16,005	50,183	7,593
Gmina Nurzec Stacja	84,519	45,693	7,461	15,140	68,294	16,225
Gmina Perlejewo	56,773	49,522	0,658	3,293	53,473	3,300
Gmina Siemiatycze	99,169	75,594	2,910	4,834	83,338	15,831
Gmina Miasto Siemiatycze	20,954	20,954	-	-	20,954	-
Ogółem na terenie powiatu	597,836	420,947	32,104	76,446	529,497	68,339
Ogółem na terenie gmin wiejskich	569,892	394,763	31,657	75,710	502,130	67,762
Ogółem na terenie miast	27,944	26,184	0,447	0,736	27,367	0,577

Komunikacja kolejowa

Przez teren powiatu przebiega linia kolejowa numer 31 Siedlce – Mordy – Czeremcha – Hajnówka – Siemianówka będąca w dobrym stanie technicznym i posiadająca duże znaczenie dla międzynarodowego ruchu transportowego. Przystanki tej linii na terenie powiatu znajdują się w: Mieście Siemiatycze oraz miejscowościach: Sycze i Nurzec – Stacja. Linia nr 31 stanowi także połączenie terenu powiatu z siedzibą województwa poprzez Czeremchę i Bielsk Podlaski.

Pozostałe elementy infrastruktury komunikacyjnej w powiecie

Rzeka Bug, poza funkcją turystyczną, nie pełni żadnych istotnych funkcji komunikacyjnych.

Gospodarka komunalna

Gospodarka wodna

Na terenie powiatu siemiatyckiego według danych GUS na koniec 2013 roku długość sieci rozdzielczej wynosiła 848,5 km, w tym 70,3 km w miastach (47,5 km Siemiatyczach i 22,8 km w Drohiczynie) i 778,2 km na obszarach wiejskich. Liczba ludzi zaopatrywanych w wodę wodociągowo wynosiła 39 928, stanowi to 85% ogólnej liczby mieszkańców powiatu siemiatyckiego. Szczegółową ewidencję wodociągów na rok 2012 prezentuje tabela 72.

Tabela 72. Ewidencja wodociągów w powiecie siemiatyckim

Nazwa wodociągu	Liczba ludności zaopatrywanych przez wodociąg ogółem	Liczba ludności zaopatrywanej przez wodociąg w gminie	Długość sieci głównej [km]	Długość sieci głównej z przyłączami [km]
Siemiatycze	14536	14536	45,477	79,496
Drohiczyn	2134	2134	23,41	44,078
Narajki	6509	Drohiczyn 4607 – 35 wsi	100,44	185,348
		Siemiatycze 1902 – 13 wsi	34,773	
Tołwin	2902	Siemiatycze 2598 – 16 wsi	53,550	102,497
		Nurzec-Stacja 304 – 5 wsi	13,854	
Kłopoty Stanisławy	2304	Siemiatycze 1141 – 15 wsi	28,5	72,100
		Grodzisk 1163 – 13 wsi	26,3	
Czartajew	719	Siemiatycze 719 – 1 wieś	5,2	13,540
Grodzisk	1640	Grodzisk 1640 – 17 wsi	35,300	47,384
Czarna Średnia	1630	Grodzisk 1630 – 12 wsi	39,900	53,293
Mielnik	2586	Mielnik 2586 – 22 wsie	82,8	117,524
Nurzec Stacja	2720	Nurzec Stacja 2720 – 11 wsi	52,24	76,643
Tymianka	645	Nurzec Stacja 645-7 wsi	20,5	30,067
Klukowicze	404	Nurzec Stacja 404 – 3 wsie	7,8	11,375
Milejczyce	2083	Milejczyce 2083 – 22 wsie	82,4	111,879
Dziadkowice	1011	1011 – 6 wsi	21,9	27,200
Dołubowo	874	Dziadkowice 874 – 6 wsi	21,6	29,620
Hornowo	1115	Dziadkowice 1115 – 9 wsi	36,7	52,240
Perlejewo	2077	Perlejewo 2077 – 19 wsi	55,922	79,667
Moczydły Pszczółki	994	Perlejewo –994– 13 wsi	30,74	41,311
Radziszewo Sińczuch	171	Grodzisk 171	x	x
Oerlemans Foods Siemiatycze	410	410	4,50	4,500
Razem	47464	47464	823,806	1179,762

Źródło: dane GUS na 31.12.2012 roku.

Gospodarka ściekowa

Na obszarze powiatu siemiatyckiego łączna długość sieci kanalizacyjnej według danych na koniec 2013 roku wyniosła 96,9 km. Sieć kanalizacyjna jest dostępna w sześciu gminach powiatu, tj. w mieście Siemiatycze, gm. Drohiczyn, gm. Dziadkowice, gm. Grodzisk, gm. Nurzec-Stacja i gm. Siemiatycze. W obrębie gmin: Mielnik, Milejczyce i Perlejewo nie jest ona dostępna. Najdłuższa jest w mieście Siemiatycze i liczy 45,2 km, najkrótsza natomiast w gminie Dziadkowice – 7,1 km. Szczegółowe dane prezentuje tabela 73.

Zaledwie 31,5% mieszkańców gmin korzysta z sieci kanalizacyjnej. Wskaźnik ten jest zdecydowanie wyższy w miastach. W mieście Siemiatycze wynosi on 78,9%.

W 2013 roku na terenie powiatu funkcjonowało 7 komunalnych i 2 przemysłowe oczyszczalnie ścieków. Trzy komunalne oczyszczalnie były wyposażone w system podwyższonego usuwania biogenów.

Tabela 73. Długość sieci kanalizacyjnej i liczba ludności

Jednostka administracyjna	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]	Odprowadzane ścieki [dam ³]	Ludność korzystająca z sieci	% mieszkańców
gm. miejska Siemiatycze	45,2	923	11651	78,9
gm. miejsko-wiejska Drohiczyn	17,5	38	1087	16,2
gm. wiejska				
Dziadkowice	7,1	10	411	14,1
Grodzisk	8,2	16	644	14,3
Mielnik	0	7	0	0
Milejczyce	0	0	0	0
Nurzec-Stacja	10,2	26	642	15,1
Perlejewo	0	0	0	0
Siemiatycze	8,7	3	352	5,6
Razem	96,9	1023	14787	31,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS-u, dane na 31.12.2013 roku.

Gospodarka odpadami

Podstawowym sposobem unieszkodliwiania odpadów komunalnych jest ich kierowanie na składowiska. Problemem w gospodarce odpadami komunalnymi na terenie województwa, a także powiatu, jest bardzo niski poziom recyklingu.

Od marca 2013 roku odpady z powiatu trafiają na składowisko zlokalizowane w okolicy Hajnówki.

Istniejące w Siemiatyczach składowisko odpadów (zlokalizowane na działce o numerze geodezyjnym 2706/2 usytuowanej w kierunku północno-zachodnim od miasta Siemiatycze) stanowi punkt przeładunkowy. Nadzór nad obiektem sprawuje Przedsiębiorstwo Komunalne

sp. z o.o. w Siemiatyczach. Składowisko posiada pozwolenie zintegrowane ważne do 2019 r. (T/14.05.2009). Całkowita pojemność składowiska w Siemiatyczach wynosi 112 000 m³. Masa odpadów zeskladowanych 60 480 m³ (stan 31.12.2012), pojemność pozostała 51 520 m³. Przeciętna szybkość napełniania się składowiska (w latach 2010-2013) wynosi 2724 Mg/rok. W 2012 roku odebrano 1278 Mg zmieszanych odpadów komunalnych. Ilość odpadów odebranych selektywnie: papier i tektura – 41,8 Mg, opakowania ze szkła – 174,2 Mg, Strona 47 zużyte urządzenia elektroniczne i AGD – 12,6 Mg, żelazo i stal – 6,6 Mg oraz opakowania z tworzyw sztucznych – 28,6 Mg.

Składowisko w Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa podlaskiego zostało przewidziane do zamknięcia.

Na rok 2014 do zamknięcia przewidziano również składowisko odpadów komunalnych w Drohiczynie (zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2012-2017). Na lata 2015-2017 ma ono podlegać procesowi rekultywacji.

Zgodnie z zapisami znowelizowanej ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2011 r. nr 152, poz. 897), od dnia 1 lipca 2013 roku zmienia się system gospodarowania odpadami. Gminy mają za zadanie zapewnić odbieranie i właściwe, ekologicznie bezpieczne zagospodarowanie wszystkich odpadów komunalnych z możliwością selektywnego zbierania czyli wymagając od nas ekologicznych zachowań jednocześnie daje nam do nich warunki, np. ustawiając odpowiednie pojemniki. Odpady od mieszkańców odbierane będą przez wyłonioną w drodze przetargu firmę. Za odbiór odpadów wszyscy mieszkańcy uiszczają jedną podstawową stawkę, dzięki czemu nikomu nie powinno „opłacać się” wyrzucanie śmieci do lasu. Ponadto osoby segregujące śmieci będą płacić obniżoną stawkę w porównaniu do osób, którzy nie będą segregować śmieci. Gminy mają do połowy 2013 roku czas na wprowadzenie na swoim terenie nowego sposobu zarządzania odpadami oraz poinformowanie mieszkańców o tych zasadach.

Odpady niebezpieczne

Na podstawie danych uzyskanych za 2011 roku zebrano informacje o 60 producentach odpadów niebezpiecznych. Pod względem ilości wytworzonych odpadów do największych podmiotów należały:

- Zakład Gospodarki Komunalnej „GRONEKO” w Mielniku i Nurcu 121,705 t,
- P.P.H.U „MAJKA” Maria Demiańczuk 18,770 t,
- Zakład Usługowy Blacharsko-Murarski Andrzej Boguszewski w Czarnej Średniej 7,800t,
- AUTO-LUX S.C. Jan, Anna Szeweluk w Siemiatyczach 7,230 t,
- OERLEMANS FOODS Sp. z o. o. w Siemiatyczach 6,400 t,
- SP ZOZ w Siemiatyczach 6,360 t,
- Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej Sp. z o.o. w Siemiatyczach 4,913 t,
- Separator Service w Siemiatyczach 4,000 t.

Na terenie powiatu wytworzono 190,049 Mg odpadów niebezpiecznych, zebrano 218,522 ton natomiast w instalacjach odzyskano 176,828 Mg. Zbieraniem zajmowało się 9 specjalistycznych firm posiadających odpowiednie zezwolenia, natomiast 3 podmioty odpowiadały za odzysk.

Największą grupę odpadów niebezpiecznych stanowiły materiały konstrukcyjne zawierające azbest (170 605) – 149,795 Mg. Z uwagi na fakt, iż wyroby azbestowe należy usunąć z terenu kraju do końca 2032 roku zakłada się, że powstająca ilość będzie sukcesywnie rosła.

Powiat siemiatycki boryka się z problemem „dzikich wysypisk” śmieci. Ich liczba na dzień 31.11. 2011 wynosiła 10, powierzchnia była równa 7570 m². Z danych wynika, że od roku 2008 ich liczba i powierzchnia są na podobnym poziomie.

Zaopatrzenie w energię elektryczną

Źródłami zasilania terenu powiatu w energię elektryczną są stacje transformatorowo-rozdzielcze RPZ 110/15 kV w Siemiatyczach, Adamowie i Ciechanowcu. Istniejące źródła w pełni pokrywają zapotrzebowanie mocy i energii odbiorców w miastach i gminach.

Rozprowadzenie energii elektrycznej do poszczególnych odbiorców odbywa się poprzez system sieci napowietrznych SN 15 kV, stacji transformatorowych i linii niskiego napięcia.

Stan elektryfikacji terenu określa dostępność odbiorców na terenach wiejskich do energii o mocy 380V. W 2011 roku liczba odbiorców energii elektrycznej na niskim napięciu wynosiła w powiecie 19648 osób, przy czym 6050 to mieszkańcy miast, a 13 637 – wsi. Szczegółowe dane odnośnie odbiorców energii elektrycznej oraz jej zużycia prezentuje tabela 74.

Tabela 74. Energia elektryczna w powiecie siemiatyckim w latach 2007-2011

Powiat siemiatycki	2007	2008	2009	2010	2011
Odbiorcy energii elektrycznej na niskim napięciu [os.]					
ogółem	19648	19550	19429	19317	19254
miasto	6011	6016	6017	6026	6050
wieś	13637	13534	13412	13291	13204
Zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu [MWh]					
ogółem	34527	33883	33548	34866	34334
miasto	11445,78	11319,1	11162	11479	11359
wieś	23082	4	22386	23386	22976
Zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu na 1 mieszkańca [kWh]					
ogółem	715,4	708,6	707,9	719,3	715,2
wieś	478,3	471,9	472,3	482,5	478,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS-u, dane na 31.12.2011 roku.

Z danych wynika, że w 2011 roku mieszkańcy powiatu zużyli 34334 MWh energii elektrycznej. Warto zauważyć, że nastąpił spadek względem roku wcześniejszego. Spowodowany on jest zapewne tym, że mieszkańcy zwracają większą uwagę na racjonalność i efektywność wykorzystania energii (przykładowo z powodu wzrostu cen, ale także ze względu na upowszechnienie energooszczędnych odbiorników).

Wąskim gardłem w obsłudze energetycznej odbiorców z terenu powiatu siemiatyckiego jest niedoinwestowanie sieci SN i NN oraz konieczność modernizacji i remontów znacznej części istniejących stacji transformatorowych. Wiele z nich nie posiada dwustronnego zasilania, co powoduje dostawy energii o zmiennych parametrach i przerwy w dostawach.

Zaopatrzenie w gaz

W powiecie siemiatyckim długość sieci gazowej czynnej ogółem wynosi 105,57 km. Z tego 50%, czyli 50,73 km dotyczy Miasta Siemiatycze, poza tym sieć gazową posiada tylko gmina wiejska Siemiatycze i Mielnik. Z sieci gazowej korzysta łącznie 6584 mieszkańców, w tym w mieście Siemiatycze 6086.

Tabela 75. Sieć gazowa w powiecie siemiatyckim

Wyszczególnienie	Dane
Długość czynnej sieci ogółem [km]	105,57
Długość czynnej sieci przesyłowej [km]	33,26
Długość czynnej sieci rozdzielczej [km]	72,31
Czynne przyłącza do budynków [szt.]	1822
Odbiorcy gazu [gosp. domowe]	2432
Odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem [gosp. domowe]	1452
Zużycie gazu [tys. m ³]	2544,4
Zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań [tys. m ³]	2325,7
Ludność korzystająca z sieci gazowej [os.]	6584

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS-u, dane na 31.12.2013 roku.

Tabela 76. Sieć gazowa w podziale na gminy

Sieć gazowa	Miasto Siemiatycze	Gmina Siemiatycze	Gmina Mielnik
Długość czynnej sieci ogółem [km]	50,73	22,39	32,45
Długość czynnej sieci przesyłowej [km]	2,02	3,15	28,09
Długość czynnej sieci rozdzielczej [km]	48,71	19,24	4,36
Czynne przyłącza do budynków [szt]	1592	165	65
Odbiorcy gazu [gosp. domowe]	2205	54	173
Odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem [gosp. domowe]	1322	32	98
Zużycie gazu [tys. m ³]	2343,5	50,3	150,6
Zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań [tys. m ³]	2152,7	47,1	125,9
Ludność korzystająca z sieci gazowej [os]	6086	150	332

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS-u, dane na 31.12.2013 roku.

Najbardziej rozbudowana infrastruktura gazowa posiada miasto Siemiatycze, tym samym w mieście jest najwięcej mieszkańców korzystających z gazu. Dość dobrze zgazyfikowane są również gminy Siemiatycze i Mielnik, jednak liczba odbiorców jest mała. Ogółem zużycie gazu na jednego mieszkańca korzystającego z sieci gazowej wynosi 38,6 m³.

Ogółem zużycie gazu na jednego mieszkańca powiatu w roku 2013 wynosiło 54,21 m³. Wskaźnik ten jest zdecydowanie wyższy w mieście i wynosi w przeliczeniu na 1 mieszkańca – 138,74 m³, na wsi zaledwie 6,69 m³.

Infrastruktura telekomunikacyjna i informatyczna

Jednym z podstawowych problemów, z którymi boryka się powiat siemiatycki, jest niski poziom korzystania z szerokopasmowego dostępu do Internetu, szczególnie na obszarach wiejskich. Pomimo zwiększenia się stopnia wykorzystania nowoczesnych technologii informacyjnych w całym województwie w ostatnich latach, powiat siemiatycki sytuje się znacznie poniżej średniej unijnej pod względem wykorzystania technologii informatycznych przez mieszkańców, przedsiębiorców oraz instytucje publiczne. Część instytucji publicznych rozpoczęła proces dostosowywania się do świadczenia usług w formie elektronicznej. Jednak ze względu na brak niezbędnej infrastruktury informatycznej korzystanie z nowoczesnych technologii informatycznych jest przywilejem nielicznych mieszkańców. Problem szczególnie dotyczy gmin wiejskich i miejsko - wiejskich. Gmina miejska Siemiatycze w 98-99% jest pokryta infrastrukturą pozwalającą na korzystanie z Internetu.

Dlatego powiat siemiatycki został włączony w projekt „Sieć szerokopasmowa Polski Wschodniej”. Zgodnie z założeniami Miasto Siemiatycze będzie jednym z węzłów szkieletowych sieci, od którego będą odchodziły gałęzie boczne do innych miejscowości. Docelowo w województwie podlaskim powstanie 1,9 tys. km sieci. Projekt jest dofinansowany z UE z programu Rozwój Polski Wschodniej (rysunek 26). Projekt zostanie zrealizowany do 2015 roku. W marcu 2013 roku zostały podpisane umowy z wykonawcami. Sieć szerokopasmowa to jeden z najtrudniejszych projektów realizowanych w obecnej perspektywie finansowej UE i jeden z największych w Europie. Dostęp do sieci oznacza „skok cywilizacyjny”.

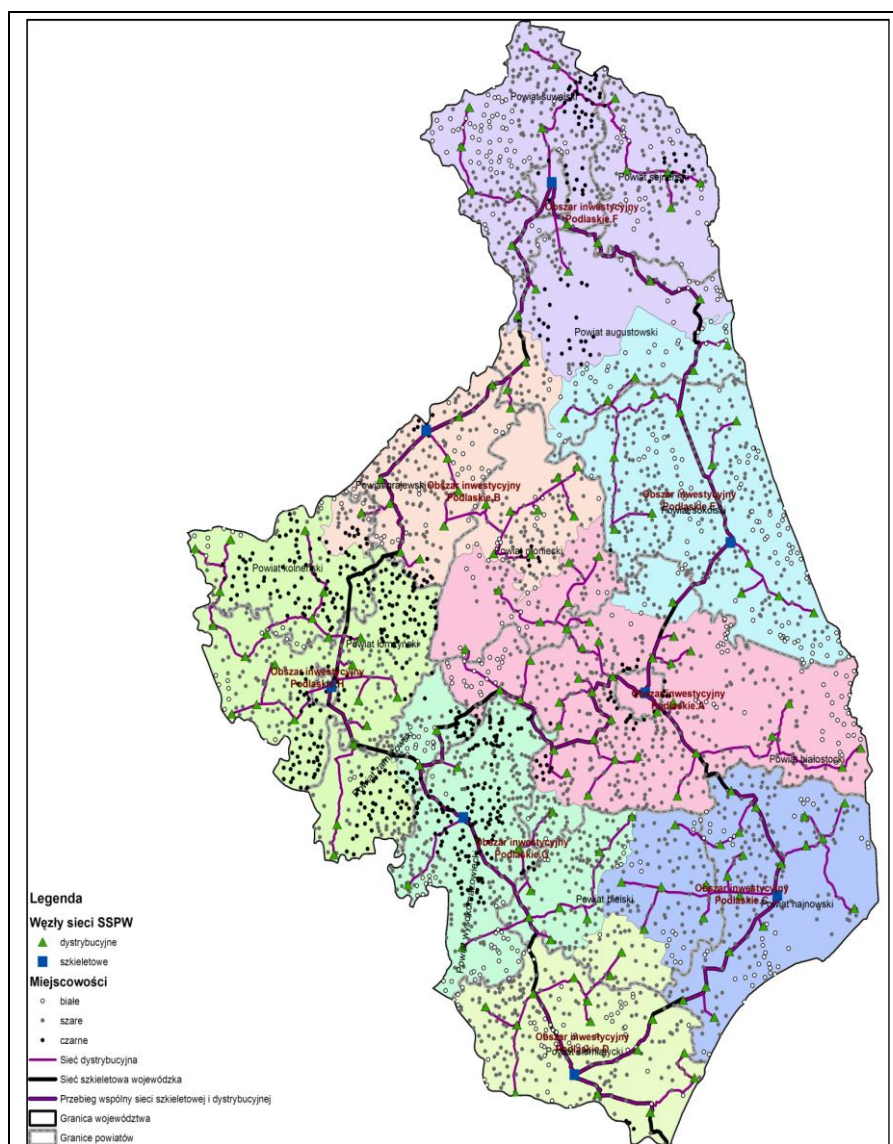
Innym nie mniej ważnym projektem jest Projekt „Budowa nadbużańskiej szerokopasmowej sieci dystrybucyjnej – realizacja I i II etapu” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2007 - 2013, Oś priorytetowa 4. Społeczeństwo informacyjne, Działanie 4.1 Społeczeństwo informacyjne. Inwestycja obejmuje budowę dystrybucyjnej sieci światłowodowej wraz z elementami niezbędnymi do instalacji i działania szerokopasmowej sieci internetowej (jest to np.: kanalizacja teletechniczna, przewody, światłowody, studnie, lokalizacja węzłów dystrybucyjnych).

Zakłada też m. in. dostawę urządzeń aktywnych, ich instalację, testy, a także uruchomienie publicznych punktów dostępu do internetu oraz centrum nadzoru sieci.

Rysunek 20. Szczegółowa mapa przebiegów sieci oraz lokalizacji węzłów

Źródło: Studium wykonalności projektu „Sieć szerokopasmowa Polski Wschodniej. Województwa podlaskie. Powiat Siemiatycki”, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2009.

Projekt ten przewiduje budowę sieci dystrybucyjnej, dostępnej na równych zasadach dla wszystkich przedsiębiorców telekomunikacyjnych i zarządzanej przez niezależnego operatora nie prowadzącego działalności na rynku detalicznym. Sieć powstanie na terenie następujących gmin powiatu siemiatyckiego: Gmina Drohiczyn, Gmina Dziadkowice, Gmina Grodzisk, Gmina Mielnik, Gmina Milejczyce.

Projekt ma zostać zakończony w 2015 roku, dzięki niemu zostanie stworzona spójna wysokowydajna struktura transmisyjna na potrzeby jednostek samorządu, podmiotów gospodarczych oraz mieszkańców. Inwestycja ma poprawić poziom życia w gminach i zaktywizować społeczności lokalne poprzez włączenie ich w globalną sieć.

2.5. Wnioski z diagnozy

Przestrzeń i środowisko

Potencjał

- ↳ Cenne walory środowiskowe zlokalizowane w części południowej powiatu.
- ↳ Duża lesistość, zwłaszcza w części wschodniej powiatu.
- ↳ Lasy sosnowe wydzielające olejki eteryczne w Milejczycach.
- ↳ Położenie powiatu przy granicy z Białorusią.

Identyfikacja problemów

- ↳ Niewystarczające oznakowanie miejsc cennych przyrodniczo.
- ↳ Niskie klasy bonitacyjne gleb zwłaszcza w części wschodniej powiatu.
- ↳ Niska jakość wód (III klasa) spowodowana nieuregulowaną gospodarką ściekową w powiecie.
- ↳ Brak inicjatyw ekologicznych pokazujących istotność i poszanowanie środowiska ekologicznego.
- ↳ Brak wystarczającej współpracy pomiędzy sąsiednimi gminami i sąsiednimi powiatami w aspekcie środowiska.

Wyzwania

- ↳ Bliskie położenie Białorusi ułatwia wymianę towarów, może być również wykorzystane do wejścia, poprzez rynek białoruski, na inne rynki wschodnie między innymi rosyjski lub kazachski w związku z utworzeniem unii celnej Białorusi, Rosji i Kazachstanu;
- ↳ Powołanie Parku Krajobrazowego Doliny Środkowego Bugu
- ↳ Utworzenie Leśnego Kompleksu Promocyjnego Nurzec-Rutka, w ramach którego znalazłby się istniejący ogród botaniczny. LKP miałby na celu przede wszystkim edukację ekologiczną społeczeństwa, spełniałby również funkcję promocyjną regionu oraz funkcję gospodarczą;
- ↳ Wykorzystanie dosyć dobrego nasłonecznienia gminy Milejczyce i Mielnik. Możliwość rozwoju fotowoltaniki.
- ↳ Konieczność powiązania z sąsiadami w aspekcie środowiska i transportu.
- ↳ Budowa kładki na Bugu w Niemirowie i wykorzystanie jej do wytyczania nowych szlaków rowerowych i motocyklowych.

Sfera społeczna

Potencjał

- ↳ Dobra infrastruktura szkolnictwa i przedszkoli.
- ↳ Pozyskiwanie środków unijnych na rozwój oświaty.
- ↳ Nawiązanie dialogu samorządu ze społeczeństwem oraz dostrzeganie problemów społecznych i dążenie do ich rozwiązania.

- ↳ Pozyskiwanie przez samorząd środków zewnętrznych i wspieranie nimi lokalnych potrzeb.
- ↳ Rosnąca liczba gospodarstw agroturystycznych.
- ↳ Czyste środowisko naturalne stanowi potencjał do rozwoju eko-przedsiębiorczości i turystyki w tym agroturystyki i turystyki wykwalifikowanej (np. turystyka biznesowa – Siemiatycze, turystyka lecznicza – Nurzec-Milejczyce-Mielnik).
- ↳ Włączenie gmin powiatu siemiatyckiego do projektu Trasy Rowerowe w Polsce Wschodniej.
- ↳ Bogactwo kulturowe i historyczne powiatu, zabytki, sanktuaria, obiekty kultury religijnej.
- ↳ Wielokulturowość (kuchnia, tradycja, obyczaje, gwara) i wielowyznaniowość (Św. Góra Grabarka, Ostrożany).
- ↳ Każda gmina posiada instytucję kultury.

Identyfikacja problemów

- ↳ Ujemny przyrost naturalny, problem starzenia społeczeństwa.
- ↳ Duża migracja mieszkańców powiatu do dużych ośrodków miejskich i zagranicę (dużą grupę stanowią młodzi ludzie).
- ↳ Wysokie bezrobocie (ukryte bezrobocie głównie na wsi).
- ↳ Tendencja wzrostowa bezrobotnych młodych osób.
- ↳ Zwiększenie się grupy osób długotrwale bezrobotnych (powyżej 12 miesięcy).
- ↳ Likwidacja wiejskich placówek szkolnych.
- ↳ Brak systemu doradztwa zawodowego na poziomie szkoły gimnazjalnej.
- ↳ Brak mechanizmu motywacyjnego nauczycieli przejawiających inicjatywę.
- ↳ Brak szkoleń skierowanych do nauczycieli w miejscu zatrudnienia.
- ↳ Brak środków na specjalistyczne kursy strażaków, szczególnie w zakresie ratownictwa medycznego, chemicznego, ekologicznego, technicznego i wodnego.
- ↳ Brak elektronicznego systemu rejestracji do szkół.
- ↳ Brak opracowanego systemu kształcenia ustawicznego.
- ↳ Zmniejszający się poziom wykształcenia.
- ↳ Brak współpracy między szkołami, jednostkami samorządowymi i przedsiębiorstwami.
- ↳ Nie wystarczająca infrastruktura turystyczna (np. brak wiat, oznaczeń szlaków).
- ↳ Brak rozpoznawalnego produktu turystycznego.
- ↳ Brak krytej pływalni, kina, miejsca do spotkań towarzyskich młodzieży.
- ↳ Niezagospodarowane świetlice wiejskie.
- ↳ Brak kulturowych animatorów lokalnych (profesjonalnych).

Wyzwania

- ↳ Rozwój infrastruktury turystycznej.
- ↳ Budowa nadbużańskiego szlaku rowerowego (Bug rajem dla turystów).
- ↳ Budowa basenu w Siemiatyczach.
- ↳ Aktywizowanie bezrobotnych.
- ↳ Aktywizowanie organizacji pozarządowych oraz społeczeństwa na rzecz lokalnej społeczności, rozwijanie idei wolontariatu.
- ↳ Dostosowanie wykształcenia do potrzeb rynku.
- ↳ Działania zmierzające do godzenia życia zawodowego i rodzinnego, między innymi:
- ↳ rozwój instytucji opieki nad dziećmi oraz osobami starszymi,
- ↳ upowszechnianie elastycznego czasu pracy w niepełnym wymiarze czasu i pracy na odległość.
- ↳ Działania na rzecz nowych i lepszych miejsc pracy (kreacja nowych miejsc pracy powinna wiązać się przede wszystkim z rozwojem inicjatyw na rzecz sektorów o najwyższym potencjale rozwoju, między innymi sektora energetycznego (tak zwane zielone miejsca pracy), sektora służby zdrowia i pomocy społecznej (tak zwane białe miejsca pracy) oraz gospodarki cyfrowej.
- ↳ Wyposażenie podmiotów ratowniczych w nowoczesne pojazdy, specjalistyczny sprzęt ratowniczy, wykupowanie osobiste strażaka, umożliwia realizację zadań ratowniczych zgodnie z obowiązującymi procedurami i regulacjami prawnymi.
- ↳ Tereny i obiekty mieszkalne muszą posiadać zaopatrzenie wodne do celów ochrony przeciwpożarowej zgodnie z obowiązującymi przepisami (czasami realizacja zaopatrzenia wodnego do celów bytowych dla mieszkańców nie pokrywa się z wymaganiami dot. spełnienia wymagań ochrony przeciwpożarowej).

Sfera gospodarcza

Potencjał

- ↳ Duże zalesienie powiatu stanowi potencjał do rozwoju branż: drzewnej, spożywczej i turystyki (runko leśne).
- ↳ Położenie tranzytowe stanowi potencjał do rozwoju sektora transportu.
- ↳ Utworzenie Podstrefy Specjalnej Suwalskiej Strefy Ekonomicznej.

Identyfikacja problemów

- ↳ Brak zachęt do inwestowania i w związku z tym brak inwestorów.
- ↳ Mało inwestycji, małe zainteresowanie kapitału zagranicznego terenem.
- ↳ Słaby rozwinięty przemysł w związku ze złym stanem lub brakiem infrastruktury.
- ↳ Brak dobrze funkcjonujących instytucji otoczenia biznesu.
- ↳ Brak inkubatora przedsiębiorczości, funduszu pożyczkowego, punktów doradczych, klastrów firm, które poszukują partnerów.
- ↳ Brak współpracy między przedsiębiorcami (brak zaufania).

- ↳ Niewystarczająca współpraca pomiędzy jednostkami samorządu a organizacjami pozarządowymi w sferze rozwoju i promowania przedsiębiorczości powiatu. Jedynym przejawem współpracy są Siemiatyckie Targi Pogranicza.

Wyzwania

- ↳ Podjęcie działań zmierzających do pozyskania inwestorów.
- ↳ Powołanie grupy (klaster) wspierającej lokalną przedsiębiorczość, odpowiedzialnej za rozwój poszczególnych branż.
- ↳ Wykorzystanie Podstrefy Specjalnej Suwalskiej Strefy Ekonomicznej.

Infrastruktura techniczna

Potencjał:

- ↳ Położenie dróg (skrzyżowanie ważnych szlaków komunikacyjnych, plany budowy drogi ekspresowej S19 – Via Carpatia).
- ↳ Wysoki poziom zwodociągowania.
- ↳ Przystąpienie do projektu szerokopasmowego Internetu (na wsiach).
- ↳ Rozwój infrastruktury wiejskiej w ramach prac scaleniowych (środki UE).

Identyfikacja problemów

- ↳ Słaby stan techniczny dróg (krajowych i wojewódzkich) wymagający modernizacji i remontów, niedostosowane do natężenia ruchu.
- ↳ Brak obwodnicy miasta Siemiatycze.
- ↳ Braki sieci kanalizacyjnej na większości obszaru powiatu (duże dysproporcje w budowę sieci wodociągowej i kanalizacyjnej).
- ↳ Niski procent (28,6%) mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnie ścieków.
- ↳ Brak sprawnego systemu segregacji odpadów, unieszkodliwiania i zagospodarowywania odpadów.
- ↳ Istnienie „dzikich wysypisk” odpadów.
- ↳ Niedostosowany do potrzeb mieszkańców lokalny rozkład jazdy PKS.
- ↳ Niewykorzystywanie infrastruktury gazowej głównie w gminie miejskiej – Siemiatycze, (duża ilość kotłowni węglowych powoduje zanieczyszczenie powietrza głównie w mieście Siemiatycze).
- ↳ Wysokie ceny działek budowlanych.
- ↳ Brak terenów przygotowanych pod inwestycje (uzbrojenie terenu).

Wyzwania:

- ↳ Budowa i/lub modernizacja infrastruktury drogowej.
- ↳ Zwiększenie infrastruktury kanalizacyjnej.
- ↳ Likwidacja „dzikich wysypisk śmieci”.

2.6. Sfera finansowa – ocena potencjału rozwojowego powiatu

Program rozwoju powiatu w ocenie możliwości rozwojowych uwzględnia wszystkie podmioty mające znaczący wpływ zarówno na poziom życia mieszkańców jak i na zachowanie warunków rozwoju zrównoważonego, tzn. na zachowanie w stanie nie pogorszonym zasobów naturalnych. Oczywiście umiejscowienie poszczególnych podmiotów jak i ich rola w programie będzie zróżnicowana.

Samorządy gminne, będące reprezentantem mieszkańców na określonym terytorium, realizują nałożone ustawą zadania publiczne o znaczeniu lokalnym. Większość zadań gminy realizują samodzielnie lub w porozumieniach z sąsiednimi gminami.

Powiat, jako jednostka zasadniczego podziału terytorialnego kraju, obejmuje całe obszary graniczących ze sobą gmin. Samorząd powiatowy, reprezentujący wspólnotę samorządową mieszkańców wszystkich gmin wchodzących w skład powiatu realizuje zadania publiczne o charakterze ponadgminnym. Może je realizować samodzielnie lub w porozumieniu z powiatami sąsiednimi.

Jakkolwiek ustawowe rozdzielenie kompetencji gmin i powiatu daje im delegację do samodzielnej realizacji zadań, koordynacja działań gminnych i powiatowych pozwoli na szybsze uzyskanie efektów.

Podmiotem programu są służby, inspekcje i straże realizujące zadania rządowe w zakresie utrzymania porządku i zapewnienia bezpieczeństwa publicznego.

Podmiotem strategii są także mieszkańcy powiatu, mogący wspierać działania zarówno samorządu gminnego jak i powiatowego aktywnością własną, finansami a często zrozumieniem dla interesu publicznego.

Ważnym podmiotem strategii są przedsiębiorstwa, bez względu na formę własności. Włączenie się przedsiębiorstw – zwłaszcza o dobrej kondycji finansowej - w realizację niektórych celów i zadań może wydatnie przyspieszyć uzyskanie efektu końcowego.

Wreszcie **podmiotem są także organizacje i instytucje o charakterze pozarządowym**. Aktywizacja tych jednostek do działań dla dobra publicznego jest wysoce pożądana, a dobra współpraca z nimi może zaowocować przyspieszeniem tempa rozwoju powiatu.

Przedsiębiorstwa, organizacje pozarządowe oraz mieszkańcy włączać się będą w realizację strategii na zasadzie dobrowolności, w miarę posiadanych możliwości i odczuwanych potrzeb. **Stąd głównym realizatorem działań prorozwojowych będą na terenie powiatu samorządy gminne oraz samorząd powiatowy.**

Dochody i wydatki jednostek samorządu gminnego i powiatowego

Powiaty jako jednostki samorządowe rozpoczęły działalność w 1999 roku i dotychczasową gospodarkę finansową obrazują zrealizowane budżety powiatu w latach 1999-2005. Dlatego też, dla ujednolicenia metodologii przyjęto informacje o wykonaniu budżetu za ten okres również dla jednostek samorządu gminnego. Szczegółowa analiza dochodów i wydatków oraz możliwości finansowe są zawarte w punkcie **IX – Plan Finansowy**.

Dochodami powiatu są: udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa, subwencje na zadania realizowane przez powiat, dotacje celowe z budżetu państwa na zadania realizowane przez powiatowe służby, inspekcje i straże, dochody powiatowych jednostek budżetowych oraz wpłaty innych powiatowych jednostek organizacyjnych, dochody

z majątku powiatu, odsetki za nieterminowe przekazywanie udziałów, dotacji i subwencji, inne wpływy w tym subwencja wyrównawcza, dotacje celowe i z funduszy celowych.

Na dochody miast i gmin na terenie powiatu siemiatyckiego składają się: wpływy z podatków, wpływy z opłat, udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa, dochody z majątku oraz zakładów budżetowych, inne dochody własne, subwencja ogólna, dotacje celowe z budżetu państwa i funduszy celowych.

W strukturze dochodów podstawowych jednostek samorządu na terenie powiatu siemiatyckiego zwraca uwagę niski udział dochodów własnych w dochodach ogółem. Jedynie gmina Mielnik notuje wysoki udział dochodów własnych, wynoszący ponad 80 % w dochodach ogółem.

Strukturę wydatków samorządów gminnych i powiatowego przedstawia tabela 81. Wysoki udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w roku 2014 uzyskały: gmina Siemiatycze – 26,55 %, Milejczyce – 21,19%, Nurzec Stacja – 20,40%, oraz Drohiczyn 20,75%.

Potencjał rozwojowy powiatu uzależniony jest od poziomu dochodów własnych dwóch szczebli samorządu – gminnego i powiatowego, poziomu otrzymywanych subwencji i dotacji oraz potencjału podatników - jednostek gospodarczych i mieszkańców.

Gospodarka finansowa powiatu siemiatyckiego jest jawna. Zakres realizacji przedsięwzięć podejmowanych przez powiat zależy w znacznym stopniu od jego dochodów oraz możliwości inwestycyjnych. Szczegółowa analiza danych statystycznych z przestrzeni ostatnich lat pokazuje generalnie tendencję wzrostową poziomu dochodów budżetowych ogółem w powiecie siemiatyckim, choć zauważyć można wahania roczne. Wydatki budżetowe powiatu są w zasadzie odzwierciedleniem dochodów, również utrzymują generalnie tendencję wzrostową, choć obserwuje się wahania roczne.

W poniższych tabelach w oparciu o zestawienie budżetów jednostek samorządowych po stronie dochodów i bieżących wydatków zostanie określona wielkość środków finansowych zaangażowanych w finansowanie celów rozwojowych.

Tabela 77. Rzeczywiste i prognozowane dochody jednostek samorządowych powiatu Siemiatyckiego /w tys./

Kategoria	Rzeczywiste wykonanie				Prognoza				
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Dochody jednostek szczebla podstawowego	141 704,00	145 259,00	152 059,00	166 802,70	143 016,00	144 808,00	143 763,00	145 058,00	146 088,00
w tym dochody bieżące	129 100,70	133 370,90	138 125,30	127 663,00	136 648,00	138 088,00	139 266,00	140 800,00	141 889,00
dochody majątkowe	15 603,90	11 888,30	12 614,80	39 140,70	6 367,00	6 720,00	4 497,00	4 258,00	4 109,00
Dochody ogółem Powiatu	45 758,53	47 449,53	68 918,80	56 708,24	36 854,74	37 069,98	37 238,58	37 329,10	37 429,10
w tym dochody bieżące,	41 817,04	44 932,91	63 726,72	53 160,18	36 854,74	37 069,98	37 238,58	37 329,10	37 429,10
dochody majątkowe	3 941,49	2 516,62	5 192,10	3 548,05	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Suma dochodów Powiatu i Gmin	187 462,53	192 708,53	220 977,80	223 510,94	179 870,74	181 877,98	181 001,58	182 387,10	183 517,10

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z gmin i powiatu

Tabela 78. Rzeczywiste i prognozowane wydatki jednostek samorządowych powiatu Siemiatyckiego /w tys./

Kategoria	Rzeczywiste wykonanie				Prognoza				
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Wydatki jednostek szczebla podstawowego	143 649,00	145 556,00	157 683,00	173 185,10	136 645,80	139 709,20	138 742,20	139 994,20	141 169,20
w tym wydatki bieżące	118 161,60	121 667,10	129 921,20	121 021,90	122 943,00	125 063,00	126 573,00	128 246,80	129 219,00
wydatki majątkowe	25 487,00	23 888,70	28 339,50	52 164,20	13 702,80	14 646,20	17 534,20	11 748,20	11 950,20
Wydatki ogółem Powiatu	44 251,10	47 539,22	67 053,92	58 786,24	36 854,74	37 069,98	37 238,58	37 329,10	37 429,10
w tym wydatki bieżące,	39 392,01	41 465,44	62 298,32	51 791,00	34 755,00	35 970,00	35 139,00	35 229,00	35 329,00
wydatki majątkowe	4 859,01	6 073,78	4 755,60	6 995,54	2 100,00	1 100,00	2 100,00	2 100,00	2 100,00
Suma wydatków Powiatu i Gmin	187 900,10	193 095,22	224 736,92	231 971,34	173 500,54	176 779,18	175 980,78	177 323,30	178 598,30

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z gmin i powiatu

Tabela 79. Prognoza możliwości finansowania rozwoju powiatu przez samorządy gminne i powiat /w tys./do 2020 roku

Kategoria dochodów/wydatków		Rzeczywiste wykonanie					Prognoza			
		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	dochody bieżące	129 100,70	133 370,90	138 125,30	127 663,00	136 648,00	138 088,00	139 266,00	140 800,00	141 889,00
Jednostki szczebla podstawowego	wydatki bieżące	118 161,60	121 667,10	129 921,20	121 021,90	122 943,00	125 063,00	126 573,00	128 246,80	129 219,00
	nadwyżka operacyjna	10 939,10	11 703,80	8 204,10	6 641,10	13 705,00	13 025,00	12 693,00	12 553,20	12 670,00
	dochody bieżące	41 817,04	44 932,91	63 726,72	53 160,18	36 854,74	37 069,98	37 238,58	37 329,10	37 429,10
Powiat	wydatki bieżące	39 392,01	41 465,44	62 298,32	51 790,70	34 754,74	35 969,98	35 138,58	35 229,10	35 329,10
	nadwyżka operacyjna	2 425,03	3 467,47	1 428,40	1 369,48	2 100,00	1 100,00	2 100,00	2 100,00	2 100,00
	dochody bieżące	170 917,74	178 303,81	201 852,02	180 823,18	173 502,74	175 157,98	176 504,58	178 129,10	179 318,10
Razem	wydatki bieżące	157 553,61	163 132,54	192 219,52	155 776,64	157 697,74	161 032,98	161 711,58	163 475,90	164 548,10
	nadwyżka operacyjna	13 364,13	15 171,27	9 632,50	25 046,54	15 805,00	14 125,00	14 793,00	14 653,20	14 770,00
wyszczególnienie		Rzeczywiste wykonanie					Prognoza			
		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Wydatki na cele rozwojowe	Gminy powiatu	25 537,00	25 315,70	28 417,50	52 683,20	15 702,80	16 646,20	19 534,20	13 748,20	13 950,20
	Powiat	4 859,01	6 073,78	4 755,60	6 995,54	2 100,00	1 100,00	2 100,00	2 100,00	2 100,00
	Razem	30 396,01	31 389,48	33 173,10	59 678,74	17 802,80	17 746,20	21 634,20	15 848,20	16 050,20

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z gmin i powiatu.

Tabela 80. Struktura dochodów jednostek samorządu gminnego i powiatowego w latach 2012-2014

Jednostka administracyjna	Dochody ogółem w tys. zł						W tym:					
				dochody własne			subwencja ogólna			dotacje		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Gmina Dziadkowice	7500	7411	7598	1761	1688	1835	3961	3871	3387	1524	1838	2292
	Struktura w %			23,48	22,78	24,15	52,81	52,23	44,58	20,32	24,80	30,17
Gmina Grodzisk	12501	12186	11286	2642	2785	2956	5975	6032	5213	2571	2869	2988
	Struktura w %			21,13	22,85	26,19	47,80	49,50	46,19	20,57	23,54	26,48
Gmina Mielnik	19611	19302	18056	12713	11345	14788	1712	1761	1622	1652	1926	1462
	Struktura w %			64,83	58,78	81,90	8,73	9,12	8,98	8,42	9,98	8,10
Gmina Milejczyce	5623	6343	7709	1590	2054	2236	2556	2650	2597	1340	1351	1642
	Struktura w %			28,28	32,38	29,01	45,46	41,78	33,69	23,83	21,30	21,30
Gmina Nurzec Stacja	12074	12562	11991	3072	3360	3527	4924	5320	5309	2326	2549	2629
	Struktura w %			25,44	26,75	29,41	40,78	42,35	44,27	19,26	20,29	21,92
Gmina Perlejewo	10736	10244	8992	1992	2377	3689	4636	4470	3995	2358	2206	1117
				18,55	23,20	41,03	43,18	43,64	44,43	21,96	21,53	12,42
Gmina Siemiatycze	17455	16030	18640	7555	5423	7542	6499	6577	6035	2857	2985	3170
	Struktura w %			43,28	33,83	40,46	37,23	41,03	32,38	16,37	18,62	17,01
Miasto i Gmina Drohiczyn	23324	23751	23635	5229	5492	6869	8019	8397	7207	5175	5771	5685
	Struktura w %			22,42	23,12	29,06	34,38	35,35%	30,49	22,19	24,30	24,05
Miasto Siemiatycze	35880	37430	42834	18432	19313	20242	964	9685	9015	6387	7141	8985
	42834			51,37	51,60	47,26	26,87	25,87%	21,05	17,80	19,08	20,98
Razem jednostki szczebla podstawowego	144704	145259	150741	54986	53837	63684	47924	48763	44380	26190	28636	29970
	Struktura w gminach %			38,00	37,06	42,25	33,12	33,57%	29,44	18,10	19,71	19,88
Samorząd powiatowy	45759	47450	68919	11971	12206	13394	20497	20075	19852	13291	15169	35673
	Struktura w %			26,16	25,72	19,43	44,79	42,31%	28,80	29,05	31,97	51,76

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z gmin i powiatu.

Tabela 81. Struktura wydatków jednostek samorządu gminnego i powiatowego w latach 2012-2014

Jednostka administracyjna	Wydatki ogółem w tys. zł			W tym:					
				Wydatki inwestycyjne			Wydatki bieżące		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Gmina Dziadkowice	7360	7127	7233	1083	596	163	6277	6531	7070
		Struktura w %		14,71	8,36	2,25	85,29	91,64	97,75
Gmina Grodzisk	11342	10994	10924	1076	658	133	10266	10336	10791
		Struktura w %		9,49	5,99	1,22	90,51	94,01	98,78
Gmina Mielnik	19173	19459	19874	4492	4354	3687	14681	15105	16187
		Struktura w %		23,43	22,38	18,55	76,57	77,62	81,45
Gmina Milejczyce	5622	5442	7488	153	6	1587	5469	5436	5901
		Struktura w %		2,72	0,11	21,19	97,28	99,89	78,81
Gmina Nurzec Stacja	12942	11866	13199	3535	1917	2692	9407	9949	10507
		Struktura w %		27,31	16,16	20,40	72,69	83,84	79,60
Gmina Perlejewo	10499	10208	8728	2854	2481	577	7645	7726	8151
		Struktura w %		27,18	24,30	6,61	87,59	75,69	93,39
Gmina Siemiatycze	14457	16187	19581	1294	2579	5199	13163	13608	14382
		Struktura w %		8,95	15,93	26,55	91,05	84,07	73,45
Miasto i Gmina Drohiczyn	25629	24603	23625	7705	6130	4903	17924	18722	18722
		Struktura w %		30,06	24,92	20,75	69,94	79,25	76,10
Miasto Siemiatycze	36625	39670	47031	3295	5167	9398	33330	34503	37633
		Struktura w %		14,11	13,02	19,98	70,87	86,98	80,02
Razem jednostki szczebla podstawowego	143649	145556	157683	25487	23888	28339	118162	121916	129344
		Struktura w gminach %		17,74	16,41	17,97	82,26	83,76	82,03
Samorząd powiatowy	44251	47539	67054	4859	6074	4756	39992	41465	62298
		Struktura w %		10,98	12,78	7,09	90,38	87,22	92,91

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z gmin i powiatu.

III. STAN REALIZACJI STRATEGII ROZWOJU POWIATU SIEMIATYCKIEGO DO 2015 ROKU.

Stan realizacji Strategii rozwoju powiatu siemiatyckiego do 2015 roku prezentuje tabela 82.

Tabela 82. Stan realizacji Strategii rozwoju powiatu siemiatyckiego do 2015 roku

Cele szczegółowe	Zadania zrealizowane	Zadania niezrealizowane	Uwagi
Cel główny I. Sprawny system edukacji, sprzyjający rozwojowi zasobów ludzkich			
<i>I. 1. Zwiększenie dostępności do szkół</i>	<ul style="list-style-type: none"> •Rozbudowa Zespołu Szkół w Siemiatyczach w drugiej części budynku (segment A i segment B) •Budowa hali sportowej przy Zespole Szkół Rolniczych w Ostrożanach •Przebudowa i zmiana sposobu użytkowania segmentu C Zespołu Szkół w Siemiatyczach w części pierwotnie planowanej na bibliotekę pedagogiczną na potrzeby Zespołu Szkół Specjalnych •Przebudowa boiska przy Zespole Szkół w Siemiatyczach 	<ul style="list-style-type: none"> •Rozbudowa, modernizacja infrastruktury edukacyjnej w Zespole Szkół Rolniczych w Czartajewie •Wymiana instalacji c. o. w części starej Zespołu Szkół w Siemiatyczach •Wymiana dachu w części starej Zespołu Szkół w Siemiatyczach 	Realizacja zadań będzie kontynuowana w latach 2013-2020
<i>I. 2. Bogata oferta edukacyjna dostosowana do potrzeb lokalnego rynku pracy</i>	<ul style="list-style-type: none"> •Bądź profesjonalistą •Od ucznia do profesjonalisty •Profesjonalna edukacja •Profesjonalna edukacja – Zespół Szkół Rolniczych im. W. Witosa w Ostrożanach •Szkolny Ośrodek Kariery – Zespół Szkół Rolniczych im. W. Witosa w Ostrożanach •Kompetencje kluczowe drogą do kariery •– Zespół Szkół Rolniczych im. W. Witosa w Ostrożanach •Bezpośrednie wsparcie rozwoju szkół poprzez wdrożenie zmodernizowanego systemu doskonalenia nauczycieli w powiecie siemiatyckim Powiatowa Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Siemiatyczach 		

Cele szczegółowe	Zadania zrealizowane	Zadania niezrealizowane	Uwagi
<i>I. 3. Pełna realizacja funkcji szkoły</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Adaptacja niewykorzystanej infrastruktury, pozostającej w stanie surowym otwartym, na potrzeby biblioteki pedagogicznej CEN Filia w Siemiatyczach i Powiatowej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej • Remont zaplecza stołówki szkolnej w Zespole Szkół w Siemiatyczach • Remont budynku internatu przy Zespole Szkół Rolniczych w Czarajewie • Remont dachu, ocieplenie ścian oraz remont pomieszczeń mieszkalnych w internacie i zakup środków wyposażenia do pokoi internatowych w Zespole Szkół Rolniczych w Ostrożanach 	<ul style="list-style-type: none"> • Modernizacja obiektów sportowych w szkole Zespole Szkół Rolniczych w Czarajewie • Budowa sali sportowo – edukacyjnej oraz edukacyjno – terapeutycznej wraz z zapleczem przy Zespole Szkół Specjalnych. 	
Cel główny II. Wszechstronny rozwój obszarów wiejskich – zamożne, wszechstronnie rozwinięte obszary wiejskie filarem gospodarki powiatu			
<i>II.1. Efektywne gospodarstwa rolne</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Scalanie gruntów obiektu Ostrożany I • Realizacja projektu scalenia gruntów obiektu Ostrożany I w zakresie zagospodarowania poscaleniowego • Realizacja projektu scalenia gruntów obiektu Ostrożany II • Scalanie gruntów wraz z zagospodarowaniem poscaleniowym obiektu Ostrożany II • Scalanie gruntów obiektu „Miłkowice i inne” • Scalanie gruntów obiektu „Krupice i klekotowo” • <u>Projekty scaleniowe w trakcie realizacji, które zostaną zakończone w roku 2015:</u> projekt scalenie gruntów obiektu „Drochlin i inne”, obiektu „Miłkowice i inne”, obiektu „Krupice i Klekotowo” w zakresie zagospodarowania poscaleniowego, 		Realizacja zadań w zakresie rozwoju rolnictwa będzie kontynuowana w latach 2015-2020
<i>II.2. Sprawny i aktywny samorząd rolniczy</i>			
<i>II.3 Racjonalne wykorzystanie potencjału przyrodniczego</i>			

Cele szczegółowe	Zadania zrealizowane	Zadania niezrealizowane	Uwagi
<i>II.4. Tworzenie nowych miejsc pracy poza rolnictwem</i>	<ul style="list-style-type: none"> • „Nie – bezrobociu na podlaskiej wsi” • Projekty szkoleniowe realizowane w partnerstwie z BFKK <ul style="list-style-type: none"> - „Nowe horyzonty” - „Nowe perspektywy” - „Wschód dla biznesu” 		
Cel główny III. Aktywizacja gospodarcza społeczeństwa			
<i>III.1. Wspieranie przedsiębiorczości lokalnej</i>	<ul style="list-style-type: none"> • „Mikroprzedsiębiorstwo z dużym kapitałem” – udzielanie dofinansowania w wysokości 30 tys. zł wraz ze wsparciem pomostowym przez maksymalnie 1 rok dla osób zakładających własną działalność gospodarczą • „Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych – Lepsze Jutro” • Program związany z rozwojem małej i średniej przedsiębiorczości • „Zielone światło przedsiębiorczym” • „Podlaski przedsiębiorca” • „Wsparcie samozatrudnienia oraz przedsiębiorców w tworzeniu miejsc pracy” • Współorganizacja Siemiatyckich Międzynarodowych Targów Pogranicza • Opracowanie programu rozwoju przedsiębiorczości • Realizacja projektu „Zostań przedsiębiorczym” - dotacje na założenie działalności 40tys, wraz ze wsparciem pomostowym max. do roku. 		Realizacja zadań będzie kontynuowana w latach 2015-2020
<i>III. 2. Rozwój potencjału i poprawa konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Przy współpracy z Fundacją Wspomagania wsi został uruchomiony fundusz mikropożyczek 		
<i>III.3. Tworzenie klimatu dla napływu kapitału zewnętrznego</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Zapisanie w planie miejscowym około 12 ha terenów inwestycyjnych, starania o utworzenie podstrefy Specjalnej Suwalskiej Strefy Ekonomicznej 		

Cele szczegółowe	Zadania zrealizowane	Zadania niezrealizowane	Uwagi
Cel główny IV. Ochrona i promocja dóbr środowiska naturalnego oraz dziedzictwa kulturowego			
<i>IV.1. Poprawa jakości wód powierzchniowych, utrzymanie stanu jakościowego gleb i powietrza</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Likwidacja mogielników • Modernizacja kotłowni węglowej na gazową przy Zespole Szkół Rolniczych w Czartajewie i w Zespole Szkół w Siemiatyczach. • Modernizacja systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków w Czartajewie • Przebudowa kotłowni węglowej wraz z budową sieci c.o i cwu przy osiedlu mieszkaniowym w Ostrożanach • Wykonanie sieci kanalizacji sanitarnej do budynku Powiatowego Domu Pomocy Społecznej przy ul. Szpitalnej • Budowa oczyszczalni ścieków w Zespole Szkół Rolniczych w Ostrożanach 		Realizacja zadań będzie kontynuowana w latach 2015-2020
<i>IV.2. Zachowanie walorów krajobrazu</i>			
<i>IV.3. Wysoka świadomość ekologiczna społeczeństwa</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacja corocznych akcji sprzątania świata 		
<i>IV.4. Współpraca pomiędzy jednostkami samorządu i administracją rządową w zakresie monitoringu i ochrony zasobów środowiska naturalnego</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa polsko-białoruskiego transgranicznego systemu zarządzania sytuacjami noszącymi znamiona nadzwyczajnego zagrożenia środowiska na bazie Powiatowego Centrum Ratowniczego i Zarządzania Kryzysowego w Siemiatyczach 		
<i>IV.5. Właściwy stan i skuteczna</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Oznakowanie obiektów zabytkowych na terenie powiatu, wykonanie wirtualnych 		

Cele szczegółowe	Zadania zrealizowane	Zadania niezrealizowane	Uwagi
ekspozycja dóbr dziedzictwa kulturowego	<p>wycieczek oraz filmu promocyjnego i wydanie publikacji w ramach projektu „Podniesienie atrakcyjności turystycznej Podlasia Nadbużańskiego poprzez wykorzystanie nowoczesnych technik multimedialnych i oznakowanie obiektów zabytkowych”</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie wirtualnych wycieczek w językach obcych: EN, FR, DE, wydanie publikacji • Opracowanie Strategii Rozwoju Powiatu oraz Programu ochrony zabytków powiatu siemiatyckiego • Wykonanie aplikacji mobilnej powiatu „Poznajcie Podlasie, • Wykonanie portalu turystycznego www.podlasie.siemiatyczne.pl • Organizacja corocznego spływu kajakowego wraz ze zwiedzaniem obiektów dziedzictwa kulturowego, • współrealizacja projektu „Podlasie nadbużańskie krainą aktywnego wypoczynku” • udział w targach 		
IV.6. Szeroka oferta usług kulturalnych	<ul style="list-style-type: none"> • Współorganizacja „Muzycznych dialogów nad Bugiem w Mielniku” • Współorganizacja festiwalu „Kultura bez granic” 		
Cel główny V. Wzrost atrakcyjności zamieszkiwania na terenie powiatu			
V.1. Rozwinięte mieszkalnictwo	Termomodernizacje budynków mieszkalnych w Ostrożanach i Czartajewie		
V.2. Sprawna infrastruktura komunikacyjna	<ul style="list-style-type: none"> • Integracja sieci komunikacyjnej Powiatu Siemiatyckiego i Wysokomazowieckiego • Poprawa dostępu dróg powiatowych do sieci dróg krajowych i wojewódzkich na obszarze powiatu siemiatyckiego • Oraz inne projekty drogowe 		Realizacja zadań będzie kontynuowana w latach 2015-2020

Cele szczegółowe	Zadania zrealizowane	Zadania niezrealizowane	Uwagi
V.3. <i>Atrakcyjny rynek pracy</i>	<ul style="list-style-type: none"> • „Program aktywizacji zawodowej osób do 30 roku życia” • „Program na rzecz bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy określonych w art. 49 ustawy” • „Otwarci na zmiany – działania na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych w powiecie siemiatyckim” • „Nowe perspektywy – lepsza przyszłość” • „Partnerstwo dla młodzieży” • „Program aktywizacji zawodowej osób do 30 roku życia” • „Doświadczenie w cenie” • „Program aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia” • programy aktywizacji zawodowej osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy • programy na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej 		

Cele szczegółowe	Zadania zrealizowane	Zadania niezrealizowane	Uwagi
V.4. Wysoki poziom usług nierynkowych	<ul style="list-style-type: none"> •Dostosowanie budynku SP ZOZ w Siemiatyczach do obowiązujących przepisów •Termomodernizacja budynku SP ZOZ w Siemiatyczach wraz z modernizacją systemu ciepłowniczego •Zakup sprzętu medycznego na wyposażenie Szpitala Powiatowego w Siemiatyczach (laparoskop, zestaw do pielęgnacji noworodków, aparat elektrochirurgiczny – diatermia) •Budowa Powiatowego Domu Pomocy Społecznej przy ul. Szpitalnej •Modernizacja windy szpitalnej •Modernizacja laboratorium – utworzenie Pracowni Mikrobiologii •Budowa sieci teleradiologicznej •Zakup aparatury medycznej •Podniesienie jakości i poprawa dostępu do nowoczesnej diagnostyki radiologicznej i endoskopowej w SP ZOZ w Siemiatyczach •Zakup aparatury i sprzętu medycznego w SP ZOZ w S – tyczach w celu podniesienia jakości i dostępności do realizowanych świadczeń zdrowotnych oraz poprawy regionalnej infrastruktury medycznej •Przyjazny Urząd Pracy i kompetentny pracownik – „Bliżej bezrobotnego” •Utworzenie Punktu Obsługi Klienta w Starostwie •Przejęcie ZOL dla dzieci i Młodzieży w Bacikach Średnich oraz remont budynku z przeznaczeniem na oddział psychiatrii dziecięcej, •Remont oddziału chirurgicznego i utworzenie oddziału ortopedii •Remont budynku z przeznaczeniem na Wojewódzką Stację Pogotowia Ratunkowego, •Remont budynku na ulicy Pałacowej na przychodnię rehabilitacyjną •Utworzenie oddziału Intensywnej Terapii oraz centralnej dystrybucji gazów w SP ZOZ Siemiatycze 	<ul style="list-style-type: none"> •Dostosowanie SOR do wymagań Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dn. 15.03.2007 r. •Budowa bloku operacyjnego ze sterylizacją •Modernizacja pomieszczeń i urządzeń SP ZOZ w Siemiatyczach: realizacja kolejnych etapów prac dostosowawczych 	

Cele szczegółowe	Zadania zrealizowane	Zadania niezrealizowane	Uwagi
V.5. Wzrost poczucia bezpieczeństwa publicznego	<ul style="list-style-type: none"> • Rozbudowa Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Siemiatyczach na potrzeby polsko-białoruskiego systemu zarządzania sytuacjami nadzwyczajnymi wraz z infrastrukturą techniczną usprawniającą zarządzanie środowiskiem w sytuacjach kryzysowych • Wyposażenie budynku administracyjno-garażowego Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej (KP PSP) w instalacje teletechniczne • Wykonanie instalacji teletechnicznej w budynku podstawowym KP PSP • Zakup lekkiego samochodu logistycznego dla KP PSP • Wykonanie robót wykończeniowych w rozbudowanej części KP PSP wraz z pierwszym wyposażeniem kwaterunkowym 		

Źródło: Starostwo Powiatowe w Siemiatyczach.

Większość zadań planowana do realizacji w latach 2003-2015 została zrealizowana lub też rozpoczęto ich realizację. Wiele z nich ma charakter ciągły i będzie kontynuowana w kolejnej perspektywie programowej (2015-2020).

IV. WNIOSKI Z BADAŃ PRZEPROWADZONYCH WŚRÓD MIESZKAŃCÓW POWIATU NA TEMAT WARUNKÓW I JAKOŚCI ŻYCIA W POWIECIE SIEMIATYCKIM

W roku 2012 na potrzeby zdiagnozowania zadowolenia mieszkańców z poziomu zaspokojenia potrzeb mieszkańców przeprowadzono badania ankietowe. Za najbardziej adekwatną metodą pozyskania opinii uznano badania ankietowe. Zastosowano następujące sposoby dotarcia do potencjalnych respondentów:

- ↳ drogą internetową – link do ankiety zamieszczono na stronie internetowej Instytutu Transferu Wiedzy i Innowacji sp. z o.o., na oficjalnej stronie internetowej Starostwa Powiatowego oraz miasta Siemiatycze; link do ankiety został także mailowo przekazany do pracowników Starostwa Powiatowego oraz Urzędu Miejskiego, urzędów gmin wchodzących w skład powiatu;
- ↳ za pomocą bezpośredniej dystrybucji – formularz papierowy ankiety rozpowszechniono w przedszkolach i szkołach (podstawowych, gimnazjalnych i średnich) wszystkich gmin wchodzących w skład powiatu (wypełniali członkowie rodzin dzieci uczęszczających do szkół i przedszkoli), w Starostwie Powiatowym oraz wybranych jednostkach podległych miastu i starostwu.

Narzędziem badawczym był standaryzowany kwestionariusz ankiety, zatytułowany „Badanie opinii mieszkańców na temat warunków i jakości życia w mieście Siemiatycze i powiecie siemiatyckim”. Narzędzie było wspólne dla mieszkańców miasta i powiatu. Odpowiedzi były agregowane w układzie jednostek terytorialnych. Założenia badawcze i konstrukcja formularza ankiety była konsultowana z Zamawiającym (wyznaczonymi pracownikami Starostwa Powiatowego w Siemiatyczach) oraz z pracownikami Urzędu Miejskiego w Siemiatyczach.

Ankieta pozwoliła zbadać:

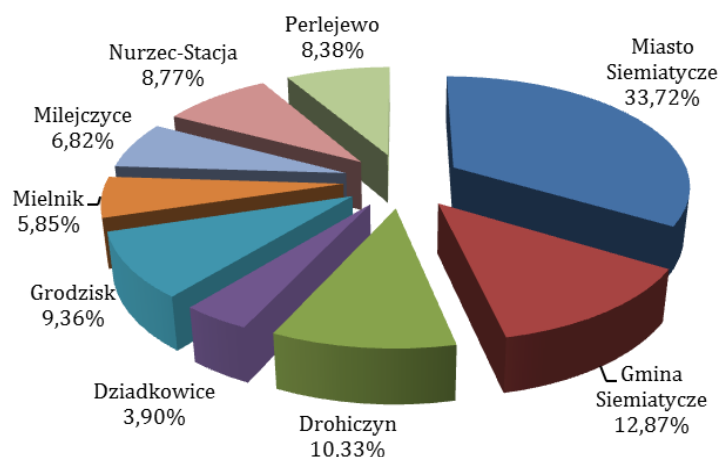
- ↳ poziom zadowolenia z życia w mieście Siemiatycze oraz powiecie siemiatyckim,
- ↳ zainteresowanie sprawami miasta i powiatu;
- ↳ ocenę poziomu rozwoju miasta;
- ↳ ocenę zaspokojenia potrzeb mieszkańców Siemiatycz;
- ↳ główne problemy rozwoju;
- ↳ walory miasta oraz oczekiwane kierunki rozwoju.

Próba badawcza

Łącznie w badaniu wzięło udział 513 mieszkańców powiatu siemiatyckiego. Z tego najwięcej pochodziło z miasta Siemiatycze – 173 osoby, a najmniej z gminy Dziadkowice – 20 osób. Udział procentowy ankietowanych prezentuje poniższy rysunek.

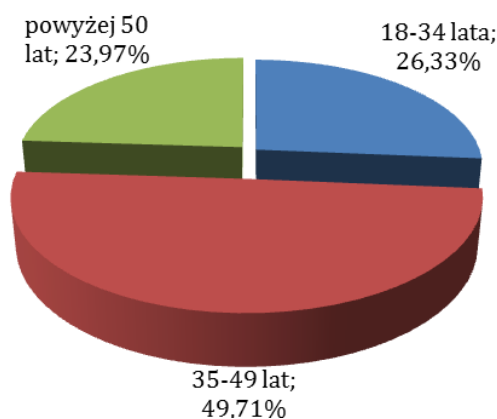
Rysunek 21. Pochodzenie respondentów

Źródło: opracowanie własne.

Zdecydowaną większość (98,7%) badanych stanowiły kobiety. W badaniu wzięło jedynie 1,30% mężczyzn. W grupie badanych mieszkańców powiatu siemiatyckiego 26,33% stanowili ludzie młodzi (w wieku 18-34 lata), 49,71% osoby w średnim wieku (35-49 lat), a osoby starsze (powyżej 50 lat) stanowiły 23,97%, (rysunek 22).

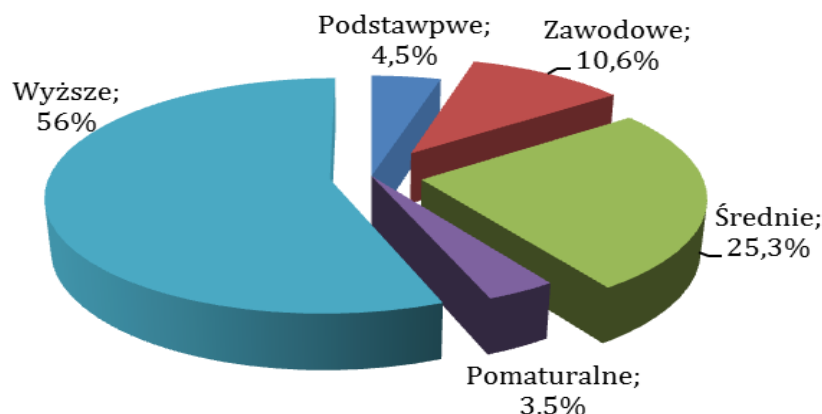
Rysunek 22. Struktura wiekowa respondentów

Źródło: opracowanie własne.

Wśród ankietowanych przeważają osoby z wyższym wykształceniem (56%). Osoby posiadające średnie wykształcenie stanowią 25,3%, zawodowe 10,6%, podstawowe 4,5%, najmniej liczną grupę stanowią osoby z wykształceniem pomaturalnym 3,5% (rysunek 23).

Rysunek 23. Wykształcenie respondentów

Źródło: opracowanie własne.

Respondenci z wykształceniem wyższym wyraźnie dominowali w mieście Siemiatycze, stanowili oni 76,7% osób ankietowanych w mieście Siemiatycze, podobna sytuacja miała miejsce w gminie Drohiczyn (73,6% oraz w Mielniku 70% badanych w danej gminie. Szczegółowy opis próby badawczej oraz wyników jest przedstawiony w dokumencie strategii powiatu z roku 2012.

Wnioski z badań:

- ↳ Mieszkańcy powiatu siemiatyckiego są w ograniczonym stopniu zadowoleni z życia w tym regionie, wielu z ich nie ma określonego zdania. Najbardziej zadowoleni z życia w tym powiecie są mieszkańcy gminy Perlejewo oraz Miasta Siemiatycze. Największe statystycznie grupy zadowolonych to: osoby powyżej 50 roku życia oraz z wykształceniem zawodowym. Należy zwrócić większą uwagę na problemy z jakimi borykają się inne grupy mieszkańców miasta, szczególnie osoby młode w wieku 25-34 (na początku swojej kariery zawodowej) oraz podjąć działania na rzecz ich rozwiązania. Jest to tendencja ogólnoeuropejska.
- ↳ Mieszkańcy powiatu siemiatyckiego są żywo zainteresowani sprawami gminy, w której mieszkają oraz całego powiatu. Najbardziej poinformowani o wydarzeniach z życia powiatu są osoby mieszkające w mieście Siemiatycze. Największe zainteresowanie przejawiają osoby w wieku 35-49 oraz z wykształceniem wyższym. Ankietowani zdecydowanie lepiej oceniają poinformowanie o wydarzeniach z życia powiatu, słabiej poinformowanie o decyzjach podejmowanych przez powiat i kierunkach jego rozwoju. Należy podjąć działania w tym zakresie. Najlepsze sposoby dotarcia do mieszkańców to: informacje w lokalnej prasie i telewizji oraz na oficjalnych stronach internetowych powiatu.

Zdaniem mieszkańców powiatu siemiatyckiego poziom rozwoju powiatu jest niższy od innych jednostek terytorialnych województwa podlaskiego. Uważają oni, że gdzieś indziej, żyje się lepiej niż w powiecie siemiatyckim. Opinia ta najliczniej została wyrażona przez mieszkańców miasta Siemiatycze oraz gminy wiejskiej Siemiatycze.

Mieszkańcy ocenili, że w najwyższym stopniu są zaspokajane ich podstawowe potrzeby, między innymi: dostęp do sklepów spożywczych, do firm usługowych, oświaty, edukacji i sportu. Wciąż negatywnie oceniane są działania na rzecz modernizacji infrastruktury drogowej, powstawaniu nowych miejsc pracy, a także zapewnienia bezpieczeństwa. Są to obszary, które powinny nakreślić priorytetowe kierunki działań w najbliższych latach.

Mieszkańcy powiatu siemiatyckiego chcieliby, by ich powiat do 2020 roku wspierał nowoczesne technologie i innowacyjność, był miejscem atrakcyjnym turystycznie. Powinien być także spokojnym miejscem do życia, rozwijać współpracę transgraniczną oraz rolnictwo.

V. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT polega na określeniu:

- ↳ silnych stron – S (*strengths*), czyli atuty powiatu siemiatyckiego. To cechy, które wyróżniają powiat od innych jednostek i stanowią swoistą przewagę konkurencyjną;
- ↳ słabych stron – W (*weaknesses*), czyli słabe strony powiatu siemiatyckiego będące konsekwencją ograniczeń szeroko rozumianych zasobów;
- ↳ szans – O (*opportunities*), czyli korzystnych tendencji w otoczeniu zewnętrznym powiatu siemiatyckiego, które właściwie wykorzystane mogą stanowić istotny impuls rozwojowy;
- ↳ zagrożeń – T (*threats*), czyli niekorzystnych zjawisk zewnętrznych, które mogą być poważną barierą rozwoju miasta.¹³

Analizowane czynniki można grupować według kryteriów miejsca występowania (wewnętrzne, zewnętrzne) oraz charakteru występowania (pozytywne, negatywne), tabela 83.

Tabela 83. Schemat analizy SWOT analizy SWOT dla powiatu siemiatyckiego

Czynniki		Charakter oddziaływania	
		Pozytywny	Negatywny
Miejsce występowania czynnika	Wewnętrzne	<p>S</p> <p>Silne strony</p> <p>(pozytywne strony obecnej sytuacji)</p>	<p>W</p> <p>Słabe strony</p> <p>(negatywne strony obecnej sytuacji)</p>
	Zewnętrzne	<p>O</p> <p>Szanse</p> <p>(pozytywne możliwości jakie niesie ze sobą przyszłość oraz możliwości tkwiące w otoczeniu zewnętrznym)</p>	<p>T</p> <p>Zagrożenia (negatywne tendencje, jakie niesie ze sobą przyszłość oraz zagrożenia tkwiące w otoczeniu zewnętrznym)</p>

Czynniki rozwojowe wraz z siłą oddziaływania i kierunkiem trendu prezentuje tabela 84.

¹³ W. Dziemianowicz i in., *Planowanie strategiczne. Poradnik dla pracowników administracji publicznej*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2012.

Tabela 84. Analizy SWOT dla powiatu siemiatyckiego

PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO

Mocne strony powiatu siemiatyckiego	Oddziaływanie	Trend	Słabe strony powiatu siemiatyckiego	Oddziaływanie	Trend
Cenne walory środowiskowe zlokalizowane w części południowej powiatu (Rzeka Bug	4	→	Niewystarczające oznakowanie miejsc cennych przyrodniczo	2	→
Lasy, Natura 2000, Rezerwat przyrody	2	→	Niskie klasy bonitacyjne gleb zwłaszcza w części wschodniej powiatu	1	→
Duża lesistość zwłaszcza w części wschodniej powiat	2	→	Niska jakość wód (III klasa) spowodowana nieuregulowaną gospodarką ściekową w powiecie	3	↓
Lasy sosnowe wydzielające olejki eteryczne w Milejczycach	3	→	Brak inicjatyw ekologicznych pokazujących istotność i poszanowanie środowiska ekologicznego	1	↓
Wielokulturowość (kuchnia, tradycja, obyczaje, gwara)	4	↓	Brak wystarczającej współpracy pomiędzy sąsiednimi gminami i sąsiednimi powiatami w aspekcie środowiska	3	↓
Wielowyznaniowość (Św. Góra Grabarka, Ostrożany)	4	→			
Położenie powiatu przy granicy z Białorusią	4	→			
Bliskie położenie Białorusi ułatwia wymianę towarów, może być również wykorzystane do wejścia, poprzez rynek białoruski, na inne rynki wschodnie między innymi rosyjski lub kazachski w związku z utworzeniem unii celnej	4	↑	Zwiększona penetracja ostoj leśnych przez ludzi	2	↑
Utworzenie Leśnego Kompleksu Promocyjnego Nurzec-Rutka, w ramach którego znalazłby się istniejący ogród botaniczny. LKP miałby na celu przede wszystkim edukację ekologiczną społeczeństwa, spełniałby również funkcję promocyjną regionu oraz funkcję gospodarczą (np. wycinka).	2	↑	Zanieczyszczenie środowiska odpadami i ściekami	4	→

Mocne strony powiatu siemiatyckiego	Oddziaływanie	Trend	Słabe strony powiatu siemiatyckiego	Oddziaływanie	Trend
Powołanie Parku Krajobrazowego Nadbużańskiego	3	→	Niekontrolowany wyrąb lasów	3	→
Wykorzystanie dosyć dobrego nasłonecznienia gminy Milejczyce i Mielnik. Możliwość rozwoju fotowoltaniki.	2	→			
Powiązanie z sąsiadami w aspekcie środowiska i transportu	2	→			
Wykorzystanie kładki na Bugu Mielnik-Niemirów do wytyczania nowych szlaków rowerowych i motocyklowych	3	↑			

SFERA SPOŁECZNA

Mocne strony powiatu siemiatyckiego	Oddziaływanie	Trend	Słabe strony powiatu siemiatyckiego	Oddziaływanie	Trend
Dobra infrastruktura szkolnictwa i przedszkoli	3	↑	Ujemny przyrost naturalny, wyludnienie, problem starzenia społeczeństwa	4	↑
Dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej (szpital, ośrodki zdrowia)	4	↑	Niewystarczająca infrastruktura społeczna (ośrodek interwencji kryzysowej, ośrodki terapeutyczne specjalistyczne)	2	→
Pozyskiwanie przez samorząd środków zewnętrznych i wspieranie nimi lokalnych potrzeb	3	→	Wzrost liczby osób uzależnionych	3	↑
Realizacji projektów społecznych z dofinansowaniem UE	4	↑	Wzrastająca liczba rodzin z problemami	3	↑
Pozyskiwanie środków unijnych na rozwój oświaty	2	→	Ograniczony dostęp do leczenia specjalistycznego	4	→
Zdrowotne walory środowiska przyrodniczego	3	→	Brak specjalistycznego sprzętu medycznego	4	→
Czyste środowisko naturalne stanowi potencjał do rozwoju eko-przedsiębiorczości i turystyki w tym agroturystyki i turystyki wykwalifikowanej (np. turystyka biznesowa – Siemiatycze, turystyka lecznicza – Nurzec-Milejczyce-Mielnik)	4	↑	Nierównomierny dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej	4	→

Mocne strony powiatu siemiatyckiego	Oddziaływanie	Trend	Słabe strony powiatu siemiatyckiego	Oddziaływanie	Trend
Rosnąca liczba gospodarstw agroturystycznych	3	↑	Zła polityka utrzymywania pensjonariuszy w domu pomocy społecznej	2	→
Każda gmina posiada instytucję kultury	2	→	Ograniczona dostępność do zdrowotnych programów profilaktycznych	3	→
			Brak systemu doradztwa zawodowego na poziomie szkoły gimnazjalnej	3	→
			Brak szkoleń skierowanych do nauczycieli w miejscu zatrudnienia	2	→
			Brak elektronicznego systemu rejestracji do szkół	1	→
			Brak opracowanego systemu kształcenia ustawicznego	3	→
			Brak współpracy między szkołami, jednostkami samorządowymi i przedsiębiorstwami	4	→
			Brak rozpoznawalnego produktu turystycznego	4	→
			Brak krytej pływalni, kina, miejsca do spotkań towarzyskich młodzieży	2	→
			Niezagospodarowane świetlice wiejskie	3	→
			Brak kulturowych animatorów lokalnych (profesjonalnych)	1	→
Zwiększenie miejsc do opieki długoterminowej (ZOP)	4	↑	Problem starzenia społeczeństwa, spadek urodzeń (ujemny przyrost naturalny)	4	→
Rozwój lecznictwa uzdrowiskowego	3	↑	Łatwy dostęp do środków psychoaktywnych	3	↑
Aktywność organizacji pozarządowych oraz społeczeństwa na rzecz lokalnej społeczności, rozwijanie idei wolontariatu	2	→	Utrata wartości (materializowanie się społeczeństwa)	3	↑
Nawiązanie dialogu samorządu ze społeczeństwem oraz dostrzeganie problemów społecznych i dążenie do ich rozwiązania	4	→	Wzrost kosztów opieki na osobami starszymi i niepełnosprawnymi	3	↑

Mocne strony powiatu siemiatyckiego	Oddziaływanie	Trend	Słabe strony powiatu siemiatyckiego	Oddziaływanie	Trend
Pozyskiwanie przez samorząd środków zewnętrznych i wspieranie nimi lokalnych potrzeb	4	→	Uzależnienia (alkoholizm, narkomania, problem dot. młodzieży i dorosłych)	4	→
Pozyskiwanie środków unijnych na rozwój oświaty	3	→	Rosnąca liczba klientów pomocy społecznej	3	↑
Działania na rzecz nowych i lepszych miejsc pracy (kreacja nowych miejsc pracy powinna wiązać się przede wszystkim z rozwojem inicjatyw na rzecz sektorów o najwyższym potencjale rozwoju tj. m.in. sektora energetycznego (tzw. zielone miejsca pracy), sektora służby zdrowia i pomocy społecznej (tzw. białe miejsca pracy) oraz gospodarki cyfrowej.			Migracja mieszkańców powiatu do dużych ośrodków miejskich i zagranicę (dużą grupę stanowią młodzi ludzie)	4	↑
Dostosowanie wykształcenia do potrzeb rynku	4	↑	Likwidacja wiejskich placówek szkolnych, zwalnianie nauczycieli	2	↑
Działania zmierzające do godzenia życia zawodowego i rodzinnego, m.in.: rozwój instytucji opieki nad dziećmi oraz osobami starszymi upowszechnianie elastycznego czasu pracy w niepełnym wymiarze czasu i pracy na odległość	4	↑	Brak środków na wyposażenie podmiotów ratowniczych w nowoczesne pojazdy, specjalistyczny sprzęt ratowniczy, wyekwipowanie osobiste strażaka	2	→
			Nie wszystkie tereny i obiekty mieszkalne mają zaopatrzenie wodne do celów ochrony przeciwpożarowej zgodnie z obowiązującymi przepisami	1	→
			Wysoka pozycja konkurencyjna ośrodków naukowych i kulturalnych poza regionem	3	↑

SFERA GOSPODARCZA I RYNEK PRACY

Mocne strony powiatu siemiatyckiego	Oddzia- lywanie	Trend	Słabe strony powiatu siemiatyckiego	Oddzia- lywanie	Trend
Duże zalesienie powiatu stanowi potencjał do rozwoju branż: drzewnej, spożywczej i turystyki i rekreacji, zielonej gospodarki (runo leśne)	4	→	Wysokie bezrobocie (Ukryte bezrobocie głównie na wsi)	4	→
Rosnąca liczba gospodarstw agrarystycznych	2	↑	Tendencja wzrostowa bezrobotnych młodych osób	4	↑
Walory krajobrazowe sprzyjające rozwojowi turystyki	3	→	Zwiększenie się grupy osób długotrwale bezrobotnych (powyżej 12 miesięcy)	4	↑
Duży inwestor (Pronar) zapewniający stabilne miejsca pracy	4	↑	Wzrastająca tendencja bezrobotnych z wyższym wykształceniem	4	↑
Bogactwo kulturowe i historyczne powiatu, wielowyznaniowość, zabytki, sanktuaria, obiekty kultu religijnego (Bunkry – linia Mołotowa)	4	→	Brak inwestorów, brak infrastruktury	4	→
Baza noclegowa	4	↑	Ukryte bezrobocie na wsi i w mieście	3	→
			Emigracja młodych osób	4	→
			Edukacja niedostosowana do potrzeb rynku pracy	3	→
			Brak współpracy między szkołami, jednostkami samorządowymi i przedsiębiorstwami	3	→
			Brak kompleksowej oferty turystycznej	3	→
			Brak środków finansowych na poprawę infrastruktury kulturalno-sportowej (pływalni, kina)	3	→
			Brak miejsca do spotkań towarzyskich młodzieży	2	→
			Brak rozpoznawalnego produktu turystycznego	3	→
Planowane utworzenie Suwalskiej Strefy Ekonomicznej	4	↑	Migracja młodych, aktywnych zawodowo mieszkańców powiatu	4	↑
Położenie tranzytowe stanowi potencjał do rozwoju sektora transportu,	3	→	Brak zachęt do inwestowania	4	→

Mocne strony powiatu siemiatyckiego	Oddziaływanie	Trend	Słabe strony powiatu siemiatyckiego	Oddziaływanie	Trend
Powołanie grup (klasterów) wspierających lokalną przedsiębiorczość, odpowiedzialnych za rozwój poszczególnych branż,	4	→	Mało inwestycji, małe zainteresowanie kapitału zagranicznego terenem,	3	→
Bliskość położenia województwa mazowieckiego	1	→	Słaby rozwinięty przemysł w związku ze złym stanem lub brakiem infrastruktury	4	→
Rozwój infrastruktury turystycznej,	3	↑	Brak dobrze funkcjonujących instytucji otoczenia biznesu	3	→
Budowa nadbużańskiego szlaku rowerowego (Bug rajem dla turystów)	3	↑	Brak współpracy między przedsiębiorcami (brak zaufania)	4	→
Budowa hali sportowej (2012/2013),	2	↑			
Aktywizowanie bezrobotnych	4	→			
Podjęcie działań zmierzających do pozyskania inwestorów,	3	↑			
Budowa parku historycznego	3	→			
Skoordynowany kalendarz imprez	2	→			
Rozpoznawalne imprezy kulturalne „marka”	3	↑			

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Mocne strony	Oddziaływanie	Trend	Słabe strony	Oddziaływanie	Trend
Położenie dróg (skrzyżowanie ważnych szlaków komunikacyjnych)	3	→	Słaby stan techniczny dróg (krajowych i wojewódzkich) wymagający modernizacji i remontów, niedostosowane do natężenia ruchu	4	→
Rozwój infrastruktury wiejskiej w ramach prac scaleniowych (środki UE)	4	↑	Niedostosowany do potrzeb mieszkańców lokalny rozkład jazdy PKS	2	→
Wysoki poziom zwodociągowania w powiecie	4	→	Braki sieci kanalizacyjnej na większości obszaru powiatu (duże dysproporcje w budowę sieci wodociągowej i kanalizacyjnej)	2	→

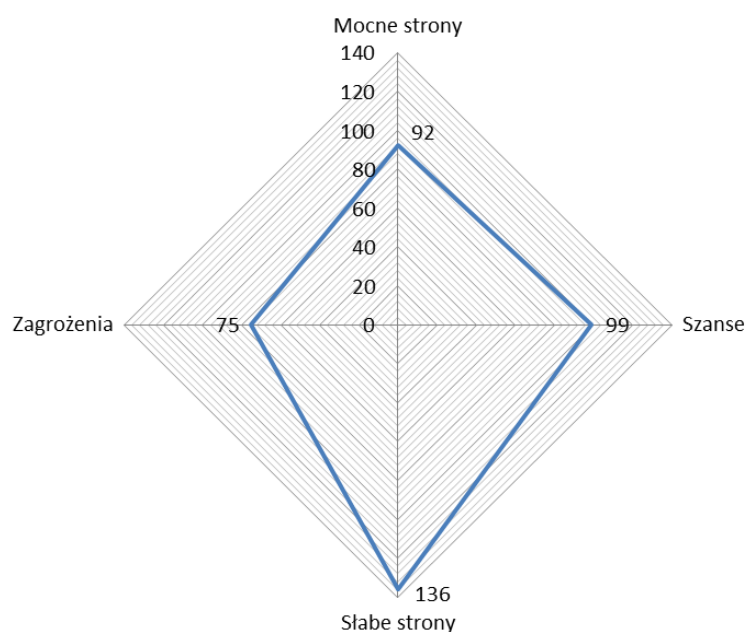

Mocne strony	Oddzia- ływanie	Trend	Słabe strony	Oddzia- ływanie	Trend
Opracowanie projektu nadbużańskiego szlaku rowerowego (Bug rajem dla turystów)	2	→	Niski procent (28,6%) mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnie ścieków	2	→
Przystąpienie do projektu szerokopasmowego Internetu (na wsiach)	3	↑	Brak sprawnego systemu segregacji odpadów, unieszkodliwiania i zagospodarowywania odpadów	2	→
Zrealizowane projekty infrastrukturalne dofinansowane ze środków UE	4	→	Brak ogólnej sieci ciepłowniczej, brak kompleksowego dostarczania ciepłej wody	2	→
			Istnienie „dzikich wysypisk” odpadów	3	↓
			Brak ścieżek pieszo-rowerowych	3	↓
			Zły stan techniczny oczyszczalni (gosp. osadowa)	2	→
			Wysokie ceny działek budowlanych	3	↓
			Brak terenów przygotowanych pod inwestycje (uzbrojenie terenu)	4	→
			Brak rezerw mieszkań komunalnych i socjalnych	1	→
Planowana rozbudowa drogi S19	4	↑	Ewentualność odstąpienia od realizacji strategicznych inwestycji drogowych	4	→
Planowana budowa drogi międzynarodowej VIA CARPATIA	4	↑	Tranzyt towarów niebezpiecznych przez powiat	4	→
Rozwijający się transport osobowy prywatny (busy)	3	↑			
Finansowanie inwestycji ze środków UE	4	→			
Budowa przydomowej oczyszczalni ścieków i solarów na terenach wiejskich	1	↑			

Legenda: 1 – słabe oddziaływanie, 2 – średnie oddziaływanie, 3 – silne oddziaływanie, 4 – bardzo silne oddziaływanie.

Rysunek 24. Rozkład oddziaływania czynników rozwojowych dla powiatu siemiatyckiego

Analiza SWOT wskazuje, że w powiecie Siemiatyckim występuje przewaga słabych stron rozwoju. Niezbędne jest podjęcie działań wykorzystujących silne strony powiatu oraz szans rozwoju w perspektywie do 2020 roku. Proponowane działania znajdują odzwierciedlenie w celach rozwojowych oraz działaniach służących realizacji celów.

VI. MISJA, WIZJA I CELE POWIATU SIEMIATYCKIEGO. OKREŚLENIE OBSZARÓW STRATEGICZNEJ INTERWENCJI

W programie rozwoju powiatu siemiatyckiego przyjmuje się główne kierunki rozwoju, wizję i misję określone w przyjętej na lata 2013-2020 strategii powiatu. Wizja określa pożądany stan powiatu w 2020 roku, a misja, wskazuje sposób (kierunek) osiągnięcia pożądanego stanu.

Określenie wizji, misji oraz celów głównych i szczegółowych Programu Rozwoju powiatu siemiatyckiego do roku 2020 jest efektem:

- 1.szczegółowo przeprowadzonej diagnozy stanu istniejącego powiatu siemiatyckiego;
- 2.analizy istniejących dokumentów w powiecie i w regionie;
- 3.analizy wyników badań ankietowych zrealizowanych na potrzeby opracowania Strategii rozwoju powiatu siemiatyckiego do 2020 roku;
- 4.prac Zespołu ekspertów powołanego na potrzeby opracowania Strategii i zespołu zadaniowego do opracowania programu rozwoju powołanego Zarządzeniem Nr 11/15 Starosty Siemiatyckiego z dnia 09 marca 2015r.

►►► Wizja powiatu

Powiat siemiatycki miejscem przyjaznym mieszkańcom i przedsiębiorcom, sprzyjającym rozwojowi zielonej gospodarki.

►►► Misja powiatu

- 1. Gospodarskie inicjowanie i realizacja działań organizacyjnych mających na celu zrównoważony rozwój powiatu.**
- 2. Stworzenie warunków do maksymalnego pozyskania i wykorzystania środków rozwojowych Unii Europejskiej na lata 2014-2020.**

►►► Cele główne i szczegółowe

W Programie Rozwoju Powiatu przyjęto jako cele główne przyjęto cele strategiczne określone w aktualizowanym dokumencie Strategii.

Cele te konkretyzują misję rozwoju powiatu siemiatyckiego i wszystkie cele są sobie równe pod względem wagi i znaczenia. Numeracja spełnia jedynie funkcję porządkującą, nie hierarchizującą.

Cel główny 1. Podniesienie konkurencyjności gospodarki powiatu siemiatyckiego

Cel główny 2. Stworzenie warunków do rozwoju zielonej gospodarki

Cel główny 3. Poprawa jakości życia mieszkańców

Cele główne powinny być realizowane w oparciu o najnowszą wiedzę zgodnie z wymaganiami gospodarki opartej na wiedzy oraz najnowszymi osiągnięciami techniki

zarówno w aspekcie tworzenia konkurencyjnej i zielonej gospodarki, jak również dostępu do całej oferty infrastruktury społecznej.

Celom głównym zostały przypisane bardziej szczegółowe cele operacyjne.

CEL GŁÓWNY 1.

PODNIESIENIE KONKURENCYJNOŚCI GOSPODARKI POWIATU SIEMIATYCKIEGO

Konkurencyjna gospodarka, oparta na wiedzy z dostępem do najnowszych osiągnięć technicznych i technologicznych jest podstawą osiągnięcia dobrobytu regionów i krajów. Powiat siemiatycki posiada wewnętrzny potencjał do rozwoju przedsiębiorczości, szczególnie branż: drzewnej, spożywczej, turystyki i rekreacji oraz zielonej gospodarki. Te silne strony gminy powinny zostać wykorzystane, zwłaszcza, że sprzyja takiemu rozwojowi aktualna sytuacja na rynku europejskim: planowane są duże środki unijne na przedsiębiorczość, innowację i zieloną gospodarkę.

Realizacja celu daje szansę na rozwiązanie wielu problemów związanych między innymi z rosnącym bezrobociem w powiecie, niedostosowaniem kwalifikacji mieszkańców do rynku pracy i zagrożeń związanych z dalszą migracją młodych do większych miast.

Cel szczegółowy 1.1. Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej powiatu

Cel szczegółowy 1.2. Promocja gospodarcza powiatu

Cel szczegółowy 1.3. Przygotowanie kadr na potrzeby rozwoju gospodarki opartej na wiedzy

CEL GŁÓWNY 2.

STWORZENIE WARUNKÓW DO ROZWOJU ZIELONEJ GOSPODARKI

Nieoczekiwana głębokość ogólnoświatowego kryzysu gospodarczego, który rozpoczął się w drugiej połowie 2008 roku potwierdziła wagę reform strukturalnych w gospodarce. W toczącej się na forum międzynarodowym dyskusji zwraca się uwagę na poprawę funkcjonowania gospodarki w perspektywie długookresowej, jednocześnie wspierając proces „zazielenienia gospodarki” czyli rozwoju społeczno-gospodarczego, realizującego w bardziej efektywny sposób cele zrównoważonego rozwoju. Zielona gospodarka jest sposobem wdrażania idei zrównoważonego rozwoju. Zieloną gospodarkę definiuje się jako gospodarkę niskoemisyjną, efektywnie wykorzystującą zasoby i zapewniającą integrację społeczną. Rozwój zielonej gospodarki polega na stymulowaniu rozwoju zielonych sektorów, zielonej infrastruktury i zielonych miejsc pracy. Głównym stymulatorem rozwoju zielonej gospodarki jest inwestowanie w ochronę kapitału naturalnego, w edukację społeczeństwa oraz wspieranie efektywnego wykorzystania zasobów, poprawę dobrostanu ludzi i działań integracyjnych. Powiat siemiatycki posiada duży wewnętrzny potencjał do rozwoju zielonej gospodarki między innymi poprzez istnienie cennych walorów środowiskowych, lasów, rezerwatów przyrody i obszarów Natura 2000. Wszystkie te czynniki dają szansę do zrównoważonego rozwoju powiatu siemiatyckiego szczególnie w takich gałęziach gospodarki jak: produkcja ekologicznej zdrowej żywności, rozwój odnawialnych źródeł energii oraz rozwój nieekspansywnej turystyki. Wdrożenie tych działań będzie możliwe poprzez wykorzystanie środków unijnych, które zostały zaplanowane na zazielenienie gospodarki.

Cel szczegółowy 2.1. Wspieranie rozwoju rolnictwa specjalistycznego

Cel szczegółowy 2.2. Rozwój produkcji zdrowej żywności i zielarstwa

Cel szczegółowy 2.3. Rozwój odnawialnych źródeł energii

Cel szczegółowy 2.4. Rozwój turystyki „Zielona terapia i rekreacja” oraz turystyki wiejskiej

CEL GŁÓWNY 3.

POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

Jakość społecznych warunków życia na danym obszarze, a także oczekiwania lokalnej społeczności obrazują poziom rozwoju danego regionu. W powiecie siemiatyckim postrzeganie społeczne w tym zakresie jest zróżnicowane. Stan zaspokojenia potrzeb społecznych jest bardzo dobry lub dobry w zakresie dostępu do sklepów spożywczych, do firm usługowych, oświaty, edukacji i sportu. Odczuwalne są również pewne ograniczenia między innymi w zakresie modernizacji infrastruktury drogowej, budowania miejsc pracy, a także zapewnienia bezpieczeństwa. Cel główny jakim jest poprawa jakości życia mieszkańców będzie możliwy do zrealizowania dzięki pozyskaniu i umiejętnemu wykorzystaniu środków unijnych.

Cel szczegółowy 3.1. Rozwój usług w zakresie opieki społecznej

Cel szczegółowy 3.2. Poprawa jakości edukacji

Cel szczegółowy 3.3. Poprawa dostępu i jakości usług w ochronie zdrowia

Cel szczegółowy 3.4. Rozwój infrastruktury na rzecz poprawy jakości życia ludności

►► CEL GŁÓWNY 1. PODNIESIENIE KONKURENCYJNOŚCI GOSPODARKI POWIATU SIEMIATYCKIEGO

Cel szczegółowy 1.1. Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej powiatu

Opis realizacji	<p>Uzasadnienie:</p> <p>Konkurencyjność gospodarki powiatu siemiatyckiego może być osiągnięta przez poprawę jej atrakcyjności inwestycyjnej zarówno w odniesieniu do inwestorów zewnętrznych, jak również do inwestorów wewnętrznych. Realizacja tego celu oznacza stworzenie technicznych i organizacyjnych warunków do lokalizacji w powiecie inwestycji gospodarczych, które przyczynią się do wzrostu liczby nowych miejsc pracy oraz rozwoju przedsiębiorstw. Działania te będą realizowane poprzez wspieranie podmiotów gospodarczych, rozwinięcie i wspieranie instytucji otoczenia biznesu, przygotowanie terenów inwestycyjnych, doradztwo i szkolenia w zakresie pozyskiwania dofinansowania ze środków Unii Europejskiej oraz rozbudowę lub przebudowę dotychczasowej infrastruktury komunalnej i technicznej.</p> <p>Zadania:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwinięcie i wspieranie instytucji otoczenia biznesu działającej na rzecz przedsiębiorczości. 2. Uruchomienie Podstrefy Specjalnej Suwalskiej Strefy Ekonomicznej. 3. Stworzenie Centrum Aktywizacji Rozwoju Powiatu (szkolenia, doradztwo, wyjazdy studyjne, wsparcie przedsiębiorców poprzez pomoc merytoryczną, doradczą w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych, wskazanie korzyści wynikających z tworzenia grup producenckich). 4. Inicjowanie i wspieranie tworzenia klastrów produkcyjnych i usługowych. 5. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości społecznej 6. Rozwój infrastruktury komunalnej i technicznej
-----------------	--

7. Integracja sieci dróg powiatu siemiatyckiego (droga 1709B) z drogą wojewódzką 690 oraz drogami krajowymi nr 19 i nr 62.

8. Przebudowa i rozbudowa dróg powiatowych i gminnych.

Partnerzy:

- Organizacje pozarządowe
- Przedsiębiorcy
- Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
- Urząd Miasta Siemiatycze

Cel szczegółowy 1.2. Promocja gospodarcza powiatu

Opis realizacji   **Uzasadnienie:**
Kompleksowa promocyjna powiatu zwłaszcza pod kątem atrakcyjności inwestycyjnej ułatwi inwestorom dotarcie do informacji o regionie, jak również do oferowanych przez władze powiatu terenach i zachętach inwestycyjnych. Wypracowanie wspólnego wizerunku (np. produkt regionalny, logo, szata graficzna) pozwoli w dłuższym okresie na stworzenie i ugruntowanie w świadomości inwestorów wizerunku powiatu. Podejmowanie wspólnie z przedstawicielami biznesu działań typu misje gospodarcze, targi, spotkania z przedstawicielami biznesu, pozwoli rozpowszechnić informacje o możliwościach stwarzanych inwestorom.

Zadania:

1. Opracowanie strategii promocji i wizerunku powiatu siemiatyckiego.
2. Stworzenie pakietu zachęt inwestycyjnych i ulg podatkowych, poprzez opracowanie spójnego, przejrzystego oraz jednoznacznego systemu preferencji podatkowych i jego upowszechnienie, a także stworzenie funduszu pożyczkowego.
3. Wypracowanie wspólnego wizerunku regionu (produkt regionalny, logo lokalne, szata graficzna).
4. Opracowanie w kilku wersjach językowych profesjonalnej oferty inwestycyjnej (w wersji drukowanej i multimedialnej), a następnie rozpowszechnienie jej np. w trakcie misji gospodarczych, imprez targowych, spotkań z przedstawicielami biznesu, a także zamieszczenie jej na stronie internetowej Starostwa Powiatu Siemiatyckiego.
5. Zachęcanie lokalnych przedsiębiorców do współpracy z samorządem oraz uczelniami (wspólne projekty).

Partnerzy:

- Powiatowy Urząd Pracy
- Gminy wchodzące w skład powiatu siemiatyckiego
- Przedsiębiorcy
- Organizacje pozarządowe

Cel szczegółowy 1.3. Przygotowanie kadr na potrzeby rozwoju gospodarki opartej na wiedzy

Opis realizacji   **Uzasadnienie:**
Kapitał ludzki stanowi jedną z głównych determinant rozwoju gospodarczego, wspiera przedsiębiorczość, kreatywność, innowacyjność oraz współpracę obywatelską. Podnoszenie kompetencji zawodowych mieszkańców powiatu wymaga więc działań stymulujących procesy uczenia się dopasowanych do wymagań gospodarki opartej na wiedzy. Aktualnie niewystarczające jest posiadanie określonego wykształcenia i umiejętności, o wiele bardziej istotne jest wzmocnienie zdolności przystosowywania się do zmian zachodzących na rynku pracy. Oznacza to, że pracownik musi być przygotowany do ciągłego poszerzania swojej wiedzy i umiejętności oraz gotowości do

przekwalifikowywania się, stosownie do potrzeb nowych zawodów i umiejętności. Szczególna uwaga powinna być poświęcona zapewnieniu potencjalnym inwestorom wykwalifikowanej siły roboczej oraz kadry zarządzającej. Pracownicy posiadający wyższe wykształcenie lub specjalistyczne umiejętności są czynnikiem niezbędnym do wzrostu aktywności inwestycyjnej na terenie powiatu. W celu realizacji tych działań powinny być prowadzone cykliczne badania lokalnego rynku pracy jako element diagnozy, w odpowiedzi na nie powinny być prowadzone np. szkolenia, doradztwo lub inne formy edukacji dokładnie dopasowane do wyników badań.

Zadania:

1. Prowadzenie cyklicznych badań i diagnozy lokalnego rynku pracy (poznanie potrzeb, promocja lokalnych firm).
2. Rozwój nowych form doradztwa zawodowego dla osób bezrobotnych, poszukujących pracy i pracujących (na przykład przez Internet) i informowanie społeczności lokalnej o formach doradztwa i innej pomocy w zakresie aktywizacji zawodowej.
3. Modernizacja bazy szkolenia praktycznego w Ostrożanach i Czartajewie.
4. Doskonalenie i wspieranie programów przekwalifikowania osób bezrobotnych i zagrożonych utratą pracy na potrzeby lokalnego rynku pracy.
5. Promocja „dobrych praktyk” dotyczących sukcesu zawodowego, sukcesu w biznesie.
6. Pozyskanie funduszy na projekty aktywizujące zawodowo osoby zagrożone wykluczeniem (szczególnie młode, starsze), współpraca w tym zakresie z Powiatowym Urzędem Pracy, organizacjami pozarządowymi promującymi przedsiębiorczość.
7. Promocja postaw przedsiębiorczych wśród młodzieży oraz pozostałych mieszkańców powiatu (realizacja projektów edukacyjnych, konkursów, gier, rywalizacji międzyszkolnej).
8. Promocja dostępnych źródeł finansowania i dofinansowania działalności gospodarczej.
9. Promocja samozatrudnienia wśród osób bezrobotnych i wspieranie ich w procesie zakładania własnej działalności gospodarczej.
10. Stworzenie platformy wymiany informacji pomiędzy biznesem, oświatą i administracją.
11. Rozwój doskonalenia zawodowego kadr Powiatowego Urzędu Pracy.

Partnerzy:

- Organizacje pozarządowe
- Przedsiębiorcy
- Nadbużańska Szkoła Wyższa
- Powiatowy Urząd Pracy

►► CEL GŁÓWNY 2. STWORZENIE WARUNKÓW DO ZIELONEJ GOSPODARKI

Cel szczegółowy 2.1. Wspieranie rozwoju rolnictwa specjalistycznego

Opis realizacji	<p>Uzasadnienie:</p> <p>Rolnictwo stanowi jeden z głównych sektorów gospodarki lokalnej powiatu siemiatyckiego. Producenci rolniczy powinni być wspierani głównie w kierunku rozwoju nowoczesnych form aktywności rolniczej, w tym w szczególności rolnictwa ekologicznego. Wsparcie powinno być ukierunkowane na pomoc w restrukturyzacji, wprowadzania nowych form gospodarowania, ułatwień w zbycie towarów, promocji produktów regionalnych.</p> <p>Zadania:</p>
-----------------	--

1. Scalanie gruntów.
2. Inicjowanie i organizowanie szkoleń w zakresie np. zarządzania gospodarstwem rolnym, nowoczesnych technologii w produkcji rolniczej uwzględniających Kodeks Dobrej Praktyki Rolnej.
3. Wspieranie działań mających na celu utworzenie różnych grup producenckich.
4. Współpraca z ODR Siemiatycze, Federacją Hodowców Bydła i Producentów Mleka, Związkiem Hodowców i Producentów Trzody Chlewnej, Związkiem Hodowców Koni, Związkiem Hodowców Drobiu oraz innymi związkami i organizacjami.
5. Inicjowanie i wspieranie wystaw, targów, konferencji i innych przedsięwzięć upowszechniających najnowsze osiągnięcia nauki i praktyki rolniczej.

Partnerzy:

- Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Siemiatyczach
- Podlaski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Szepietowie
- Podlaska Izba Rolnicza
- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
- Organizacje pozarządowe
- Powiatowy Urząd Pracy
- Przedsiębiorcy
- Gminy wchodzące w skład powiatu siemiatyckiego
- Powiatowy Inspektorat Weterynaryjny
- Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
- Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa

Cel szczegółowy 2.2. Rozwój produkcji zdrowej żywności i zielarstwa

Opis
realizacji

Uzasadnienie:

Koncepcja rozwoju produkcji zdrowej żywności i zielarstwa zakłada wspieranie małych gospodarstw specjalizujących się w produkcji (uprawie) zdrowej (ekologicznej) żywności lub zielarstwie. Powiat siemiatycki posiada optymalne warunki do tego typu działalności rolniczej (cenne warunki środowiskowe, czyste powietrze i niezanieczyszczone wody i gleby). Obecnie jest również duże zapotrzebowanie na tego produkty zwłaszcza w dużych miastach (w bliskiej odległości jest Białystok, Warszawa, Lublin, Siedlce, Biała Podlaska), jak również przez osoby turystycznie odwiedzające dany region.

Zadania:

1. Budowa świadomości mieszkańców i turystów na temat produkcji zdrowej żywności na terenie powiatu siemiatyckiego i jej wzmacnianie poprzez zaprojektowanie i nadawanie znaku (marki) lokalnej (np. wyprodukowane w powiecie Siemiatyckim).
2. Wypromowanie gospodarstw zdrowej żywności i zielarskich: poprzez reklamę w telewizji, prasie i Internecie (sklepy internetowe).
3. Powołanie „Federacji Producentów Zdrowej Żywności” w jej skład wchodziłyby osoby (przedsiębiorcy lub gospodarze) produkujący zdrową żywność i zioła. Grupa ta miałaby za zadanie promowanie, rozpowszechnianie zdrowej żywności. Należałoby przeszkolić osoby w zakresie doradztwa, (pomoc ODR w doradztwie). Do grupy tej należałoby włączyć samorządy (każda gmina wyznaczyłaby osobę).
4. Zawiązanie współpracy (umowy) z miejscami zbytu (ośrodki turystyczne „Zielone terapie: rekreacja i spokój”; „Spokój i zdrowie”).

Partnerzy:

- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
- Przedsiębiorcy
- Organizacje pozarządowe
- Gminy wchodzące w skład powiatu siemiatyckiego
- Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Siemiatyczach
- Podlaski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Szepietowie

- Podlaska Izba Rolnicza
- Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
- Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa

Cel szczegółowy 2.3. Rozwój odnawialnych źródeł energii

Opis realizacji	<p>Uzasadnienie:</p> <p>Rozwój odnawialnych źródeł energii jest jednym z najistotniejszych elementów zrównoważonego rozwoju przynoszącym wymierne efekty ekologiczne i energetyczne. Wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w ogólnej ilości energii wykorzystywanej w powiecie przyczyni się do zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego powiatu. Osiągnięcie powyższego celu wymaga uprzednich szkoleń i doradztwa w zakresie odnawialnych źródeł energii lokalnych władz, przedsiębiorców oraz rolników.</p> <p>Zadania:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Instalacja alternatywnych i odnawialnych źródeł ciepła i energii. 2.Szkolenia, doradztwo, warsztaty skierowane do przedsiębiorców, rolników i władz lokalnych z zakresu odnawialnych źródeł energii dotyczące między innymi możliwości zastosowań OZE. 3.Promocja wykorzystania odnawialnych źródeł energii jako sposobu na: ochronę środowiska, ograniczenie kosztów utrzymania gospodarstw domowych i przedsiębiorstw. 4.Wdrażanie programu promocji oszczędzania energii. 5.Modernizacja budynków użyteczności publicznej w kontekście efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii jako elementów gospodarki niskoemisyjnej <p>Partnerzy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa • Przedsiębiorcy • Organizacje pozarządowe • Gminy wchodzące w skład powiatu siemiatyckiego • Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Siemiatyczach • Podlaski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Szepietowie • Podlaska Izba Rolnicza
-----------------	--

Cel szczegółowy 2.4. Rozwój turystyki „Zielona terapia i rekreacja” oraz turystyki wiejskiej

Opis realizacji	<p>Uzasadnienie:</p> <p>Powiat siemiatycki, a zwłaszcza południowa jego część posiada cenne walory turystyczne. Stanowi to duży potencjał do rozwoju turystyki szczególnie prozdrowotnej i rekreacyjnej. Do zwiększenia wykorzystania potencjału turystycznego przyczyni się stworzenie odpowiednich warunków organizacyjnych i infrastrukturalnych. Jednym najważniejszych zadań realizujących powyższy cel jest budowa nowych oraz rozbudowa i podniesienie standardu już istniejących ośrodków turystycznych. Zaleca się również stworzenie ośrodków „zielonej terapii i rekreacji”. Proponujących różnego rodzaju terapie np.: rekreacja w ekosystemach i ekoterapia (przejazdy powozami konnymi, spacerów rowerowe i piesze), kwiatoterapia i ziołoterapia, zapacho- i muzykoterapia, hipoterapia, dogoterapia.</p> <p>Ważne jest również wsparcie dla działalności pozarolniczej, w tym głównie agroturystyki i turystyki wiejskiej, jako dodatkowego źródła dochodów dla mieszkańców wsi, aktywizacji kobiet oraz ożywienia społeczności wiejskich. Należałoby stworzyć warunki dla powstania lub zmodernizowania około 100 gospodarstw agroturystycznych. Należałoby również opracować zakres specjalizacji gospodarstw agroturystycznych np.: osoby 60+,</p>
-----------------	--

rodziny z dziećmi do 10 lat, rodziny z dziećmi powyżej 10 lat, osoby samotne do 60 lat, osoby z nadwagą.

Zadania:

1. Dokonanie inwentaryzacji stanu istniejącego, w tym również potencjalnych gospodarstw agroturystycznych i inwentaryzacji unikatowych i ginących zawodów oraz opracowanie koncepcji rozwoju i promocji całościowego systemu krótkoterminowej turystyki krajoznawczej, religijnej i historycznej oraz turystyki zimowej w powiecie siemiatyckim.
2. Uzupełnienie i rozbudowa infrastruktury turystycznej, opierająca się dokonanej inwentaryzacji.
3. Opracowanie koncepcji promocji turystycznej powiatu poprzez np. stworzenie powiatowego portalu turystycznego, a także opracowanie koncepcji markowego produktu i jego promocja.
4. Opracowanie dokumentacji i wdrożenie wielojęzycznego systemu elektronicznej informacji o szlakach i atrakcjach turystycznych, noclegach, barach, restauracjach, punktach małej gastronomii itp. w powiecie oraz wypracować procedury ich stałej aktualizacji.
5. Opracowanie i upowszechnienie kalendarza imprez folklorystycznych, muzycznych, historycznych, obrzędów religijnych i innych przedsięwzięć organizowanych na terenie powiatu.
6. Opracowanie koncepcji siemiatyckiego zespołu naturalnej terapii i rekreacji zmęczenia psychicznego wraz z miejscem lokalizacji ośrodków specjalizujących się w poszczególnych rodzajach terapii.
7. Zorganizować Stowarzyszenie Przewodników „Zielonej Terapii” i wspomóc ich kształcenie, szczególnie w zakresie biegłej znajomości języków obcych.
8. Zainicjowanie powstania powiatowej organizacji (stowarzyszenia) gospodarstw agroturystycznych.
9. Opracowanie wniosków zbiorowych i indywidualnych na dofinansowanie rozwoju zielonej terapii i agroturystyki w powiecie.

Partnerzy:

- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
- Przedsiębiorcy
- Organizacje pozarządowe
- Gminy wchodzące w skład powiatu siemiatyckiego
- Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Siemiatyczach
- Podlaski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Szepietowie
- Podlaska Izba Rolnicza
- Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
- Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa

►► CEL GŁÓWNY 3. POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

Cel szczegółowy 3.1. Rozwój usług w zakresie opieki społecznej

Opis realizacji	Uzasadnienie: Bezpieczeństwo, jakie daje dobrze rozwinięta opieka społeczna jest jedną z podstawowych potrzeb ludzkich, która w znacznym stopniu wpływa na jakość życia i dobrobyt społeczny. Z diagnozy powiatu siemiatyckiego jasno wynika, że zwiększa się odsetek osób starszych i potrzebujących pomocy należy więc podjąć działania zmierzające do uruchomienie specjalnych ośrodków np. domów spokojnej starości wraz z ośrodkami rehabilitacji (również hospicja).
-----------------	---

Z bezpieczeństwem społecznym powiązane są również wartości takie jak: sprawiedliwość społeczna, równość, solidarność, samorządność i partnerstwo. Na bazie tych wartości zaproponowane zostały działania zmierzające do zapewnienia bezpieczeństwa i integracji społecznej. Szczególnie koniecznymi działaniami ochronnymi powinny być objęte te grupy, które z racji swoich psycho-fizycznych ułomności nie będą nigdy w stanie w pełni uczestniczyć w procesie rozwoju społeczno-ekonomicznego. Tworzenie warunków do pełnej integracji społecznej dla grupy osób niepełnosprawnych zamieszkujących powiat siemiatycki powinno być kolejnym priorytetem władz samorządowych. Ułatwienie im dostępu do rehabilitacji, wspieranie zatrudniania takich osób, usuwanie barier architektonicznych może skutecznie zintegrować tę grupę mieszkańców ze społeczeństwem.

Zadania:

1. Zainicjowanie działań (np. przeprowadzenie badań społecznych, wytyczenie terenów inwestycyjnych, opracowanie wniosków o dofinansowanie) zmierzających do powstania i uruchomienia domów spokojnej starości i hospicjum.
2. Rozwój profilaktyki uzależnień szczególnie w szkołach gminnych i powiatowych oraz terapii osób uzależnionych i współuzależnionych między innymi poprzez zacieśnianie współpracy instytucji pomocy społecznej z pedagogami szkolnymi i lekarzami w profilaktyce i identyfikacji uzależnień u dzieci i młodzieży, rozwijanie wsparcia rodzin i osób współuzależnionych, mieszkających z osobami uzależnionymi.
3. Rozwój systemu opieki nad dziećmi i rodziną, poprzez stworzenie systemu i wspieranie rozwoju rodzinnej opieki zastępczej i/lub adopcyjnej, propagowanie idei rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka.
4. Aktywizacja zawodowa, społeczna i edukacyjna wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych, rodzin zastępczych i młodzieży wychowywanej. Wspieranie rodzin w kryzysie poprzez poradnictwo, pomoc prawną, psychologiczną, finansową i rzeczową, utworzenie i wyposażenie ośrodka interwencji kryzysowej.
5. Pomoc w zapobieganiu demoralizacji dzieci, poprawa bezpieczeństwa w szkołach i walka z przemocą wśród młodzieży poprzez np. organizowanie prelekcji, zajęć pozaszkolnych, monitoring.
6. Utworzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej dla dzieci oraz budowa i wyposażenie placówki wsparcia dziennego dla dzieci.
7. Utworzenie i wyposażenie ośrodka wsparcia dla chorych psychicznie.
8. Realizacja wspólnych projektów z organizacjami i instytucjami z terenu powiatu oraz regionu, działającymi na rzecz rodzin i dzieci np. prowadzenie akcji promocyjnych,
9. uświadamiających mieszkańcom rolę i zasady funkcjonowania pomocy społecznej w powiecie.
10. Współpraca instytucji pomocy społecznej w powiecie w pozyskiwaniu zewnętrznych środków finansowych, w tym aplikowaniu po fundusze strukturalne Unii Europejskiej.
11. Zlecanie organizacjom pozarządowym zadań publicznych i przyznawanie dotacji w formie otwartych konkursów.
12. Pomoc osobom niepełnosprawnym i wymagającym opieki poprzez tworzenie miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych, aktywizację zawodową, społeczną i edukacyjną osób niepełnosprawnych, utworzenie ośrodka rehabilitacyjnego i wprowadzanie nowoczesnych form rehabilitacji osób niepełnosprawnych oraz wsparcie zakupów pojazdów dla osób niepełnosprawnych, a także likwidacja barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych w mieszkaniach, na ulicach i budynkach użyteczności publicznej (montaż wind, wymiana lub odnowa chodników).

Partnerzy:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Siemiatyczach
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

- Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej
- Urząd Miasta w Siemiatyczach
- Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Siemiatyczach

Cel szczegółowy 3.2. Poprawa jakości edukacji

Opis realizacji	<p>Uzasadnienie:</p> <p>W gospodarce opartej na wiedzy edukacja stała się fundamentem rozwoju regionów i kraju. Sprawny i odpowiednio ukierunkowany system kształcenia bezpośrednio wpływa na rozwój kapitału ludzkiego.</p> <p>Realizacja tego celu oznacza zarówno poprawę stanu infrastruktury, jak i podnoszenie kwalifikacji nauczycieli czy aktualizowanie oferty edukacyjnej szkół.</p> <p>Zadania:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wprowadzenie w gimnazjach, liceach i technikach przedmiotu pozaobowiązkowego na temat wykorzystania możliwości twórczych młodzieży oraz prowadzenie cyklicznych warsztatów aktywizujących, przykładowo: „jak prowadzić własną działalność gospodarczą?”, „rozwijanie kreatywności i intuicji”, „kreatywne rozwiązywanie problemów” 2. Współpraca władz powiatu ze środowiskami gospodarczymi i społecznymi w poszerzaniu oferty edukacyjnej na szczeblu ponadgimnazjalnym i dostosowywaniu profili nauczania do potrzeb rynku pracy. 3. Przebudowa bazy sportowej szkół, w tym przebudowa kompleksu boisk sportowych w Czartajewie. 4. Modernizacja bazy szkolenia praktycznego w Ostrożanach i Czartajewie. 5. Modernizacja obiektów edukacyjnych i opiekuńczo-wychowawczych (Siemiatycze, Czartajew, Ostrożany). 6. Rozwijanie systemu stypendialnego dla zdolnych dzieci i młodzieży. 7. Wspieranie rozwoju fizycznego dzieci i młodzieży (szczególnie w ramach klubów sportowych, stowarzyszeń i innych organizacji). 8. Kierowanie chętnych nauczycieli na studia podyplomowe o twórczości. 9. Uruchomienie we wszystkich gminach wszechnic rozwijania zdolności twórczych mieszkańców.
-----------------	--

Partnerzy:

- Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Siemiatyczach
- Organizacje pozarządowe
- Gminy wchodzące w skład powiatu siemiatyckiego

Cel szczegółowy 3.3. Poprawa dostępu i jakości usług w ochronie zdrowia

Opis realizacji	<p>Uzasadnienie:</p> <p>Dobrze realizowana profilaktyka zdrowotna jest najskuteczniejszym i najtańszym sposobem ograniczania w społeczeństwie występowania chorób oraz uzależnień. Dlatego należy uruchomić możliwe działania i mechanizmy promujące zachowania prozdrowotne. Instytucjami, w których może być prowadzone edukacja prozdrowotna są placówki oświatowe. Mają one możliwość dotarcia do dzieci i młodzieży przez co nabywają wiedzę co do określonych postaw i zachowań, ograniczających jednocześnie późniejsze koszty leczenia chorób czy też</p>
-----------------	--

uzależnień.

Zadania:

1. Inicjowanie i promocja działań z zakresu profilaktyki zdrowia (np. bezpłatne badania okresowe dla różnych grup mieszkańców).
2. Prowadzenie w szkołach podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych programu edukacji zdrowotnej z uwzględnieniem profilaktyki uzależnień. zwiększenie dostępności i zakresu usług rehabilitacyjnych.
3. Doskonalenie usług medycznych poprzez modernizację rozbudowę Szpitala Powiatowego w Siemiatyczach, w tym:
  - budowa Bloku Operacyjnego i centralnej saterylizacji wraz z zakupem sprzętu i aparatury medycznej
  - Budowa sali cięć cesarskich
  - dostosowanie Szpitalnego Oddziału Ratunkowego do obowiązujących przepisów prawnych
  - wykonanie instalacji gazów medycznych.
4. Rozbudowa istniejącego lądowiska helikoptera sanitarnego z dostosowaniem do lotów nocnych
5. Wykonanie przepływowego zbiornika wody zabezpieczającego Szpital Powiatowy SP ZOZ w Siemiatyczach w wodę na dobowe zużycie.

Partnerzy:

- Organizacje pozarządowe
- Przedsiębiorcy

Cel szczegółowy 3.4. Rozwój infrastruktury na rzecz poprawy jakości życia ludności

Opis
realizacji

Uzasadnienie:

Współczesna gospodarka wymusza umiejętność posługiwania się nowoczesnymi zdobyczami techniki. Należy zapewnić wszystkim mieszkańcom powiatu równy dostęp nowoczesnych łączy i komunikacji cyfrowej, a także należy wspomóc zakup komputerów w rodzinach objętych pomocą społeczną, by przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu.

Bardzo ważnym aspektem jest również zapewnienie bezpieczeństwa w powiecie siemiatyckim. Z badań mieszkańców powiatu wynika, że czują się oni w miarę bezpieczni jednak, mimo to powinny być realizowane kolejne działania w celu zwiększenia bezpieczeństwa:

Zadania:

1. Rozwijanie nowoczesnych łączy i komunikacji cyfrowej, w tym: budowa sieci szerokopasmowej na terenie powiatu.
2. Zapewnienie dostępu do Internetu każdej rodzinie w powiecie.
3. Zorganizowanie kursów korzystania z komputera w sprawach gospodarczych i administracyjnych.
4. Pomóc w zakupie komputera w rodzinach objętych opieką społeczną.
5. Zakup specjalnego samochodu ratownictwa wodnego.
6. Zakup ciężkiego samochodu ratowniczo-gaśniczego oraz innego sprzętu specjalistycznego

Partnerzy:

- Organizacje pozarządowe
- Przedsiębiorcy
- Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej
- Urząd Miasta w Siemiatyczach
- Urzędy Gmin

►►► Określenie obszarów strategicznej interwencji

Współczesne podejście do realizacji Programu/Strategii wymaga terytorializacji celów. Oznacza to, że konieczne staje się rozpoznanie w regionie tych miejsc, w których w największym stopniu będą realizowane poszczególne cele polityki rozwojowej. Obszary strategicznej interwencji nie są utożsamiane wyłącznie z problemami i obszarami problemowymi. Są to obszary, gdzie dostrzegana jest potrzeba realizacji celów strategicznych, by wzmocnić potencjały regionu lub zlikwidować jego słabości. Obszary Strategicznej Interwencji są również wyznaczane na poziomie województwa i kraju (na przykład Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do 2020 roku). Dodatkowo podejście terytorialne zakłada odejście od postrzegania obszarów przez pryzmat granic administracyjnych na rzecz ich indywidualnych potencjałów, barier i wzajemnych zależności. Efektywność polityki rozwoju jest uwarunkowana analizą barier i potencjałów oraz właściwego dostosowania interwencji do specyfiki poszczególnych obszarów.¹⁴

Mając na uwadze wizję powiatu siemiatyckiego w roku 2020 oraz przeprowadzoną identyfikację słabych i mocnych stron, a także szans i zagrożeń rozwoju powiatu wyróżniono następujące obszary strategicznej interwencji. Są to:

- ↳ **Miasto Siemiatycze.** Centrum przedsiębiorczości, ośrodek wzrostu regionu, oddziaływujący na pozostały obszar powiatu. Miasto Siemiatycze powinno włączać się w sieć regionalnych i krajowych powiązań nawiązując lub rozszerzając współpracę, na wszystkich możliwych płaszczyznach. Dodatkowym bodźcem do rozwoju może być wykorzystanie bliskiego położenia Białorusi i nawiązanie współpracy w zakresie wymiany towarów. Siemiatycze stanowią regionalny ośrodek edukacji, usług społecznych, zdrowotnych i kulturowych, dlatego należy wspierać i w dalszym ciągu rozwijać te funkcje.
- ↳ **Obszary ukierunkowane na rozwój zielonej gospodarki.** Są to obszary na których obecnie dominuje rolnictwo. Należy podjąć działania w kierunku unowocześnienia rolnictwa, a także rozwoju nowych form aktywności rolniczej, w tym szczególnie produkcji zdrowej żywności bez nadmiaru sztucznych nawozów oraz środków ochrony roślin i antybiotyków. Obszary te mają duży potencjał do rozwoju tych form gospodarki (czyste środowisko naturalne, dobra gleba nadająca się do uprawy, małe zalesienie). Należy podjąć działania aktywizujące ludność i lokalnych przedsiębiorców oraz działania wspierające w restrukturyzacji i wprowadzaniu nowych form gospodarowania, ułatwień w zbycie towarów, promocji produktów regionalnych. Bliskie położenie dużych miast (Białystok, Warszawa, Lublin, Siedlce, Biała Podlaska) stanowią duży potencjał do zbytu produktów wytworzonych w tych gminach.
- ↳ **Obszary ukierunkowane na rozwój turystyki.** Są to przede wszystkim obszary nadbużańskie oraz obszary o dużej lesistości i cennych walorach kulturowych. Obszary te mają wyraźny potencjał do rozwoju turystyki prozdrowotnej i rekreacyjnej. Obszary położone w sąsiedztwie rzeki Bug, charakteryzują się cennymi walorami środowiskowymi i krajobrazowymi oraz bogatymi zabytkami. W aspekcie kulturowym ważnym miejscem jest Św. Góra Grabarka, każdego roku miejsce te odwiedza tysiące osób z kraju i innych państw, Park Historyczny w Mielniku, Zabytki Drohiczyzna.

¹⁴ Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do 2020 roku, Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego, z dnia 09 września 2013 r.

Należy inicjować i wspierać wszelkie działania organizatorskie i inwestycyjne w zakresie infrastruktury turystycznej, w tym działania zmierzające do rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej jako dodatkowego źródła dochodów dla mieszkańców lokalnych wsi, aktywizujące kobiety oraz aktywizujące lokalną społeczność.

↳ **Obszary przygraniczne**¹⁵ jako obszar intensywnych działań w zakresie współpracy transgranicznej. Obszar ten obejmuje swym zasięgiem cały powiat siemiatycki. Został wyróżniony w Krajowej Strategii Rozwoju regionalnego 2010-2020. Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie¹⁶. Działania w tym obszarze będą dotyczyły zmniejszenia problemów wynikających z położenia gmin w strefie granicy zewnętrznej Unii Europejskiej (od problemów infrastrukturalnych, po ograniczone możliwości kooperacji transgranicznej). Ze względu na przyszłościowy kierunek rozwoju regionu, jakim jest specjalizacja w zakresie współpracy i relacji ze Wschodem, interwencja w obszarze przygranicznym powinna, poza działaniami wskazanymi w KSRR, dotyczyć rozwoju wszelkich form współpracy kooperacji między podmiotami powiatu a podmiotami krajów sąsiadujących. Szczególną rolę powinna odgrywać tu współpraca w zakresie nauki, edukacji i kultury. Polityka regionalna będzie również wspierała działania ukierunkowane na przezwyciężanie barier infrastrukturalnych oraz rozwój wymiany gospodarczej i turystycznej w kierunku wschodnim.¹⁷

¹⁵ Gminy przygraniczne jako obszar strategicznej interwencji został wyróżniony w Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do 2020 roku, Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego, z dnia 09 września 2013 r.

¹⁶ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020. Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2010, s. 133.

¹⁷ w Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do 2020 roku, Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego z dnia 09.09. 2013 r., s. 56.

VII. ZGODNOŚĆ CELÓW PROGRAMU Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI WOJEWÓDZTWA, KRAJU ORAZ UNII EUROPEJSKIEJ

Uwarunkowania rozwojowe wynikające z dokumentów strategicznych Unii Europejskiej, Polski oraz województwa podlaskiego były przedmiotem analizy we wstępnym etapie prac nad programem i zostały przedstawione w Rozdziale 1. Wyzwania rozwojowe. Zbieżność celów w dokumentach planistycznych na poziomie lokalnym z dokumentami wyższego rzędu jest niezwykle ważna, ponieważ determinuje w wielu przypadkach pozyskanie dużych środków z Unii Europejskiej. We wniosku o dofinansowanie zadania lub inwestycji warunkiem koniecznym jest udowodnienie, że wpisują się one w kierunki rozwoju na poziomie lokalnym, wojewódzkim, krajowym oraz europejskim.

Zbieżność celów głównych powiatu siemiatyckiego z dokumentami wyższego rzędu została przedstawiona na rysunku 25.

Rysunek 25. Zbieżność celów powiatu siemiatyckiego z dokumentami wyższego rzędu

UNIA EUROPEJSKA

Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.

Jest to podstawowy dokument strategiczny kształtujący politykę Unii Europejskiej do roku 2020. Określa on trzy priorytety:

1. Rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacyjnej.
2. Rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów, przyjaznej środowisku i konkurencyjnej.
3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie działań zapewniających powstanie nowych miejsc pracy i dostęp do osiągnięć cywilizacyjnych.

Przedstawiono w nim także pięć nadrzędnych celów, które powinny być osiągnięte do 2020 roku. Są to:

1. Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat powinien wynosić 75%.
2. Na inwestycje w badania i rozwój należy przeznaczać 3% PKB Unii.
3. W zakresie klimatu i energii należy osiągnąć cele „20/20/20”¹⁸ (w tym ograniczenie emisji dwutlenku węgla nawet o 30%, jeśli pozwolą na to warunki).
4. Liczbę osób przedwcześnie kończących naukę szkolną należy ograniczyć do 10%, a co najmniej 40% osób z młodego pokolenia powinno zdobywać wyższe wykształcenie.
5. Liczbę osób zagrożonych ubóstwem należy zmniejszyć o 20 mln.

Strategia rozwoju powiatu siemiatyckiego do 2020 roku jest zbieżna z zapisami Strategii Europa 2020 w następujących kwestiach:

- ↳ *Cel strategiczny 1.* Podniesienie konkurencyjności gospodarki powiatu siemiatyckiego, wpisuje się w priorytet dotyczący rozwoju inteligentnego, opartego na gospodarce opartej na wiedzy i innowacjach;
- ↳ *Cel strategiczny 2.* Stworzenie warunków do zielonej gospodarki, wpisuje się w priorytet dotyczący zrównoważonego rozwoju, wspierającego gospodarkę efektywnie korzystającą z zasobów, przyjazną środowisku i konkurencyjną.
- ↳ Wszystkie cele strategiczne sprzyjają włączeniu społecznemu. W szczególności cele operacyjne odnoszących się do poprawy atrakcyjności inwestycyjnej powiatu (1.1.), promocji gospodarczej (1.2.), przygotowania kadr na potrzeby gospodarki opartej na wiedzy (1.3.), wspierania rozwoju rolnictwa specjalistycznego (2.1.), rozwoju produkcji zdrowej żywności i zielarstwa (2.2.), rozwoju turystyki (2.4), wspierają działania sprzyjające powstawaniu nowych miejsc pracy. Natomiast cele w zakresie: jakości edukacji (3.2.), dostępu i jakości do usług zdrowotnych (3.3.), rozwoju infrastruktury na rzecz poprawy jakości życia ludności wspierają działania sprzyjające dostępowi do osiągnięć cywilizacyjnych.

¹⁸ Należy przez to rozumieć: zmniejszenie emisji CO₂ o 20% w porównaniu z poziomem z 1990 r., zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych o 20% oraz zwiększenie efektywności energetycznej o 20%.

POLSKA

Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa strategia rozwoju kraju.

Jest to podstawowy dokument określający strategiczne kierunki rozwoju Polski do 2030 roku. Trzem podstawowym obszarom zostały przypisane cele strategiczne oraz kierunki interwencji.

1. Obszar konkurencyjności i innowacyjności (modernizacji). Wyróżniono w 4 grupy problemów, w ramach których zostały określone cele strategiczne. Są to:

- ↳ Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna (cel 1. Wsparcie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji; cel 2. Zmniejszenie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym; cel 3. Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki; cel 4. Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki);
- ↳ Polska cyfrowa (cel 5. Stworzenie Polski cyfrowej);
- ↳ Kapitał Ludzki (cel 6. Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”);
- ↳ Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko (cel 7. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska).

2. Obszar równoważenia potencjału rozwojowego regionów (dyfuzji). W jego ramach określono dwie grupy problemów i dwa cele strategiczne. Są to:

- ↳ Rozwój regionalny (cel 8. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych);
- ↳ Transport (cel 9. Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego)

3. Obszar efektywności i sprawności państwa (efektywności).

- ↳ Kapitał społeczny (cel 10. Wzrost społecznego kapitału rozwoju)
- ↳ Sprawne Państwo (cel 11. Stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej)

W Strategii rozwoju powiatu siemiatyckiego do 2020 roku istnieje bezpośrednie nawiązanie do głównego celu Polska 2030 (wzrost jakości życia) jest to cel strategiczny 3. Poprawa jakości życia mieszkańców. Oprócz tego, cel strategiczny 1. Podniesienie konkurencyjności gospodarki powiatu siemiatyckiego wpisuje się w pierwszy obszar problemowy (konkurencyjności i innowacyjności) Strategii Polska 2030. Zgodność celów Strategii powiatu siemiatyckiego

z celami Strategii Polska 2030 występuje także na poziomie wielu celów operacyjnych dotyczących: rozwój odnawialnych źródeł energii, poprawy jakości edukacji, rozwoju infrastruktury na rzecz poprawy jakości życia ludności.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego do roku 2010-2020. Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie.

Celem strategicznym dokumentu jest: efektywne wykorzystanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym. Zostały mu przyporządkowane trzy cele, są to:

- ↳ wspieranie wzrostu konkurencyjności regionów;
- ↳ budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych;

- ↳ tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań ukierunkowanych terytorialnie.

W cel strategiczny powyższego dokumentu idealnie wpisuje się cel strategiczny 2. Strategii rozwoju powiatu siemiatyckiego, natomiast cel strategiczny 1. bezpośrednio nawiązuje do wspierania wzrostu konkurencyjności regionalne.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju do roku 2030:

Celem strategicznym dokumentu jest: efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej terytorialnie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia ogólnych celów rozwojowych – konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia, sprawności funkcjonowania państwa oraz spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym w długim okresie. Określono również 6 celów powyższego dokumentu. Szczególnie ważny jest cel 2. (poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważnie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów); ponieważ bezpośrednio w niego wpisują się cele strategiczne oraz cele operacyjne wyróżnione w Strategii rozwoju powiatu siemiatyckiego do 2020 roku. Do celu 5. (zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa) nawiązuje cel operacyjny dotyczący rozwoju energii odnawialnej w powiecie siemiatyckim

Strategia Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku)

Jednym z priorytetowych, a mających ogromne znaczenia dla województwa podlaskiego, kierunków interwencji w zakresie modernizacji i przestrzennego rozmieszczenia infrastruktury jest: wzmacnianie połączeń transportowych Polski Wschodniej z obszarami o większych perspektywach rozwojowych.

W powyższy kierunek interwencji wpisuje się cel operacyjny 1.1. Strategii rozwoju powiatu siemiatyckiego szczególnie w zapisach dotyczących rozwoju infrastruktury komunikacyjnej.

WOJEWÓDZTWO PODLASKIE

Strategia rozwoju województwa podlaskiego do roku 2020

W powyższym dokumencie wyróżniono dwa cele horyzontalne:

1. Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze podstawą harmonii aktywności człowieka i przyrody.
2. Infrastruktura techniczna i teleinformatyczna otwierająca region dla inwestorów, mieszkańców, sąsiadów i turystów.

Określono również trzy cele strategiczne:

1. Konkurencyjna gospodarka.
2. Powiązania krajowe i międzynarodowe.
3. Jakość życia.

Cele strategiczne 1 i 2 oraz odpowiadające im cele operacyjne Strategii rozwoju powiatu siemiatyckiego do 2020 roku wpisują się w cele horyzontalne strategii województwa. Jednocześnie cel strategiczny 1. Podniesienie konkurencyjności gospodarki powiatu siemiatyckiego bezpośrednio odnosi się do celu strategicznego 1. określonego w Strategii rozwoju województwa, a cel strategiczny 3. Poprawa jakości życia mieszkańców powiatu siemiatyckiego nawiązuje do celu strategicznego 3. Jakość życia.

Źródło: opracowanie zawarte w strategii powiatu siemiatyckiego do 2020 roku

VIII. PRIORYTETY ORAZ KIERUNKI INTERWENCJI

Priorytet I. Rozwój infrastruktury technicznej i społecznej powiatu

Rozwój infrastruktury technicznej i społecznej jest niezbędnym czynnikiem warunkującym prawidłowe funkcjonowanie powiatu w kontekście coraz lepszego zaspokajania podstawowych potrzeb jego mieszkańców takich jak komunikacja, zaopatrzenie w wodę, energię, łączność, edukacja.

Region Podlasia w porównaniu z innymi częściami Polski jest regionem o niskim poziomie infrastruktury i jakości wyposażenia infrastrukturalnego. Inwestując w infrastrukturę wpłyniemy na poprawę i wzrost atrakcyjności powiatu jako miejsca pracy, kształcenia, zamieszkania i wypoczynku. Poprawi to dostępność komunikacyjną regionu, jakość środowiska i atrakcyjność turystyczną naszego regionu. Zdynamizuje wzrost lokalizacji działalności biznesowej i napływu inwestycji. Wyższa jakość i lepszy dostęp do kształcenia wzmocni rolę i znaczenie placówek oświatowych. Rozwój powiatu zdynamizuje się również poprzez rozbudowę infrastruktury społeczeństwa informacyjnego, wyrównanie dysproporcji w zakresie dostępu i wykorzystania Internetu oraz innych technik informatycznych.

Działania realizowane w ramach priorytetu I:

1. Rozwój infrastruktury transportowej,
2. Rozwój infrastruktury ochrony środowiska ze szczególnym uwzględnieniem odnawialnych źródeł energii;
3. Rozwój infrastruktury społecznej,
4. Rozwój infrastruktury turystycznej i sportowej,
5. Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego i przedsięwzięć innowacyjnych.

Działanie 1. Rozwój infrastruktury transportowej

Cele działania:

- rozwój wewnętrznej sieci dróg (drogi powiatowe i gminne),
- podniesienie standardu oraz stanu technicznego sieci drogowej,
- poprawa dostępności komunikacyjnej do terenów ościennych (powiatów położonych po drugiej strony rzeki Bug oraz Białorusi),
- rozwój infrastruktury transgranicznej

Zadania służące realizacji celów:

- modernizacja sieci dróg powiatowych i gminnych,

Działanie 2. Rozwój infrastruktury ochrony środowiska

Cele działania:

- poprawa infrastruktury wodnej, kanalizacyjnej, związanej z gospodarką odpadami i ochroną powietrza;

Zadania służące realizacji celów:

- budowa i modernizacja infrastruktury zaopatrzenia w wodę;
- budowa i modernizacja infrastruktury oczyszczania ścieków;
- budowa i modernizacja infrastruktury zagospodarowania odpadów;
- budowa i modernizacja infrastruktury ochrony powietrza;
- termomodernizacja budynków użyteczności publicznej.

Działanie 3. Rozwój infrastruktury społecznej

Cele działania:

- poprawa dostępu i jakości kształcenia na wszystkich poziomach kształcenia;
- zwiększenie dostępu do instytucji kultury
- poprawa jakości udzielanych usług medycznych i warunków ich świadczenia;
- poprawa wyposażenia placówek służby zdrowia w sprzęt i aparaturę;
- zachowanie i odbudowa dziedzictwa kulturowego
- zwiększenie dostępu oraz poprawa jakości opieki społecznej

Zadania służące realizacji celów:

- budowa, rozbudowa i modernizacja w tym termomodernizacja obiektów dydaktycznych wszystkich poziomów kształcenia pełniących funkcje edukacyjno-kulturalne;
- wyposażenie obiektów prowadzących działalność dydaktyczną powiązaną z dydaktyką na poziomie wyższym;
- modernizacja oraz rozbudowa istniejących placówek kulturalnych (kin, bibliotek, ośrodków kultury, muzeów, itp.);
- modernizacja i rozbudowa istniejącej bazy leczenia zamkniętego i otwartego oraz tworzenie warunków do budowy nowych placówek zdrowotnych, w tym prywatnych.
- renowacja i wykorzystanie obiektów dziedzictwa kulturowego;
- restauracja i przebudowa zabytkowych budynków, ich otoczenia oraz adaptacja do celów kulturalnych i rekreacyjnych;
- budowa, rozbudowa i modernizacja placówek opieki społecznej.

Działanie 4. Rozwój infrastruktury turystycznej i sportowej

Cele działania:

- wzrost dostępności do obiektów turystycznych, rekreacyjnych i sportowych;
- rozwój bazy turystycznej;
- adaptacja i renowacja zabytków na działalność turystyczną;
- rozwój sieci szlaków turystycznych;

-

Zadania służące realizacji celów:

- budowa i modernizacja ośrodków turystycznych oraz sportowych (baseny, stadiony, boiska, hale i sale sportowe, centra sportowo – rekreacyjne, itp.);
- budowa i modernizacja obiektów rekreacyjnych (parki, ścieżki zdrowia, plaże, kąpieliska, itp.);
- podnoszenie standardu i wyposażenia istniejącej bazy turystycznej i sportowej;
- modernizacja i rozbudowa bazy noclegowo – gastronomicznej w miejscach atrakcyjnych dla wypoczynku;
- wytyczanie i oznakowanie nowych szlaków turystycznych (rowerowych, pieszych, wodnych, tematycznych itp.) oraz odnowa istniejących wraz z małą infrastrukturą turystyczną;

Działanie 5. Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego i przedsięwzięć innowacyjnych.

Cele działania:

- rozbudowa lokalnej infrastruktury społeczeństwa informacyjnego;
- wyrównanie dysproporcji w dostępie i wykorzystaniu Internetu i innych technik informatycznych;
- usprawnienie przepływu informacji.

Zadania służące realizacji celów:

- tworzenie i rozbudowa sieci infrastruktury teleinformatycznej;
- wykorzystanie innowacyjnych technik informacyjnych w pracy instytucji publicznych;
- wykorzystanie technologii społeczeństwa informacyjnego do działań administracji samorządowej, a w szczególności do modernizacji infrastruktury teleinformatycznej, elektronicznego obiegu dokumentów, archiwizacji dokumentów i rozwoju elektronicznych usług dla ludności;
- zapewnienie dostępu do Internetu w miejscach publicznych

Priorytet II. Wzmocnienie konkurencyjności powiatu poprzez rozwój lokalnych zasobów ludzkich

Największym wyzwaniem dla regionu na najbliższe lata jest stworzenie warunków umożliwiających osiągnięcie wyższej stopy zatrudnienia i zasadnicze obniżenie poziomu bezrobocia oraz powstrzymanie migracji mieszkańców powiatu z kraju za granicę. Warunkiem osiągnięcia tego ambitnego celu jest modernizacja rynku pracy i stworzenie warunków sprzyjających większej mobilności zawodowej, w celu lepszego przystosowania się do zmieniających się potrzeb rynku. Głównym zadaniem promocji kształcenia przez całe życie jest upowszechnianie wśród społeczeństwa uczestnictwa w edukacji,

ułatwiającego wejście na rynek pracy. Zwiększenie dostępu do edukacji na wszystkich poziomach, a także rozwój kształcenia ustawicznego stanowi kluczowe wyzwanie podejmowanych działań. Wykształcone i wykwalifikowane kadry stanowią klucz do zwiększenia adaptacyjności i konkurencyjności przedsiębiorstw, jak również wprowadzania nowych form organizacji pracy. Promowanie inwestowania w kapitał ludzki oraz udoskonalanie umiejętności urzędników jako część kształcenia ustawicznego jest niezbędne dla wzmocnienia kompetencji administracji.

Działania realizowane w ramach priorytetu II:

1. Sprawny system edukacji sprzyjający rozwojowi zasobów ludzkich
2. Zwiększenie elastyczności i mobilności zawodowej mieszkańców powiatu, w tym podniesienie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych
3. Reorientacja zawodowa osób odchodzących z rolnictwa
4. Promocja przedsiębiorczości

Działanie 1. Sprawny system edukacji sprzyjający rozwojowi zasobów ludzkich

Cel działania:

- zwiększenie dostępności do szkół,
- podniesienie atrakcyjności i jakości kształcenia
- podniesienie efektywności usług edukacyjnych
- rozwój współpracy szkół/placówek oświatowych z pracodawcami i szkołami wyższymi,
- bogata oferta edukacyjna dostosowana do potrzeb indywidualnych i rynku pracy
- pełna realizacja funkcji szkoły

Zadania służące realizacji celów:

- racjonalizacja sieci szkół podstawowych, gimnazjalnych i szkół średnich zawodowych i ogólnokształcących oraz wyższych;
- rozszerzenie oferty edukacyjnej w szkołach średnich;
- zwiększenie dostępności do edukacji uczniów niepełnosprawnych w tym do zajęć pozalekcyjnych i alternatywnych metod komunikacji;
- wzbogacenie i rozszerzenie oferty edukacyjnej ze szczególnym uwzględnieniem szkolnictwa zawodowego;
- modernizacja i rozbudowa bazy kształcenia praktycznego– wyposażenie pracowni i warsztatów do nauki przedmiotów zawodowych,
- zwiększenie dostępności do szkół dzieciom i młodzieży z rodzin najbiedniejszych, zwłaszcza w podejmowaniu kształcenia na poziomie ponadgimnazjalnym poprzez rozbudowę systemu stypendialnego;
- tworzenie i usprawnienie pracy świetlic i internatów;
- podniesienie kompetencji kadry pedagogicznej.

Działanie 3. Zwiększenie elastyczności i mobilności zawodowej mieszkańców powiatu, w tym podniesienie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych

Cele działania:

- dostosowanie zasobów wiedzy i umiejętności mieszkańców do wymogów rynku pracy;
- aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych.

Zadania służące realizacji celów:

- szkolenia osób dorosłych w zakresie podwyższania i dostosowywania ich kwalifikacji do potrzeb rynku pracy;
- szkolenia osób dorosłych w zakresie języków obcych oraz wykorzystania technik informacyjnych;
- praktyki zawodowe umożliwiające nabycie praktycznych umiejętności związanych z wyuczonym zawodem;
- stypendia przeznaczone na kontynuowanie nauki przez najzdolniejszych uczniów w regionie;
- usługi doradcze wspomagające kształtowanie kariery zawodowej.

Działanie 4. Reorientacja zawodowa osób odchodzących z rolnictwa

Cele działania:

- wyposażenie w umiejętności umożliwiające ponowne zatrudnienie i wykonywanie nowych zawodów osób zmuszonych do zmiany profilu zatrudnienia w wyniku zmian zachodzących w sektorze rolnym;
- zapewnienie powszechnej dostępności do usług doradztwa zawodowego dla osób zaprzestających prowadzenia działalności rolniczej.

Zadania służące realizacji celów:

- szkolenia i kursy w zakresie zmian kwalifikacji zawodowych;
- staże zawodowe;
- dofinansowywanie miejsc pracy;
- refundacja części poniesionych kosztów na stworzenie nowych miejsc pracy.

Działanie 3. Promocja przedsiębiorczości

Cele działania:

- wspieranie podejmowania własnej działalności gospodarczej;

Zadania służące realizacji celów:

- organizowanie kursów i szkoleń w zakresie rozpoczynania i prowadzenia działalności gospodarczej;

- wprowadzanie zajęć związanych z podstawami gospodarki rynkowej do programów nauczania.

Priorytet III. Wzmocnienie potencjału gospodarczego i społecznego powiatu

Wzmocnienie potencjału gospodarczego i społecznego ma duże znaczenie w rozwoju powiatu. W ramach priorytetu konieczne jest wsparcie rozwoju przedsiębiorczości szczególnie rozwoju małych i średnich firm, które mają zasadnicze znaczenie w rozwoju gospodarczym. Pomoc powinna dotyczyć wspierania możliwości finansowania działań inwestycyjnych przedsiębiorstw oraz promocji prowadzonej działalności, produktów i usług. Duże znaczenie dla rozwoju powiatu ma rozwój obszarów wiejskich, a przede wszystkim rolnictwo i przetwórstwo rolno-spożywcze. Przedmiotem działań w tym priorytecie jest również rozwój turystyki i kultury z uwzględnieniem walorów środowiska naturalnego i ochroną dziedzictwa kulturowego. Bogactwo walorów przyrodniczych i kulturowych powiatu siemiatyckiego daje szerokie możliwości rozwoju działań, które związane są z turystyką (agroturystyka, turystyka specjalistyczna, ekoturystyka). Warunkiem rozwoju turystyki jest skuteczna działalność marketingowa, mająca na celu wypromowanie regionu Doliny Bugu jako atrakcyjnego miejsca dla turystyki.

Działania realizowane w ramach priorytetu III:

1. Wsparcie przedsiębiorczości
2. Rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich
3. Tworzenie warunków służących rozwojowi kultury i turystyki z uwzględnieniem walorów środowiska naturalnego

Działanie 1. Wsparcie przedsiębiorczości

Cele działania:

- rozwój przedsiębiorczości
- wzmocnienie sektora MŚP;
- wzrost dostępu przedsiębiorstw do informacji i usług doradczych;
- stworzenie warunków umożliwiających lepszą współpracę pomiędzy firmami.

Zadania służące realizacji celów:

- realizacja projektów wspierających powstawanie nowych podmiotów działalności gospodarczej;
- propagowanie informacji nt. dotacji dla przedsiębiorstw;
- promocja potencjału gospodarczego i inwestycyjnego powiatu;
- promocja atrakcyjności inwestycyjnej regionu;
- ułatwianie nawiązywania kontaktów gospodarczych.

Działanie 2. Rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich

Cele działania:

- tworzenie warunków do poprawy jakości i struktury rolniczej przestrzeni produkcyjnej;
- pobudzanie i wzrost przedsiębiorczości osób pracujących w sektorze rolniczym;
- aktywizacja obszarów wiejskich.

Zadania służące realizacji celów:

- scalanie gruntów ;
- wspieranie i realizacja działań szkoleniowych;
- wspieranie przedsiębiorczości i tworzenia przedsiębiorczości szczególnie poza tradycyjnymi sektorami działalności na obszarach wiejskich (m.in. agroturystyki);
- promocja produktów regionalnych;
- wspieranie i promowanie rozwoju rolnictwa ekologicznego;
- stymulowanie rozwoju otoczenia rolnictwa.

Działanie 3. Tworzenie warunków służących rozwojowi kultury i turystyki z uwzględnieniem walorów środowiska naturalnego

Cele działania:

- wzrost znaczenia kultury jako czynnika wpływającego na atrakcyjność turystyczną regionu.
- poprawa atrakcyjności turystycznej regionu;
- poprawa konkurencyjności produktów i usług turystycznych;
- tworzenie warunków dla rozwoju i wzrostu konkurencyjności przedsiębiorstw sektora turystycznego;
- wykorzystanie unikalnych walorów przyrodniczych;
- promocja regionu;
- rozwój regionalnych produktów turystycznych.

Zadania służące realizacji celów:

- rozpowszechnianie informacji o wydarzeniach kulturalnych i obiektach dziedzictwa kulturowego,
- wspieranie działań instytucji i organizacji pozarządowych zajmujących się działalnością kulturalną;
- promocja, wydawanie publikacji, upowszechnianie informacji o powiecie;
- działania promocyjno-informacyjne w mediach;
- udział w imprezach promocyjnych, targowych;
- wspieranie rozwoju gospodarstw agroturystycznych;

IX. Zadania inwestycyjne oraz potencjalne źródła finansowania realizacji programu

Tabela 85. Zadania inwestycyjne planowane do realizacji przez samorząd powiatowy.

Lp.	Nazwa planowanego zadania	Lata realizacji	Oczekiwane rezultaty	Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu	Wartość inwestycji [zł]	Źródła finansowania
1	2	3	4	5	6	7
A. Infrastruktura techniczna w tym drogowa <u>Cel główny 1</u> - Podniesienie konkurencyjności gospodarki powiatu siemiatyckiego <u>Cel szczegółowy 1.1</u> – Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej powiatu <u>Priorytet I</u> – Rozwój infrastruktury technicznej i społecznej powiatu						
1.	Rozbudowa i przebudowa drogi powiatowej nr 1715B odc. dł. 4,878 km i przebudowa drogi powiatowej nr 1713B w m. Koryciny o dł. 0,958km	2015	Powstanie 5,836 km drogi o nawierzchni bitumicznej. Kompleksowa przebudowa i rozbudowa.	Powiat Siemiatycki PZD w Siemiatyczach	3. 561 .902	NPPDL Powiat Siemiatycki Gmina Grodzisk Miroslaw Angielczyk Firma Dary Natury Józef Angielczyk Hurtownia Dary Natury
2.	Przebudowa drogi powiatowej nr 1698B Koryciny – Czaje w km roboczym 0+000 ÷ 0+250	2015	Powstanie 0,250 km drogi o nawierzchni bitumicznej. Kompleksowa przebudowa.	Powiat Siemiatycki PZD w Siemiatyczach	163.126	NPPDL Powiat Siemiatycki Gmina Grodzisk
3.	Przebudowa nawierzchni drogi powiatowej nr 1716 B na odcinku Zabłocie – Żerczyce wraz z remontem istniejących poboczy, rowów odwadniających i zjazdów gospodarczych.	2015	Powstanie 0,800 km drogi o nawierzchni bitumicznej.	Powiat Siemiatycki PZD w Siemiatyczach	400.000	Powiat Siemiatycki Nadleśnictwo Nurzec w Nurcu Stacji

4.	Rozbudowa dróg powiatowych nr 1710B na odcinku Siemiatycze – Czartajew oraz nr 1726B w miejscowości Czartajew	2016	Powstanie 2,966 km drogi o nawierzchni bitumicznej. Kompleksowa rozbudowa.	Powiat Siemiatycki PZD w Siemiatyczach	3.657.147	NPPDL Powiat Siemiatycki Gmina Siemiatycze
5.	Przebudowa mostów wraz z dojazdami w ciągu drogi powiatowej nr 1711B na odc. od m. Smarklice do drogi wojewódzkiej nr 690, dł. 5,300 km	2016	Powstanie 5,300 km drogi o nawierzchni bitumicznej. Przebudowa 2 mostów. Kompleksowa przebudowa.	Powiat Siemiatycki PZD w Siemiatyczach	Dokumentacja w trakcie przygotowania – orientacyjny koszt ok. 5.000.000	rezerwa subwencji ogólnej Powiat Siemiatycki Gmina Drohiczyn
6.	1) Rozbudowa drogi powiatowej nr 2101B, odc. Ostrożany – skrzyżowanie z drogą powiatową nr 1727B, dł. 5,100 km 2) Przebudowa drogi powiatowej Nr 2101B Ostrożany – Perlejewo na odc. Twarogi Trąbnica – Pieczyński w km 0+000 – 2+390	2017	Powstanie 7,490 km drogi o nawierzchni bitumicznej. Kompleksowa rozbudowa.	Powiat Siemiatycki PZD w Siemiatyczach	1) Dokumentacja w trakcie przygotowania – orientacyjny koszt ok. 4.000.000 2) 2..140.715	NPPDL Powiat Siemiatycki Gmina Perlejewo
7.	Rozbudowa drogi powiatowej nr 1716B odcinek od drogi nr 1766B – Nurczyk – Żerzyce długości 5,770 km i odcinka drogi powiatowej nr 1766B Milejczyce – Klukowicze w miejscowości Nurzec długości 1,621 km	2017	Powstanie 7,391 km drogi o nawierzchni bitumicznej. Kompleksowa rozbudowa.	Powiat Siemiatycki PZD w Siemiatyczach	12.063.116	RPO WP Powiat Siemiatycki Gmina Nurzec-Stacja
8.	Przebudowa drogi powiatowej nr 1770B Wilanowo – Tokary w km 0+000 – 1+406	2018	Powstanie 1,406 km drogi o nawierzchni bitumicznej. Kompleksowa przebudowa.	Powiat Siemiatycki PZD w Siemiatyczach	900.000	Powiat Siemiatycki Gmina Mielnik
9.	Przebudowa drogi powiatowej nr 1725B Kosianka Stara – Żery – Pobikry w km 0+000 – 5+607 wraz z przebudową infrastruktury technicznej	2018	Powstanie 5,607 km drogi o nawierzchni bitumicznej. Kompleksowa przebudowa	Powiat Siemiatycki PZD w Siemiatyczach	4.200.000	Powiat Siemiatycki Gmina Grodzisk
10.	Rozbudowa drogi powiatowej nr 1718B Kłopoty Patry – Wiercień Duży w lokalizacji 0+000 – 3+125,40	2018	Powstanie 3,125 km drogi o nawierzchni bitumicznej. Kompleksowa rozbudowa.	Powiat Siemiatycki PZD w Siemiatyczach	2.400.000	Powiat Siemiatycki Gmina Siemiatycze
11.	Rozbudowa drogi powiatowej nr 1756B droga nr 1754B - Hornowszczyzna – Pokaniewo w km 3+633,70 – 9+689,40	2019	Powstanie 6,056 km drogi o nawierzchni bitumicznej. Kompleksowa rozbudowa	Powiat Siemiatycki PZD w Siemiatyczach	6.100.000	Powiat Siemiatycki Gmina Milejczyce

12.	Rozbudowa drogi powiatowej nr 1737B Śledzianów – Bużyski 0+000 – 2+237 wraz z budową i przebudową infrastruktury technicznej	2019	Powstanie 2,237 km drogi o nawierzchni bitumicznej. Kompleksowa rozbudowa	Powiat Siemiatycki PZD w Siemiatyczach	1.653.448	Powiat Siemiatycki Gmina Drohiczyn
13.	Przebudowa drogi powiatowej nr 1769B Koterka – Tokary – Klukowicze w km 0+015 – 9+741,50 (odcinek na terenie gminy Nurzec Stacja około 3,157 km)	2020	Powstanie 3,157 km drogi o nawierzchni bitumicznej. Kompleksowa przebudowa	Powiat Siemiatycki PZD w Siemiatyczach	2.430.855	Powiat Siemiatycki Gmina Nurzec-Stacja
14.	Przebudowa drogi powiatowej nr 1785B Mielnik – Mętna – Adamowo w m. Mętna dł. odcinka 0,850 km	2020	Powstanie 0,850 km drogi o nawierzchni bitumicznej. Kompleksowa przebudowa	Powiat Siemiatycki PZD w Siemiatyczach	457.314	Powiat Siemiatycki Gmina Mielnik
15.	Przebudowa drogi powiatowej nr 2103B od drogi powiatowej nr 2101B – Miodusy Dworaki w km 0+000 – 1+772	2020	Powstanie 1,772 km drogi o nawierzchni bitumicznej. Kompleksowa przebudowa	Powiat Siemiatycki PZD w Siemiatyczach	1.501.560	Powiat Siemiatycki Gmina Perlejewo
16.	Przebudowa drogi powiatowej nr 2102B od drogi powiatowej nr 2101B do m. Borzemy w km 0+000 – 1+273	2020	Powstanie 1,273 km drogi o nawierzchni bitumicznej. Kompleksowa przebudowa	Powiat Siemiatycki PZD w Siemiatyczach	844.267	Powiat Siemiatycki Gmina Perlejewo

Cel główny 1- Podniesienie konkurencyjności gospodarki powiatu siemiatyckiego

Cel szczegółowy 1.1 – Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej powiatu

Priorytet III. Wzmacnianie potencjału gospodarczego i społecznego powiatu

1	Uzbrojenie terenów inwestycyjnych	2016-2017	Przygotowanie w pełni uzbrojonych terenów do prowadzenia działalności gospodarczej na terenie Podstrefy Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej S.A.	Powiat siemiatycki	1.000.000	Budżet powiatu, środki UE
---	-----------------------------------	-----------	--	--------------------	-----------	---------------------------

B. Opieka zdrowotna

Cel główny 3- Poprawa jakości życia mieszkańców

Cel szczegółowy 3.3 – Poprawa dostępu i jakości usług w ochronie zdrowia

Priorytet I – Rozwój infrastruktury technicznej i społecznej powiatu

1.	Utworzenie Oddziału Intensywnej Terapii	2015	Oddział Intensywnej Terapii	SP ZOZ w Siemiatyczach	2.567.674	918.844,28zł- środki własne; 1.548.633,82zł- EFRR; 100.196,57 – Starostwo Powiatowe
2.	Utworzenie Oddziału Psychiatrii Dziecięcej	2015-2016	Oddział Psychiatrii Dziecięcej	SP ZOZ w Siemiatyczach	300.000	Budżet państwa
3.	Remont Przychodni Specjalistycznej	2015-2016	Podniesienie standardów	SP ZOZ w Siemiatyczach	500.000	Środki własne
4.	Utworzenie POZ (przy założeniu 5 000 pacjentów rocznie)	2016	POZ	SP ZOZ w Siemiatyczach	100.000	Środki własne
5.	Uruchomienie Centralnej Dystrybucji Gazów Medycznych	2016	Centralna Dystrybucja Gazów Medycznych	SP ZOZ w Siemiatyczach	200.000	Środki własne
6.	Modernizacja i Remont Oddziału Wewnętrznego	2015-2016	Podniesienie standardów pomieszczeń, dostosowanie do obowiązujących przepisów	SP ZOZ w Siemiatyczach	1.000.000	Starostwo Powiatowe
7.	Utworzenie SOR	2016	SOR	SP ZOZ w Siemiatyczach	1.100.000	Budżet państwa
8.	Budowa lądowiska przy szpitalu	2016	Lądowisko	SP ZOZ w Siemiatyczach	1.099.000	Środki zewnętrzne

9.	Rozbudowa ZPO (zwiększenie o 25 łóżek)	2016	Rozszerzenie działalności	SP ZOZ w Siemiatyczach	400.000	Środki zewnętrzne
10.	Budowa Bloku Operacyjnego i Centralnej Sterylizacji	2016	Podniesienie standardów	SP ZOZ w Siemiatyczach	6.000.000	Środki zewnętrzne
11.	Budowa Sali Ciąg Cesarskich	2016-2017	Dostosowanie do obowiązujących przepisów	SP ZOZ w Siemiatyczach	500.000	Środki zewnętrzne
C. Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej <u>Cel główny 2-</u> Stworzenie warunków do zielonej gospodarki <u>Cel szczegółowy 2.3</u> – Rozwój odnawialnych źródeł energii <u>Priorytet I</u> – Rozwój infrastruktury technicznej i społecznej powiatu						
1.	Termomodernizacja budynku administracyjnego Starostwa Powiatowego w Siemiatyczach wraz z przebudową istniejących instalacji i montażem kolektorów słonecznych	2016-2017	Obniżenie zużycia paliw i emisji gazów cieplarnianych, wzrost komfortu z eksploatacji budynków.	Starostwo Powiatowe w Siemiatyczach	3.000.000	budżet powiatu, środki UE

2.	Termoizolacja budynku starej szkoły ZS w Siemiatyczach z salą gimnastyczną z wymianą grzejników oraz wymianą pokrycia dachowego i montażem paneli fotowoltaicznych	2015-2020	Obniżenie zużycia paliw i emisji gazów cieplarnianych, wzrost komfortu z eksploatacji budynków. Obniżenie kosztów ogrzewania. Obniżenie zużycia energii elektrycznej, obniżenie kosztów oświetlenia. Pozyskanie własnej energii elektrycznej do bieżącej działalności i sprzedaż nadwyżki. Obniżenie kosztów energii elektrycznej w sezonie zimowym a letnim wygenerowanie zysku.	Starostwo Powiatowe w Siemiatyczach Unia Europejska Zespół Szkół w Siemiatyczach	1.060.000	Środki budżetowe Fundusze Unijne
3.	Termomodernizacja budynku szkoły i internatu w ZSR w Czartajewie	2016-2018	Zabezpieczenie budynków przed zniszczeniem, zalewaniem podczas intensywnych opadów, przedłużenie żywotności budynków, poprawa warunków nauki i pracy, oszczędność zużycia energii	Starostwo Powiatowe w Siemiatyczach	600.000	Budżet powiatu, środki UE
4.	Termomodernizacja pokrycia szkoły w Ostrożanach	2016	Oszczędność wytwarzanego ciepła	WIOŚ, firma wyłoniona w ramach przetargu	60.000	- Środki budżetowe - dochody własne

5.	Docieplenie, wykonanie elewacji zewnętrznej oraz generalny remont budynku użytkowanego przez Filię Szkoły Podstawowej Specjalnej w Bacikach Średnich - Zespołu Szkół Specjalnych w Siemiatyczach. Adaptacja infrastruktury przyległej do potrzeb uczniów szkoły (ogrodzenie budynku oraz zagospodarowanie terenu , wykonanie placu zabaw).	2015-2016	<ul style="list-style-type: none"> •Wykonanie zaleceń SANEPID; •Zapewnienie właściwych warunków bezpieczeństwa i higieny pracy oraz edukacji uczniom i nauczycielom Szkoły Filialnej; •Obniżenie kosztów ogrzewania budynku; •Poprawienie estetyki budynku i otoczenia. 	<ul style="list-style-type: none"> •Zespół Szkół Specjalnych w Siemiatyczach •Powiat Siemiatycki 	90.000	<ul style="list-style-type: none"> •Subwencja oświatowa •Środki własne organu prowadzącego placówkę •Środki unijne •Sponsorzy instytucje i osoby prywatne wspierające dotychczas szkołę finansowo.
<p align="center">D.Infrastruktura edukacyjna <u>Cel główny 3-</u> Poprawa jakości życia mieszkańców <u>Cel szczegółowy 3.2</u> – Poprawa jakości edukacji <u>Priorytet I</u> – Rozwój infrastruktury technicznej i społecznej powiatu <u>Priorytet II</u> – Wzmocnienie konkurencyjności powiatu poprzez rozwój lokalnych zasobów ludzkich</p>						
1.	Doposażenie bazy praktycznej nauki zawodu w ZSR w Czarnej dla zawodów: technik mechanik, technik architektury krajobrazu, technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej	2016-2018	Podniesienie jakości i atrakcyjności zajęć praktycznych i praktyk zawodowych, uczniowie lepiej przygotowani do pracy w danym zawodzie	Starostwo Powiatowe w Siemiatyczach	150.000	Środki z funduszy unijnych

2.	<p>Utworzenie i doposażenie pracowni do realizacji zajęć przysposobienia do pracy (m.in. kulinarnej, artystycznej) w związku z utworzeniem Szkoły Specjalnej Przysposabiającej do Pracy dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym i znacznym oraz niepełnosprawnościami sprzężonymi. Zakup wyposażenia oraz pomocy do zajęć.</p> <p>Uwaga: budynek w chwili obecnej jest własnością SP ZOZ</p>	2015-2016	<ul style="list-style-type: none"> • Rehabilitacja społeczna uczniów z niepełnosprawnością intelektualną; • Kształtowanie prawidłowej postawy uczniów wobec pracy, w aspekcie motywacji, kompetencji i wykonania; • Przygotowanie niepełnosprawnych uczniów do aktywnego uczestnictwa w różnych formach życia społecznego. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zespół Szkół Specjalnych w Siemiatyczach • Powiat Siemiatycki • Polskie Towarzystwo Walki z Kalectwem Oddział Terenowy w Siemiatyczach 	50.000	<ul style="list-style-type: none"> • Subwencja oświatowa • Środki własne organu prowadzącego placówkę • Środki unijne • Sponsorzy instytucje i osoby prywatne wspierające dotychczas szkołę finansowo.
3.	<p>Rozbudowa kompleksu sportowo-rehabilitacyjnego (budowa boiska z zabezpieczeniami oraz przebudowa placu sportowo - rehabilitacyjno - rekreacyjnego przy budynku Zespołu Szkół Specjalnych w Siemiatyczach) na potrzeby uczniów placówki - dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie i fizycznie.</p>	2016-2017	<ul style="list-style-type: none"> • Uatrakcyjnienie oferty placówki; • Usprawnianie dzieci i młodzieży niepełnosprawnej poprzez sport; • Stworzenie właściwych warunków do prowadzenia zajęć w-f i rehabilitacji; • Zapewnienie miejsca służącego rehabilitacji fizycznej, usprawniania wieloprofilowego uczniów niepełnosprawnych, rekreacji oraz aktywnego spędzenia wolnego czasu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zespół Szkół Specjalnych w Siemiatyczach • Powiat Siemiatycki 	110.000	<ul style="list-style-type: none"> • Subwencja oświatowa • Środki własne organu prowadzącego placówkę • Środki unijne • PFRON • Sponsorzy instytucje i osoby prywatne wspierające dotychczas szkołę finansowo.

4.	Budowa salki gimnastycznej wraz z zapleczem sportowo - rehabilitacyjnym przy budynku Zespołu Szkół Specjalnych w Siemiatyczach	2017-2020	<ul style="list-style-type: none"> •Podniesienie standardu pracy szkoły; •Uatrakcyjnienie oferty placówki; •Usprawnianie dzieci i młodzieży niepełnosprawnej poprzez sport; •Stworzenie właściwych warunków do prowadzenia zajęć w-f i rehabilitacji. 	<ul style="list-style-type: none"> •Zespół Szkół Specjalnych w Siemiatyczach •Powiat Siemiatycki 	1.200.000	<ul style="list-style-type: none"> •Subwencja oświatowa •Środki własne organu prowadzącego placówkę •Środki unijne •PFRON •Sponsorzy, instytucje i osoby prywatne wspierające dotychczas szkołę finansowo.
----	--	-----------	---	--	-----------	---

E. Bezpieczeństwo publiczne

Cel główny 3- Poprawa jakości życia mieszkańców;

Cel szczegółowy 3.4 – Rozwój infrastruktury na rzecz poprawy jakości życia ludności

Priorytet I – Rozwój infrastruktury technicznej i społecznej powiatu

1.	Zakup kontenera z pompami	2015	Podniesienie stopnia wyposażenia specjalistycznego jednostki	KW PSP w Białymstoku, KPPSP w Siemiatyczach	499.000	KG PSP
2.	Zakup kontenera z zaporami	2015	j/w	j/w	481.000	KG PSP
3.	Zakup przyczepy kontenerowej	2015	j/w	j/w	83.000	KG PSP
4.	Zakup nośnika kontenerowego	2015	j/w	j/w	528.000	KG PSP
5.	Zakup transportera amfibii	2015	j/w	j/w	153.000	KG PSP
6.	Zakup samochodu lekkiego ratownictwa wodnego z wyposażeniem specjalistycznym	2015	Podniesienie stopnia wyposażenia grupy Wodno – Nurkowej ”Siemiatycze”	j/w	700.000	KG PSP
7.	Rozbudowa garaży KPPSP w S-tyczach	2015	Zwiększenie powierzchni garażowej JRG w związku z zakupami sprzętu specjalistycznego	KPPSP w Siemiatyczach	253.000	KG PSP

F. Pomoc i integracja społeczna

Cel główny 3- Poprawa jakości życia mieszkańców;

Cel szczegółowy 3.1 – Rozwój usług w zakresie opieki społecznej

Priorytet I – Rozwój infrastruktury technicznej i społecznej powiatu

1.	Utworzenie i wyposażenie domu pomocy społecznej dla osób upośledzonych umysłowo i starych na 60 miejsc	2015-2020	Poprawa jakości usług świadczenia pomocy społecznej osobom upośledzonym umysłowo i starym	Starostwo Powiatowe w Siemiatyczach	1.500.000	budżet państwa, budżet powiatu, środki UE
2.	Utworzenie i wyposażenie dziennego domu opieki dla seniorów	2015-2020	Poprawa jakości usług świadczenia pomocy społecznej seniorom	Starostwo Powiatowe w Siemiatyczach	250.000	budżet państwa, budżet powiatu, środki UE
3.	Utworzenie i wyposażenie placówki opiekuńczo-wychowawczej na 14 miejsc	2015-2020	Poprawa warunków świadczenia pieczy zastępczej	Starostwo Powiatowe w Siemiatyczach	1.000.000	budżet państwa, powiatu, środki UE
4.	Utworzenie i wyposażenie placówki wsparcia dziennego dla dzieci	2015-2020	Poprawa jakości świadczenia wsparcia dziennego dla dzieci	Starostwo Powiatowe w Siemiatyczach	500.000	budżet państwa, powiatu, środki UE
5.	Utworzenie i wyposażenie ośrodka wsparcia dla osób chorych psychicznie dla 30 miejsc	2015-2020	Poprawa jakości usług świadczenia pomocy osobom chorym psychicznie	Starostwo Powiatowe w Siemiatyczach	250.000	budżet państwa, powiatu, środki UE
6.	Utworzenie i wyposażenie ośrodka interwencji kryzysowej	2015-2020	Efektywne zapobieganie rozwojowi skutków kryzysu wśród osób w trudnych sytuacjach życiowych	Starostwo Powiatowe w Siemiatyczach	150.000	budżet państwa, budżet powiatu, gminny, środki UE
7.	Utworzenie i wyposażenie zakładu aktywizacji zawodowej dla osób niepełnosprawnych	2016-2020	Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych	Starostwo Powiatowe w Siemiatyczach	500.000	budżet państwa, budżet powiatu, środki UE, środki PFRON

Tabela 86. Zadania inwestycyjne na lata 2015-2020 planowane do realizacji przez samorządy gminne.

Lp.	Nazwa planowanego zadania	Realizowane cele	Lata realizacji	Oczekiwane rezultaty	Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu	Wartość inwestycji [zł]	Źródła finansowania
1	2		3	4	5	6	7
Miasto Siemiatycze							
1.	Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej na terenie Miasta Siemiatycze	<u>Cel główny 2</u> - Stworzenie warunków do rozwoju zielonej gospodarki; <u>Cel szczegółowy 2.3</u> – Rozwój odnawialnych źródeł energii	2015-2020	Ilość zmodernizowanych obiektów, ilość zaoszczędzonej energii	Miasto Siemiatycze	4.000.000	Budżet miasta, środki zewnętrzne
2.	Budowa ścieżek rowerowych	<u>Cel główny 2</u> - Stworzenie warunków do rozwoju zielonej gospodarki; <u>Cel szczegółowy 2.4</u> – Rozwój turystyki „Zielona terapia i rekreacja” oraz turystyki wiejskiej	2015-2020	Ilość zbudowanych i zmodernizowanych ścieżek rowerowych	Miasto Siemiatycze	1.000.000	Budżet miasta, środki zewnętrzne
3.	Budowa krytej pływalni	<u>Cel główny 3</u> - Poprawa jakości życia mieszkańców; <u>Cel szczegółowy 3.4</u> – Rozwój infrastruktury na rzecz poprawy jakości życia ludności	2016-2018	1.Liczba uczniów korzystających z infrastruktury wspartej w wyniku realizacji projektów, 2. Liczba osób korzystających z infrastruktury wspartej w wyniku realizacji projektów 3. Przewidywana całkowita liczba bezpośrednio utworzonych nowych miejsc pracy	Miasto Siemiatycze MOSiR	10.000.000	UE, FRKF, środki własne

4.	Modernizacja oświetlenia ulicznego	<u>Cel główny 2</u> - Stworzenie warunków do rozwoju zielonej gospodarki; <u>Cel szczegółowy 2.3</u> – Rozwój odnawialnych źródeł energii	2015-2020	Wyprodukowana energia z OZE, moc zamontowanych instalacji	Miasto Siemiatycze	1.291.000	Budżet miasta środki zewnętrzne
5.	Wymiana energochłonnego oświetlenia w obiektach publicznych	<u>Cel główny 2</u> - Stworzenie warunków do rozwoju zielonej gospodarki; <u>Cel szczegółowy 2.3</u> – Rozwój odnawialnych źródeł energii	2015-2020	Ilość zmodernizowanych punktów świetlnych	Miasto Siemiatycze	110.380	Budżet miasta środki zewnętrzne
6.	Rozbudowa infrastruktury z zakresu budownictwa socjalnego i komunalnego na terenie miasta Siemiatycze	<u>Cel główny 3</u> - Poprawa jakości życia mieszkańców; <u>Cel szczegółowy 3.4</u> – Rozwój infrastruktury na rzecz poprawy jakości życia ludności	2016-2020	Ilość nowych mieszkań socjalnych/komunalnych	Miasto Siemiatycze	1.500.000	Budżet miasta środki zewnętrzne
7.	Modernizacja układu komunikacyjnego Miasta Siemiatycze	<u>Cel główny 1</u> - Podniesienie konkurencyjności gospodarki powiatu siemiatyckiego; <u>Cel szczegółowy 1.1</u> – Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej powiatu	2016-2020	Ilość wybudowanych/zmodernizowanych dróg miejskich	Miasto Siemiatycze	17.700.000	Budżet miasta środki zewnętrzne
8.	Rozwój infrastruktury aktywnych form turystyki i rekreacji w obszarze zalewów siemiatyckich	<u>Cel główny 2</u> - Stworzenie warunków do rozwoju zielonej gospodarki; <u>Cel szczegółowy 2.4</u> – Rozwój turystyki „Zielona terapia i rekreacja” oraz turystyki wiejskiej	2016-2020	Wzrost ilości atrakcji turystycznych w Siemiatyczach	Miasto Siemiatycze MOSiR	6.000.000	Budżet miasta środki zewnętrzne

9.	Budowa kompleksu sportowego przy Zespole Szkół Integracyjnych przy ul. Gen. Wł. Andersa, w tym przebudowa boisk sportowych	<u>Cel główny 3</u> - Poprawa jakości życia mieszkańców; <u>Cel szczegółowy 3.4</u> – Rozwój infrastruktury na rzecz poprawy jakości życia ludności	2018-2020	Ilość wybudowanych/zmodernizowanych obiektów sportowych . Ilość osób korzystających z nowo wybudowanej/zmodernizowanej infrastruktury sportowej	Miasto Siemiatycze	2.500.000	Budżet miasta środki zewnętrzne
10.	Uzbrojenie terenu pod inwestycje	<u>Cel główny 1</u> - Podniesienie konkurencyjności gospodarki powiatu siemiatyckiego; <u>Cel szczegółowy 1.1</u> – Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej powiatu	2016-2020	Powierzchnia uzbrojonego terenu	Miasto Siemiatycze	2.000.000	Budżet miasta środki zewnętrzne
11.	Budowa małej elektrowni wodnej	<u>Cel główny 2</u> - Stworzenie warunków do rozwoju zielonej gospodarki; <u>Cel szczegółowy 2.3</u> – Rozwój odnawialnych źródeł energii	2016-2020	Ilość wybudowanych obiektów	Przedsiębiorstwo Komunalne Spółka z o.o.	600.000	Budżet spółek miasta
12.	Modernizacja i rozbudowa sieci ciepłowniczej miasta	<u>Cel główny 3</u> - Poprawa jakości życia mieszkańców; <u>Cel szczegółowy 3.4</u> – Rozwój infrastruktury na rzecz poprawy jakości życia ludności	2016-2020	Długość zmodernizowanej sieci ciepłowniczej	Przedsiębiorstwo Komunalne Spółka z o.o	3.000.000	Budżet spółek miasta
Gmina Siemiatycze							
1.	Budowa garaży i remont parkingu	<u>Cel główny 3</u> - Poprawa jakości życia mieszkańców; <u>Cel szczegółowy 3.4</u> – Rozwój infrastruktury na rzecz poprawy jakości życia ludności	2015	Poprawa warunków pracy Urzędu	Urząd Gminy	100.000	Środki własne

2.	Termomodernizacja Szkoły Podstawowej w Szerszeniach	<u>Cel główny 2-</u> Stworzenie warunków do zielonej gospodarki; <u>Cel szczegółowy 2.3</u> – Rozwój odnawialnych źródeł energii	2016	Zmniejszenie kosztów ogrzewania	Urząd Gminy	650.000	Środki własne + środki UE
3.	Termomodernizacja Szkoły Podstawowej w Tołwinie		2017	Zmniejszenie kosztów ogrzewania	Urząd Gminy	293.000	Środki własne + środki UE
4.	Termomodernizacja Gimnazjum Gminnego		2019	Zmniejszenie kosztów ogrzewania	Urząd Gminy	818.000	Środki własne + środki UE
5.	Termomodernizacja Urzędu Gminy z remontem części pomieszczeń oraz wykonaniem podjazdu dla niepełnosprawnych		2016	Zmniejszenie kosztów ogrzewania, poprawa warunków obsługi petentów	Urząd Gminy	270.000	Środki własne + środki UE
6.	Budowa oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjnej dla wsi Szerszenie i Siemiatycze Stacja	<u>Cel główny 3-</u> Poprawa jakości życia mieszkańców; <u>Cel szczegółowy 3.4</u> – Rozwój infrastruktury na rzecz poprawy jakości życia ludności	2019-2020	Poprawa warunków życia mieszkańców	Urząd Gminy	2.985.301	Środki własne + środki UE
7.	Budowa oświetlenia ulicznego we wsi Ossolin		2016	Poprawa warunków życia mieszkańców	Urząd Gminy	130.000	Środki własne + środki UE
8.	Zakup samochodów gaśniczych dla OSP Słochy Annopolskie i OSP Kajanka		2016-2017	Poprawa zabezpieczenia mieszkańców	Urząd Gminy	2.000.000	Środki własne + środki UE
9.	Wykonanie 10 km dróg o nawierzchni bitumicznej	<u>Cel główny 1-</u> Podniesienie konkurencyjności gospodarki powiatu siemiatyckiego; <u>Cel szczegółowy 1.1</u> – Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej powiatu	2016-2020	Poprawa warunków życia mieszkańców	Urząd Gminy	5.000.000	Środki własne + środki UE

Gmina Drohiczyn							
1.	Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej	<u>Cel główny 2</u> - Stworzenie warunków do zielonej gospodarki; <u>Cel szczegółowy 2.3</u> – Rozwój odnawialnych źródeł energii	2016-2017	Oszczędności związane z ogrzewaniem budynków	Gmina Drohiczyn	8.000.000	RPO WP
2.	Rozbudowa gospodarki ściekowej (przydomowe oczyszczalnie ścieków)	<u>Cel główny 3</u> - Poprawa jakości życia mieszkańców; <u>Cel szczegółowy 3.4</u> – Rozwój infrastruktury na rzecz poprawy jakości życia ludności	2016-2017	Ochrona środowiska	Gospodarstwa domowe	10.000.000	PROW
3.	Poprawa infrastruktury drogowej	<u>Cel główny 1</u> - Podniesienie konkurencyjności gospodarki powiatu siemiatyckiego; <u>Cel szczegółowy 1.1</u> – Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej powiatu	2016-2020	Zwiększenie stopnia bezpieczeństwa	Gmina Drohiczyn	7.000.000	RPO WP, dotacja z budżetu państwa
4.	Odnawialne źródła energii	<u>Cel główny 2</u> - Stworzenie warunków do zielonej gospodarki; <u>Cel szczegółowy 2.3</u> – Rozwój odnawialnych źródeł energii	2016-2018	Oszczędności energetyczne w gospodarstwach domowych	Gospodarstwa domowe	10.000.000	RPO WP
Gmina Mielnik							
1.	Przebudowa parku w Mielniku	<u>Cel główny 2</u> - Stworzenie	2015-	Rewitalizacja przestrzeni	Gmina Mielnik	2.000.000	Budżet gminy,

		warunków do zielonej gospodarki;	2018	publicznej – dawnego rynku miejskiego			fundusze unijne
2.	Budowa chaty edukacji przyrodniczej sołectwa Maćkowicze	<u>Cel szczegółowy 2.4</u> – Rozwój turystyki „Zielona terapia i rekreacja” oraz turystyki wiejskiej	2015-2020	Budowa obiektu służącego integracji i aktywizacji społeczeństwa, bazy edukacyjnej dla dzieci i młodzieży	Gmina Mielnik	1.400.000	Budżet gminy, fundusze unijne
3.	Przebudowa mostu na rz. Moszczona we wsi Pawłowicze	<u>Cel główny 1</u> - Podniesienie konkurencyjności gospodarki powiatu siemiatyckiego; <u>Cel szczegółowy 1.1</u> – Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej powiatu	2015-2017	Polepszenie warunków korzystania z drogi, zwiększenie nośności mostu	Gmina Mielnik	600.000	Budżet gminy, fundusze zewnętrzne
4.	Budowa kładki pieszo – rowerowej przez rz. Bug w miejscowości Niemirów	<u>Cel główny 2</u> - Stworzenie warunków do zielonej gospodarki; <u>Cel szczegółowy 2.4</u> – Rozwój turystyki „Zielona terapia i rekreacja” oraz turystyki wiejskiej	2015-2020	Połączenie budowanych i istniejących tras rowerowych i krajowych w jednolitą europejską sieć rowerową	Gmina Mielnik, Trasy Rowerowe EuroVelo	20.000.000	Fundusze zewnętrzne
5.	Budowa kanalizacji sanitarnej w m. Moszczona Królewska	<u>Cel główny 3</u> - Poprawa jakości życia mieszkańców; <u>Cel szczegółowy 3.4</u> – Rozwój infrastruktury na rzecz poprawy jakości życia ludności	2015-2017	Budowa ok. 2 km sieci kanalizacji sanitarnej i ok. 60 przyłączy	Gmina Mielnik	2.000.000	Budżet gminy, fundusze unijne

6.	Budowa przedszkola w Mielniku	<u>Cel główny 3</u> - Poprawa jakości życia mieszkańców; <u>Cel szczegółowy 3.2</u> – Poprawa jakości edukacji	2015-2020	Budowa nowoczesnej placówki edukacji przedszkolnej. Zapewnienie wczesnej opieki dzieciom z terenu gminy Mielnik	Gmina Mielnik	2.000.000	Budżet gminy, fundusze unijne
7.	Przebudowa oświetlenia ulicznego w Mielniku i Niemirowie	<u>Cel główny 3</u> - Poprawa jakości życia mieszkańców; <u>Cel szczegółowy 3.4</u> – Rozwój infrastruktury na rzecz poprawy jakości życia ludności	2015-2018	Poprawa wizerunku miejscowości, poprawa bezpieczeństwa, ograniczenie zużycia energii elektrycznej	Gmina Mielnik	500.000	Budżet gminy, fundusze unijne

Gmina Nurzec-Stacja

1.	Odnawialne źródła energii w gminie Nurzec-Stacja	<u>Cel główny 2</u> - Stworzenie warunków do zielonej gospodarki;	2016-2017	Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń poprzez wykorzystanie odnawialnych źródeł energii dzięki zainstalowaniu 250 zestawów solarnych i fotowoltaicznych	Gmina Nurzec-Stacja, jednostki podległe, podmioty gospodarcze, mieszkańcy gminy	4.000.000	UE, WFOŚiGW, Gmina Nurzec-Stacja, jednostki podległe, wkład własny podmiotów i mieszkańców
2.	Efektywność energetyczna poprzez modernizację energetyczną budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej	<u>Cel szczegółowy 2.3</u> – Rozwój odnawialnych źródeł energii	2016-2017	Efektywność energetyczna budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej poprzez termomodernizację budynków, w tym ocieplenie ok. 3500 m ² powierzchni	Gmina Nurzec-Stacja, jednostki podległe	2.500.000	UE, WFOŚiGW, Gmina Nurzec-Stacja, jednostki podległe

3.	Zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego poprzez remont i zmianę sposobu użytkowania zabytkowego dworca kolejowego w Nurcu-Stacji		2017	Ochrona zabytku poprzez remont i adaptację pomieszczeń dworca kolejowego na potrzeby biblioteki gminnej	Gmina Nurzec-Stacja, jednostki podległe	1.500.000	UE, Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Nurzec-Stacja
4.	Ochrona gleby i wody	<u>Cel główny 3</u> - Poprawa jakości życia mieszkańców; <u>Cel szczegółowy 3.4</u> – Rozwój infrastruktury na rzecz poprawy jakości życia ludności	2017-2018	Ochrona wód i gleb poprzez wybudowanie ok. 150 szt. przydomowych oczyszczalni ścieków dla mieszkańców gminy	Gmina Nurzec-Stacja, mieszkańcy	1.000.000	UE, WFOŚiGW, Gmina Nurzec-Stacja, wkład mieszkańców
5.	Rewitalizacja miejscowości z terenu Gminy Nurzec-Stacja		2018-2019	Rewitalizacja i przywrócenie do świetności budynków i terenów zdegradowanych, w tym w szczególności odbudowa i odrestaurowanie budynku dworca kolejowego w Nurcu-Stacji wraz z terenem przyległym	Gmina Nurzec-Stacja, jednostki podległe	1.500.000	UE, Wojewódzki Konserwator Zabytków, Gmina Nurzec-Stacja
6.	Przebudowa ulic i dróg gminnych na terenie gminy Nurzec-Stacji	<u>Cel główny 1</u> - Podniesienie konkurencyjności gospodarki powiatu siemiatyckiego;	2018-2020	Wybudowanie dróg o nawierzchni bitumicznej w celu polepszenia dostępności komunikacyjnej do lokalnych ośrodków społeczno – gospodarczych	Gmina Nurzec-Stacja	5.000.000	UE, budżet państwa w ramach NPPDL, Gmina Nurzec-Stacja, partnerzy projektu
7.	Przebudowa, budowa i rozbudowa ciągu ulic Tartaczna, Leśna, Okrężna i Świerczewskiego w Nurcu-Stacji	<u>Cel szczegółowy 1.1</u> – Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej powiatu	2016-2017	Wybudowanie ulic na terenie miejscowości Nurzec-Stacja o nawierzchni bitumicznej z jednoczesną budową chodników i zjazdów wraz z infrastrukturą towarzyszącą	Gmina Nurzec-Stacja, Powiat Siemiatycki	2.000.000	UE, budżet państwa w ramach NPPDL, budżet powiatu, budżet gminy, partnerzy projektu

8.	Przebudowa i budowa drogi powiatowej Żerczyce - Nurzec	<u>Cel główny 1</u> - Podniesienie konkurencyjności gospodarki powiatu siemiatyckiego; <u>Cel szczegółowy 1.1</u> – Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej powiatu	2016	Poprawa dostępu do przejścia granicznego, polepszenie dostępności transportowej z Białorusią poprzez wybudowanie drogi o nawierzchni bitumicznej wraz z infrastrukturą towarzyszącą	Powiat Siemiatycki, Gmina Nurzec - Stacja	12.000.000	UE, budżet państwa, budżet powiatu, budżet gminy, partnerzy projektu
9.	Przebudowa drogi powiatowej Klukowicze - Wyczółki		2018-2020	Poprawa warunków komunikacyjnych i powiązanie z siecią dróg poprzez wybudowanie drogi o nawierzchni bitumicznej wraz z infrastrukturą	Powiat Siemiatycki, Gmina Nurzec - Stacja	4.000.000	UE, budżet państwa w ramach NPPDL, budżet powiatu, budżet gminy, partnerzy projektu
10	Przebudowa drogi w miejscowości Wólka Nurzecka		2018-2020	Połączenie miejscowości Wólka Nurzecka z siecią dróg z terenu gminy Nurzec – Stacja i powiatu siemiatyckiego poprzez wybudowanie drogi o nawierzchni bitumicznej o dł. ok. 4 km	Powiat Siemiatycki, Gmina Nurzec - Stacja	4.000.000	UE, budżet państwa w ramach NPPDL, budżet powiatu, budżet gminy, partnerzy proj.
Gmina Grodzisk							
1.	Scalanie gruntów wraz z zagospodarowaniem poscaleniowym na obrębie Grodzisk i inne, w skład którego wchodzi 17 miejscowości	<u>Cel główny 2</u> - Stworzenie warunków do zielonej gospodarki; <u>Cel szczegółowy 2.1</u> – Wspieranie rozwoju rolnictwa specjalistycznego	2016-2020	Poprawa warunków gospodarowania na obszarze 4 011 ha	Gmina Grodzisk, Starostwo Powiatowe, Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego	24.000.000	Środki Unii Europejskiej

2.	Poprawa dostępu dróg gminnych do sieci dróg powiatowych i wojewódzkich	<u>Cel główny 1</u> - Podniesienie konkurencyjności gospodarki powiatu siemiatyckiego; <u>Cel szczegółowy 1.1</u> – Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej powiatu	2017-2020	Poprawa stanu technicznego istniejącej sieci drogowej	Gmina Grodzisk, Urząd Wojewódzki, partnerzy projektu	6.000.000	Środki własne, środki z budżetu państwa, środki partnerów projektu
3.	Remonty świetlic wiejskich w miejscowościach Czarna Wielka, Czarna Średnia i Żale	<u>Cel główny 3</u> - Poprawa jakości życia mieszkańców; <u>Cel szczegółowy 3.4</u> – Rozwój infrastruktury na rzecz poprawy jakości życia ludności	2017-2020	Poprawa wizerunku miejscowości	Gmina Grodzisk, Urząd Marszałkowski	1.500.000	Środki własne, środki Unii Europejskiej
4.	Termomodernizacja budynku Zespołu Szkół w Grodzisku i budynku Urzędu Gminy	<u>Cel główny 2</u> - Stworzenie warunków do zielonej gospodarki; <u>Cel szczegółowy 2.3</u> – Rozwój odnawialnych źródeł energii	2018-2020	Poprawa warunków socjalnych, zmniejszenie zużycia energii, obniżenie kosztów ogrzewania	Gmina Grodzisk, Urząd Marszałkowski	6.000.000	Środki własne, środki Unii Europejskiej
5.	Budowa Nadbużańskiej Szerokopasmowej Sieci Dystrybucyjnej	<u>Cel główny 3</u> - Poprawa jakości życia mieszkańców; <u>Cel szczegółowy 3.4</u> – Rozwój infrastruktury na rzecz poprawy jakości życia ludności	2015	Dostęp do internetu (3750 osób)	Gmina Drohiczyn, partner Gmina Grodzisk	4.615.576	Środki własne, środki z budżetu państwa, środki Unii Europejskiej
6.	Instalacja kolektorów słonecznych	<u>Cel główny 2</u> - Stworzenie warunków do zielonej gospodarki; <u>Cel szczegółowy 2.3</u> – Rozwój odnawialnych źródeł energii	2016-2018	Obniżenie zużycia energii, poprawa warunków ochrony środowiska	Gmina Grodzisk, partnerzy projektu	3.000.000	Środki Unii Europejskiej, środki partnerów projektu

Gmina Dziadkowice							
1.	Budowie kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej, tłocznej i przepompowni ścieków we wsiach: Korzeniówka, Zaręby, tranzyt do wsi Dziadkowice	<u>Cel główny 3-</u> Poprawa jakości życia mieszkańców; <u>Cel szczegółowy 3.4</u> – Rozwój infrastruktury na rzecz poprawy jakości życia ludności	2016	Wybudowanie sieci kanalizacyjnej długości 5220 mb, podłączenie do sieci kanalizacyjnej gospodarstwa domowe ze wsi Korzeniówka, Zaręby oraz części wsi Dziadkowice	Gmina Dziadkowice, właściciele budynków mieszkalnych	5.500.000	Środki własne, UE, Fundusze Ochrony Środowiska, kredyty
2.	Termomodernizacja budynku zespołu szkół w Dziadkowicach	<u>Cel główny 2-</u> Stworzenie warunków do zielonej gospodarki; <u>Cel szczegółowy 2.3</u> – Rozwój odnawialnych źródeł energii	2016-2017		Gmina Dziadkowice	1.000.000	Środki własne, UE, kredyty
3.	Instalacja kolektorów słonecznych na budynkach mieszkalnych		2016-2017	Wybudowanie kolektorów na ok. 250 budynkach mieszkalnych	Gmina Dziadkowice, właściciele budynków	3.000.000	Środki własne, UE, mieszkańcy gminy, właściciele budynków
4.	Przebudowa drogi gminnej Smolugi Wieś – Siedlece (Kolonia Smolugi)	<u>Cel główny 1-</u> Podniesienie konkurencyjności gospodarki powiatu siemiatyckiego;	2016	Wybudowanie drogi o nawierzchni bitumicznej długości 2430m	Gmina Dziadkowice	2.000.000	Środki własne, UE, kredyty
5.	Przebudowa drogi gminnej Malewice – Jasienówka - Żurobice	<u>Cel szczegółowy 1.1</u> – Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej powiatu	2019	Wybudowanie drogi o nawierzchni bitumicznej długości 3430 m	Gmina Dziadkowice	3.000.000	Środki własne, UE kredyty
6.	Modernizacja hydroforni w Dziadkowicach	<u>Cel główny 3-</u> Poprawa jakości życia mieszkańców; <u>Cel szczegółowy 3.4</u> – Rozwój infrastruktury na rzecz poprawy jakości życia ludności	2016		Gmina Dziadkowice	1.200.000	Środki własne, UE, kredyty

Gmina Perlejewo							
1.	Rekultywacja drogi we wsi Głęboć	<u>Cel główny 2-</u> Stworzenie warunków do zielonej gospodarki; <u>Cel szczegółowy 2.1</u> – Wsparcie rozwoju rolnictwa specjalistycznego	2015	Droga żwirowa szer. 5,5m i dł. 1,7 km	Gmina Perlejewo, Urząd Marszałkowski	310. 000	
2.	Energetyka prosumencka	<u>Cel główny 2-</u> Stworzenie warunków do zielonej gospodarki; <u>Cel szczegółowy 2.3</u> – Rozwój odnawialnych źródeł energii	2015-2018	Budowa przydomowych OZE na terenie gminy Perlejewo	UE, Gmina Perlejewo	1.500.000	
3.	Termomodernizacja Szkoły Podstawowej i Gimnazjum		2015-2018	Zmniejszenie zużycia energii (termomodernizacja, OZE)	UE, Gmina Perlejewo	1.300.000	
4.	Termomodernizacja ośrodka zdrowia		2016-2018	Zmniejszenie zużycia energii (termomodernizacja, OZE)	UE, Gmina Perlejewo	700.000	
5.	Termomodernizacja Przedszkola Gminnego		2016-2018	Zmniejszenie zużycia energii (termomodernizacja, OZE)	UE, Gmina Perlejewo	700.000	
6.	Modernizacja SUW w Moczyłach-Pszczółkach	<u>Cel główny 3-</u> Poprawa jakości życia mieszkańców; <u>Cel szczegółowy 3.4</u> – Rozwój infrastruktury na rzecz poprawy jakości życia ludności	2015-2018	Modernizacja budynku i infrastruktury poboru, uzdatniania i przesyłu wody	UE, Gmina Perlejewo	2.000.000	
7.	Budowa biblioteki gminnej i punktu informacyjnego		2015-2017	Budowa biblioteki gminnej	UE, Gmina Perlejewo	2.000.000	
8.	Przebudowa dróg Miodusy Inochy - Osnówka	<u>Cel główny 1-</u> Podniesienie konkurencyjności gospodarki powiatu siemiatyckiego; <u>Cel szczegółowy 1.1</u> – Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej powiatu	2017	Poprawa stanu dróg na długości 3 km	Budżet państwa, Gmina Perlejewo	1.500.000	
9.	Zakup sprzętu komunalnego	<u>Cel główny 3-</u> Poprawa jakości życia mieszkańców;	2017	Ciągnik 150 KM z pługiem do odśnieżania i kosiarką do poboczy, pług wirnikowy	UE, Gmina Perlejewo	450.000	

10.	Miejsce rekreacji	<u>Cel szczegółowy 3.4</u> – Rozwój infrastruktury na rzecz poprawy jakości życia ludności	2016-2017	Fontanna z infrastrukturą towarzyszącą w Perlejewie	UE, Gmina Perlejewo	100.000	
11.	Melioracje	<u>Cel główny 2</u> - Stworzenie warunków do zielonej gospodarki; <u>Cel szczegółowy 2.1</u> – Wspieranie rozwoju rolnictwa specjalistycznego	2016-2020	2000 ha, 8 wsi	Gmina Perlejewo, Urząd Marszałkowski	10.000.000	
12.	Budowa parkingu przy UG	<u>Cel główny 3</u> - Poprawa jakości życia mieszkańców; <u>Cel szczegółowy 3.4</u> – Rozwój infrastruktury na rzecz poprawy jakości życia ludności	2018	Parking	Gmina Perlejewo	200.000	
13.	Rekultywacja drogi we wsi Osnówka Wyręby	<u>Cel główny 2</u> - Stworzenie warunków do zielonej gospodarki; <u>Cel szczegółowy 2.1</u> – Wspieranie rozwoju rolnictwa specjalistycznego	2017	2 km	Gmina Perlejewo, Urząd Marszałkowski	140.000	
14.	Droga gminna Perlejewo – Czarkówka Duża	<u>Cel główny 1</u> - Podniesienie konkurencyjności gospodarki powiatu siemiatyckiego; <u>Cel szczegółowy 1.1</u> – Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej powiatu	2019	1500 m	Budżet Państwa, Gmina Perlejewo	1.000.000	

15.	Budowa zalewu na Pełchówce	<u>Cel główny 3-</u> Poprawa jakości życia mieszkańców; <u>Cel szczegółowy 3.4</u> – Rozwój infrastruktury na rzecz poprawy jakości życia ludności	2019-2020	Zalew z infrastrukturą rekreacyjną	UE, Gmina Perlejewo	400.000	
16.	Rekultywacja drogi we wsi Leszczka Mała	<u>Cel główny 2-</u> Stworzenie warunków do zielonej gospodarki; <u>Cel szczegółowy 2.1</u> – Wspieranie rozwoju rolnictwa specjalistycznego	2017	2 km	Gmina Perlejewo, Urząd Marszałkowski	350.000	
17.	Rozbudowa zaplecza gminy Perlejewo w Pieczyskach	<u>Cel główny 3-</u> Poprawa jakości życia mieszkańców; <u>Cel szczegółowy 3.4</u> – Rozwój infrastruktury na rzecz poprawy jakości życia ludności	2019	Rozbudowa magazynu na sprzęt komunalny, ogrodzenie i utwardzenie placu	UE, Gmina Perlejewo	500.000	
18.	Budowa kortu tenisowego w Czarkówce Małej		2020	Kort tenisowy	UE, Gmina Perlejewo	500.000	
19.	Przebudowa drogi w kol. Pełch	<u>Cel główny 1-</u> Podniesienie konkurencyjności gospodarki powiatu siemiatyckiego; <u>Cel szczegółowy 1.1</u> – Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej powiatu	2017	Drogi gminne	Budżet Państwa, Gmina Perlejewo	800.000	
20.	Infrastruktura sportowa	<u>Cel główny 3-</u> Poprawa jakości życia mieszkańców; <u>Cel szczegółowy 3.2</u> – Poprawa jakości edukacji	2019	Infrastruktura sportowa przy szkołach w Perlejewie	Gmina Perlejewo, Urząd Marszałkowski	1.000.000	

21.	Modernizacja oświetlenia ulicznego	<u>Cel główny 3-</u> Poprawa jakości życia mieszkańców; <u>Cel szczegółowy 3.4</u> – Rozwój infrastruktury na rzecz poprawy jakości życia ludności	2019	Teren całej gminy, oświetlenie led	UE, Gmina Perlejewo	300.000	
22.	Budowa drogi gminnej Poniaty	<u>Cel główny 1-</u> Podniesienie konkurencyjności gospodarki powiatu siemiatyckiego; <u>Cel szczegółowy 1.1</u> – Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej powiatu	2018-2020	4450 m	Budżet Państwa, Gmina Perlejewo	667.500	
23.	Rekultywacja Nowe Granne - Wiktorowo	<u>Cel główny 2-</u> Stworzenie warunków do zielonej gospodarki; <u>Cel szczegółowy 2.1</u> – Wspieranie rozwoju rolnictwa specjalistycznego	2020	2 km	Gmina Perlejewo, Urząd Marszałkowski	300.000	
24.	Rekultywacja Czarkówka Mała		2019	2100 m	Gmina Perlejewo, Urząd Marszałkowski	350.000	
25.	Budowa zbiórki odpadów (PSZOK)	<u>Cel główny 3-</u> Poprawa jakości życia mieszkańców; <u>Cel szczegółowy 3.4</u> – Rozwój infrastruktury na rzecz poprawy jakości życia ludności	2019-2020	0,80 ha	Gmina Perlejewo, WFOŚiGW	1.500.000	
26.	Przebudowa świetlicy w Twarogach Lackich		2017-2018		UE, Gmina Perlejewo	300.000	
27.	Remont świetlicy w Borzymach		2017-2018		UE, Gmina Perlejewo	200.000	
28.	Remont świetlicy w Pełchu		2017-2018		UE, Gmina Perlejewo	300.000	
29.	Oczyszczalnie ścieków		2016-2020	Przydomowe oczyszczalnie ścieków	Gmina Perlejewo, WFOŚiGW	1.000.000	

30.	Budowa dróg gminnych	<u>Cel główny 1</u> - Podniesienie konkurencyjności gospodarki powiatu siemiatyckiego; <u>Cel szczegółowy 1.1</u> – Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej powiatu	2020	Droga gminna Kobyła - Głody	Gmina Perlejewo	150.000	
31.	Przebudowa świetlicy w Kobyli	<u>Cel główny 3</u> - Poprawa jakości życia mieszkańców;	2016	Remont lub przebudowa istniejącej świetlicy w Kobyli	UE, Gmina Perlejewo	200.000	
32.	Wykonanie dojazdu do mariny n. Bugiem	<u>Cel szczegółowy 3.4</u> – Rozwój infrastruktury na rzecz poprawy jakości życia ludności	2018	Budowa utwardzonego dojazdu do mariny na Bugu z płyt ażurowych	UE, Gmina Perlejewo	200.000	
33.	Przebudowa drogi powiatowej na odcinku Pieczyski – Twarogi Trąbnica	<u>Cel główny 1</u> - Podniesienie konkurencyjności gospodarki powiatu siemiatyckiego; <u>Cel szczegółowy 1.1</u> – Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej powiatu	2015-2016		Budżet Państwa, Starostwo Powiatowe, Gmina Perlejewo	1.500.000	
Gmina Milejczyce							
1.	Budowa nadbużańskiej szerokopasmowej sieci dystrybucyjnej	<u>Cel główny 3</u> - Poprawa jakości życia mieszkańców;	2015	Poprawa komunikacji elektronicznej	Gminy powiatu	2.054.773	Budżet krajowy, UE, środki własne
2.	Wdrażanie elektronicznych usług dla ludności	<u>Cel szczegółowy 3.4</u> – Rozwój infrastruktury na rzecz poprawy jakości życia ludności	2015	Poprawa komunikacji elektronicznej	Urząd Marszałkowski, Gmina	79.080	Budżet krajowy, UE, środki własne

3.	Zakup ciągnika wraz z ładowaczem	<p><u>Cel główny 3-</u> Poprawa jakości życia mieszkańców;</p> <p><u>Cel szczegółowy 3.4</u> – Rozwój infrastruktury na rzecz poprawy jakości życia ludności</p>	2015	Poprawa zbiórki odpadów	Gmina	270.000	UE, środki własne
4.	Super Przedszkolak	<p><u>Cel główny 3-</u> Poprawa jakości życia mieszkańców;</p> <p><u>Cel szczegółowy 3.2</u> – Poprawa jakości edukacji</p>	2015	Doposażenie przedszkola	Gmina	60.000	UE, budżet krajowy

Przedstawione w tabelach powyżej zadania inwestycyjne i kolejność ich realizacji będzie uzależniona od zmieniających się warunków społeczno-gospodarczych oraz dostępnych w danym roku środków finansowych.

Podane wartości inwestycji oraz czas realizacji są szacunkowe ze względu na perspektywę planowania oraz brak szczegółowych informacji na temat terminów możliwych konkursów w ramach których możliwe będzie pozyskanie środków z Unii Europejskiej na dofinansowanie zadań.

Tabela 87. Powiązanie projektów inwestycyjnych wyszczególnionych w tabeli 84 i 85 z celami strategicznymi dokumentów dotyczących rozwoju przestrzenno – społeczno – gospodarczego powiatu oraz z innymi działaniami realizowanymi na terenie powiatu/województwa według obszarów tematycznych

L.P.	Obszar tematyczny	Zgodność z celami Programu Rozwoju Powiatu Siemiatyckiego do 2020 roku	Powiązanie z dokumentami Województwa Podlaskiego	
			Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020
A.	Infrastruktura drogowa	<u>Cel główny 1</u> - Podniesienie konkurencyjności gospodarki powiatu siemiatyckiego; <u>Cel szczegółowy 1.1</u> – Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej powiatu	<u>Cel strategiczny 2</u> - Powiązania krajowe i międzynarodowe; <u>Cel operacyjny 2.5</u> – Podniesienie zewnętrznej i wewnętrznej dostępności komunikacyjnej regionu	<u>Oś priorytetowa IV</u> – Poprawa dostępności transportowej
B.	Ochrona zdrowia	<u>Cel główny 3</u> - Poprawa jakości życia mieszkańców; <u>Cel szczegółowy 3.3</u> – Poprawa dostępu i jakości usług w ochronie zdrowia	<u>Cel strategiczny 3</u> - Jakość życia; <u>Cel operacyjny 3.3</u> – Poprawa stanu zdrowia społeczeństwa oraz bezpieczeństwa publicznego	<u>Oś priorytetowa VIII</u> – Infrastruktura dla usług użyteczności publicznej
C.	Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej	<u>Cel główny 2</u> - Stworzenie warunków do zielonej gospodarki; <u>Cel szczegółowy 2.3</u> – Rozwój odnawialnych źródeł energii	<u>Cel strategiczny 3</u> - Jakość życia; <u>Cel operacyjny 3.4</u> – Ochrona środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami;	<u>Oś priorytetowa V</u> – Gospodarka niskoemisyjna

D.	Infrastruktura edukacyjna	<u>Cel główny 3</u> - Poprawa jakości życia mieszkańców; <u>Cel szczegółowy 3.2</u> – Poprawa jakości edukacji	<u>Cel strategiczny 1</u> - Jakość życia; <u>Cel operacyjny 1.5</u> – Rozwój kompetencji do pracy i wsparcie aktywności zawodowej mieszkańców regionu;	<u>Oś priorytetowa VIII</u> – Infrastruktura dla usług użyteczności publicznej
E.	Bezpieczeństwo publiczne	<u>Cel główny 3</u> - Poprawa jakości życia mieszkańców; <u>Cel szczegółowy 3.4</u> – Rozwój infrastruktury na rzecz poprawy jakości życia ludności	<u>Cel strategiczny 3</u> - Jakość życia; <u>Cel operacyjny 3.3</u> – Poprawa stanu zdrowia społeczeństwa oraz bezpieczeństwa publicznego	
F.	Pomoc i integracja społeczna	<u>Cel główny 3</u> - Poprawa jakości życia mieszkańców; <u>Cel szczegółowy 3.1</u> – Rozwój usług w zakresie opieki społecznej	<u>Cel strategiczny 3</u> - Jakość życia; <u>Cel operacyjny 3.2</u> – Poprawa spójności społecznej	<u>Oś priorytetowa VIII</u> – Infrastruktura dla usług użyteczności publicznej

X. PLAN FINANSOWY POWIATU NA LATA 2015-2020

Przedstawiona poniżej analiza możliwości finansowych powiatu siemiatyckiego (mająca na celu przede wszystkim ocenę możliwości sfinansowania wynikających z programu rozwoju powiatu na lata 2015-2020 konkretnych zadań) ma charakter niejako dwustronny. Po pierwsze analizie poddana zostanie strona dochodowa budżetu, po drugie – strona wydatkowa. Przyjęty do analizy horyzont czasowy do potrzeb analizy struktury dochodów powiatu siemiatyckiego to lata 1999-2014, stanowiące cały okres funkcjonowania powiatu siemiatyckiego, który rozpoczął się po ostatniej reformie administracji publicznej. Jako źródło danych historycznych przyjęte zostały sprawozdania z wykonania budżetu za lata 1999-2014.

Na wstępie warto przypomnieć, iż podstawowym celem działania jednostki samorządu terytorialnego każdego szczebla jest zaspokajanie potrzeb społeczności zamieszkującej jej terytorium. Podejmowane przez władze lokalne działania wynikają przede wszystkim z zakresu przekazanych danej jednostce – w procesie decentralizacji – kompetencji wyrażają się zasadniczo w drodze realizacji konkretnych zadań o charakterze publicznym. Wykonywanie określonych zadań jest natomiast bardzo ściśle powiązane z koniecznością dokonywania określonych wydatków budżetowych. Podziały wydatków budżetowych dokonywanych przez jednostki samorządu terytorialnego mogą przebiegać w oparciu o różne kryteria, uwzględniające zarówno charakter realizowanych zadań, sposób ich wykonywania, czy też względy natury czysto prawnej. W niniejszej analizie uwzględniony zostanie przede wszystkim podział wydatków oparty o obowiązującą klasyfikację budżetową.

Oprócz strony wydatkowej analizie poddane zostaną także dochody budżetowe powiatu siemiatyckiego. Podstawowym przyjętym w analizie podziałem w ramach tej kategorii będzie, narzucony przez ustawodawcę, podział wskazujący na podstawowe źródła dochodów jednostek samorządu terytorialnego, a mianowicie dochody własne, subwencje ogólne i dotacje celowe.

Sytuacja finansowa powiatu siemiatyckiego w latach 1999 – 2014

Rozpoczynając analizę sytuacji finansowej powiatu siemiatyckiego w latach 1999-2014 warto zwrócić uwagę przede wszystkim na system zasilania finansowego powiatu, a zwłaszcza poszczególne kategorie dochodowe. Chodzi tutaj o samą strukturę tych dochodów i zmiany, jakie zachodziły w obrębie tej struktury na przestrzeni analizowanych lat. Z punktu widzenia konstrukcji systemu dochodów istotnym wydaje się udział w strukturze poszczególnych źródeł dochodów, co przedstawione zostało w poniższej tabeli 88. Jak wynika z danych udziały poszczególnych komponentów różniły się od siebie w sposób znaczący, ale też ulegały istotnym zmianom. Po pierwsze należy zwrócić uwagę na olbrzymią dysproporcję, która występuje pomiędzy dochodami własnymi na początku funkcjonowania powiatu 5,4 % w roku 1999 do 22,9 % w roku 2005, a dochodami pozostałymi w postaci dotacji, subwencji i środków bezzwrotnej pomocy UE (94,6 % w roku 1999 do – 77,01 %), które powinny mieć zasadniczo charakter uzupełniający. Sytuacja taka jest jednakże standardem w odniesieniu do średniego szczebla polskiego samorządu.

Tabela 88. Struktura dochodów powiatu siemiatyckiego (w %) w latach 1999-2014

	Dochody własne	Subwencja ogólna	Dotacje celowe	Środki bezzwrotnej pomocy UE
1999	5,4	48,7	45,9	0,0
2000	5,9	51,1	43,0	0,0
2001	7,1	47,7	45,2	0,0
2002	8,3	45,9	45,8	0,0
2003	11,8	57,9	30,3	0,0
2004	18,9	51,1	27,8	2,2
2005	22,9	44,1	21,3	11,7
2006	20,0	43,8	31,3	4,9
2007	25,16	47,1	21,81	5,93
2008	30,81	39,72	16,94	12,53
2009	23,62	43,55	12,67	20,16
2010	18,59	35,2	14,49	31,73
2011	18,65	35,53	32,26	13,55
2012	26,16	44,79	17,27	11,78
2013	25,72	42,31	17,49	14,48
2014	19,43	28,81	16,96	34,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Finansowo – Budżetowego.

Okres lat 1999-2008 charakteryzuje się tendencją wzrostową wielkości udziału dochodów własnych w powiatowych dochodach globalnych, a w latach następnych utrzymuje się na porównywalnym poziomie od 23,62 w roku 2009 do 19,43 w roku 2014. Jednym z elementów tworzących kategorię dochodów własnych, będącym jedynym źródłem dochodowym o charakterze podatkowym, jest udział powiatu w podatku dochodowym od osób fizycznych, a od 2004r. także w podatku dochodowym od osób prawnych. Znaczenie wpływów z tego tytułu w wewnętrznej strukturze dochodów własnych na przestrzeni lat 1999-2014 przedstawia tabela nr 89.

Tabela 89. Struktura dochodów własnych (w %) powiatu siemiatyckiego w latach 1999-2014

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Udział we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz osób prawnych	20,3	14,7	9,4	9,4	6,6	35,9	31,9	44,1	39,98	29,07	30,7	31,62	34,46	32,26	34,23	31,95
Dochody z majątku powiatu	7,3	8,9	26,7	16,5	27,3	19,8	28,9	17,8	8,76	4,31	5,48	4,73	5,14	5,9	0,95	14,39
Pozostałe dochody	72,4	76,4	63,9	74,1	66,1	44,3	39,2	38,1	51,26	66,63	63,82	63,66	60,4	61,85	64,83	53,66

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Finansowo – Budżetowego.

Jak widać z powyższej tabeli najmniejszą część dochodów własnych w latach 2001-2003 stanowiły wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych. Od roku 2004 nastąpił istotny wzrost udziału dochodów podatkowych w dochodach własnych powiatu (do poziomu 44,1% w 2006r , do roku 2014 pozostają w przedziale powyżej 30 %), w związku ze zmianą ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego wprowadzającej podniesienie procentowego udziału JST we wpływach w podatkach dochodowych PIT i CIT, co miało na celu zwiększenie motywacji samorządu do wspierania rozwoju gospodarczego poprzez pozyskiwanie inwestorów, wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy, usprawnienie procedur administracyjnych obsługi przedsiębiorstw.

Obserwując natomiast zmiany, jakie – w przypadku powiatu siemiatyckiego w latach 1999-2014 jakie miały miejsce w zakresie transferów zewnętrznych – łatwo zauważyć, iż w odniesieniu do subwencji ogólnej można mówić o umiarkowanej tendencji wzrostowej do roku 2006 (z wyłączeniem roku 2002 z tendencją malejącą) , oraz o wzroście subwencji poczynając od roku 2006 do 2011 i jego utrzymaniu na podobnym poziomie w ostatnich trzech latach Natomiast w odniesieniu do dotacji – o wyraźnej tendencji spadkowej po 2001 r.

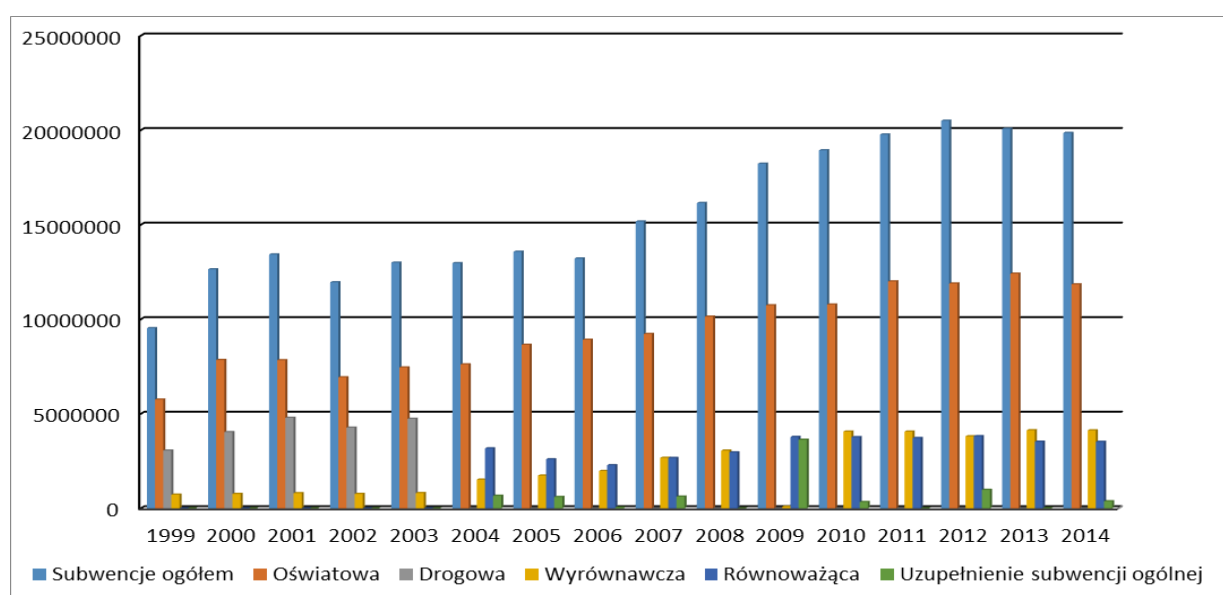

Tabela 90. Struktura subwencji ogólnej przekazanej dla powiatu siemiatyckiego w latach

Rok	Subwencje ogółem	Oświatowa		Drogowa		Wyrównawcza		Równoważąca		Uzupełnienie	
		zł	%	zł	%	zł	%	zł	%	zł	%
1999	9 525 500	5 751 368	60,38	3 054 000	32,06	720 132	7,56	0	0	0	0
2000	12 637 576	7 844 482	62,07	4 031 394	31,90	761 700	6,03	0	0	0	0
2001	13 426 634	7 834 128	58,35	4 788 968	35,67	803 538	5,98	0	0	0	0
2002	11 953 498	6 926 295	57,94	4 268 071	35,71	759 132	6,35	0	00	0	0
2003	12 992 999	7 451 114	57,35	4 735 426	36,45	806 459	6,21	0	0	0	0
2004	12 962 598	7 611 036	58,72	0	0	1 519 000	11,72	3 170 160	24,46	662 402	5,11
2005	13 569 618	8 644 829	63,71	0	0	1 731 470	12,76	2 593 319	19,11	600 000	4,42
2006	13 213 404	8 644 829	65,42	0	0	1 971 764	14,92	2 279 411	17,25	48 214	0,36
2007	15 172 911	9 222 265	60,78	0	0	2 668 126	17,58	2 662 096	17,55	620 424	4,09
2008	16 147 191	10 137 259	62,78	0	0	3 052 989	18,91	2 956 943	18,31	0	0,00
2009	18 229 726	10 738 089	58,90	0	0	89 382	0,49	3 774 227	20,70	3 628 028	19,90
2010	18 936 806	10 777 396	56,91	0	0	4 060 111	21,44	3 766 099	19,89	333 200	1,76
2011	19 772 065	11 999 129	60,69	0	0	4 056 997	20,52	3 715 939	18,79	0	0,00
2012	20 497 311	11 891 788	58,02	0	0	3 808 916	18,58	3 817 962	18,63	978 645	4,77
2013	20 074 917	12 412 412	61,83	0	0	4 126 562	20,56	3 523 379	17,55	12 564	0,06
2014	19 852 394	11 842 013	59,65	0	0	4 124 977	20,78	3 514 576	17,70	370 828	1,87

Źródło: Opracowanie własne na podst. Danych Wydziału Finansowo – Budżetowego.

Rysunek 26. Struktura subwencji ogólnej dla powiatu siemiatyckiego w latach 1999-2014

Źródło: Opracowanie własne na podst. Danych Wydziału Finansowo – Budżetowego.

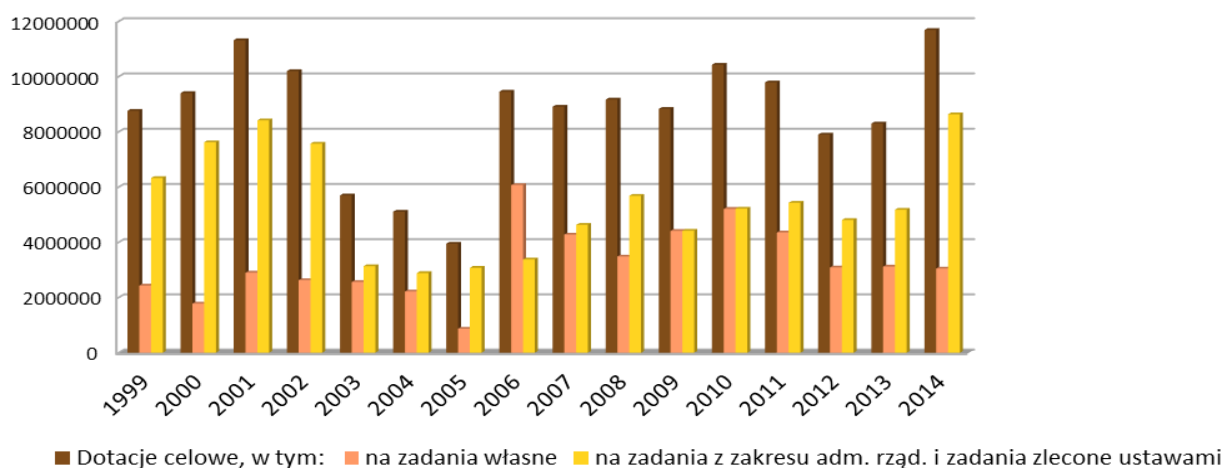

Tabela 91. Struktura dotacji z budżetu państwa przekazanych dla powiatu siemiatyckiego w latach 1999-2014

Rok	Dotacje celowe, w tym:	na zadania własne		na zadania z zakresu adm. rząd. i zadania zlecone ustawami	
		zł	%	zł	%
1999	8 760 418	2 432 545	27,77	6 327 873	72,23
2000	9 405 385	1 781 831	18,94	7 623 554	81,06
2001	11 318 102	2 902 167	25,64	8 415 935	74,36
2002	10 201 149	2 629 218	25,77	7 571 931	74,23
2003	5 700 172	2 565 014	45,00	3 135 158	55,00
2004	5 106 679	2 219 300	43,46	2 887 379	56,54
2005	3 949 820	872 778	22,10	3 077 042	77,90
2006	9 453 915	6 072 444	64,23	3 381 471	35,77
2007	8 913 207	4 280 033	48,02	4 633 173	51,98
2008	9 169 708	3 485 239	38,01	5 684 468	61,99
2009	8 833 309	4 414 453	49,98	4 418 855	50,02
2010	10 429 549	5 210 939	49,96	5 218 605	50,04
2011	9 790 951	4 358 286	44,51	5 432 665	55,49
2012	7 901 059	3 090 898	39,12	4 810 161	60,88
2013	8 300 071	3 122 307	37,62	5 177 764	62,38
2014	11 689 216	3 050 872	26,10	8 638 344	73,90

Źródło: Opracowanie własne na podst. Danych Wydziału Finansowo – Budżetowego.

Rysunek 27. Struktura dotacji celowych z budżetu państwa dla powiatu w latach 1999-2014

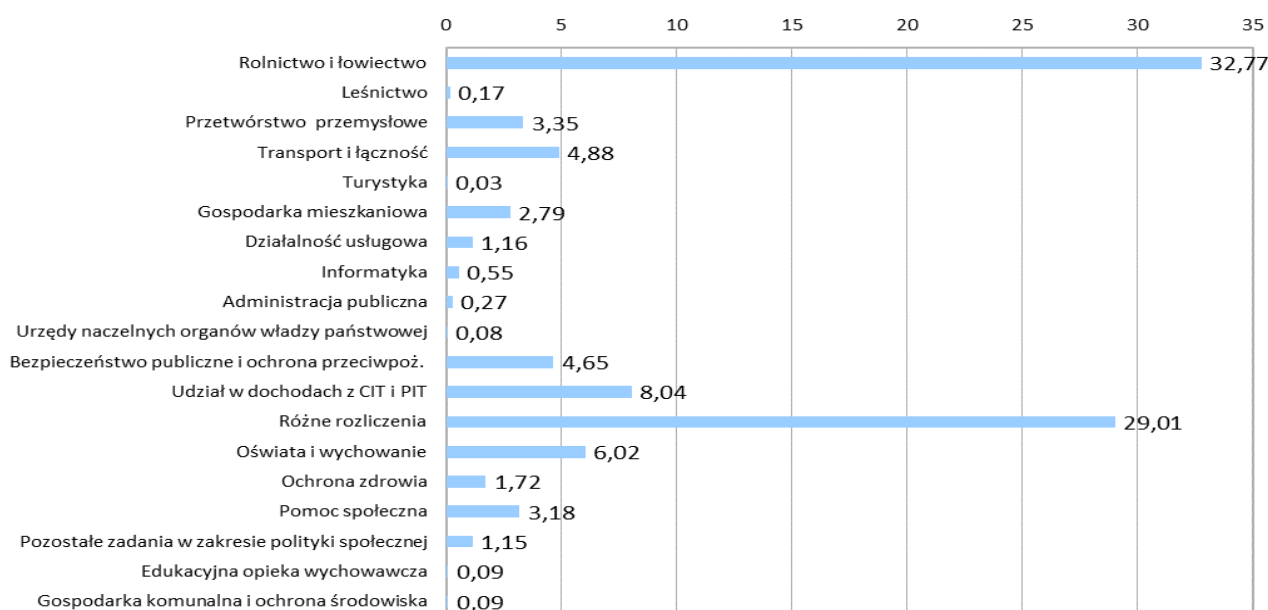
Źródło: Opracowanie własne na podst. Danych Wydziału Finansowo – Budżetowego.

W przypadku powiatu siemiatyckiego dominującą grupą dotacji celowych są dotacje przekazywane powiatowi na sfinansowanie zadań z zakresu administracji rządowej, jednakże z roku na rok występuje znaczna tendencja malejąca (z 74,4 % w 2001 roku do 61,9 % w 2006 roku). Dotacje na zadania własne z kolei kształtowały się w latach 1999-2014

w tendencji na przemian wzrostowej i spadkowej, głównie w zależności od wielkości otrzymywanych środków na realizowane przez powiat inwestycje.

Rysunek 28. Struktura (%) dochodów powiatu siemiatyckiego wg działów klasyfikacji budżetowej w 2014 r.

Źródło: Opracowanie własne na podst. Danych Wydziału Finansowo – Budżetowego

Powyższy wykres i tabela prezentują strukturę dochodów powiatu siemiatyckiego w latach 1999-2014 w rozbięciu na działy klasyfikacji budżetowej.

Tabela 92. Wykonanie dochodów według działów klasyfikacji budżetowej w latach 2012-2014

Wyszczególnienie	Wykonanie w 2012 r.		Wykonanie w 2013 r.		Wykonanie w 2014r.	
	zł	Struktur	zł	Struktu	zł	Struktu
Rolnictwo i łowiectwo	4 553 901,33	9,95	5 010 198,12	10,56	22 586 636,42	32,77
Leśnictwo	113 105,78	0,25	117 292,15	0,25	118 348,52	0,17
Przetwórstwo przemysłowe	0,00	0,00	160 229,60	0,34	2 309 109,48	3,35
Transport i łączność	2 014 769,51	4,40	3 026 025,30	6,38	3 364 473,32	4,88
Turystyka	20 256,95	0,04	0,00	0,00	21 705,60	0,03
Gospodarka mieszkaniowa	385 011,09	0,84	522 116,70	1,10	1 923 273,74	2,79
Działalność usługowa	859 752,15	1,88	841 486,92	1,77	800 457,07	1,16
Informatyka	0,00	0,00	15 256,63	0,03	375 600,55	0,55

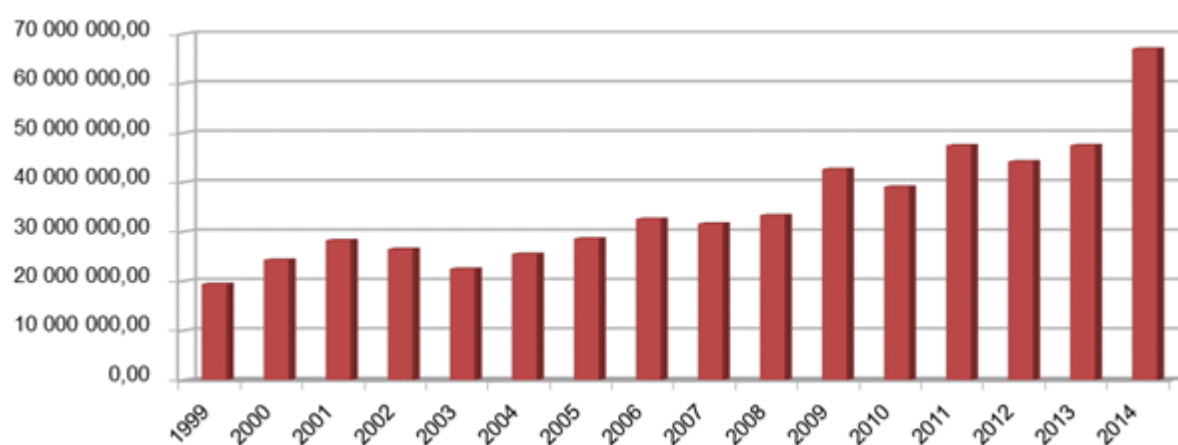

Administracja publiczna	895 300,13	1,96	834 571,54	1,76	188 658,77	0,27
Urzędy naczelných organ. władzy państw., kontroli i och. praw oraz sądów.	0,00	0,00	0,00	0,00	57 581,00	0,08
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	3 064 214,70	6,70	3 139 752,36	6,62	3 206 510,91	4,65
Dochody od osób prawnych, od osób fizy. i innych jednostek	4 899 377,61	10,71	5 681 003,84	11,97	5 537 786,15	8,04
Różne rozliczenia	20 718 890, 41	45,28	20 267 500,92	42,72	19 991 740,84	29,01
Oświata i wychowanie	3 903 071,81	8,53	3 905 531,61	8,23	4 150 899,77	6,02
Ochrona zdrowia	1 282 561,60	2,80	1 111 843,85	2,34	1 182 246,10	1,72
Pomoc społeczna	1 951 607,09	4,26	2 042 085,11	4,30	2 188 695,17	3,18
Pozostałe zadania w zakresie polit. społecz.	932 357,02	2,04	654 363,11	1,38	788 744,00	1,15
Edukacyjna opiek. wych.	73 793,56	0,16	71 163,26	0,15	63 363,79	0,09
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	90 558,88	0,20	49 107,49	0,10	62 989,04	0,09
RAZEM:	45 758 529,62	100,00	47 449 528,51	100,00	68 918 820,24	100,00

Źródło: Opracowanie własne na podst. Danych Wydziału Finansowo – Budżetowego.

Osobne zagadnienie stanowią zmiany w zakresie wydatków budżetowych powiatu siemiatyckiego, które miały miejsce w latach 1999-2014. Uzyskane wyniki zostały przedstawione na poniższym wykresie:

Rysunek 29. Wydatki powiatu siemiatyckiego w latach 1999 – 2014

Źródło: Opracowanie własne na podst. Danych Wydziału Finansowo – Budżetowego.

Analiza wydatków powiatu siemiatyckiego w latach 1999-2006 wskazuje na wysoką dynamikę wydatków w okresie początkowym (1999-2001), następnie w latach 2002-2003 wyraźną tendencję spadkową (od 2002 roku w wyniku zmniejszenia administracji zespolonej powiatu), zaś od roku 2004 ponownie następuje wzrost wydatków w związku z dostępem do środków zewnętrznych po wejściu Polski do UE.

Tabela 93. Wydatki powiatu siemiatyckiego (w %) w latach 1999 – 2014

Wydatki powiatu	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Wydatki bieżące	91,30	86,20	83,90	81,50	80,20	72,80	75,40	67,00	75,42	80,87	62,07	76,57	89,55	89,02	87,22	92,91
Wydatki majątk./ inwestyc.	8,70	13,80	16,10	18,50	19,80	27,20	24,60	33,00	24,58	19,13	37,93	23,43	10,45	10,98	12,78	7,09

Źródło: Oprac. Własne na podst. Informacji z wykonania budżetu powiatu siemiatyckiego.

Interesującą kwestię w odniesieniu do strony wydatkowej – stanowi wewnętrzna struktura wydatków uwzględniająca podział na wydatki bieżące oraz wydatki inwestycyjne. Otrzymane w przypadku powiatu siemiatyckiego wyniki przedstawione zostały w poniższej tabeli.

Tabela 94. Struktura wydatków budżetu powiatu siemiatyckiego wg działów klasyfikacji budżetowej

Wyszczególnienie	Wykonanie 2012	Struktura wykonania %	Wykonanie 2013	Struktura wykonania %	Wykonanie 2014	Struktura wykonania %
Rolnictwo i łowiectwo	3 913 362,09	8,84	4 978 240,22	10,47	22 405 373,62	33,41
Leśnictwo	455 925,18	1,03	395 012,35	0,83	432 282,13	0,64
Przetwórstwo przemysłowe	0,00	0,00	146 267,51	0,31	2 304 041,84	3,44
Transport i łączność	6 832 866,75	15,44	8 103 779,60	17,05	6 863 691,47	10,24
Turystyka	9 906,86	0,02	35 857,61	0,07	6 645,70	0,01
Gospodarka mieszkaniowa	329 793,45	0,75	978 334,52	2,06	356 971,93	0,53
Działalność usługowa	786 225,47	1,78	735 303,42	1,55	702 846,45	1,05

Informatyka	13 864,47	0,03	68 976,31	0,14	528 778,82	0,79
Administracja publiczna	5 117 990,89	11,57	5 581 304,57	11,74	4 947 332,49	7,38
Urzędy naczelných organów władzy	0,00	0,00	0,00	0,00	57 581,00	0,09
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona	3 067 432,05	6,93	3 145 393,71	6,62	3 277 447,29	4,89
Obsługa długu publicznego	63 373,09	0,14	31 549,31	0,07	14 022,06	0,02
Różne rozliczenia	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Oświata i wychowanie	15 356 624,55	34,70	14 689 141,84	30,90	15 203 044,05	22,67
Ochrona zdrowia	1 352 297,87	3,06	1 620 691,75	3,41	2 526 364,44	3,77
Pomoc społeczna	3 179 245,83	7,18	3 329 074,16	7,00	3 542 213,01	5,28
Pozostałe zadania w zakresie polityki	1 922 725,47	4,35	1 682 687,86	3,54	1 861 225,28	2,78
Edukacyjna opieka wychowawcza	1 805 506,65	4,08	1 966 882,08	4,14	1 962 994,24	2,93
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1 999,98	0,00	8 991,72	0,02	1 999,76	0,00
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	21 416,78	0,05	26 198,32	0,05	30 066,51	0,04
Kultura fizyczna	20 545,36	0,05	15 538,65	0,03	28 995,87	0,04
RAZEM:	44 251 102,79	100,00	47 539 225,51	100,00	67 053 917,96	100,00

Źródło: Opracowanie własne na podst. Danych Wydziału Finansowo – Budżetowego

Jak widać z zestawienia w tabeli 93 w analizowanym początkowym okresie wydatki inwestycyjne stanowiły niezbyt znaczący udział w całości wydatków, jednak co roku wydatki na ten cel zwiększały się, aż do poziomu 33% w roku 2006 co stanowiło prawie czterokrotny ich wzrost. Fakt ten był wynikiem pozyskania dofinansowania na zadania inwestycyjne dofinansowane ze środków UE i budżetu Państwa. Należy podkreślić, iż wzrost wydatków bieżących poczynając od roku 2010 wynikał z realizacji projektów z udziałem środków UE (POKL, PROW (w tym scalanie), RPO WP, które kwalifikują się jako bieżące ale mają charakter prorozwojowy.

Analizując wydatki budżetowe powiatu siemiatyckiego w warto także odnieść się do zagadnienia kształtowania się udziałów poszczególnych – wyodrębnionych zgodnie z obowiązującą klasyfikacją budżetową – kategorii tych wydatków. Uzyskane wyniki przedstawione zostały w tabeli 94.

Analizując dane zawarte w powyższej tabeli zasadniczo wyodrębnić można dwie grupy wydatków, w zależności od tego, czy udział tych wydatków w wydatkach ogółem na przestrzeni ostatnich lat wykazywał tendencję wzrostową, czy też był względnie stały (ewentualnie wykazywał bardzo silne zróżnicowanie) I tak do pierwszej grupy zaliczyć można wydatki realizowane w ramach działów: rolnictwo i łowiectwo (projekty scaleniowe i zagospodarowania poscaleniowe), transport i łączność. Grupę drugą stanowią natomiast pozostałe wyszczególnione w tabeli kategorie wydatków, przede wszystkim realizowane w

ramach działów oświata i wychowanie (traktowane łącznie z edukacyjną opieką wychowawczą, z którą do roku 2001 stanowiły jeden dział klasyfikacyjny), bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa, czy też ochrona zdrowia. Swoistym „liderem” są w przypadku powiatu siemiatyckiego wydatki realizowane w dziale rolnictwo i łowiectwo, oświata i wychowanie transport i łączność. Poczynając od roku 2010 liderem są wydatki na rolnictwo, które wzrosły w 2014 roku do 33,41 % wydatków ogółem. Na taki trend przełożyły się zadania związane z realizacją wspólnej Polityki Rolnej / Rybackiej pt. „Poprawienie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa przez scalania gruntów” oraz zagospodarowania poscaleniowe (drogi).

Tabela 95. Struktura wydatków budżetu powiatu według głównych kierunków rozdysonowania

Wyszczególnienie	Wykonanie 2012	Struktura wykonania	Wykonanie 2013	Struktura wykonania %	Wykonanie 2014	Struktura wykonania %
wydatki ogółem	44 251 102,79	100,00	47 539 225,51	100,00	67 053 917,96	100,00
<i>z tego:</i>						
wydatki bieżące	39 392 009,07	89,02	41 465 440,76	87,22	62 298 316,38	92,91
<i>z tego:</i>						
wynagrodzenia i składki od nich naliczane	20 612 902,53	46,58	21 215 958,23	44,63	21 605 710,43	32,22
wydatki związane z realizacją statutowych zadań jednostek budżetowych	10 434 115,94	23,58	11 207 717,02	23,57	15 373 095,97	22,93
dotacje na zadania bieżące	1 775 474,95	4,01	1 033 575,90	2,17	1 153 350,50	1,72
świadczenia na rzecz osób fizycznych	1 234 914,92	2,79	1 212 998,83	2,55	1 224 319,34	1,83
wydatki na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	5 271 227,64	11,91	6 763 641,47	14,23	22 927 818,08	34,19
obsługa długu	63 373,09	0,15	31 549,31	0,07	14 022,06	0,02
wydatki majątkowe	4 859 093,72	10,98	6 073 784,75	12,78	4 755 601,58	7,09
<i>z tego:</i>						
inwestycje i zakupy inwestycyjne w tym	4 859 093,72	10,98	6 073 784,75	12,78	4 755 601,58	7,09
programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	68 206,63	0,15	1 129 128,48	2,38	495 160,45	0,74

Źródło: Opracowanie własne na podst. Danych Wydziału Finansowo – Budżetowego

Możliwości finansowe powiatu siemiatyckiego w latach 2015 -2020

Przedstawiony Plan Finansowy Powiatu Siemiatyckiego na lata 2015–20120 obejmuje okres do 2020 roku włącznie.

Dane na 2015 rok są zgodne z uchwalonym budżetem powiatu na 2015 rok, po uwzględnieniu ostatecznej wysokości przyznanych kwot poszczególnych części subwencji ogólnej i planowanych kwot dochodów z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych i osób prawnych oraz ostatecznych kwot dotacji celowych przyznanych z budżetu państwa na zadania realizowane przez powiat. Na lata 2016-2020 określono założenia i skonstruowano prognozę.

Powiat ze względu na kompetencje ustawowe oraz wielkość i strukturę dochodów, gwarantowanych ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, nie ma większych możliwości inwestycyjnych. Niemniej jednak efektywne wydatkowanie środków na realizację zadań bieżących daje możliwości inwestowania również w przypadku powiatu siemiatyckiego.

W wyniku przeprowadzonej projekcji dochodów i wydatków bieżących otrzymano kwoty omawianych kategorii w okresie objętym prognozą. Poniżej zaprezentowano rezultaty prognoz zawierające globalne kwoty dochodów bieżących, wydatków bieżących oraz kwoty środków dostępnych na inwestycje i obsługę zadłużenia, jako różnice pomiędzy powyższymi kategoriami. Należy podkreślić, że nie uwzględniono w prognozie żadnych środków bezzwrotnych od 2016 roku, co skutkuje zaniżeniem faktycznych możliwości inwestycyjnych powiatu.

Tabela 96. Dochody bieżące budżetu powiatu siemiatyckiego w latach 2015 – 2020

Dochody ogółem w PLN, z tego:	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	56 708 237	36 854 738	37 069 980	37 238 851	37 329 100	37 429 100
Dochody własne	11 286 232	12 421 450	12 564 056	12 658 568	12 700 000	12 750 000
Transfery zewnętrzne, z tego:	41 873 951	24 433 287	24 505 924	24 580 013	24 629 800	24 679 100
- subwencje ogólne	18 821 660	18 504 187	18 576 824	18 650 913	18 700 700	18 750 000
- dotacje celowe	23 052 291	5 929 100	5 929 100	5 929 100	5 929 100	5 929 100
Środki bezzwrotnej pomocy UE	14 002 357	0	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podst. Danych Wydziału Finansowo – Budżetowego

Wyższe dochody w 20015 roku wynikają z zaplanowanych kwot na realizację projektów scaleniowych.

Tabela 97. Wydatki bieżące budżetu powiatu w latach 2015-2020

	20015	2016	2017	2018	2019	2020
Wydatki ogółem w PLN, z tego:						
	58 786 237	36 854 738	37 069 981	37 238 581	37 329 100	37 429 100
–wynagrodzenia i pochodne	21 884 656	21 750 000	21 800 000	21 850 000	21 900 000	21 950 000
pozostałe	29 906 045	13 004 738	14 169 980	13 288 581	13 329 100	13 379 100

Źródło: Opracowanie własne na podst. Danych Wydziału Finansowo – Budżetowego

Prognoza dochodów i wydatków bieżących powiatu pozwala na określenie przewidywanej kwoty nadwyżki operacyjnej (środków dostępnych na inwestycje i obsługę zadłużenia). Kategoria ta jest podstawowym miernikiem finansowego potencjału powiatu siemiatyckiego i stwarza ramy dla prowadzonej przez niego polityki inwestycyjnej. Z definicji powiat nie może w długim okresie inwestować więcej niż wynosi ów potencjał.

Tabela 98. Nadwyżka operacyjna powiatu w latach 2015 – 2020

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Nadwyżka operacyjna	1 369 482	2 100 000	1 100 000	2 100 000	2 100 000	2 100 000
Splata zadłużenia	133 300	133 400	0	0	0	0
Nadwyżka operacyjna na cele rozwojowe	6 995 536	2 100 000	1 100 000	2 100 000	2 100 000	2 100 000

Źródło: Opracowanie własne na podst. Danych Wydziału Finansowo – Budżetowego

Warto w tym miejscu podkreślić, że kredyty i inne dłużne instrumenty finansowe nie przyczyniają się bezpośrednio do powiększania potencjału inwestycyjnego, dają zaś możliwość mobilizacji kapitału i szybszej realizacji zadań inwestycyjnych. Są, zatem instrumentem przesuwania w czasie owego potencjału, za którą to możliwość trzeba zapłacić w postaci odsetek od zobowiązań.

Środki finansowe konieczne do sfinansowania obsługi długu obniżają poziom środków dostępnych na inwestycje. Ponieważ powiat siemiatycki posiada zadłużenie z lat ubiegłych to nadwyżka operacyjna nie może być kierowana w całości na inwestycje. W Planie Finansowym Powiatu Siemiatyckiego nie określono środków na inwestycje po 2016 roku, stąd pojawia się kwota środków (gotówki) na koniec roku równa nadwyżce operacyjnej, która może być przeznaczona na inwestycje po odliczeniu środków przeznaczonych na obsługę długu publicznego.

Potencjalne źródła współfinansowania zadań inwestycyjnych ujętych w Programie Rozwoju Powiatu są przedstawione w rozdziale IX. W zależności od dostępu do środków zewnętrznych zadania te będą wprowadzane w budżecie powiatu na dany rok budżetowy po przyznaniu wsparcia finansowego.

XI. PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA SYSTEMU REALIZACJI

Program Rozwoju Powiatu Siemiatyckiego do 2020 roku z jednej strony ma pokazywać w określonym horyzoncie czasowym wizję rozwoju powiatu siemiatyckiego, a z drugiej stanowić wiarygodny dokument obrazujący spójność tej wizji z nadrzędnymi dokumentami rozwojowymi m. in. „Strategią Rozwoju Województwa Podlaskiego”.

Pierwsza funkcja skierowana jest do społeczeństwa powiatu, a w szczególności do władz samorządowych, druga natomiast ma być istotnym elementem oceny wniosków zgłaszanych do dofinansowania z funduszy Unii Europejskiej.

Proces wdrażania Programu Rozwoju Powiatu Siemiatyckiego do roku 2020, aby mógł przebiegać sprawnie, powinien być precyzyjnie zaplanowany. Wprowadzenie Programu w życie jest zatem nie tylko formalną realizacją zobowiązań powiatu w tym zakresie, ale przede wszystkim prowadzi do podniesienia jakości życia społeczności lokalnej i sprzyja jej rozwojowi. System wdrażania Programu zawiera bowiem listę uszeregowanych zadań przewidzianych do realizacji w poszczególnych latach na poziomie powiatu. W celu osiągnięcia zamierzonych efektów wdrożenia Programu, będzie on odpowiednio modyfikowany i dopasowywany zgodnie z systemami wdrażania poszczególnych źródeł finansowania oraz zgodnie z celami Programu i Strategii Rozwoju Powiatu Siemiatyckiego.

Poszczególne projekty/zadania będą wdrażane w oparciu o zasady wydatkowania środków wg źródeł ich pochodzenia. W niektórych sytuacjach może to oznaczać, że podmiot korzystający z różnych źródeł finansowania będzie musiał sprostać wielu wymaganiom formalnym. Dotyczy to w szczególności odmiennych zasad wykorzystania środków pochodzących ze źródeł krajowych oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych.

Ciężar wdrożenia Programu ciąży w głównej mierze na Zarządzie Powiatu, ale końcowy sukces uwarunkowany jest zaangażowaniem w realizację zapisów Programu wszystkich środowisk społecznych i współdziałaniem wszystkich gmin z terenu powiatu siemiatyckiego.

Wdrożenie Programu Rozwoju powinno w istotny sposób wpływać i wspomagać realizację celów i zadań, jakie stoją przed władzami powiatu i jednostkami organizacyjnymi funkcjonującymi na tym terenie. Jego urzeczywistnienie umocni pozycję powiatu w województwie podlaskim, a jednocześnie przyczyni się do integracji na płaszczyźnie gospodarczej z przodującymi w tej dziedzinie rejonami województwa.

W celu skutecznego wdrożenia Programu Rozwoju Powiatu Siemiatyckiego do roku 2020 zostaną podjęte następujące działania:

- organizacyjne oraz zarządzanie programem i jego aktualizacją – zostaną powierzone Wydziałowi Oświaty, Spraw Społecznych i Rozwoju Starostwa Powiatowego w Siemiatyczach w powiązaniu z jednostkami organizacyjnymi powiatu,
- planistyczne polegające na opracowaniu projektów strategicznych – ich wykonanie zostanie powierzone Zarządowi oraz Radzie Powiatu Siemiatyckiego,
- promocyjne – w szczególności informowanie o szansach, które stwarza program dla społeczności lokalnej i partnerów zewnętrznych – odpowiedzialny jest Wydział Oświaty, Spraw Społecznych i Rozwoju Starostwa Powiatowego w Siemiatyczach,

- konstruowanie budżetu pozwalające na określenie wielkości środków, jakie należy zabezpieczyć na realizację celów i zadań sprecyzowanych w programie – przygotowuje Skarbnik powiatu w uzgodnieniu z wydziałami merytorycznymi Starostwa Powiatowego oraz jednostkami organizacyjnymi powiatu.

XII. SPOSÓB MONITOROWANIA , OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ

a) System monitorowania Programu Rozwoju

W celu zapewnienia efektywnego i oszczędnego wydatkowania publicznych środków finansowych istnieje potrzeba stworzenia spójnego systemu monitorowania programu.

Odpowiedzialność za bieżące monitorowanie Programu Rozwoju spoczywać będzie na odpowiedniej jednostce, wydziale starostwa, osobach bezpośrednio odpowiedzialnych za lub merytorycznie nadzorujących realizację zadania. Monitorowanie będzie odbywało się w oparciu o wskaźniki zawarte w każdym z realizowanych projektów. Monitorowanie Programu będzie odbywało się cyklicznie. Za przygotowywanie sprawozdań z realizacji Programu będzie odpowiedzialny Wydział Oświaty, Spraw Społecznych i Rozwoju Starostwa Powiatowego w Siemiatyczach.

W celu usprawnienia metodyczno - organizacyjnego funkcjonowania tego systemu należy przyjąć następujące założenia:

- podstawą ewaluacji programu jest diagnoza stanu powiatu (obejmująca sytuację społeczno - gospodarczą) oraz ocena stopnia realizacji celów programu,
- analizy statystyczne sytuacji powiatu wykonywane będą według opracowanego zestawu wskaźników,
- zakłada się modyfikacje przyjętej listy wskaźników, w miarę możliwości pozyskiwania nowych informacji ze statystyki publicznej lub z innych źródeł,
- będzie wykonywana coroczna analiza zebranych danych dotyczących stanu realizacji programu,
- będzie dokonywana ocena osiągniętych rezultatów, analiza i ocena rozbieżności pomiędzy zakładanymi celami, a osiągniętymi efektami,
- będzie dokonywana identyfikacja przyczyn powstałych rozbieżności oraz planowanie wprowadzenia zmian w programie.

b) Sposoby oceny Programu Rozwoju

Bieżącej oceny realizacji zadań, w oparciu o wskaźniki zawarte w każdym z projektów, dokonywać będą wydziały i inne jednostki prowadzące monitoring. Zarząd będzie dokonywał oceny okresowej, w oparciu o sprawozdania z wykonania Programu.

c) Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi

Samorząd Powiatu Siemiatyckiego i jego jednostki współpracują z organizacjami pozarządowymi i sektorem prywatnym w zakresie rozwoju powiatu. Współpraca dotyczy organizacji i współfinansowania szeregu inicjatyw w zakresie realizacji zadań w różnych dziedzinach, wspólnych działań promocyjnych. Podczas realizacji zadań ujętych w Programie Rozwoju współpraca ta będzie kontynuowana i rozwijana.

d) *Public Relations* Programu Rozwoju

Program Rozwoju zostanie uchwalony przez Radę Powiatu i szeroko udostępniony do publicznej wiadomości. Zgodnie z zapisami Ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, komunikat o przyjęciu Programu zostanie opublikowany w Wojewódzkim Dzienniku Urzędowym Województwa Podlaskiego z odesłaniem do strony internetowej Powiatu Siemiatyckiego, na której zostanie zamieszczona treść Programu. Dokument Programu będzie również dostępny w Wydziale Oświaty, Spraw Społecznych i Rozwoju Starostwa Powiatowego w Siemiatyczach.

SPIS ILUSTRACJI

Rysunek 1. Model zarządzania strategicznego rozwojem Polski	7
Rysunek 2. Cele długookresowej strategii rozwoju Polski	8
Rysunek 3. Czynniki wpływające na rozwój potencjału innowacyjności i kreatywności gospodarki....	9
Rysunek 4. Układ celów Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do 2020r.	12
Rysunek 5. Położenie i podział administracyjny powiatu siemiatyckiego.....	15
Rysunek 6. Liczba ludności powiatu siemiatyckiego.....	17
Rysunek 7. Gęstość zaludnienia w powiecie siemiatyckim	17
Rysunek 8. Zalesienie w powiecie	20
Rysunek 9. Powierzchnia gruntów leśnych w powiecie [ha]	20
Rysunek 10. Obszary Natura 2000 w powiecie siemiatyckim	24
Rysunek 11. Powierzchnia obszarów prawnie chronionych [ha].....	25
Rysunek 12. Obszary Chronionego Krajobrazu w powiecie siemiatyckim	27
Rysunek 13. Struktura ludności powiatu siemiatyckiego według płci w latach 2001-2012 z szacunkiem do roku 2020.....	29
Rysunek 14. Struktura ludności powiatu siemiatyckiego według grup wiekowych	30
Rysunek 15. Struktura wiekowa ludności powiatu siemiatyckiego	31
Rysunek 16. Mapa oceny zagrożenia powiatu siemiatyckiego	67
Rysunek 17. Liczba podmiotów wpisanych do REGON w gminach powiatu.....	75
Rysunek 18. Struktura branżowa podmiotów gospodarki narodowej w powiecie siemiatyckim wg wybranych sekcji PKD w latach 2003-2014	78
Rysunek 19. Struktura branżowa podmiotów gospodarki narodowej w powiecie siemiatyckim wg wybranych sekcji PKD w 2014 r.....	78
Rysunek 20. Szczegółowa mapa przebiegów sieci oraz lokalizacji węzłów	102
Rysunek 21. Pochodzenie respondentów	122
Rysunek 22. Struktura wiekowa respondentów	122
Rysunek 23. Wykształcenie respondentów	123
Rysunek 24. Rozkład oddziaływania czynników rozwojowych dla powiatu siemiatyckiego	132
Rysunek 25. Zbieżność celów powiatu siemiatyckiego z dokumentami wyższego rzędu.....	147

Rysunek 26. Struktura subwencji ogólnej dla powiatu siemiatyckiego w latach 1999-2014	190
Rysunek 27. Struktura dotacji celowych z budżetu państwa dla powiatu w latach 1999-2014	191
Rysunek 28. Struktura (%) dochodów powiatu siemiatyckiego wg działów klasyfikacji budżetowej w 2014 r.....	192
Rysunek 29. Wydatki powiatu siemiatyckiego w latach 1999 – 2014.....	193

SPIS TABEL

Tabela 1. Cele rozwoju województwa podlaskiego do 2020 roku	12
Tabela 2. Charakterystyka gmin powiatu siemiatyckiego.....	16
Tabela 3. Gęstość zaludnienia w powiecie siemiatyckim	18
Tabela 4. Powierzchnia gruntów leśnych w powiecie [ha]	19
Tabela 5. Złoża kopalne w powiecie siemiatyckim według stanu na 31.12.2013 rok	22
Tabela 6. Wyniki pomiarów pól elektromagnetycznych.....	24
Tabela 7. Obszary prawnie chronione	25
Tabela 8. Liczba ludności powiatu w podziale na gminy i płeć.....	28
Tabela 9. Ludność powiatu siemiatyckiego wg płci w latach 2001-2013 z szacunkiem do roku 2020	28
Tabela 10. Ludność powiatu siemiatyckiego z uwzględnieniem miast i wsi w latach 2001-2013	29
Tabela 11. Ludność w powiecie siemiatyckim w podziale na grupy wiekowe w 2014 r.	31
Tabela 12. Liczby ludności w poszczególnych grupach ekonomicznych	32
Tabela 13. Przyrost naturalny i ruchy ludności w powiecie siemiatyckim	33
Tabela 14. Liczba placówek przedszkolnych w podziale na gminy.....	34
Tabela 15. Liczba szkół podstawowych w podziale na gminy.....	35
Tabela 16. Rozkład wyników sprawdzaniu na zakończenie VI klasy szkoły podstawowej	36
Tabela 17. Liczba gimnazjów w podziale na gminy- dane z Powiatowej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Siemiatyczach, rok szkolny 2014/2015.....	36
Tabela 18. Liczba szkół ponadgimnazjalnych w podziale na gminy	37
Tabela 19. Poziom wykształcenia mieszkańców powiatu siemiatyckiego w 2002 i w 2011 roku.....	39
Tabela 20. Liczba udzielanych porad i liczba lekarzy w SP ZOZ w Siemiatyczach	40
Tabela 21. Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej	42
Tabela 22. Liczba złożonych wniosków o uzyskanie niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności	43
Tabela 23. Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności.....	44
Tabela 24. Wysokość środków PFRON na zadania z rehabilitacji społecznej	45
Tabela 25. Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z rehabilitacji społecznej	46
Tabela 26. Liczba rodzin zastępczych z liczbą wychowywanych dzieci.	47

Tabela 27. Wysokość środków przeznaczona na utrzymanie rodzin zastępczych	47
Tabela 28. Wysokość środków przeznaczona na utrzymanie pełnoletnich wychowanków.....	48
Tabela 29. Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.....	48
Tabela 30. Wysokość środków przeznaczona na utrzymanie dzieci w placówce opiekuńczo.....	49
Tabela 31. Zestawienie liczbowe – sporządzenie Niebieskiej Karty przez Policję.....	49
Tabela 32. Miejsce sporządzenia Niebieskiej Karty	50
Tabela 33. Zestawienie liczbowe – ilość Niebieskich Kart, które wpłynęły do Zespołów Interdyscyplinarnych ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	50
Tabela 34. Rodziny, w których podjęto procedurę Niebieska Karta - dane PCPR Siemiatycze.....	51
Tabela 35. Zestawienie liczbowe obejmujące osoby stosujące przemoc - dane PCPR Siemiatycze	51
Tabela 36. Liczba sprawców przemocy pod wpływem alkoholu - dane PCPR Siemiatycze.....	52
Tabela 37. Liczba osób, wobec których stosowano przemoc - dane PCPR Siemiatycze	52
Tabela 38. Liczba spraw związanych ze stosowaniem przemocy w rodzinie.....	53
Tabela 39. Liczba imprez i uczestników w powiecie siemiatyckim w 2013 roku	54
Tabela 40. Liczba imprez i uczestników w powiecie siemiatycki w latach 2009-2013.....	54
Tabela 41. Liczba kół oraz klubów działających na rzecz rozwoju kultury lokalnej.....	55
Tabela 42. Liczba woluminów w latach 2007-2013	56
Tabela 43. Liczba zespołów oraz członków zespołów artystycznych.....	58
Tabela 44. Działalność zespołów artystycznych na terenie powiatu siemiatyckiego w latach 2009 - 2013.....	59
Tabela 45. Turystyczne obiekty zbiorowego zakwaterowania w powiecie siemiatyckim w latach 2007-2013.....	60
Tabela 46. Liczby czynnych członków w Jednostkach Ochotniczych Straży Pożarnych.....	64
Tabela 47. Statystyka zdarzeń na terenie powiatu i miasta Siemiatycze w roku 2013 i 2014	65
Tabela 48. Przewozy materiałów niebezpiecznych.....	68
Tabela 49. Liczba rocznych przewozów w tonach.....	69
Tabela 50. Parametry głównych rzek	70
Tabela 51. Wykaz obiektów wyposażonych w system sygnalizacji pożarowej, w stałe urządzenia gaśnicze, dźwiękowy system ostrzegawczy oraz obiektów, w których są one wymagane	72
Tabela 52. Aktywności policji w powiecie siemiatyckim w latach 2013-2014	73

Tabela 53. Podmioty wpisane do rejestru REGON w powiecie siemiatyckim	75
Tabela 54. Podmioty wpisane do rejestru REGON w podziale na gminy.....	76
Tabela 55. Struktura branżowa podmiotów gospodarki narodowej w powiecie siemiatyckim	77
Tabela 56. Struktura branżowa podmiotów gospodarki narodowej w podziale na gminy.....	79
Tabela 57. Dynamika zmian w poszczególnych sektorach gospodarki w powiecie siemiatyckim w 2013 roku.....	81
Tabela 58. Wartość produkcji sprzedanej przemysłu w powiecie siemiatyckim w latach 2007-2013 .	83
Tabela 59. Powierzchnia gruntów według klas bonitacyjnych gleb z uwzględnieniem gmin [% w stosunku do powierzchni całkowitej]	84
Tabela 60. Jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej	85
Tabela 61. Użytkowanie gruntów w podziale na gminy	85
Tabela 62. Pracujący w gospodarstwach rolnych według grup obszarowych użytków rolnych i płci..	86
Tabela 63. Struktura bezrobotnych w powiecie siemiatyckim.....	88
Tabela 64. Liczba bezrobotnych w podziale na gminy - dane PUP na dzień 31.12.2014.....	89
Tabela 65. Liczba bezrobotnych w podziale na gminy w latach 2010-2014-dane PUP na dzień 31.12.2014.....	89
Tabela 66. Liczba bezrobotnych ze względu na wiek i wykształcenie - dane PUP na dzień 31.12.2014.....	90
Tabela 67. Czas pozostawania bez pracy	91
Tabela 68. Stopa bezrobocia	91
Tabela 69. Formy aktywizacji	92
Tabela 70. Drogi krajowe w powiecie siemiatyckim	93
Tabela 71. Wykaz dróg powiatowych na terenie Powiatu Siemiatyckiego - dane Powiatowy Zarząd Dróg.....	95
Tabela 72. Ewidencja wodociągów w powiecie siemiatyckim	96
Tabela 73. Długość sieci kanalizacyjnej i liczba ludności	97
Tabela 74. Energia elektryczna w powiecie siemiatyckim w latach 2007-2011	99
Tabela 75. Sieć gazowa w powiecie siemiatyckim	100
Tabela 76. Sieć gazowa w podziale na gminy.....	100
Tabela 77. Rzeczywiste i prognozowane dochody jednostek samorządowych powiatu Siemiatyckiego /w tys./	109

Tabela 78. Rzeczywiste i prognozowane wydatki jednostek samorządowych powiatu Siemiatyckiego /w tys./	109
Tabela 79. Prognoza możliwości finansowania rozwoju powiatu przez samorządy gminne i powiat /w tys./do 2020 roku.....	110
Tabela 80. Struktura dochodów jednostek samorządu gminnego i powiatowego w latach 2012-2014	111
Tabela 81. Struktura wydatków jednostek samorządu gminnego i powiatowego w latach 2012-2014	112
Tabela 82. Stan realizacji Strategii rozwoju powiatu siemiatyckiego do 2015 roku.....	113
Tabela 83. Schemat analizy SWOT analizy SWOT dla powiatu siemiatyckiego	124
Tabela 84. Analizy SWOT dla powiatu siemiatyckiego	125
Tabela 85. Zadania inwestycyjne planowane do realizacji przez samorząd powiatowy.	158
Tabela 86. Zadania inwestycyjne na lata 2015-2020 planowane do realizacji przez samorządy gminne.	168
Tabela 87. Powiązanie projektów inwestycyjnych wyszczególnionych w tabeli 84 i 85 z celami strategicznymi dokumentów dotyczących rozwoju przestrzenno – społeczno – gospodarczego powiatu oraz z innymi działaniami realizowanymi na terenie powiatu/województwa według obszarów tematycznych.....	185
Tabela 88. Struktura dochodów powiatu siemiatyckiego (w %) w latach 1999-2014	188
Tabela 89. Struktura dochodów własnych (w %) powiatu siemiatyckiego w latach 1999-2014	189
Tabela 90. Struktura subwencji ogólnej przekazanej dla powiatu siemiatyckiego w latach	190
Tabela 91. Struktura dotacji z budżetu państwa przekazanych dla powiatu siemiatyckiego w latach 1999-2014.....	191
Tabela 92. Wykonanie dochodów według działów klasyfikacji budżetowej w latach 2012-2014	192
Tabela 93. Wydatki powiatu siemiatyckiego (w %) w latach 1999 – 2014	194
Tabela 94. Struktura wydatków budżetu powiatu siemiatyckiego wg działów klasyfikacji budżetowej	194
Tabela 95. Struktura wydatków budżetu powiatu według głównych kierunków rozdysponowania... ..	196
Tabela 96. Dochody bieżące budżetu powiatu siemiatyckiego w latach 2015 – 2020.....	197
Tabela 97. Wydatki bieżące budżetu powiatu w latach 2015-2020	198
Tabela 98. Nadwyżka operacyjna powiatu w latach 2015 – 2020	198

